

KUOPIO

Kuopion kaupunki

Tilinpäätös 2022

Kuopion kaupunki
Seurantajulkaisut
SE 2023:1
ISSN 0785-0344

Kuopion kaupunki

Tilinpäätös 2022

KUOPIO

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	5
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus.....	6
1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	8
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa	14
1.1.5 Henkilöstö	16
1.1.6 Ympäristökijät.....	21
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat	22
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	24
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	28
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	30
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	30
1.3.2 Toiminnan rahoitus	33
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	37
1.5 Kunnan kokonaistulot ja -menot.....	40
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	41
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	41
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	41
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	41
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	41
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	41
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	43
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	50
1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely	50
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	50
2 Talousarvion toteutuminen	51
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	52
2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta.....	53
2.1.2 Valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen	73
2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet	74
2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	87
2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen	88
2.3 Talousarvion toteutumisvertailu	184
2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	185
2.3.2 Investointien toteutuminen	190

2.3.3 Investointien seurantatekstit	194
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	200
2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	204
3 Tilinpäätöslaskelmat.....	207
3.1 Tuloslaskelma	208
3.2 Rahoituslaskelma	210
3.3 Tase.....	212
3.4 Konsernilaskelmat.....	214
4 Liitetiedot	218
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	219
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	219
4.1.2 Konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteet	221
4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot.....	223
4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa.....	226
4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa.....	232
4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	234
4.1.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot.....	243
5 Eriytetyt tilinpäätökset.....	246
5.1 Eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset.....	247
5.1.1 Kuopion Tilapalvelut	247
5.1.2 Pohjois-Savon pelastuslaitos	250
5.2 Taseyksiköiden vaikutus kunnan talouteen	253
5.3 Kilpailulain 30 d §:n mukaiset eriytetyt tilinpäätökset.....	255
6 Luettelot ja selvitykset.....	258
6.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä	259
6.2 Luettelo käytetyistä tositelajeista	260
7 Allekirjoitukset ja merkinnät.....	261

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2022 jää aikakirjoihin monella tavalla poikkeuksellisena ja jopa historiallisena. Maailmanlaajuinen koronapandemia rajoitti edelleen elämää ja toi mukanaan painetta terveydenhuoltoon, kouluihin ja työpaikoille. Myös työtaistelut vaikuttivat kaupungin palveluihin. Järkyttävyydessään omaa luokkaansa on kuitenkin Venäjän helmikuussa aloittama hyökkäyssota. Jo sodan ensimmäisinä viikkoina myös Kuopioon tuli ukrainalaisia tilapäisen suojelun hakijoita. Vuoden lopussa suojelun hakijoita oli Kuopiossa noin 700. Hyökkäyssodan seurauksena riskiksi nousi energian saannin turvaaminen, jossa Kuopiossa onnistuttiin hyvin. Kauttaaltaan noussut hintataso, inflaatio ja korot lisäsivät talouteen liittyvää huolta.

Edellä mainituista syistä kulunut vuosi satoi voimavaroja kriisijohtamiseen ja haastoi palvelutarjontaa. Näissä olosuhteissakin kaupunki saavutti keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteensa. Asukasluvun kasvu jatkui vahvana erityisesti maan sisäisen muuttovoiton ansiosta. Epävarmoista näkymistä huolimatta rakentaminen jatkui vilkkaana ja työttömyys kääntyi laskuun.

Historiallinen hallinnon uudistus – sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen siirto hyvinvointialueille – toteutettiin vuodenvaihteessa. Moni kaupungin keskeisistä asiantuntijoista oli oman työnsä lisäksi merkittävässä roolissa uudistuksen valmistelussa. Uudistuksen myötä kaupungin runsaan miljardin budjetti lähes puolittui, kuten myös henkilöstömäärä. Maatalouslomituspalvelujen siirtyminen Kuopion isäntäkuntapalveluista lisälmen kaupungin vetovastuulle tapahtui myös vuodenvaihteessa. Toinen valmisteluhanke, työllisyyspalvelujen siirto valtiolta kunnille etenee sek in toimeenpanoon vuoden 2025 alusta lukien.

Kuopion kaupunki on toimintaympäristön myllerrysten keskellä säilyttänyt vetovoimaisuutensa ja elinvoimaisuutensa. Kuopion kaupungissa oli 122 590 asukasta vuoden 2022 lopussa, kokonaisväestönmuutos oli 1047 henkeä. Tuoreimmassa, 12 edellisen kuukauden muutosta kuvavassa tilastossa Kuopio oli kuntien muuttovetovoimassa neljänneksi vahvin.

Myös taloudellisesti vuosi oli ennakoitua parempi. Alijäämäinen vuositulos 4,3 miljoonaa euroa on 11,3 miljoonaa euroa budjetoitua parempi. Ennakoitua parempaan tulokseen vaikutti erityisesti verotulojen hyvä kehitys. Kuopion kunnallisverotulot kasvoivat kokonaisuudessaan 4,5 % ja kaikki verotulot lähes 5 %. Veronkorotuksia ei vuodelle 2022 tehty. Yhteisöveron tuotto oli vahvassa kasvussa. Hyvinvointialuesiirtymän vuoksi kuntien tuli kattaa sairaanhoitopiiriin kaikki alijäämät tässä tilinpäätöksessä. Kuopion kaupungille tästä muodostui 4,8 milj. euron menoerä. Koko kaupungin vuosikate oli 44,5 miljoonaa euroa, joka kattaa 90,9 % poistoista. Kuopion omistamat tytäryhtiöt ja muut konserniyhteisöt sisältävän kaupunkikonsernin tulos vuodelta 2022 oli 27,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Kuopio on investoinut viime vuosina voimakkaasti, mikä näkyy viihtyisänä asuinympäristönä ja laadukkaina palveluina. Vuoden 2022 nettoinvestoinnit olivat 91,4 miljoonaa euroa. Investointimäärää kasvatti yhdeksällä miljoonalla eurolla kertaluonteinen Kuopion Pysäköinti Oy:n pääomien vahvistaminen Savilahden pysäköintitaloa varten. Suurimmat investointikohteet olivat taidelukio Lumit, Savilahden liikunta- ja tapahtuma- ja väestösuojakeskus sekä Riistaveden ja Niiralan kouluhankkeet. Savilahden alueelle investoitiin edelleen merkittävästi kunnallistekniikkaan ja liikenneväyliin. Lähivuosina kaupungin investoinnit painottuvat kouluihin ja päiväkoteihin. Vaikka talousyhtälö on haastava – eikä velanottoakaan voida välttää – antavat taseen 184 miljoonan ylijäämä ja merkittävät yhtiö- ja kiinteistöomistukset liikkumavaraa. Myös verotulojen kasvu on kehittynyt ennakoitua paremmin. Tulevaisuuden talouden hallinnan kannalta välttämätön palveluverkoston ratkaisu on osoittautunut kivuliaaksi. Myös valtionosuuksissa on epävarmuutta.

Vuosikatetason noustua lainanoton lisäyksen tarve säilyi maltillisena. Kokonaislainamäärä kasvoi 16 miljoonalla eurolla, mutta jäi talousarvioon merkittävä miltei 60 miljoonaa eli 500 euroa/asukas pienemmäksi. Lainamäärä vuoden 2022 lopussa oli 453,0 miljoonaa euroa, 3695 euroa/asukas. Korkomenot pysyivät vielä kohtuullisina, mutta korkotason nousu rasittaa

tulevina vuosina myös Kuopion taloutta. Päättäjiltä vaaditaankin kustannustietoisuutta ja malttia kaupungin tarjoamien palvelujen määrän ja laadun suhteen.

Kaupunginvaltuuston keväällä 2022 hyväksymän strategian mukaisesti Kuopio jatkaa visionsa mukaisesti kohti Hyvän elämän pääkaupunkia. Uusitusstrategiassa painotetaan toimintaympäristön muutoksen mukanaan tuomaa turvallisuusnäkökulmaa. Haemme kestävästä kasvusta, houkuttelevuudesta sekä osaajille että yrityksille. Strategiassamme Kuopio on paras paikka kasvaa ja oppia. Työyhteisönä haluamme olla vetovoimainen. Koko kaupunkiyhteisön omaksi kokema strategia antaa erinomaisen pohjan tuleville vuosille.

Olen saanut palvella kaupunkia yli 12 vuotta, lähes puolet ajasta kaupunginjohtajana. Vuosiin on mahtunut neljä kuntaliitosta ja kaupungin kasvu Suomen kahdeksanneksi suurimmaksi kaupungiksi, selkeäksi valtakunnanosakeskukseksi. Maantieteellisesti laajassa ja moni-ilmeisessä Kuopiossa olemme vahvistaneet lähidemokratiaa, asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja kumppanuutta eri toimijoiden kanssa. Kuopio on investoinut näkyvästi ja tuloksellisesti monipuoliseen asunto- ja yritystonttitarjontaan sekä viihtyisään kaupunkiympäristöön. Investoinnit kouluihin, päiväkoteihin, kulttuuri- ja liikuntapaikkoihin näkyvät asukastyytyväisyydessä. Erityisen merkittävänä pidän Savilahden näkymiä: kolmen oppiasteen kampus, yliopistollinen keskussairaala, valtion tutkimuskeskukset ja monipuolinen osaamisintensiivinen yritysverkosto tulevine asukkaineen näyttävät tietä tulevaisuuteen.

Kiitän lämpimästi kaupungin päättäjiä, henkilöstöä, asukkaita, elinkeinoelämää, järjestöjä ja muita kumppaneita. Yhdessä olemme saaneet paljon aikaan. Haasteet on kohdattu ratkaisuhenkisesti. Kuopion erinomainen päätöksenteko- ja yhteistyökulttuuri on tulevaisuudessakin voimavara, jonka pohjalle rakentuu jo nyt vahva vetovoima ja asukastyytyväisyys.

Kuopiossa maaliskuun 20. päivänä 2023

Jarmo Pirhonen
Kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2021 kuntavaalit pidettiin 13.6.2021. Uusien kuntavaaleissa valittujen valtuutettujen toimikausi alkoi 1.8.2021 lukien. Kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan, muiden lautakuntien sekä yhteisöjen luottamushenkilöjäsenet valittiin elokuun 9. päivänä pidetyssä valtuuston kokouksessa.

Kaupungin hallinto 1.8.2021 lukien

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana on toiminut 9.8.2021 alkaen Tuula Väätäinen (sd.), valtuuston I varapuheenjohtajana Leila Savolainen (kesk.) ja II varapuheenjohtajana Harri Auvinen (vihr.).

Kaupunginhallituksen kokoaikaisena puheenjohtajana on toiminut Alekski Eskelinen (kesk.), osa-aikaisena (50 %) hallituksen I varapuheenjohtajana Ari (Allu) Koskinen (kok.) ja osa-aikaisena (25 %) hallituksen II varapuheenjohtajana Tiina Kaartinen (sd.).

Kuopion kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat vaalituloksen perusteella seuraavat:

	Valtuusto	Hallitus
Suomen Keskusta	14	3
Kansallinen Kokoomus	12	3
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	10	2
Perussuomalaiset	8	2
Vihreä liitto	8	1
Vasemmistoliitto	4	
Suomen Kristillisdemokraatit	2	
Liike Nyt	1	
yht.	59	11

Toukokuussa 2022 kaksi Perussuomalaisten valtuutettua perustivat Vapauden liitto Kuopio-valtuustoryhmän.

Kaupungin toimielinten päätöksenteko

Kuopion kaupungissa ylintä päätöksentekovaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Valtuusto päättää mm. siitä, mitä toimielimiä kaupungissa on ja miten toimivalta ja tehtävät jaetaan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken.

Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kaupungin asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä.

Kaupunginvaltuuston tehtäviin kuuluu kuntalain 14 §:n mukaisesti päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädettyistä ja määrätyistä asioista.

Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksissaan vuonna 2022 mm. seuraavia asioita:

- Kuopion strategia vuoteen 2030 (KV 16.5.2022)
- Kuopion kaupungin strateginen metsäsuunnitelma (KV 21.2.2022)
- Vuoden 2021 tilinpäätös (KV 13.6.2022)
- Asemakaavan muutosehdotus / Tullinkulma (KV 21.2.2022)
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2021 (KV 19.9.2022)
- Asemakaavan muutosehdotus / Puijon sairaala (KV 19.9.2022)
- Vuoden 2023 veroprosentit (KV 14.11.2022)
- Diplomi-insinöörikoulutuksen lahjoitusprofessori Itä-Suomen yliopistolle (KV 14.11.2022)
- Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2026 (KV 28.11.2022)

Kaupunginhallitus on kaupungin keskeisin toimielin. Sen tehtävänä on johtaa kuntalain 38 §:n mukaisesti kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Lain mukaan kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Kaupunginjohtajana ja kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen. Kaupunkiympäristöstä vastaavana apulaiskaupunginjohtajana toimi Jari Kyllönen. Jari Saarinen toimi perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueista vastaavana apulaiskaupunginjohtajana. Kasvun ja oppimisen palvelualueen sekä hyvinvoinnin edistämisen palvelualueiden apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Vähäkangas.

Kaupunginhallituksen tehtävänä on kuntalain 39 §:n mukaisesti:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Tarkemmin hallituksen toimi- ja päätösvalta määritellään valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kaupunginvaltuusto päättää hallintosäännössä kunnan lautakunta ym. toimielinrakenteen. Kaupunginvaltuusto asettaa kaupunginhallituksen alaisena toimivia lautakuntia ja päättää niiden jäsenmäärästä sekä toimi- ja päätösvallista.

Kaupungin toimielimet tekivät päätöksiä (ml. salassa pidettävät asiat) vuonna 2022 seuraavasti:

Toimielinpäätökset vuonna 2022

Toimielin	Yhteensä
Kaupunginvaltuusto	94
Kaupunginhallitus	359
Kasvun ja oppimisen lautakunta	111
Kaupunkirakennelautakunta	199
Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	43
Lähidemokratiajaosto	39
Omistajaohjausjaosto	94
Perusturva- ja terveyslautakunta	62
Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta	103
Savon Pielisen lautakunta	28
Tarkastuslautakunta	135
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	71
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	94
Keskusvaalilautakunta	16
Yhteensä	1 384

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuoden 2021 aikana elpynyt tuotanto jatkui positiivisena vielä vuoden 2022 kaksi ensimmäistä neljänneistä ennen talouden hiipumista vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Vuoden aikana laajentunut kustannusten ja hintojen nousu ennakoii myös tuotannon volyymin hidastuvaa kasvua. Liikevaihdolla mitattuna kaikki päätoimialat ovat kasvaneet suhteessa edelliseen vuoteen. Vuonna 2022 kansantalouden arvonlisäys kasvaa 2,0 prosenttia. Eniten kasvua ennustetaan syntyvän metalliteollisuudessa 7,6 prosenttia ja palveluiden puolella informaatio- ja viestintätoimialalla 6,2 prosenttia sekä ammatillisissa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa ja hallinto- ja tukipalveluissa 7,5 prosenttia. Viimeinen luokka on laaja joukko mm. huolintapalveluita ja yritysten ulkoistamia toimintoja. Eniten supistumista ennustetaan sähkötekniikassa teollisuudessa, kaupan alalla ja rahoitus- ja vakuutus toiminnassa. Vuonna 2023 tuotannon kasvu pysähtyy.

Työllisyys on huippukorkealla. Työllisyys lisääntyi vuonna 2022 vielä viime vuottakin enemmän 2,7 prosenttia ja on nyt 73,8 prosenttia. Työmarkkinat ovat muutoksen kynnyksellä. Yhtäältä työllisten määrä on yhä lisääntynyt ja avoimia työpaikkoja on ennätyksellisen paljon - myös suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään - mutta samalla työttömyyden lasku osoittaa pysähtymisen merkkejä. Työmarkkinoilla on siten runsaasti työvoimaa, kun työmarkkinoiden imu vetää uusia henkilöitä työelämään. Työmarkkinoiden kohtaanto näyttää edelleen heikentyneen. Avoimien työpaikkojen määrä on korkea samalla kun työttömien määrä kääntyy kasvuun. Yritysten on haastavaa löytää tarvitsemiaan työntekijöitä erityisesti kokemuksen puutteen, erityisosaamisen ja koulutuksen riittämättömyyden vuoksi.

Inflaatio on jatkanut kiihtymistään ja on nyt nopeinta sitten 1980-luvun alun. Vuonna 2022 kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitattuna keskimääräiseksi inflaatioksi ennustetaan 7 prosenttia. Inflaatio on kuitenkin huomattavasti tätä nopeampaa vuoden 2022 lopussa. Vaikka inflaation kiihtyminen on edelleen pitkälti seurausta energian hintojen noususta, inflaatio on erittäin laaja-alaista ja lähes kaikkien hyödykeluokkien hinnat nousevat nopeasti. Kuluttajahintaindeksissä nousevien hintojen määrä ylittää lähes kaksikymmenkertaisesti laskevien hintojen määrän. Energian ja raaka-aineiden hintojen nousu on alkanut näkyä myös palveluiden hinnoissa. Palkkojen ja muiden kustannusten nousu näkyy enenevässä määrin palveluiden hinnoissa, mikä ylläpitää inflaatiota tulevina vuosina.

Vahva talous- ja työllisyyskehitys on pienentänyt julkisen talouden alijäämää vuonna 2022. Verotulojen kasvu on ollut voimakasta ja koronavirusepidemian hoidosta aiheutuvat menot ovat olleen edellisvuosia pienemmät. Talous ei kasva vuonna 2023 ja julkisen talouden rahoitusasema alkaa heikentyä. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt lukuisat varautumiseen liittyvät toimet kasvattavat myös alijäämää. Talouskasvu jää vaimaksi lähivuosina ja julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pysyy suurena.

Valtiovarainministeriö arvioi joulukuussa 2022 bruttokansantuotteen laskevan -0,2 % vuonna 2023. Vuoden 2023 ennustettu tuotannon kasvun pysähtyminen on suuresti kotimarkkinavetoista ja lähtee liikkeelle kuluttajien ostovoiman vähentymisestä. Erityisesti rakentaminen ja siihen liittyvät palvelut vähenevät. Tehdasteollisuuden tuotanto säilyy nykytasolla ja palvelut kokonaisuudessaan ylläpitävät tuotannon tason juuri ja juuri positiivisena. Positiivinen vientikysyntä ei riitä teollisuustuotannon kasvamiseen.

Toimintaympäristöön vaikuttavat viime vuosien kriisien lisäksi myös useat pitkäaikaiset trendit, kuten ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen, digitalisaatio, alueellisen kehityksen eriytyminen, kansainvälinen muuttoliike, työn murros ja datatalouden merkityksen kasvu. Näistä trendeistä kaikki vaativat sopeutumista; osa luo mahdollisuuksia ja osa vaikeuttaa toimintaympäristöä. Valtiovarainministeriön joulukuussa 2022 julkaisemassa virkamiespuheenvuorossa todetaan, että julkinen valta on joutunut vastaamaan viime vuosien kriiseihin monin eri tavoin, ja julkisia varoja on käytetty merkittävästi kotitalouksien ja yritysten tukemiseen. Tämä on ollut pitkälti välttämätöntä. Myös tulevina vuosina niiden käyttöön voi kohdistua erilaisia ennakoimattomia tarpeita. Tässä on tärkeää ottaa huomioon, että julkisen talouden liikkumavaraa rajoittavat kasvanut julkinen velka, väestön ikääntyminen ja aiempaa korkeampi korkotaso. Kun talouden pitää sopeutua pitkäaikaisiin muutoksiin, ongelmia ei voi laajasti ratkaista julkisten varojen käytöllä.

Valtiovarainministeriön maaliskuun 2023 alussa julkistamat meno- ja rakennekartoitus sekä verokartoitus osoittavat, että erilaisia toimia julkisen talouden vahvistamiseksi on löydettävissä. Julkisen talouden heikot näkymät yhdistettynä talouskasvun rajallisiin mahdollisuuksiin korjata ongelma asettavat suomalaiset päätöksentekijät kuitenkin vaikeiden valintojen eteen. Suomen julkisen talouden rakenteet on luotu nykyistä suotuisamman väestö- ja talouskehityksen aikana, eikä julkisen sektorin rahoitus pohja riitä enää ylläpitämään kaikkia julkisen sektorin tehtäviä. Ongelman perusluonne on yksinkertainen: julkisyhteisöjen menot ovat jääneet

tuloja korkeammalle tasolle, eikä ennakoitua nopeampikaan talouskasvu pysty ongelmaa korjaamaan. Sen sijaan meno- ja tulo rakennetta on korjattava merkittävästi, jotta julkinen talous saataisiin vakaalle uralle.

Kuntatalouden kehitys

Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos heikkeni hieman suhteessa aikaisempiin kahteen vuoteen mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Tulos nousi 1,3 miljardiin euroon hyvien verotulojen ja poikkeuserien vuoksi. Tilikauden tulosta ei kuitenkaan yksistään voi käyttää kuntatalouden tasapainon mittarina.

Kuntatalouden kulut kasvoivat vanhojen kuntien viimeisenä vuonna 2022 vauhdilla: 5 prosenttia. Kulukehitys todennäköisesti kasvaa vielä ennakoarvioista, sillä luvut eivät vielä sisällä kaikkia sote-kuntayhtymien laskutuksia. Korona aiheutti viime vuonna yhä kustannuksia, mutta kunnat saivat niihin kompensatioita.

Tilinpäätöksissä näkyy ripeä talouskasvu ja vuotta vauhdittanut odotettua vahvempi työllisyyskehitys. Nämä näkyivät kuntien taloudessa kasvaneina verotuottoina. Yhteisöveron tuotto kasvoi viime vuonna peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistöverokin yli 6 prosenttia.

Tilikauden tulos oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Vuosikatteet pysyivät yli 100 000 asukkaan kaupungeissa lähes ennallaan mutta heikkenivät pienemmissä kunnissa.

Kaikki Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset eivät välittyneet kuntatalouteen voimallisesti vielä 2022. Energia-kustannukset nousivat 8 prosenttia, mutta nousupaine jatkuu kuluvana vuonna. Myöskään yleinen korkotason nousu ei näy vielä kuntien korkokuluissa. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä. Kuntaliiton analysoimien tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan voimakkaimmin viime vuoden tilinpäätösarvioita heilauttivat kuitenkin poikkeukselliset myyntivoitot, lähes 900 milj. euroa, sillä monessa kunnassa myytiin sote-kiinteistöjä. Satunnaiserät väistyvät tulevina vuosina, mutta niiden mukana väistyvät myös kuntien, pois lukien Helsinki, sote-paineet. Tulevina vuosina kuntien talous ja palveluiden järjestäminen on ennustettavampaa.

Kuntaliiton mukaan kuntien eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakoryhmissä, mutta pudotus oli isoissa kaupungeissa muita kuntakoryhmiä vähäisempää. Suurin pudotus oli kuitenkin 40 000–100 000 asukkaan kuntakoryhmissä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tilikauden tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella esimerkiksi Kymenlaaksossa tai Pohjois-Karjalassa. Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointimenot kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Suurimpien kaupunkien investoinnit ja lainakanta pysyivät lähes aikaisempien vuosien tasolla, mutta lainakanta väheni viime vuonna 188 kunnassa. Suurimmat kaupungit tekevät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Suurimmat ovat Helsinki (+346 milj. euroa), Espoo (+219 milj. euroa) ja Oulu (+156 milj. euroa).

Investoinnit olivat ennakkotietojen mukaan 4,1 miljardia euroa. Investointien määrä laski vuodesta 2021, mikä näkyi kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran vahvistumisena ja lainanottotarpeen pienentymisenä. Lainakanta väheni noin 500 milj. euroa, ja se on 18,5 mrd. euroon, joka on 3 359 euroa/asukas.

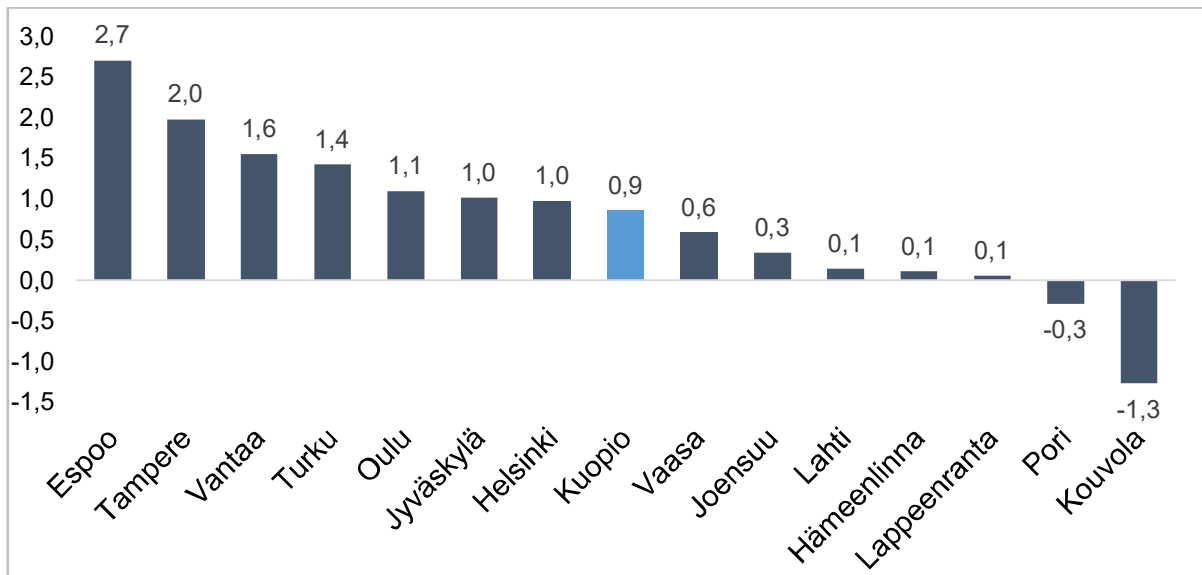
Vuonna 2023 hallituskausi päättyy ja monet hallituksen määräaikaiset toimet lakkaavat. Kuntataloudesta poistuu esimerkiksi korona-avustuksia ja opetuksen laatu- ja tasa-arvohankkeita. Kuntahallinnon kulutusmenojen hinta jatkaa kuitenkin kasvuaan. Kunta-ala saavutti maaliskuun 2023 alussa neuvotteluratkaisun nk. perälautatarkastelusta. Ratkaisun myötä kunta- ja hyvinvointialan palkankorotukset vuosina 2023 ja 2024 nousevat aiemmin sovitusta. Osa palkankorotuksista on kaikille maksettavia yleiskorotuksia ja osa paikallisesti sovittavia järjestelyeriä. Lisäksi kunta- ja hyvinvointialan henkilöstölle maksetaan kesäkuussa 2023 vastaavansuuruinen euromääräinen kertapalkkio kuin yksityisillä verrokialoilla. Palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntahallinnon kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat jatkossakin sen suurimman kuluerän.

Kuntahallintoon jää mittavat velat, jotka kasvavat alijäämien myötä. Alijäämän kasvun tasaantuminen näkyy kuitenkin velkasuhteen kasvun hidastumisena viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna.

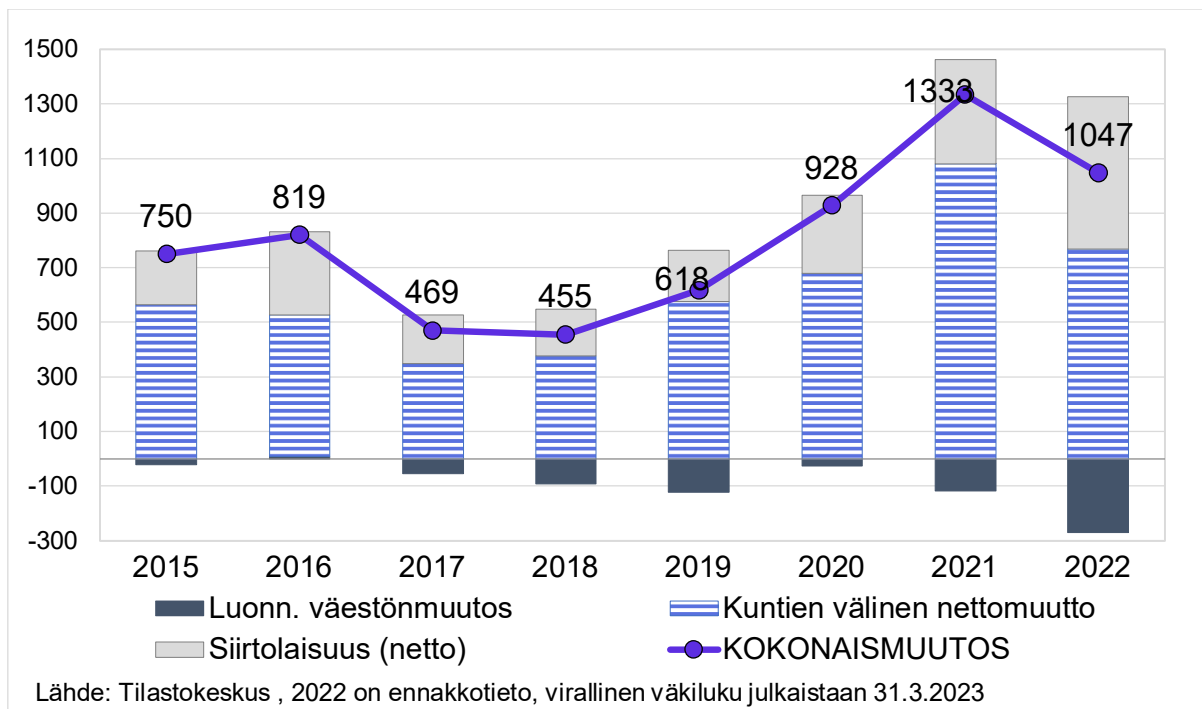
Toimintaympäristön kehitys

Kuopion väkiluku vuoden 2022 lopussa oli Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 122 590 henkeä. Vuoden 2022 väestönlisäys oli 1 047 henkilöä, 0,9 %. Kuopio on väkiluvultaan Suomen 8. suurin kaupunki. Kuopion omaan väestöennusteeseen 2021–2045 verrattuna vuoden 2022 väestön kasvu ylitti nopean skenaarion ennusteen, joka oli 122 361 henkeä.

Väestönmuutos 15 suurimmassa kaupungissa 2022

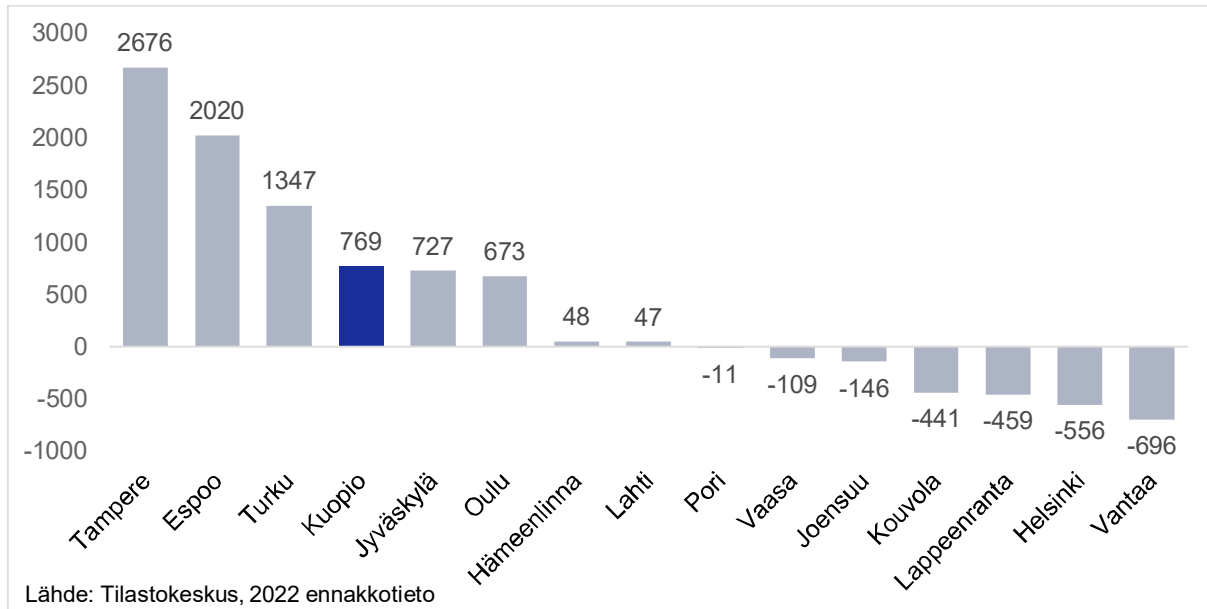

Kuopion väestönmuutokset 2015–2022

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuonna 2022 syntyi 996 lasta ja kuoli 1 268 henkeä eli luonnollinen väestönmuutos oli 272 henkeä negatiivinen. Kuopion omaan väestöennusteeseen verrattuna syntyvyys jäi sekä tavoitteesta (1 046) että trendistä (1 044). Kuolleisuus taas ylitti kaikki skenaariot (trendi, tavoite ja nopea), jotka olivat kaikki samalla linjalla 1 152 henkeä. Väestön kasvu oli positiivinen kuntien välisen muuton ja maahanmuuton ansiosta. Kuntien välinen nettomuutto oli 769 henkeä, joka oli 4. suurinta koko maassa. Muutoliike yhteensä oli 1 326 henkeä.

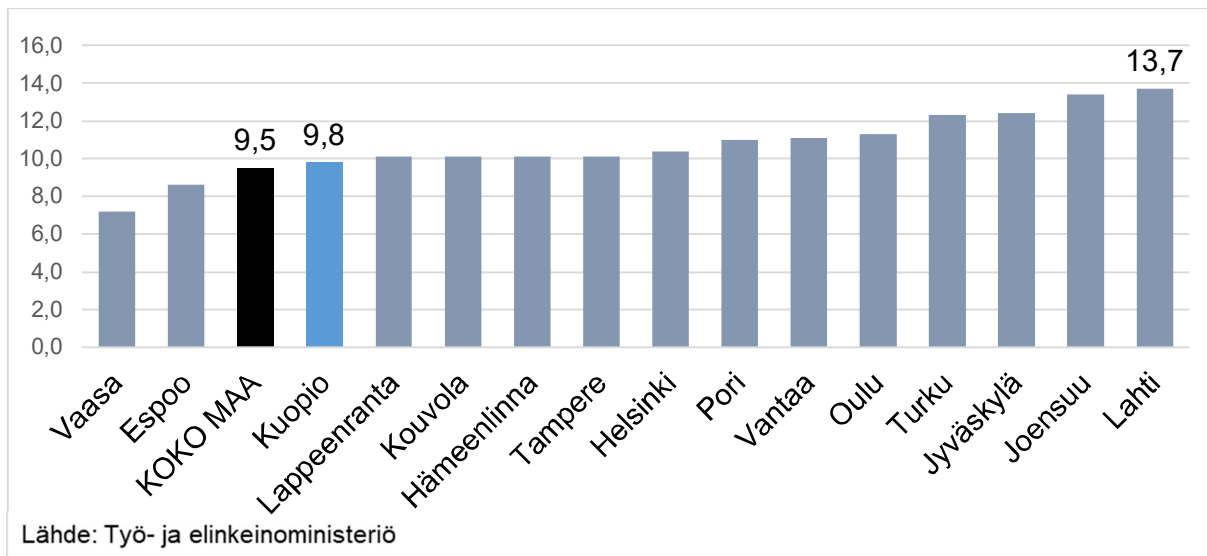
Kuntien välinen nettomuutto 2022

Työttömyys

Vuonna 2022 Kuopiossa oli keskimäärin 5 600 työtöntä ja työttömyysaste oli 9,8 %. Kuopion työttömyys väheni edellisvuodesta noin 800 työttömällä eli 1,4 prosenttiyksikköä. Koko maan työttömyys väheni 1,9 prosenttiyksikköä. Pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden aikana keskimäärin 2 500, noin 100 enemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimia työpaikkoja oli keskimäärin 2 700, joka oli noin 300 työpaikkaa enemmän kuin vuosi sitten. Kuopion työttömyysaste oli kolmanneksi pienin 15 suurimman kaupungin joukossa.

Työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa keskimäärin vuonna 2022

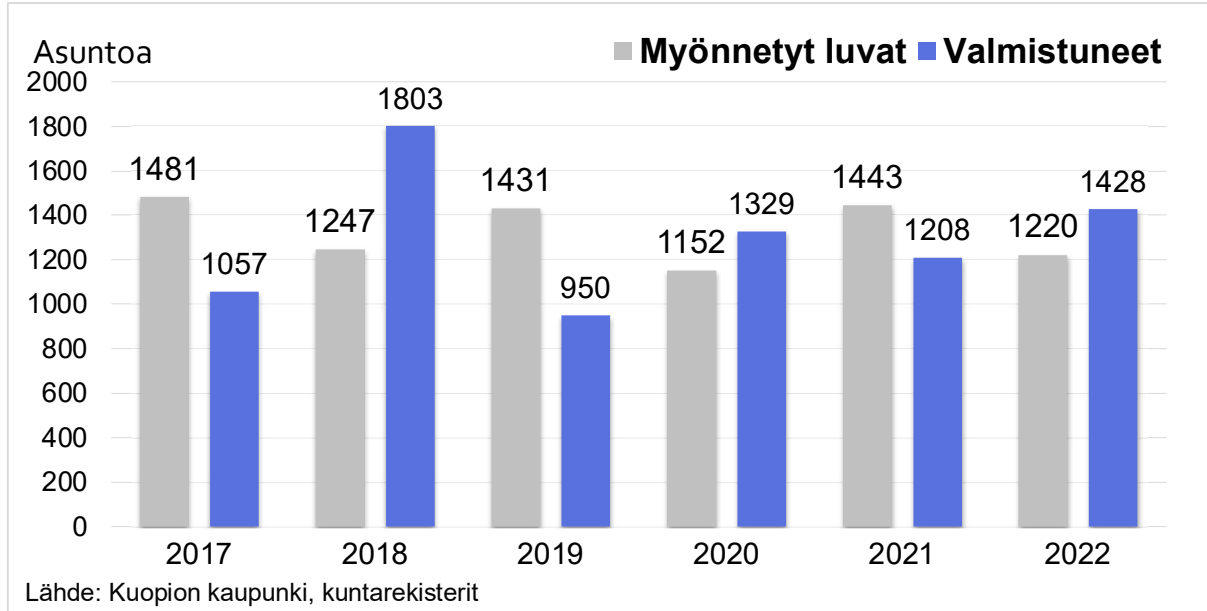

Työvoima ja työssäkäynti

Kuopion työvoiman määrä oli noin 58 500 vuoden 2021 lopulla. Työvoiman ulkopuolella olevia eläkeläisiä, opiskelijoita, koululaisia ja lapsia oli hieman yli puolet väestöstä, noin 63 000 henkeä (+390). Työllisten määrä kasvoi (+2 400) ja työttömien määrä väheni (-1 400). Kuopion työllisyysaste eli 18–64-vuotiaiden työllisten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli 70,3 (koko maa 72,4). Taloudellinen huoltosuhde eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä sataa työllistä kohden parani edellisvuodesta ja oli 131,8 vuonna 2021. Vuoden 2021 työssäkäyntitiedot perustuvat Tilastokeskuksen joulukuussa 2022 julkistettuihin tietoihin.

Rakentaminen

Rakentaminen jatkui vilkkaana. Vuonna 2022 valmistui noin 1 400 asuntoa ja rakennuslupia myönnettiin 1 220 asunnolle. Asuntoja valmistui hieman edellisvuotta enemmän ja tavoitteena ollut 1 200 asunnon määrä ylittyi. Rakentaminen jatkui monilla alueilla. Eniten asuntoja valmistui Keskustaan, Puijonlaaksoon sekä Petosen ja Saaristokaupungin alueille. Hatsalan kaupunginosassa, Puijonkuppeen ja Hatsala Kotikatu 365 -alueilla ensimmäiset asumisen ja palvelujen kohteet valmistuivat.

1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus oli yhteensä 794 milj. euroa. Ne olivat 39,2 milj. euroa (4,9 %) suuremmat kuin edellisenä vuonna.

	2021	2022	Muutos-%
Verotulot, M€			
Kunnallisvero	437,8	457,5	4,5 %
Yhteisövero	41,7	44,3	6,2 %
Kiinteistövero	44,7	47,7	6,8 %
Verotulot yhteensä	524,2	549,6	4,8 %
Valtionosuudet, M€			
Peruspalvelujen valtionosuus	143,3	147,5	3,0 %
Verotulotasaus	37,1	36,6	-1,2 %
Verotulomenetysten kompensatit	53,5	62,2	16,2 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-3,1	-1,7	45,4 %
Valtionosuudet yhteensä	230,8	244,7	6,0 %

Verotulokertymästä muodostui vahva. Palkka- ja eläketulojen hyvä kehitys ja edellisvuotta pienemmät veronpalautukset kasvattivat kunnallisveron tilityksiä. Yhteisöveron kasvu oli tätäkin parempaa, vaikka kuntien jako-osuuden määräaikainen korotus päättyi ja kuntien ryhmäosuus pieneni noin 10 %-yksiköllä.

Kuntien valtionosuusprosentti laski 25,67 prosentista 23,59 prosenttiin vuonna 2022. Kustannustenjaon tarkistus neutralisoitiin eli valtionosuuksiin tehtiin tarkistuksen suuruinen vähennys. Kilpailukykysovimukseen liittyvä

valtionosuuksien vähennys jäi pysyvästi kuntien rasitukseksi. Koronatukitoimet valtionosuuksien muodossa poistuivat. Edelleen merkittävämmäksi eräksi muodostuivat verotulomenetysten kompensatiot, kun valtionosuusjärjestelmän kautta hyvitetään kunnille veroperusteissa tapahtuvat muutokset. Oma kokonaisuutensa ovat opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet. Kunnat saavat kokonaisuudessaan nettomääräisesti näitä valtionosuuksia noin 2,7 milj. euroa omarahoitussuosuuksien jälkeen. Useimpien kuntien opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaskelma on negatiivinen, sillä kunnille maksettavista valtionosuuksista vähennetään omarahoitussuosuus toisen asteen koulutuksen rahoittamiseen. Valtionosuuksien määrä on historiallinen, sillä luvuissa on mukana viimeistä kertaa sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoittaminen kuntien kautta.

Toiminnan ja tehtävien muutokset

Ukrainan sodan seurauksena Suomeen on tullut yli 40 000 pakolaista. Kuopioon on perustettu kaksi vastaanottokeskusta, joista toinen 800 paikkainen keskus aloitti toimintansa keväällä 2022 ja toinen 300 paikkainen vuoden 2023 alusta.

Talouden epävarmuustekijät ja kohonneet tuotantokustannukset heikensivät yritysten kannattavuutta ja vaikuttivat yritysten investointihalukkuuteen. Työvoiman saatavuudessa oli edelleen haasteita. Yritystonttien kysyntä jatkui hyvänä ja huoli tonttien riittävydestä kasvoi. Merkittäviä yrityshankkeita odotti alueiden asema-kaavoitusta ja vuoden 2023 asemakaavaohjelmassa onkin vahva elinkeinopainotus.

Konsernin rooli kasvaa hyvinvointialuemuutoksen yhteydessä ja omistajapolitiikan täsmentäminen on ajan-kohtaista.

Keskeiset strategisen maankäytön suunnittelutyöt esim. Vanuvuori, keskusta ja Kelloniemi ovat edenneet suunniteltua hitaammin. Turun ja Helsingin kanssa tehtävä, VM:n palveluverkkosuunnitteluun liittyvä toimintamallihanke (Digi-Pave) on saatu päätökseen onnistuneesti. Kuopion kasvutavoitteiden toteutumisen edellyttämät asemakaavatyöt kuten Savilahden Vanhan varikon pohjoisosan laaja asuntopainotteinen alue sekä Belanrannan matkailupalveluiden alue hyväksyttiin. Keskustan täydennysrakentamista mahdollistavia asemakaavoja valmistui useita. Yritysalueiden asemakaavoitus on edennyt suunniteltua hitaammin. Kunnallistekniikan suunnittelutyöt ovat edenneet ohjelmointien mukaisesti.

Kunnossapidon palvelut järjestettiin käyttösuunnitelman mukaisesti. Keskustan ja eteläisen alueen alueurakoiden kunnossapitosopimusten uusimisen osalta Mestar Oy:n kanssa neuvoteltiin vuoden siirtymäaika. Tällä järjestelyllä turvattiin kunnossapidon jatkuvuus näillä alueilla.

Jätehuollon viranomaispalveluissa uudistettiin vuoden 2022 aikana kunnalliset jätehuoltomääräykset ja jätetaksat, jotka ovat tulleet voimaan 1.1.2023.

Kuopion museon perusnäyttelykokonaisuus avattiin yleisölle koronarajoitteiden jälkeen toukokuussa 2022, ja Taidemuseo uudisti palveluitaan. Teatteri ja musiikkikeskus kärsivät koronarajoitteista ja kevätkautta leimasivat esitysten peruutukset.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiselle tuottivat haasteita Euroopassa puhjennut sota sekä kevään 2022 työtaistelujaksot. Lakkojen aikaan osa päiväkodeista jouduttiin sulkemaan. Erilaisia järjestelyjä on jouduttu toteuttamaan ilman suunnittelua ja resursseja. Erityisesti lyhytaikaiset sairauspoissaolot kuormittivat toimintaa koronapandemian jatkuessa.

Taidelukio Lumit otettiin käyttöön lukuvuoden 2022–2023 alusta. Koulu palveluna -selvitystyötä on tehty Savilahden alueella ja työtä jatketaan vuoden 2023 loppuun.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmisteluun kohdentui merkittävässä määrin perusturvan ja terveydenhuollon viranhaltijoiden ja valmisteluvastuussa olevien asiantuntijoiden työpanosta oman työn ohella. Hyvinvointialueen johtavien viranhaltijoiden virkavalinnat painoutuivat vuoden viimeiselle neljännekselle, mikä lisäsi loppuvuonna työpanosten siirtymistä enemmän hyvinvointialueen puolelle.

Vanhuspalveluissa asumispalveluiden uuden puitesopimuksen hankintakausi alkoi 1.2.2022 ja kattoi kaikki Kuopion yksityiset asumispalvelutuottajat. Näin ollen palvelusetelin osuus järjestämistapana jäi vähäiseksi. Uuden kilpailutuksen myötä Kuopioon syntyi kolme uutta asumisyksikköä, joista ensimmäinen käynnistyi vuoden 2022 lokakuussa. Vuoden 2022 tavoitteena oli lisätä ostopalvelupaikkoja vuoden viimeisellä neljänneksellä, mutta uusien paikkojen käyttöönottoa hidastivat koronatilanne ja työvoiman saatavuuden haasteet.

Koronaepidemian vaimennuttua erikoissairaanhoido purki jonoja ja jatkohoitoon ohjautui vaikeampia potilaita. Suurin strateginen riski, joka osittain toteutuikin, oli hoitojen viivästyminen ja hoidon tarpeen kasvu joissakin

sairausryhmissä, koska terveystalvuuja oli edelleen suunnattu koronatoimiin. Toinen merkittävä omaa palvelutuotantoa rajoittava tekijä oli henkilöstövaje.

Lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelujen kysyntä on viime vuosina kasvanut jyrkästi. Korona-aika on pahentanut tilannetta entisestään. Kaupunki saavutti 2021 neuvotteluratkaisun sairaanhoitopiiriin kanssa sekä lasten- että nuorten mielenterveyspalveluiden työnjaon osalta. 1.1.2022 alkaen sairaanhoitopiiri vastasi lähetteisestä erikoissairaanhoidon toiminnasta ja kaupunki keskittyy läheteettömään toimintaan huolehtien lievistä- ja keskivaikeista mielenterveyden ongelmista perusterveydenhuollon tasoisesti.

Suun terveydenhuollon palveluiden kysynnän kasvu ja koronan aiheuttaman hoitovelan purkaminen aiheuttivat toimintaan suuria haasteita. Hoitotakuu toimi muilta osin, mutta kiireetön hoitoon pääsy kuuden kuukauden määräajassa tuotti vaikeuksia.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Tilinpäätösvouden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 14,7 milj. euroa, kun toimintatuotot lisääntyivät 6,0 milj. euroa ja toimintakulut 20,7 milj. euroa.

Talousarviomuutoksissa verotulojen tuloarvioita korotettiin 18,9 milj. eurolla verotilitysten hyvän kehityksen vuoksi. Valtionosuuksien tuloarviota lisättiin 3,2 milj. euroa.

Talousarviomuutokset pienensivät tilikauden alijäämää 6,9 milj. eurolla -8,7 milj. euroon. Alkuperäisessä talousarviossa tilikausi oli alijäämäinen -15,6 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä toimintatuottoja kertyi 309,9 milj. euroa (toteuma 105 %) ja se oli 15,3 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintatuottoja kertyi 21,3 milj. euroa enemmän. Merkittävimmät poikkeamat olivat perusturvan palvelualueella, 6,0 milj. euroa ja kaupunkiympäristön palvelualueella samoin 6,0 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Toimintatuottoja kertyi 10,7 milj. euroa (3,6 %) enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakulujen toteuma oli 1.072 milj. euroa (toteuma 102 %), 16,0 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi ja peräti 36,7 milj. euroa alkuperäistä talousarviota suurempi. Terveystenhuollon palvelualueen poikkeama muodostui ainoaksi merkittäväksi ylitykseksi, muutettuun talousarvioon verrattuna toteuma oli 9,1 milj. euroa suurempi ja alkuperäiseen 19,5 milj. euroa suurempi. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 67,1 milj. euroa, 6,7 %.

Toimintakatteen toteuma oli -762,3 milj. euroa (toteutuma 100 %). Toimintakate toteutui 1,0 milj. euroa muutettua talousarviota ja 15,6 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompana. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 56,5 milj. euroa (8,0 %).

Hyvinvoinnin edistämisen (-0,9 milj. euroa) sekä kasvun ja oppimisen palvelualueiden (-1,6 milj. euroa) toimintakatteet olivat heikompia kuin muutetussa talousarviossa. Kaupunkiympäristön toimintakate toteutui positiivisena, toisin kuin talousarvio oli laadittu ja oli 4,6 milj. euroa talousarviota parempi. Perusturvan toteutuminen 6,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana kompensoi käytännössä kaksi kolmasosaa terveydenhuollon 9,0 milj. euron ylityksestä. Pelastustoimen toimintakatteen toteumaan vaikutti tilinpäätöskirjauksiin sisällytetty pakollinen menovarauus. Tilapalvelujen toimintakate oli 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempi.

Vaikka muutetussa talousarviossa vuosikatetta nostettiin 42,7 milj. euroon, toteuma oli sitäkin parempi, 45,3 milj. euroa.

Poistojen toteuma oli 49,0 milj. euroa, 2,5 milj. euroa talousarviota pienemmät. Pääosin tämä johtui yhdyskuntarakentamisen poistojen toteumasta selkeästi alle talousarvion.

Tilikausi toteutui -3,9 milj. euroa alijäämäisenä, mikä oli alkuperäistä talousarviota 11,7 milj. euroa paremmin. Edellisenä vuonna tilikausi oli ylijäämäinen 12,4 milj. euroa. Talousarvio sisältää sisäiset erät, joten tässä toteumatarkastelussa ne ovat mukana.

1.1.5 Henkilöstö

Kertomusvuosi oli henkilöstöhallinnon näkökulmasta poikkeuksellinen, mielenkiintoinen ja kuormittava. Toimintavuotta sävyttivät mm. eräillä ammattialoilla henkilöstöpula, henkilöstöjärjestöjen toimeenpanemat työtaistelutoimenpiteet ja osallistuminen hyvinvointialueen valmisteluun. Sijaisista oli pulaa erityisesti perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla. Koronavirus muunnoksineen vaikutti edelleen henkilöstötyöhön ja henkilöstön jaksamiseen. Kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja työnantajapalvelun henkilökunta

osallistuivat Suomen historian suurimman liikkeenluovutuksen valmisteluun yhdessä luovutuksensaajan Pohjois-Savon hyvinvointialueen edustajien kanssa.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset olivat voimassa helmikuun loppuun saakka. Sote ry (Tehy ry, Super ry) Jau ry (Jhl ry, Jyty ry) ja Juko ry julistivat heti sopimuskauden päättymisen jälkeen maaliskuussa kunta-alalle ylityö- ja vuoronvaihtokiellon. Ylityö- ja vuoronvaihtokiello koski työsuhteisia työntekijöitä. Maaliskuussa käytiin Jhl ry:n ja Jyty ry:n kanssa lakkorajaneuvottelut. Järjestöjen toimeenpanema lakko oli 29.–30.3.2022. Juko ry:n lakko oli 12.–13.4.2022. Lakkojen aikana kaupungin palvelut toimivat rajoitetusti.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusneuvottelut käytiin Helsingissä valtakunnansovittelijan johdolla. Kesäkuun alussa Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Juko ry ja Jau ry hyväksyivät sovittelulautakunnan toukuussa tekemän sovintoehdotuksen. Sote ry ei hyväksynyt sopimusta. Tehy ry:n ja Super ry:n toimeenpanemat ylityö- ja vuoronvaihtokiellot olivat voimassa lähes koko ajan siihen saakka, kunnes Sote ry ja KT pääsivät sitemmin syyskuussa sopimukseen uusista kunta-alan virka- ja työehtosopimuksista ja palkankorotuksista.

Sopimusta tarkasteltiin uudelleen nk. perälaulatarkastelun takia. Ratkaisu saavutettiin maaliskuun 2023 alussa ja sen myötä kunta- ja hyvinvointialan palkankorotukset vuosina 2023 ja 2024 nousevat aiemmin sovitusta. Osa palkankorotuksista on kaikille maksettavia yleiskorotuksia ja osa paikallisesti sovittavia järjestelyeriä. Lisäksi kunta- ja hyvinvointialan henkilöstölle maksetaan kesäkuussa 2023 vastaavansuuruinen euromääräinen kertapalkkio kuin yksityisillä verrokkialoilla.

Kaupungin vuoden 2022 talousarvioon ei sisällynyt henkilöstöön kohdistuvia talouden tasapainottamiseen kohdistuvia säästötoimenpiteitä.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita olivat vuonna 2022 työhyvinvoinnin parantaminen, osaamisen vahvistaminen, työturvallisuudesta huolehtiminen ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu.

Työhyvinvoinnin parantaminen

Henkilöstön työhyvinvointi on strateginen menestystekijä. Työhyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esihenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyötä. Työnantajan vastuulla on, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Myös työntekijä on vastuussa oman itsensä kehittämisestä sekä työyhteisön toimivuudesta ja työilmapiiristä.

Sairauspoissaolojen määrää ja kehitystä seurataan yleisesti kansallisella tasolla. Työhyvinvointityön tuloksellisuutta ja onnistumista ei voida kuitenkaan arvioida pelkästään yhden mittarin näkökulmasta. Asiaa tulee tarkastella työyhteisöissä laajemmassa kontekstissa, johon vaikuttavat monet sisäiset ja ulkoiset tekijät, kuten esihenkilöiden toiminta, työyhteisön toimivuus ja henkilön oma henkilökohtainen elämäntilanne.

Palvelualue	SAIRAUSPOISSAOLOT			TAPATURMAPOISSAOLOT		
	2022	2021	Muutos	2022	2021	Muutos
	pv	pv	pv	pv	pv	pv
Sairauspoissaolot tammi - joulukuu kalenteripv/henkilötyövuosi						
Elinvoima- ja konsernipalvelut	22,4	15,9	6,5	2,3	1,2	1,1
Kaupunkiympäristön palvelualue	8,3	6,5	1,8	0,0	0,1	-0,1
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	15,0	10,2	4,8	0,3	0,7	-0,4
Kasvun ja oppimisen palvelualue	20,6	17,3	3,3	0,4	0,3	0,1
Perusturvan palvelualue	25,5	23,7	1,8	0,8	0,7	0,2
Terveystuon palvelualue	21,6	18,1	3,5	0,4	0,4	0,0
Pohjois-Savon pelastuslaitos	16,3	11,3	5,0	1,2	0,2	1,0
Isäntäkuntapalvelut	19,3	24,4	-5,1	1,2	1,7	-0,6
Tilapalvelut	4,6	7,2	-2,6	0,0	0,0	0,0
Poissaolot keskimäärin kaupungissa	21,0	18,1	2,9	0,6	0,5	0,2

Henkilöstön kehittämisen määrärahoihin varattiin 150 000 euron ylimääräinen panostus työhyvinvoinnin edistämiseen. Työyhteisöt laativat työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määriteltiin työyhteisön kehittämisen kohteet,

toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Työhyvinvoinnin edistämisen työryhmä myönsi määrärahaa seuraavasti: psykososiaaliseen tukeen työnohjaukseen, palautumiseen, esimiestyöntukeen ja fyysisen toimintakyvyn tukemiseen myönnettiin 130 000 euroa. Muita työhyvinvoinnin tuen painopisteitä vuonna 2022 olivat uni, painonhallinta, nikotiinittomuus ja palautuminen 20 000 euroa.

Kuopion kaupunki on ollut mukana Työterveyslaitoksen Kimmoisat työntekijät muuttuvassa työelämässä kolmen vuoden mittaisessa pitkittäistutkimuksessa. Yhteenvedona vuoden 2021 tuloksista ilmenee, että kaiken kaikkiaan eri yksiköissä oli tapahtunut vain pieniä, yksittäisiä muutoksia. Päähavainto oli, että työolot, hyvinvointi ja terveys olivat pysyneet ennallaan, vaikka takana ovat hyvin poikkeukselliset ja kuormittavat ajat.

Kimmoisat tutkimushankkeen jälkeen Kuopion kaupungille avautui mahdollisuus olla yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa kehittämässä uutta työuupumuksen kyselyinstrumenttia, joka soveltuu sekä tutkimukseen että käytäntöön. Uusi työkalu edistää olennaisesti työuupumuksen tunnistamista työpaikoilla ja työterveyshuolloissa, sen yleisyyden määrittämistä, ennaltaehkäisyä, diagnosointia ja seuranta. Tutkimuksen tavoitteena on myös tutkia, kuinka työntekijöitä voimaannuttava ja arvostava johtaminen tukee itseohjautuvaa toimintaa ja näin edistää työntekijöiden kimmoisuutta, eli proaktiivista työn ja oman osaamisen kehittämistä sekä työn imua.

Kuopion kaupunki on ollut 2021–2022 mukana hallituksen Työelämän mielenterveysohjelman ensimmäisessä osahankkeessa: "Mielenterveyden tuki työpaikalla – geneerinen malli työterveysyhteistyöhön 2021–2022". Tässä hankkeessa rakennettiin työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyön toimintamalleja, joilla vahvistetaan ja tuetaan työntekijöiden mielenhyvinvointia. Hankkeen ydintavoite on ollut muuttaa mielenhyvinvoinnin tuki työelämässä yksilökeskeisestä jo syntyneiden ongelmien ratkomisesta työkykyongelmien ennaltaehkäisyä painottavaan toimintaan.

Kuopion kaupungin pilottina syntyi Välittämisen vastuukortit, ja ne tulevat osaksi Työkyvyn tuen toimintamallia ja otetaan käyttöön Kuopiossa vuonna 2023. Kortit jaetaan esihenkilöille alkuvuodesta 2023 ja samalla voi sopia perehdytyksestä tai sopia puheeksi ottamisen työpajaan osallistumisesta.

Työhyvinvointi- ja esihenkilökyselyt toteutettiin syksyn 2022 aikana Kevan tarjoamalla sähköisellä verkkotyökalulla. Työhyvinvointikyselyyn vastasi yhteensä 2 903 työntekijää. Kyselyn vastausprosentti oli 45,7 % esihenkilökyselyyn vastasi yhteensä 196 esihenkilöä. Kyselyn vastausprosentti oli 55,8 %. Kyselyiden avulla saatiin laadukas ja luotettava selvitys henkilöstön työhyvinvoinnista. Työhyvinvointi- ja esihenkilökyselyt auttavat arvioimaan ja kehittämään työhyvinvoinnin ja työkyvyn johtamista, henkilöstön työhyvinvointia ja työn tuloksellisuutta. Kyselyiden aihepiirit käsittelivät työyhteisöjen toimivuutta ja arkea, esimiestyötä ja johtamista, työtehtäviä ja omia voimavaroja. Tulokset tallentuvat vertailuaineistoon ja Kuopion kaupunki voi verrata omia tuloksiaan muihin Kevan kyselyn tehneisiin vastaavaan tyyppisiin organisaatioihin.

Tulokset käsitellään yksikkö-, palvelualue- ja koko organisaation tasolla ja ne käydään kaupunkitasoisesti läpi myös poliittisten päättäjien kanssa. Tulosten käsittely ja suunnitelmien vieminen käytäntöön ratkaisevat prosessin hyödyllisyyden. Kehittämissuunnitelmat eivät synny suoraan kyselyn tuloksista, vaan ne ovat yksiköiden ja tiimien keskustelun aineistoa, joista syntyy työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelmia, joihin on kirjattu tavoitteet, vastuut, aikataulu ja seurantamenetelmät.

Kuopion kaupunki otti joulukuussa 2022 käyttöön Järvisseudun Työterveyden tuottamana Aino työkykyjohtamisjärjestelmän. Aino on vastuullinen ja globaali työkykyjohtamisen alusta, missä toteutuu reaaliaikainen raportointi ja näkyvyys varhaisen tuen keskusteluihin. Ainossa kaikki työkykyyn ja työhyvinvointiin liittyvät dokumentoinnit löytyvät yhdestä paikasta. Työttyytyväisyys, hyvinvointi paranevat, samoin kuin tyytyväisyys esimiestyöskentelyyn.

Osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön kehittämistä toteutettiin keskitetysti ja palvelualueiden omien koulutusohjelmien mukaisesti. Koulutusmuotona vahvistuivat edelleen verkkokoulutukset ja webinaarit vahvistaen edelleen työssä tapahtuvaa osaamisen päivittämisen kulttuuria. Palvelualueilla toteutuivat henkilöstön lakisääteiset täydennyskoulutukset palvelualueiden koulutussuunnitelmien mukaisesti. Organisaatiotasoisesti kaupungin henkilöstökoulutus koostui yhteensä 104 päivästä (1 koulutuspäivä = 6 tuntia) ja koulutuksiin oli osallistujia 4 133.

Henkilöstön osaamista ylläpidettiin ja uudistettiin sujuvasti osana työtehtävää sähköistä oppimisympäristöä (Priima) hyödyntäen. Koko vuoden 2022 koulutusten pääpainotuksena olivat henkilöstön digiosaamisen vahvistaminen, uusien järjestelmien käyttökoulutukset, turvallisuus ja riskienhallinta, viestintäosaaminen ja hyvinvointiin liittyvät sisällöt. Syksyn 2022 aikana toteutettiin Työterveyslaitoksen Osaava ja uudistuva työurahankkeessa suunniteltu valmennus Kuopion kaupungin henkilöstölle.

Työntekemisen muuttuessa ja kehittyessä itseohjautuvampaan suuntaan, esimiestyön merkitys korostuu. Siksi esimiesten valmentavan johtamisen ja ratkaisukeskeisyyden taitoja on vahvistettu. Painopisteenä sisällöissä vuonna 2022 olivat esimiestyön tukeminen, järjestelmien käytön osaamisen varmistaminen nk. digikyvykkyyden edelleen kasvattaminen, saavutettavuus, työturvallisuus ja työhyvinvointi sekä työelämätaidot. Kertomusvuonna vietiin käytäntöön toimintakulttuuria, joka mahdollistaa osaamisen lisäämisen joustavasti henkilön oman aikataulun mukaisesti. Omien koulutusten sisältöjä ja koulutusmuotoja uudistettiin edelleen.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

Työturvallisuusjohtaminen on tärkeää. Kaupungissa laadittiin Työsuojelun toimintaohjelma yhteistoiminnallisesti henkilöstön edustajien kanssa ja toimintaohjelman koulutus jatkuu vuonna 2023.

Työturvallisuusilmoituksia WPro-työturvallisuusjohtamisjärjestelmään tehtiin 2 963 kappaletta. Näistä työtapaturmailmoituksina vakuutusyhtiölle eteenpäin ilmoitettiin 356 kpl. Eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin väkivallan uhkatilanteista 1 451 kpl. Väkivallan uhkatilanteella tarkoitetaan tilanteita, joissa työntekijöitä loukataan sanallisesti, uhataan tai pahoinpidellään työhön liittyvissä oloissa ja jotka suoraan tai epäsuorasti vaarantavat työntekijöiden turvallisuuden, terveyden tai hyvinvoinnin. Määrällisesti eniten ilmoituksia tulee perusturvan palvelualueelta 784 kpl ja kasvun ja oppimisen palvelualueelta 520 kpl. Työpaikkojen haittojen ja vaarojen arvioinnit (riskienarviointi) ja työterveyshuollon työpaikkaselvitykset tehdään WPro-työturvallisuusjärjestelmään. Erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja biologisten altistumisten arviointiin.

Koronaan liittyviä työtehtäviä oli vuoden aikana paljon ja se osaltaan vaikutti työn tekemiseen paljon etenkin kevään aikana. Määräaikainen tartuntatautilaki 48 A § tuli voimaan alkuvuodesta. Kaupungissa toimi useita työryhmiä, jotka osaltaan vastasivat koronavirustartuntojen torjuntatoimista ja epidemian aiheuttamien muutosten hallinnasta. Koronavirukselle työssä altistuneista pidettiin luetteloja ja työssä koronatartunnan saaneista tehtiin ammattitautiepäily ilmoituksia. Altistumisilmoituksia tehtiin WPro-työturvallisuusjärjestelmään 1 185 kpl ja ammattitautiepäily ilmoituksia tehtiin 27 kpl.

Esihenkilöitä ja työhyvinvointipareja on koulutettu vuoden aikana. Aiheina on ollut esimerkiksi työpaikkojen haittojen ja vaarojen arviointi ja psykososiaalinen kuormitus työssä. Työpaikkojen haittojen ja vaarojen arviointeja on tehty yksiköissä ja näiden arviointien päivitys on osa työyksiköiden jatkuvaa toimintakulttuuria.

Kaupungissa toimii kahdeksan päätoimista ja kaksi sivutoimista työsuojeluvaltuutettua. Vuonna 2022 myös toimihenkilöillä on ollut ensimmäistä kertaa työsuojeluvaltuutettu. Työsuojeluvaltuutetut ovat omatoimisesti hoitaneet tehtäviään kukin omalla vastualueellaan ja osallistuneet yksikköjen työsuojelutyöhön ja tehtyihin viranomaistarkastuksiin. Työsuojeluvaltuutetut ovat osallistuneet sisäilmatarkastusryhmien toimintaan ja työsuojelu- sekä työhyvinvointikoulutuksiin.

Työsuojelutoimikuntia kaupungissa toimii kahdeksan ja ne ovat kokoontuneet säännöllisesti neljä kertaa vuodessa. Työsuojelutoimikuntien toimintaa on kehitetty ja yhdenmukaistettu vuoden aikana. Lisäksi kuntakokouksen osalta on aloitettu yhteistyö työsuojeluasioissa.

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu

Henkilötyövuosia oli 6 342 htv, lisäystä edellisvuoteen 48 htv. Eniten henkilötyövuodet lisääntyivät Pohjois-Savon pelastuslaitoksella +44 htv ja vähenivät terveydenhuollon palvelualueella -13 htv. Lakkojen vaikutukset kohdistuivat mm. perusopetukseen, varhaiskasvatukseen sekä joihinkin terveydenhuollon palveluihin ja sosiaalipalveluihin maaliskuuhun 2022 ja niiden vaikutus oli yhteensä -52 htv.

Palvelualue	2022	2021	Muutos	Toteuma
Muutos tammi - joulukuu	htv	htv	htv	%
Keskusvaalilautakunta		3	-3	
Tarkastustoimi	2	2	0	90 %
Yleishallinto	4	4	0	23 %
Elinvoima- ja konsernipalvelu	294	305	-11	93 %
Kaupunkiympäristön palvelualue	210	207	3	95 %
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	388	370	18	98 %
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 541	2 537	4	101 %
Perusturvan palvelualue	1 600	1 591	9	96 %
Terveydenhuollon palvelualue	885	898	-13	98 %
Ydinkaupunki yhteensä	5 923	5 917	6	98 %
Taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	340	296	44	108 %
Isäntäkuntapalvelut	36	39	-3	82 %
Tilapalvelut	43	42	1	95 %
Taseyksiköt yhteensä	419	378	42	103 %
Yhteensä	6 342	6 294	48	99 %

Lukuihin ei sisälly palkkatukityöllistetyt, kesätyöntekijät, oppisopimuskoulutettavat eikä sivutoiminen henkilöstö.

Henkilöstön sosiaalinen hyvinvointi

Lähtökohtana ovat kaupungin strategiset tavoitteet, työolainsäädännön veloitteet, virka- ja työehtosopimusten määräykset ja kaupungin omat ohjeet ja toimintamallit henkilöstön sosiaalisen hyvinvoinnin huolehtimisessa.

Hyvällä henkilöstöjohtamisella ja työyhteisötaitoilla voidaan parantaa ja edistää organisaation työhyvinvointia, motivaatiota ja vahvistaa työyhteisön sosiaalista pääomaa ja sitoutumista yhteiseen kaupungin strategiseen arvopohjaan. Kaupungin tavoitteena on tuloksellisesti toimiva työpaikka, jossa henkilöstö voi hyvin ja sillä on kyky oppia ja kehittää jatkuvasti omaa toimintaansa ja itseään asiakkaan parhaaksi.

Yhtenä kaupungin menestystekijänä on kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen. Esimiesten henkilöstöjohtamistaitoja vahvistetaan jatkuvalla esimiestyötä tukevalla koulutustarjonnalla. Myös työntekijöille järjestetään monipuolista koulutusta työssä selviytymisen tueksi.

Kertomusvuonna järjestettiin yhteistoiminnallisia neuvotteluja, joissa henkilökunta kuultiin mm. työtehtävien ja toimintatapojen muutosten johdosta. Henkilökunnan kuulemiskulttuuria on lisätty kaupungin työyksiköissä.

Vuonna 2022 käytiin yhteistoimintaneuvottelut koskien mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen henkilöstön siirtymistä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ja lomituspalveluiden siirtymistä lisälmen kaupungin hallinnoimaan lomituspalveluiden yksikköön. Uudistuksista tiedotettiin henkilökunnalle aktiivisesti mm. sisäisen intran kautta.

Kaupunki pitää tärkeänä, että työyhteisössä on toimivat tiimit ja tiimityötä kehitetään koko ajan. Etäkokouskäytännöt toivat myös monenlaisia rakenteellisia uudistuksia kokouskäytänteisiin ja sisäiseen viestintään.

Yleisesti ottaen on tunnistettu, että hybridityö lisää työhyvinvointia, koska se mahdollistaa työn tekemisen tietyissä ammateissa joko esim. toimistolta tai kotoa käsin. Tehokkuus paranee, koska se vähentää työ- ja koulutusmatkoja ja mahdollistaa työ- ja yksityiselämän paremman yhteensovittamisen ja oman ajankäytön johtamisen. Toisaalta sosiaaliseen hyvinvointiin on vaikuttanut mm. etätöiden määrä. Etätöihin liittyy myös haasteita. Etätöitä tehdään useammin kuormittavassa työtilanteessa ajankäytön tehostamiseksi (työmatkat ja sosiaaliset vuorovaikutustilanteet jäävät pois). Työ on Teams-aikana tiivistynyt ja työn huokoisuus ohentunut. Tämän seurauksena työ on muuttunut kognitiivisesti kuormittavammaksi ja saattaa näkyä joillain jopa työhyvinvoinnin laskuna. Myös yhteisöllisyys ja osallisuus vähenevät etätöissä, eikä niiden tuomaa hyvinvointia tukevaa elementtiä ole välttämättä käytössä. Uupumista kehittävät rakenteet voivat jäädä esihenkilöiltä huomaamatta, kun kasvokkaista vuorovaikutusta ei ole tai sitä on hyvin harvoin. Tämä osaltaan kohottaa työuupumuksesta aiheutuvien sairauspoissaolojen määrää yhdessä liitännäistekijänä mielenterveys- ja tules-diagnooseissa.

Sisäilma-asioihin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Kaupungissa toimii moniammatillinen sisäilmaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja raportoi vuosittain yhteistyötoimikunnalle. Sisäilmaryhmä jatkoi sisäilmaohjeen päivitystä. Lisäksi on tapauskohtaisesti perustettuja sisäilman tarkastusryhmiä. Työergonomiaan on panostettu hankkimalla sähkökäyttöisiä työpöytiä ja uusimalla työtuoleja.

Henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kaupungin valtuustossa vuonna 2019 ja palvelualueiden tehtävänä on noudattaa suunnitelmassa määriteltyjä periaatteita. Suunnitelmaa päivitettiin vuonna 2022 ja valtuusto hyväksyy sen kesällä 2023.

Järviseedun Työterveys Oy tuotti henkilöstön työterveyshuoltopalvelut. Lisäksi Terveyspalvelu Verso Oy tuotti työterveyshuoltopalveluja mm. pelastuslaitokselle ja lomituspalvelulle. Kaupunki tarjoaa henkilöstölle lakisääteistä työterveyshuoltoa laajemmat palvelut, eli myös sairaanhoidon. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat mm. terveystarkastukset, työkykyarviot ja työkykyneuvottelut.

Henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota lainsäädännön veloitteiden lisäksi kaupungin omilla ohjeilla ja linjauksilla. Henkilökunnan psykososiaaliseen kuormittumiseen on kiinnitetty huomiota mm. työsuojelutoimikuntien kokouksissa ja työyhteisöillä on tarpeen mukaan mahdollisuus pyytää työterveyshuollosta suunnattu työpaikkaselvitys, jossa kiinnitetään huomiota työtiloihin ja psykososiaaliseen kuormittumiseen.

Kannustavasta palkkauksesta ja palkitsemisesta on tehty kaupunkitasoiset linjaukset.

Henkilökuntakerho KalakukkoSpurtti järjestää vapaa-ajan virkistystoimintaa ja tapahtumia, johon koko henkilöstö on oikeutettu osallistumaan. Työyhteisöt järjestävät tyhy-toimintaa.

Työpaikkakokouksia on sovittu pidettäväksi vähintään kaksi kertaa vuodessa ja lisäksi yhteistoiminta-asioiden sitä vaatiessa.

Henkilöstökertomuksessa on tarkemmin kuvattu kaupungin henkilöstövoimavaroja, henkilöstöpoliittisia toimenpiteitä ja kehityssuuntia.

1.1.6 Ympäristötekijät

Ympäristönsuojelun tulot olivat 20 % pienemmät kuin vuonna 2021, sillä vuodelle 2022 ei kohdistunut EU-hanketukea. Menot ovat säilyneet lähes samalla tasolla kuin vuonna 2021. Ympäristönsuojeluun liittyviä investointeja tehtiin vuonna 2022 hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Isompia ympäristövahinkoja ei vuonna 2022 tapahtunut.

Kuopion kaupungin tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta ja olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että kaupungin toiminta tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään vain sen verran kuin se pystyy niitä ilmakehästä sitomaan.

Vuoden 2021 ennakkotiedon perusteella Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt (ilman teollisuutta) ovat pienentyneet 46 % vertailuvuoden 2007 tasosta. Suurimman päästölähteen tieliikenteen osuus kokonaispäästöistä oli 27 %. Joukkoliikenteen kalustosta noin 80 % oli EU:n direktiivin määrittelemiä puhtaita ajoneuvoja.

Ilmanlaatuun vaikuttavat nykyisin eniten tieliikenteen päästöt (ml. katupöly) ja paikoin pientaloalueilla puun pienpoltto. Kuopio on mukana erilaisissa ilmanlaatua parantavissa hankkeissa, joissa tutkitaan mm. keinoja katupölyn torjuntaan. Kuopiossa tieliikenteen melualueilla asuu noin 23 000 asukasta ja raideliikenteen melualueilla noin 1 000 asukasta.

Lämmityskauden 2022–2023 energiakriisi vaikutti myös kaupungin toimintaan: Kaupunkikonsernin osalta jokaisen toimialan tuli määrittää energiansäästötoimet ja päivittää ohjeet sähkökatkoihin varautumiseksi. Kaupunki osallistui valtakunnalliseen Astetta alemmas -kampanjaan ja viesti laajasti asukkaille energian säästämiseksi. Energianeuvonnan resursseja lisättiin.

Kuopion kaupungin koordinoima Pohjois-Savon energianeuvonta -hanke on vuoden 2022 aikana järjestänyt tai ollut mukana noin 40 tapahtumassa, jotka on suunnattu kuntalaisille, taloyhtiöille, kunnille ja pk-yrityksille. Tapahtumiin osallistui yhteensä noin 1 600 henkilöä. Henkilökohtaista energianeuvontaa puhelimitse tai sähköpostitse annettiin yhteensä noin 90 kuntaiselle ja 20 taloyhtiölle.

Vuonna 2020 Kuopiossa käytettiin uusiutuvia energiavaroja sähkön- ja lämmöntuotantoon yhteensä noin 1 077 GWh Kuopion Energian ja Savon Voiman tuotantolaitoksissa. Tämä on noin 73 % koko energiantuotannosta. Kuopion kaupungin omissa kiinteistöissä kulutettiin lämpöenergiaa yhteensä noin 93 GWh, josta uusiutuvien osuus oli noin 94 %. Sähkön kulutus oli vastaavasti 38 GWh, josta uusiutuvia oli 100 %. Aurinkoenergian hyödyntäminen kasvoi vuonna 2022 niin kaupungin omissa kohteissa kuin yksityis- ja yrityskohteissa. Uusia aurinkovoimaloita otettiin kaupungin kohteissa käyttöön Juankosken ja Alavan päiväkodilla sekä Länsi-Puijon koululla. Yhteensä kaupungin kohteissa aurinkosähköä tuotettiin noin 196 MWh.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden edelläkävijäkuntaverkostojen jäsenenä Kuopio on sitoutunut vähentämään kotitalousjätteen määrää ja nostamaan sen kierrätysasteen 65 % tasoon vuoteen 2030 mennessä. Kuopiossa kotitalouksien tuottaman jätteen määrä on vuosien 2016–2021 aikana säilynyt lähes samalla tasolla. Vuonna 2021 kotitalouksien jätteen määrä oli asukasta kohti 263 kg. Kierrätetyn eli materiaalina hyödynnetyn jätteen osuus oli 47 % vuonna 2021. Kierrättämätön kotitalousjäte on hyödynnetty energiana.

Vuonna 2022 luontoretkien teemana oli monimuotoinen kaupunkiluonto. Kuopion luonto on rikas ja monipuolinen, mikä luo hyvät lähtökohdat, mutta myöskin vastuun monimuotoisuuden vaalimiseen. Kaupungin teettämien luontoselvitysten avulla kerätään tietoa eri lajiryhmistä ja luontotyypeistä kaavoituksen tarpeita varten sekä kartutetaan tietämystä luonnonsuojelun alueiden ja muiden luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden lajistosta. Vuonna 2022 selvitettiin keskeisellä kaupunkialueella sijaitsevien lehtipuuvaltaisten metsien soveltuvuutta valkoselkätikan pesintään ja ruokailuun kymmenellä alueella. Selvityksessä löydettiin useampi valkoselkätikalle mahdollinen elinympäristö ja yksi pesimähavainto valkoselkätikasta. Kaupungin omistamien luonnon monimuotoisuudeltaan arvokkaiden metsäalueiden lajistoselvityksiä jatkettiin jäkäläkartoituksilla. Kartoituksissa löytyi useita uhanalaisia ja harvinaisia jäkäliä.

Kuopion alueella sijaitsevien suurten järvien ekologinen tila on suurimmaksi osaksi hyvä. Pienvesistä heikoimmassa tilassa ovat pienet matalat lammet. Pohjavesien tila Kuopion alueella on pääosin hyvä. Riskikohteita ovat Harjamäki-Käärmelahti, Nilsiän kirkonkylä ja Laatanlampi.

Tulevien vuosien suuria ympäristöhaasteita ovat luonnon monimuotoisuuden varmistaminen kaupungin metsä- ja vesialueilla sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja toimet ilmastonmuutokseen varautumiseksi ja sopeutumiseksi. Lisäksi tulee varautua kunnan ympäristövalvontakohteiden määrän kasvuun, kun lainsäädäntö muuttuu ja valvottavia kohteita siirtyy valtiolta kunnille.

Erillisessä Kuopion ympäristökertomuksessa 2022 on päivitettyä tietoa Kuopion ympäristön tilasta ja ympäristönsuojelutyöstä, jota kaupunki on tehnyt vuonna 2022. Lisäksi siinä on kerrottu tiivistetysti niistä toimenpiteistä ja hankkeista, joita Kuopiossa on vuonna 2022 toteutettu. Ympäristökertomus auttaa myös ymmärtämään ympäristöasioiden merkittävyyttä.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Sisäisen valvonnan yleisohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Kuopion kaupungin toiminnassa. Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kaupungin toimielimiä, ylintä johtoa ja muita esimiesasemassa olevia sekä laajassa mielessä koko henkilöstöä.

Sisäinen tarkastus omalta osaltaan varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston syyskuussa 2019 hyväksymien Konserniohje -asiakirjan sekä Kuopion kaupunkikonsernin omistajapolitiittiset linjaukset -asiakirjan periaatteiden mukaisesti. Omistajaohjausjaosto vastaa niiden kuntayhtymien, yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden sekä muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kuopion kaupungilla on ohje vieraanvaraisuudesta, edustuskäytännöstä ja menettelytapaohjeista. Ohjeisto linjaa kaupungin vieraanvaraisuuden osoittamisen yleiset perusteet ja menettelytavat, joita käytetään ohjeina päätettäessä vieraanvaraisuuden myöntämisestä. Lisäksi on ohje edustamisesta, vieraanvaraisuuden tarjoamisesta ja vastaanottamisesta sekä niihin liittyvien laskujen selvittämisestä. Ohjeen mukaan edustamisen ja erityisesti vastaanotetun vieraanvaraisuuden tulee kestää hyvän hallinnon ja oikeusperiaatteiden vaatimukset sekä hallinnon uskottavuus.

Kuopion kaupunki on ottanut henkilöstön käyttöön Eettisen ilmoituskanavan (Whistleblowing) joulukuussa 2021. Kaupunki tarkentaa tarvittaessa 1.1.2023 voimaan tulleen ilmoittajansuojelulain (1171/2022) mukaisesti käyttöä ja laajentaa sitä sidosryhmille. Eettinen ilmoituskanava on paikka, jossa työntekijä tai muu henkilö, joka työnsä vuoksi on yhteydessä Kuopion kaupunkiin, voi ilmoittaa väärinkäyttöepäilyistä anonyymisti. Eettisen ilmoituskanavan avulla torjutaan korruptiota ja edistetään eettisyyttä. Samalla se antaa mahdollisuuden puuttua epäkohtiin ja kehittää toimintaa.

Vuonna 2022 on valmisteltu Kuopion kaupungin lakisääteistä palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Kyse on kaupunkitasoisen kattosuunnitelman päivittämisestä. Valmistelussa on hyödynnetty aiempia taustaselvityksiä ja toteutettu vuoden 2022 aikana työpajoja, joihin on kutsuttu kumppanitahojen edustajia. On myös tehty yhteistyötä vertailukaupunkien, Kuntaliiton ja THL:n asiantuntijoiden kanssa. Valmistelusta on vastannut toimeenpaneva hyvinvointiryhmä. Kaupunginhallitus hyväksyi vuoteen 2025 ulottuvan Kuopion palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 28.11.2022, ja sen ohjausryhmänä toimii hyvinvointiryhmä.

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla kuntalain mukaisesti.

Kaupungin toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on edistetty julkaisemalla Kuopion kaupungin ostolaskuaineistot avoimena datana kaupungin verkkosivuilla. Näin toimitaan myös vuoden 2022 aineiston osalta.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2022 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous oli vuonna 2022 lähes tasapainossa. Kaupungin vuoden 2022 tulos muodostui alijäämäiseksi, mutta oli selvästi talousarviota parempi. Verotulojen kasvu oli ennakoitua parempaa vuonna 2022. Osaltaan tähän vaikutti yritystoiminnan nopea toipuminen koronan jälkeen, mikä kasvatti yhteisöjen verotettavia tuloja ja siten kaupungille tilitettäviä yhteisöverotuloja. Parantuneen työllisyystilanteen seurauksena myös kunnallisverot kehittyivät positiivisesti. Vahva veropohja parantaa ennusteita myös tulevina vuosina.

Vuosi 2023 on historiallinen vuosi Suomen julkisessa hallinnossa. Vuodenvaihteessa toimintansa aloittivat 21 hyvinvointialuetta ja samalla sote- ja pelastustoimen rahoitusvastuun siirtyminen kunnilta valtiolle puolitti kuntien talouden. Emokunnan puolittumisen myötä voimasuhteet muuttuivat kaupunkikonsernissa, ja kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi merkittävästi. Kuntien verotuloja ja valtionosuuksia leikattiin yli 22 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoittamista varten. Tarkka tieto uudistuksen loppulaskusta selviää vasta vuoden 2023 loppupuolella, joten kuntakohtaisten talousvaikutusten laskenta ei ole vielä mahdollista. Vuoden 2024 talousarviosuunnittelu käynnistetään epävarmassa tilanteessa, kun valtionosuusrahoituksen taso ei ole vielä selvillä. Valtionosuusjärjestelmään jäi elementtejä hyvinvointialueelle siirtyneiden tehtävien rahoittamisesta. Valtionosuusjärjestelmä kaipaa uudistamista hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, jotta valtionosuudet perustuisivat paremmin kunnan nykyisiin tehtäviin ja rahoitustarpeeseen.

Uuden kunnan talous keskittyy aiempaa selvemmin elinvoiman vahvistamiseen. Tähän kytkeytyy yhä vahvemmin myös kuntien ennakoinnin ja varautumisen merkitys erilaisten kriisitilanteiden etulinjassa toimimisen varalle. Uudessa kuntataloudessa korostuvat (vero)tulojen lisäämiseen liittyvät tekijät menojen hallinnan rinnalla.

Kunnat saavat uusia työkaluja elinvoiman lisäämiseen ja työllisyyden edistämiseen, kun TE-palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alussa. Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-

palveluiden siirrosta paikallistasolle. Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyden edistämiseksi. Elinvoiman ja työllisyyden edistämiseksi on merkittävä rooli sote-uudistuksen jälkeisessä tulevaisuuden kunnassa.

Kuopion kasvu on jatkunut vakaana ja palvelujen kysynnän kasvun arvioidaan jatkuvan suunnitelmakaudella. Taloudeltaan kestävä kunta järjestää lakisääteiset palvelut kustannustehokkaasti nykyisille asukkailleen ja varautuu sellaiseen tulevaisuuteen, jonka pohjana on realistinen näkökulma väestörakenteesta ja sen palvelutarpeesta. Kestävän talouden kunnassa investoinnit ja päätökset palveluverkosta mitoitetaan suhteessa realistiseen tulevaisuudenkuvaan ja kuntatalous rakentuu yhä tiiviimmin kumppanuuden ja alueellisen yhteistyön pohjalta. Kuntien pitää vahvistaa puskureita ja muutosvalmiutta, sillä tulevista vuosista taloudeltaan kestävinä selviävät kunnat, jotka ymmärtävät yhteistyön merkityksen, etsivät alueellisia vahvuuksia ja kehittävät valmiuttaan kohdata uusia muutoksia.

Kuopio on investoinut viime vuosina vahvasti ja kaupungin investointiohjelma on noin 400 milj. seuraaville neljälle vuodelle. Investointien rahoittaminen ja erityisesti riittävän tulorahoituksen kerryttäminen investointimenojen kattamiseksi ovat avainkysymyksiä talouden tasapainottamisessa.

Kaupungin lainakannan arvioidaan kasvavan suunnitelmakaudella 453 milj. eurosta lähes 560 milj. euroon. Korkotason nousu lisää korkomenoja merkittävästi lähivuosina ja korkomenojen arvioidaan kasvavan yli 10 milj. eurolla suunnitelmakauden loppuun mennessä. Lainasalkun keskikorkoa hillitsee salkun korkea suojausaste, mutta uusien lainojen myötä keskikorko ja lainakustannukset tulevat kasvamaan. Korkotason nousu osataan lisätä myös velanhallintaan sekä takausvastuisiin liittyviä riskejä. Tehokkain keino hillitää korkomenojen kasvua on pienentää kokonaisvelkamäärää.

Kaupungin talousarvioon vuodelle 2023 sisältyy talouden tasapainotusohjelman valmistelu, jossa arvioidaan mm. kaupungin talouden kantokyky ja investointikyvykkyys lähivuosina.

Riskinä lähitulevaisuudessa on kuntatalouden kestävyys heikkeneminen. Kuntatalouden ennustettavuutta tulee parantaa, kiinteistöriskiä pienentää ja suojata kuntien sivistystoimen rahoitus siten, että hyvinvointialueiden mahdollisia lisärahoitustarpeita ei rahoiteta kuntien valtionosuuksia leikkaamalla. Kunnille ei edelleenkaan tule säätää uusia tehtäviä, ellei niihin osoiteta täysimääräistä rahoitusta.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta tai turvallisuutta. Kaupunginvaltuuston hyväksymän Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti kaupunkikonsernin riskit jaotellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin sekä niihin liittyviin mahdollisuuksiin. Tunnistetut riskit arvioidaan määrällisesti ja/tai laadullisesti, jolloin arvioidaan tunnistetun riskin toteutumisen todennäköisyys sekä seurauksen luonne ja vakavuus. Riskien arviointi suoritetaan riskien tunnistamisen yhteydessä. Tunnistetut riskit priorisoidaan eli jaetaan vähäisiin, kohtalaisiin, merkittäviin ja kriittisiin riskeihin. Riskienhallintapolitiikka-asiakirjassa edellytetään, että kokonaisvaltainen riskien arviointi toteutetaan vähintään joka kolmas vuosi. Tämän lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Kuopion kaupungin riskienhallintapolitiikka-asiakirjan mukaan Kuopiossa riskienhallintatyön järjestäminen, toteutus ja seuranta on toimialojen vastuulla. Toimialojen johto vastaa tarvittavien turvallisuussuunnitelmien laadinnasta sekä tekee vuosittaiset riskienhallinnan toimintasuunnitelmat ja -kertomukset. Riskienarvioinneissa sovitujen toimenpiteiden toteutumista seurataan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Kuopion kaupungin konserniohjeen mukaan konserniyhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Vuodesta 2016 alkaen Kuopion kaupungilla on toiminut kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallintatyöryhmä, joka vastaa konsernitason riskianalyysin laatimisesta. Työryhmän kokoonpano ja tehtäväkuva tarkastettiin viimeksi maaliskuussa 2021. Viimeisin konsernitason riskianalyysi on tarkistettu joulukuussa 2022. Riskianalyysissa on tunnistettu 25 kaupunkitasoisista riskiä. Suurimmissa konserniyhteisöissä riskienhallintaa on toteutettu järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti, osassa myös riskienhallintaa tukevien työkalujen tai tietojärjestelmien avulla. Kaupungin palvelualueet ja taseyksiköt eivät ole laatineet kaupungin riskienhallintaohjeistuksen mukaisia arvioita vuoden 2022 aikana, mutta riskien ja riskienhallinnan toteutumista on kuitenkin tarkasteltu vuosittaisen sisäisen valvonnan raportoinnin yhteydessä. Kuopion kaupungilla on tällä hetkellä käytössä tietojärjestelmä riskienhallinnan dokumentointiin ja seurantaan.

Lisäksi riskien arviointeja toteutetaan yleisesti muun muassa seuraavien prosessien yhteydessä:

- Kaupunkistrategian tavoitteisiin liittyvien riskien arviointi talousarvion yhteydessä
- Organisaatioiden laadunarvioinnit (CAF-arvioinnit)
- Työturvallisuuslain nojalla suoritettavat työolojen haittojen ja vaarojen arvioinnit
- Kiinteistöjen pelastussuunnittelu
- Kybertoimintaympäristön riskien arvioinnit
- Hankkeisiin ja projekteihin liittyvät riskiarviot
- Valmiussuunnittelutyön yhteydessä tapahtuva toiminnan jatkuvuutta uhkaavien riskien arviointi

Vuonna 2022 koko maailma siirtyi Ukrainan kriisin myötä täysin uudenlaiseen tilanteeseen, jossa yllättävät muutokset ovat olleet entistäkin vahvemmin läsnä jokapäiväisessä arjessamme. Suomalaiset ovat osoittaneet yhteisvastuuta ja sopeutumiskykyä koronakriisin aikana. Nyt tätä samaa odotetaan myös Ukrainan kriisin seurauksena. Vaikka Suomi ei ole sodan osapuoli, tuemme Ukrainaa yhdessä muiden EU-maiden kanssa ja maailmanpoliittinen tilanne tulee jollain tavalla heijastumaan myös meidän elämäämme Suomessa.

Yhdessä kuitenkin selviämme, tästäkin. Koronapandemian aikana olemme toisaalta tottuneet, toisaalta väsyneet muutokseen ja epävarmuuteen. Pandemian aikainen jaksaminen on ollut hyvä esimerkki siitä, että yhteisönä meissä on voimaa ja toimintakykyä hallita haastavia tilanteita.

Kuopion kaupungilla on kokoontunut koko Ukrainan kriisin ajan (lähes viikoittain) kaupunginjohtajan johtamana niin sanottu Ukrainan tilannekatsausryhmä, mihin on kuulunut laaja asiantuntijajoukko kaupungin eri viranhaltijoita. Kaupunki on omassa viestinnässään, ohjeistuksissaan sekä toiminnassaan noudattanut vahvasti valtakunnallisia sekä alueellisia viranomaisohjeita.

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan muun muassa osana toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa.

Strategisten riskien puolelta on tunnistettuja hyvinvointialueuudistuksen myötä muuttuva tulo- ja rakennus- ja uudistuksen valmisteluun liittyvät riskit, joihin kuuluvat verotulojen merkittävä lasku sekä siirtymävaiheen hallinta. Siirtymävaiheen hallinta sitoi voimavaroja ja vastuunjaon sekä käytänteiden yhteensovittaminen vei aikaa. Uudistuksen seurauksena talouden ennustettavuus paranee. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö korostuu

Strategiseksi riskiksi on arvioitu myös resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu. Resurssit eivät riitä vastaamaan palvelutarpeen kasvua toimintaympäristön tai valtiollisen ohjauksen muutoksista johtuen. Palvelutarve voi kasvaa nopeammin kuin resurssit ja asetettuja tavoitteita ei kyetä saavuttamaan. Riski on pysynyt muuttumattomana vuoden 2022 aikana. Koronaviruspandemiaan liittyvät riskit on arvioitu vielä olevan ennallaan, vaikka taudin aiheuttamat vakavat tapaukset ovat vähentyneet.

Strategisiksi riskeiksi luetaan myös strategisten tavoitteiden johtamiseen ja toimeenpanoon liittyvät riskit, kaupungin tilankäytön tehokkuus, virheellinen tai puutteellinen sopimusmenettely, merkittävien kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen, väärinkäytökset, ilmastonmuutokseen liittyvässä riskienhallinnassa epäonnistuminen ja kaupunkia koskeva negatiivinen uutisointi, jolla voi olla esimerkiksi maineriskin osalta negatiivinen vaikutus kaupungin julkisuuskuvaan ja maineeseen, asukkaiden ja kumppanien asenteisiin sekä henkilöstön motivaatioon.

Taloudelliset riskit

Taloudellisiksi riskeiksi Kuopion kaupungilla on arvioitu muun muassa velkaantumisen jatkuminen, korkomaksujen kehitys, kaupungin toiminnan sopeuttaminen muuttuvassa taloustilanteessa sekä konserniyhtiöiden talouteen liittyvät riskit.

Kaupungin velkaantumiseen ja lainamäärän kasvuun liittyy korkoriski, johon on varauduttu sitomalla yksittäisiä lainoja yli vuoden mittaisiin viitekorkoihin tai kiinteisiin korkoihin. Lisäksi korkoriskiltä suojautumiseen on käytetty koronvaihtosopimuksia. Tilinpäätöshetkellä kaupungin lainakannasta noin 80 % oli suojattu mainituilla menetelmillä siten, että noin 37 % oli suojattu pitkiin viitekorkoihin ja noin 43 % koronvaihtosopimuksin. Kaksi nimellismäärältään suurinta koronvaihtosopimusta tulee erääntymään vuoden 2025 ja 2026 aikana, mikä osaltaan vaikuttaa tulevaisuuden korkosuojauksen määrään. Uusien lainatarpeiden ja lainannostojen osalta korkosuojauksia tarkastellaan tilannekohtaisesti, jotta suojausaste tulee säilymään kaupungin rahoituspolitiikan mukaisena ja korkomaksujen ennakointi on helpompaa. Tulevaisuudessa alkavia johdannaissopimuksia ei kaupungilla ole tällä hetkellä.

Rahoitusmarkkinoiden tilanne on ollut nopeassa muutoksessa kuluvan vuoden aikana etenkin korkojen nousun osalta, mutta kaupunki ei ole kohdannut lainarahoituksen saatavuusriskiä. Odotuksena vuodelle 2023 on edelleen nousevat korot ja mahdollisesti suuretkin heilahtelut rahoitusmarkkinoilla. Jälleenrahoitusriskin todennäköisyys on pieni, ja mahdollisen riskin hallinta on toteutettu laina-aikojen hajautuksen kautta. Kaupungin maksuvalmius on ollut toimintakertomusvuoden aikana hyvä, vaikka pitkäaikaisten lainojen nettomäärää on kasvanutkin vuoden 2022 aikana. Vastapuoliriskiä lainoituksen osalta on saatu pienennettyä kuluvan vuoden aikana ennen kaikkea Euroopan Neuvoston Kehityspankin (CEB) kanssa tehdyn luottolimitin avulla. Kuntarahoitus on ollut edelleen pääsääntöisesti edullisin vaihtoehto rahoituksen osalta.

Talouden pysyvä, rakenteellinen alijäämäisyys vaatii kaupungin toiminnan sopeuttamista. Mikäli toimintaa ei onnistuta sopeuttamaan, se häittää vastaamista kasvaviin palvelutarpeisiin ja kehittämisinvestointien toteuttamista sekä nostaa lainamäärää. Hyvinvointialueuudistus helpottaa kuntatalouden ennustettavuutta, kun nopeasti kasvavat sote-kustannukset siirtyivät vuoden 2023 alussa kokonaan valtion rahoitusvastuulle. Toisaalta sote-uudistus jättää kuntien niskaan mittavat velat ja kiinteistöt. Osana julkisen talouden kokonaisuutta kuntatalouteen tulee kohdistumaan uusia, taloutta sopeuttavia päätöksiä.

Kaupungin toimintoja on yhtiöitetty viime vuosien aikana. Omistajaohjauksen näkökulmasta riskinä on se, että tytäryhtiöt eivät noudata kaupungin strategian tavoitteita ja omistajapoliittisia linjauksia. Tärkeää on varmistua, että tytäryhtiöt toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti sekä ennakoiden mahdollisesti eteen tulevia muutoksia toimintaympäristössä.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan ja palvelutuotannon jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Kuopion kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointihaasteet, palveluketjujen toimimattomuus, elintärkeiden palvelujen keskeytymisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset, toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnan osalta tunnistettuja riskejä olivat myös henkilöstöresurssien riittävyys sekä rekrytointiongelmien pienissä kunnissa, varallaolovaatimusten käsittely oikeusasteissa ja paloasemakiinteistöjen sisäilmaongelmat. Koronavirustilanteen takia myös eräiden muiden lakisääteisten viranomais tehtävien hoitaminen on vaikeutunut. Muun muassa tiettyjen kohteiden palotarkastukset olivat keskeytyneinä. Pohjois-Savon pelastuslaitoksessa päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti toiminnallisia tavoitteita.

Kuopion kaupungilla astui 22.3.2021 voimaan etätöyön periaatteet- ohje, jonka mukaan työnantaja kannustaa henkilöstöä hyödyntämään etätöyötä edelleen siellä, missä se on mahdollista. Kaupunkiympäristön palvelualueen mukaan henkilöstö työskenteli suurimmaksi osaksi etänä ja etätöyöskentely sujui pääsääntöisesti hyvin. Työn kuormittavuus oli kuitenkin korkealla tasolla henkilöstöresurssien vajeisuuden vuoksi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai häittää ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen ja häviäminen esimerkiksi rikoksen tai tulipalon seurauksena (sisäisen valvonnan ohje).

Kuopion kaupungissa vahinkoriskeiksi on arvioitu henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muu työturvallisuuspoikkeamat, toimitilojen turvallisuuteen, terveellisyyteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat ja kosteusvahingot), kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat rikolliset teot, kuten varkaudet ja vahingonteot sekä muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat sekä kybertoimintaympäristöön sekä tiedonhallintaan liittyvät riskit.

Kaupungin työturvallisuusjärjestelmään tehtiin vuonna 2022 yhteensä 4 148 työturvallisuusilmoitusta (2 885 kpl/2021). Näistä ilmoituksista läheltä piti/ uhkatilanteina raportoitiin 644 tapausta (673), Turvallisuushavaintoina 488 tapausta (422) ja työtapaturmia /uhkatilanteita 1 831 tapausta (1 790). Tartuntavaara ilmoituksia tehtiin yhteensä 1 185 kpl. Tartuntavaara ilmoitukset olivat suurin yksittäinen syy poikkeamailmoitusten kokonaismäärän kasvulle. Tartuntavaara ilmoituksilla kerättiin tietoja työssä koronalle altistuneista työntekijöistä. Työturvallisuutta koskevissa riskienarvioinneissa ja työterveyshuollon työpaikkaselvityksissä erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen. Työpaikkaselvityksiä tehtiin yhteensä 285 kpl. Potilasturvallisuusilmoitusten käsittelyssä on yksikkökohtaisia eroja. Vakavien työtapaturmien tutkinta tehdään yhdessä viranomaisten kanssa. Muut tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet käydään läpi työsuojelutoimijoiden ja yksikön esihenkilön kanssa.

Tietohallinto toteaa arviossaan suurimpien riskien liittyvän kyberturvallisuuteen, puutteelliseen tiedonhallintaan, puutteellisiin tietojärjestelmien hankintavaatimuksiin, puutteellisiin digitaalisiin, sekä tietohallinnon rajallisiin resursseihin. Nopeasti kehittyvä teknologia ja digitalisaation hyödyntäminen ilman tarkkaa tietoturvan ja tietosuojan huomioimista aiheuttaa riskejä.

Oikeudelliset riskit

Kuopion kaupunkia/Pohjois-Savon pelastuslaitosta koskevassa varallaolokorvauskiistassa työtuomioistuin antoi päätöksensä toukokuussa 2022. Tuomiossa viiden henkilön osalta varallaolo luettiin kuuluvaksi työajaksi ja kahdeksan osalta varallaoloaika ei ollut työaikaa. Kaupunki veloitettiin suorittamaan kantajille palkkasääntäviä viivästyskorkoineen. Vastaavia oikeudenkäyntejä on vireillä vielä eri tuomioistuimissa. Muilta osin vuoden 2022 aikana vireille ei ole tullut sellaisia oikeudenkäyntejä, joihin sisältyisi merkittäviä oikeudellisia riskejä.

Tulevaisuuden näkymät

Ukrainan kriisi tulee vaikuttamaan kaupungin toimintaan myös vuoden 2023 aikana. Vaikka tilanne on toistaiseksi Suomessa rauhallinen, kaupungin on varauduttava toimintojensa sujumiseen kaikenlaisissa olosuhteissa. Kuopion kaupunki seuraa tilannetta ja ottaa vastaan pakolaisia Ukrainasta.

Pandemian aiheuttaman terveydenhuollollisen kriisin hellittäessä kunnat joutunevat kohtaamaan taloudellisen sekä sosiaalisen kriisin. Joka tapauksessa kaupungin merkittävimmät riskit liittyvät lähitulevaisuudessakin palvelutarpeen ennakointiin, päätöksentekoon, talouden ja strategian hallintaan sekä henkilöstön riittävyyteen suhteessa lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kaupunkitasoiset painopisteet vuosina 2022–2023 ovat hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina, työelämään liittyvä muutosten hallinta, etätyöskentely ja sen johtamisen tuomat haasteet, monipaikkatyöskentely sekä uudenlaiset työympäristöt. Myös työhyvinvointiin ja sairauspoissaolojen määrään liittyä tunnistettavia epävarmuustekijöitä.

Kuopion kaupungin tulee pystyä pitkän aikavälin riskienhallintatoimenpiteillä suojelemaan erityisesti elinympäristöön liittyviä vetovoimatekijöitään. Digitaalisuus ja teknologia on osattava ottaa huomioon entistä paremmin, koska ne vaikuttavat lähes kaikkiin muihin riskeihin.

Häiriötilanteisiin varautuminen ja valmiussuunnittelu

Kuopion kaupungin varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on kaupungin strategiaa tukien turvallisen elinympäristön luominen, kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen. Kuopion kaupungin varautumistyötä johtaa kaupunginjohdaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Kuopion kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa sisältää kuvauksen kaupungin varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä kaupungin elintärkeistä toiminnoista ja uhkamalleista, yhteenvedon yksiköiden valmiussuunnitelmien tavoitteista ja toimenpiteistä sekä linjauksen kriisijohtamisesta eri tilanteissa. Valmiussuunnitelman yleisen osan lisäksi kaupungin eri yksiköt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen kriisijohtamiseen ja tehtäviin valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, kaupungin kiinteistöille tehdyillä pelastussuunnitelmilla, resursoinnilla ja harjoittelemalla säännöllisesti suunnitelmien mukaista toimintaa. Konserniyhteisöjen on huolehdittava valmiussuunnittelunsa ajantasaisuudesta ja suunnitelmiansa yhteydestä kaupungin valmiussuunnitteluun ja kokonaisturvallisuuteen. Suunnitelmien tarkistaminen tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa. Varautumisessa otetaan huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Kuopion kaupunki osallistui syyskuussa Pohjois-Savon aluetoimiston/Kainuun prikaatin johtamaan Savo-Karjala 22 paikallispuolustusharjoitukseen Kuopion ja Siilinjärven alueella. Harjoituksen tavoitteena oli harjoituttaa osallistujia moniviranomaisyhteistyön osalta ja varautua asukkaiden evakointiin kaupungissa. Vuoden 2023 aikana järjestetään aluehallintoviraston johtama harjoitus.

Kaupungin valmiussuunnittelutyöryhmä kokoontui virallisesti neljä kertaa vuoden 2022 aikana. Kokouksissa käsiteltiin mm. Ukrainan kriisiin vaikuttavia tekijöitä, koronatilanteen oppeja, tarkasteltiin valmiussuunnitelmien ajantasaisuutta sekä riskiarvioita. Ukrainan kriisin hallinnassa käytettiin apuna lukuisia työryhmiä, joihin vas-tuhenkilöt säännöllisesti osallistuivat. Ukrainan kriisin eskaloitumisen varalle tehtyjä useita yksikkö- tai organisaatiotasoisia varautumissuunnitelmia ja toimintaohjeita hyödynnettiin kaupungin palvelualueilla sekä konserniyhtiöissä. Tilannetta käytiin läpi johtoryhmien kokouksissa viikoittain.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kuntalain 14 § velvoittaa kunnanvaltuustoa päättämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoitus on ohjata kaupunginhallitusta huolehtimaan kuntalain 39 §:n velvoitteista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Kunnan konsernijohton tehtävä on konsernivalvonnan avulla varmistaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on hoidettu asiaankuuluvalla tavalla. Konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan valtuuston hyväksymän riskienhallintapolitiikan perusteella. Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn riskienhallintapolitiikan 13.12.2021. Kaupunginhallitus hyväksyi 23.5.2022 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen. Kaupunginjohtoryhmä on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan painopisteet vuosille 2022–2023.

Sisäisen valvonnan tarkoitus on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa järjestetään ja toteutetaan Kuopion kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan luonne, laajuus ja riskit huomioiden. Toiminta kattaa hallinnon, talouden ja toiminnan lisäksi omistukseen, sopimuksiin ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan sekä osallistumisen kuntien yhteistoimintaan. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa perustuu järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan sekä sisäisiin ohjeisiin.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tavoite on erilaisin menettelyin varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluu kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Keskeisin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausväline on valtuuston hyväksymä hallintosääntö. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen ja tuloksellinen järjestäminen koskee jokaista Kuopion kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa, tilivelvollista johtoa ja esimiestä. Konserniyhteisöissä vastuu on hallituksilla ja toimitusjohtajilla. Henkilöstön velvollisuus on toimia lainsäädäntöä, kaupungin määräyksiä ja ohjeita noudattaen sekä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sisäistä valvontaa tukee omalla työllään sisäinen tarkastaja, joka tarvittaessa selvittää ja arvioi toimintaa sekä tukee yksiköitä valvontaan liittyvissä kehittämistoimissa.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa sisältäen riskien tunnistamista, arviointia ja seuranta. Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Kaupunkitasolla sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on vuodesta 2016 alkaen koordinoitu riskienhallintaryhmän avulla. Riskienhallintaryhmän tehtävänä on laatia ja päivittää ohjeistus riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta, suunnitella koulutusta esimiehille ja henkilöstölle, laatia riskienhallintatyön arviointi- ja toimintamalli, koota kaupunkitason riskianalyysi ja määritellä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuosittaiset painopisteet. Ryhmä kokoontuu vuosittain 3–6 kertaa ja raportoi kaupungin johdolle merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden toteutumisesta sekä tehdyistä riskienhallintatoimenpiteistä.

Sisäinen tarkastus on osa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää, jota kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät valvontatoimissaan. Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointia, varmistusta ja konsultointia. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tarpeelliset tiedot ja asiakirjat tarkastustehtävien suorittamiseksi. Tarkastustyöhön sovelletaan kansainvälisen sisäisen tarkastuksen periaatteita, ja saadut havainnot raportoidaan operatiiviselle johdolle, kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle. Tarkastuskohteen kanssa sovittujen korjaavien toimenpiteiden toteutumista seurataan jälkিতarkastuksin tai omavalvontana.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen vuonna 2022

Sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle määritellyt kaupunkitason painopisteet vuodella 2022 olivat: 1) hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina, 2) työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi ja sairauspoissaolot sekä 3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen sekä ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus. Tytäryhteisöiltä edellytettiin sitoutumista kaupunkistrategiaan, osallistumista kuntatalouden sopeutustoimiin ja konserniohjeen noudattamista. Palvelualueet ja taseyksiköt raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnoista osavuosisikastausten yhteydessä ja vuoden päätyttyä sisäisen valvonnan selonteossa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointi sisälsi hallinto- ja johtamiskulttuurin, riskienhallinnan järjestämisen, valvonnan, seurannan ja viestinnän arviointialueet. Itsearviointit sisälsivät palvelualueiden ja taseyksikköjen suunnitelmat korjaavista toimenpiteistä. Palvelualueet ja taseyksiköt arvioivat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan käytäntöjensä toteutuvan toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten ja hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Edellisen vuoden tapaan riskienhallinnassa tulee kiinnittää huomiota henkilöstöresursseihin (esim. henkilöstön riittävyys, saatavuus, rekrytoinnissa onnistuminen ja sijaistarpeet), hyvinvointialuevalmistelusta aiheutuvien lisätöiden määrään sekä oikean ja tarpeellisen seurantatiedon saantiin. Sisäisen valvonnan käytäntöjä tulee jatkossakin kehittää varmistamalla riittävä sisäisen valvonnan osaaminen sekä huolehtimalla ohjeiden, riskianalyyysien ja valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta.

Häiriötilanneviestintää on tehostettu koronavirusohjeistukseen liittyen. Kaupungin vakuutusturvasta laadittiin kattava selvitys, jonka pohjalta suoritettiin vakuutusten kilpailutus. Hankintapäätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen. Riskienhallintaa tulee edelleen parantaa riskien tunnistamisen, hallintatoimenpiteiden ja riskikohteisesti nimettyjen vastuuhenkilöiden avulla.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakateen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Kustakin tuloslaskelman erästä esitetään vastaava tieto neljältä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Tuloslaskelmassa ovat mukana ydinkaupungin ja taseyksiköiden ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Tuloslaskelmassa sisäiset erät eliminoidaan, mistä syystä tilinpäätöksessä esitettävissä talousarvion toteutumisvertailun tiedoissa ja ulkoisen tuloslaskelman euromäärissä on eroja.

Toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön ja toimintakulut

Toimintatuotot olivat yhteensä 190,2 milj. euroa. Toimintatuottojen kertymä oli 2,5 milj. euroa (1,4 %) suurempi kuin edellisenä vuonna. Korona-avustuksia kaupunki sai yhteensä 9,7 milj. euroa ja käyttöomaisuuden myyntivoittoja kertyi 7,3 milj. euroa, joka oli 4,7 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 19,9 %, kun edellisenä vuonna tunnusluku oli 20,9 %.

Valmistus omaan käyttöön oli 1,0 milj. euroa. Kuntatekniikkalaitoksen yhtiöittäminen vähensi valmistusta omaan käyttöön jo vuonna 2021. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisua, jolla omaan käyttöön valmistuksen vaikutus eliminoidaan tilikauden tulokseen silloin, kun taseeseen kirjatun hyödykkeen valmistuksen menoja sisältyy tuloslaskelman menoihin.

Toimintakulujen toteutuma oli -954,1 milj. euroa, kasvua 57,8 milj. euroa (6,4 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakuluista eniten käytettiin palveluiden ostoihin, 492,0 milj. euroa, mikä oli 25,7 milj. euroa (5,5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Erikoissairaanhoidon ostopalveluihin käytettiin 198,3 milj. euroa, 4,3 milj. euroa (2,2 %) edellisvuotta enemmän.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 356,9 milj. euroa, joista palkkojen ja palkkioiden toteutuma on 281,9 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 21,1 milj. euroa (6,3 %), palkat ja palkkiot 17,4 milj. euroa (6,7 %) edellisestä vuodesta. Palkkaratkaisun vaikutus nosti henkilöstökuluja 4,4, milj. euroa, mutta keväällä käynnissä olleet työtaistelut vastaavasti vähensivät niitä 2,3 milj. euroa.

Avustuksia maksettiin yhteensä 40,1 milj. euroa. Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 11,9 milj. euroa, omaishoidon tukea 5,3 milj. euroa ja lasten kotihoidontukea 4,3 milj. euroa. Avustusmenot sisältävät Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän viimeisen tilikauden alijäämän kattamisen 4,8 milj. euroa, josta käytännössä avustusmenojen kasvu kokonaisuudessaan syntyi.

Toimintakate

Toimintakate eli toimintatuottojen ja -kulujen erotus osoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli -762,8 milj. euroa, se on heikentynyt edellisestä vuodesta 57,0 milj. euroa (8,1 %). Ulkoisessa toimintakatteessa eliminoiduu autopaikkavelvoitemaksuista syntyvä kate kaupunkiympäristön palvelualueen ja Tilapalvelujen välillä, joka heikentää toimintakatetta 0,5 milj. euroa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulokertymä oli 549,6 milj. euroa, kasvua 25,3 milj. euroa (4,8 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet olivat 244,7 milj. euroa, 13,9 milj. euroa (6,0 %) edellisvuotta enemmän. Tarkemmat erittelyt verotulojen ja valtionosuuksien kertymistä ja kehityksestä on esitetty edellä kohdassa 1.1.4.

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus olivat yhteensä 794,2 milj. euroa, 39,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat edellisen vuoden tasolla, 11,1 milj. euroa. Muita rahoitustuottoja kertyi 5,8 milj. euroa, joista osinkotuottoja 4,9 milj. euroa, yli miljoona euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Takausmaksuja saatiin 0,6 milj. euroa, joka oli edellisvuoden tasoa. Korkokuluja kirjattiin 3,7 milj. euroa, 0,4 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna, mitä selittivät sekä arvioitua pienempi lainanoton lisäys että hyvä suojausaste korkojen nousua vastaan.

Vuosikate, poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen välitulos arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä lyhyellä aikavälillä.

Vuosikatetta kertyi tilikaudella 44,5 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna vuosikate heikkeni 16,6 milj. euroa. Vuosikate oli 4,5 milj. euroa pienempi kuin suunnitelman mukaiset poistot. Vuosikate kattaa poistoista 90,9 %, kun edellisenä vuonna luku oli 125,3 %, Kunnan tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit. Asukaskohtainen vuosikate oli 363 euroa ja se heikkeni -140 euroa/asukas edellisestä vuodesta.

Suunnitelman mukaisia poistoja oli 49,0 milj. euroa, 0,2 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Satunnaisia erä ei ollut lainkaan.

Tilikauden tulos ja tilikauden alijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos. Vuoden 2022 tilikauden tulos oli -4,5 milj. euroa. Tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen jälkeiset tuloksen käsittelyerät ovat poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksia. Poistoeron vähennyksiä kirjattiin tilikaudelle 0,1 milj. euroa.

Vuoden 2022 tilikauden alijäämäksi muodostui -4,3 milj. euroa. Edellisenä vuonna tilikausi oli ylijäämäinen 12,5 milj. euroa.

TULOSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

milj. euroa

	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintatuotot	185,3	186,7	165,0	187,7	190,2
Valmistus omaan käyttöön	25,0	24,3	17,7	2,7	1,0
Toimintakulut	-830,4	-871,0	-872,2	-896,3	-954,1
TOIMINTAKATE	-620,1	-660,0	-689,6	-705,9	-762,8
Verotulot	441,3	464,0	486,2	524,2	549,6
Valtionosuudet	197,3	203,3	248,5	230,8	244,7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7,5	7,4	11,1	10,9	10,9
Muut rahoitustuotot	9,6	5,0	5,0	5,2	5,8
Korkokulut	-3,9	-3,2	-3,9	-4,1	-3,5
Muut rahoituskulut	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	13,2	9,2	12,1	12,0	13,1
VUOSIKATE	31,6	16,5	57,2	61,1	44,5
Poistot ja arvonalentumiset	-48,1	-54,6	-47,8	-48,8	-49,0
Satunnaiset erät	12,4	92,9	9,2	0,0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-4,2	54,7	18,6	12,3	-4,5
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3,9	54,9	19,2	12,5	-4,3
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toimintatuotot / Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut	22,3	21,4	18,9	20,9	19,9
Vuosikate / Poistot, % = 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset	65,6	30,2	119,6	125,3	90,9
Vuosikate, €/asukas	266	138	476	503	363
Asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 543	122 590

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana kuvataan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden nettomäärien erotus osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on rahoituslaskelmassa eliminoitu.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosikate oli 44,5 milj. euroa, mikä on 16,6 milj. euroa heikompi kuin edellisvuonna. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä, joista pääosa koostuu käyttöomaisuuden myyntivoitoista. Satunnaisia eriä ei toimintakertomusvuonna ollut. Tulorahoituksen korjauserät olivat -4,4 milj. euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat -17,4 milj. euroa.

Toiminnan rahavirta oli 40,4 milj. euroa ja se heikkeni 3,3 milj. euroa edellisestä vuodesta. Luku osoittaa, paljonko varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointimenot olivat 105,4 milj. euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 81,8 milj. euroa. Tästä ydinkaupungin bruttoinvestointien määrä oli 37,1 milj. euroa ja Tilapalvelujen 42,4 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin saatiin eri viranomaisilta 2,4 milj. euroa, mikä on viimeaikaista tasoa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 11,2 milj. euroa. Suurin luovutustulo kertyi Istekki Oy:n osakkeiden myynnistä 5,9 milj. euroa, lisäksi myytiin pieniä eriä Servica Oy:n osakkeita, maa- ja vesialueista ja kiinteistöistä luovutustulot olivat yhteensä 2,8 milj. euroa. Luovutustuloihin sisältyy myös pelastuslaitoksen ambulanssikalustoa leasing-rahoitukseen siirtymisen vuoksi.

Investointien rahavirta oli 91,4 milj. euroa negatiivinen. Investointien rahavirta kuvaa investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saatujen tuottojen vaikutusta rahavaroihin.

Investointien vuoden 2022 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 43,4 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintamenosta on kyetty rahoittamaan tulorahoituksella alle puolet, loppu on rahoitettu omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja lainanotolla. Edellisenä vuonna tunnusluku oli 77,0 %.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 51,0 milj. euroa negatiivinen, kun se vuotta aikaisemmin oli 20,7 milj. euroa negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on -38,7 milj. euroa, edellisenä vuonna se oli 19,4 milj. euroa positiivinen. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneen tilikautena on positiivinen. Kuopion kaupungin osalta vuonna 2022 omarahoitusvaatimus ei täyttynyt. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Rahoituksen rahavirta

Uusia antolainoja annettiin 0,5 milj. euroa, kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 7,0 milj. euroa, antolainat vähenivät siten 6,5 milj. eurolla.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 70,0 milj. euroa ja lyhennettiin 53,6 milj. eurolla. Lainakannan nettolisäys oli siten 16,4 milj. euroa, kun lainamäärä väheni edellisvuonna 22,9 milj. euroa.

Rahoituslaskelman tunnusluku laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kahdeksalla. Raja-arvona on 0,8, jonka alle oleva luku kuvaa kunnan erittäin vaikeaa taloudellista asemaa. Tuossa tilanteessa lainojen hoitoon käytettävissä oleva tulorahoitus riittäisi vain 80 prosenttisesti laskennallisiin lainojen lyhennyksiin ja korkokuluihin. Kriisikuntakriteeristöissä tarkastellaan konsernin tunnuslukua. Viime vuodelta Kuopion kaupungin laskennallinen lainanhoitokate oli 0,8 ja edellisvuonna se oli 1,1.

Taseen oman pääoman erän muutoksia ei ole ollut.

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat yhteensä 17,1 milj. euroa positiiviset, kun ne edellisellä vuonna olivat 18,0 milj. euroa negatiiviset. Saamisten määrä kasvoi 2,2 milj. euroa. Korottomat velat kasvoivat 15,5 milj. euroa, vuotta aikaisemmin ne vähenivät 4,2 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Rahoituksen rahavirta oli yhteensä 40 milj. euroa positiivinen. Rahavarat pienivät vuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän tilanteen erotuksena 11,0 milj. euroa ja olivat vuoden 2022 lopussa 33,6 milj. euroa. Kassan riittävyys vuoden lopussa oli 11 päivää, vuotta aikaisemmin se oli 5 päivää enemmän.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

milj. euroa

	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	31,6	16,5	57,2	61,1	44,5
Satunnaiset erät	12,4	92,7	9,2	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-12,6	-97,7	-12,8	-17,4	-4,1
Toiminnan rahavirta yhteensä	31,3	11,5	53,7	43,7	40,4
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-86,5	-123,2	-81,7	-81,8	-105,4
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,6	1,7	2,9	2,4	2,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18,6	184,7	18,3	15,0	11,2
Investointien rahavirta yhteensä	-66,3	63,1	-60,4	-64,3	-91,4
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	-35,0	74,6	-6,8	-20,7	-51,0
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-3,9	-125,8	-6,6	-0,3	-0,5
Antolainasaamisten vähennys	4,5	4,5	2,5	6,9	7,0
Antolainauksen muutokset yhteensä	0,5	-121,4	-4,1	6,5	6,5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	83,0	105,0	115,0	40,0	70,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-44,8	-51,7	-51,8	-62,9	-53,6
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	13,2	53,3	63,2	-22,9	16,4
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-0,2	0,0	4,0	-0,2	-0,5
Vaihto-omaisuuden muutos	0,1	0,3	0,2	0,0	0,0
Saamisten muutos	-6,6	2,6	4,0	-13,6	2,2
Korottomien velkojen muutos	17,8	-14,7	3,8	-4,2	15,5
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	11,2	-11,8	12,1	-18,0	17,1
Rahoituksen rahavirta yhteensä	25,0	-79,9	71,2	-34,4	40,0
Rahavarojen muutos	-10,0	-5,3	64,4	-55,1	-11,0
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	40,5	35,2	99,6	44,6	33,6
Rahavarat 1.1.	50,5	40,5	35,2	99,6	44,6
Muutos	-10,0	-5,3	64,4	-55,1	-11,0

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2019	2020	2021	2022
INVESTOINNIT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj €	12,1	40,9	37,9	19,4	-38,7
Investointien tulo-rahoitus, %	37,2	13,6	72,7	77,0	43,4
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno					
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,4	1,0	1,1	0,8
= (Vuosikate + Korkomenot) / (Korkomenot + Laskennalliset lainanlyhennykset)					
MAKSUVALMIUS					
Rahavarat 31.12., milj €	40,5	35,2	99,6	44,6	33,6
= Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset					
Kassastamaksut / vuosi, milj €	969,6	1 175,0	1 016,2	1 045,4	1 117,0
Toimintakulut	830,4	871,0	872,2	896,3	954,1
Korkokulut	3,9	3,2	3,9	4,1	3,5
Muut rahoituskulut	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Investointimenot	86,5	123,2	81,7	81,8	105,4
Antolainojen lisäys	3,9	125,8	6,6	0,3	0,5
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)	44,8	51,7	51,8	62,9	53,6
Kassan riittävyys, pv	15	11	36	16	11
= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella					
Asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 543	122 590

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Tase sisältää myös taseyksiköiden vastaavat erät. Sisäiset erät on eliminoitu.

Kuopion kaupungin taseen loppusumma oli 1.203 milj. euroa 31.12.2022, mikä on 30 milj. euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Vastaavaa

Taseen vastaavaa puolen olennaisimmat muutokset liittyvät investointihankkeiden valmistumiseen. Merkittävä määrä Savilahden alueen yhdyskuntarakentamista, joka vielä tilinpäätöksessä 2021 oli keskeneräisissä hankkeissa taseen Aineelliset hyödykkeet viimeisessä erässä, on valmistunut ja kasvattanut taseen Kiinteät rakenteet ja laitteet -kokonaisuutta. Rakennusten tasearvo on kasvanut noin 26 milj. eurolla, mitä selittää suurelta osin taidelukio Lumitin valmistuminen.

Vaihtuvien vastaavien muutoksissa olennaisin on rahojen ja pankkisaamisten väheneminen, joskin paljon maltillisemmin kuin vuonna 2021.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolen omaa pääomaa pienentää kuluneen vuoden 2022 tilikauden alijäämäisyys. Tarkasteluvuosia 2019–2021 ovat leimanneet konsernijärjestelyistä syntyneet satunnaiset myyntivoitot, joilla on ollut merkitystä ylijäämän syntymiseen.

Kaupungin omavaraisuusaste heikentyi 51,7 %:iin. Tunnusluku on lähellä hälyttäviä lukemia. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Pakollisiin varauksiin on merkitty pelastuslaitoksen varautuminen varallaolokorvauksiin. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin viimeisen tilinpäätöksen alijäämän kattaminen ei kirjaudu tähän erään, koska sairaanhoitopiiri on sen helmikuussa laskuttanut ja se näkyy lyhytaikaisena velkana tilinpäätöshetkellä. Toimeksiantojen pääomat olivat 8,9 milj. euroa, samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Suurimpana eränä valtion toimeksiannot, 5,1 milj. euroa, johon sisältyy ELY-keskuksen myöntämä avustus Pohjois-Savon pääomasijoitusrahastoon.

Vieraan pääoman tasearvoa kasvattivat lainanoton lisäyksen ohella siirtovelat, joiden kasvu johtui pääasiassa hyvinvointialuesiirtymän aiheuttamista keskeneräisistä tapahtumista vuoden vaihteessa. Kaupungin lainakan-
nan kasvu oli 16,4 milj. euroa, joka merkitsi 103 euroa/asukas lisäystä lainakantaan.

Suhteellinen velkaantuneisuus heikkeni ja se oli 62,7 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainat ja vuokravastuut kasvoivat 40 milj. euroa.

Kuopion lainakannan kehitys 2018–2022

Lainakannan kehitys	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Lainakanta, milj. €	343,0	396,3	459,5	436,6	453,0
Lainamäärän muutos, milj. €	13,2	53,3	63,2	-22,9	16,4
Lainamäärän muutos, %	4,0	15,5	15,9	-5,0	3,8
Lainat, € /as	2 891	3 322	3 823	3 592	3 695
Lainamäärän muutos, €/as	101	432	501	-231	103

TASE

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

milj. euroa

VASTAAVAA	2018	2019	2020	2021	2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT					
I Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
Tietoliikenneohjelmat	0,3	0,4	0,1	0,1	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot	2,8	1,9	1,2	1,4	2,2
	3,1	2,3	2,1	1,6	2,3
II Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	127,0	130,0	130,9	132,2	135,3
Rakennukset	227,2	214,7	229,7	230,5	256,6
Kiinteät rakenteet ja laitteet	152,6	99,7	107,3	104,1	122,7
Koneet ja kalusto	15,9	15,2	14,1	15,2	16,9
Muut aineelliset hyödykkeet	2,2	2,2	2,4	2,8	3,2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	10,5	28,3	29,5	58,9	51,2
	535,4	490,1	513,9	543,7	585,9
III Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	246,2	276,7	279,6	277,8	284,6
Muut lainasaamiset	135,4	256,7	260,8	254,0	247,1
Muut saamiset	1,8	1,9	1,9	2,1	2,6
	383,4	535,3	542,3	534,0	534,4
Pysyvät vastaavat yhteensä	921,9	1 027,7	1 058,3	1 079,3	1 122,5
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiantojen varat	0,2	0,2	1,2	1,6	2,1
Lahjoitusrahastojen varat	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	0,6	0,6	1,6	1,9	2,4
C VAIHTUVAT VASTAAVAT					
I Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	1,2	0,9	0,7	0,7	0,8
II Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Lainasaamiset	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Muut saamiset	1,5	2,3	2,5	2,5	0,5
	2,3	3,0	3,1	3,1	1,0
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	9,7	9,1	7,6	8,0	11,9
Lainasaamiset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut saamiset	9,5	12,3	7,9	7,8	9,2
Siirtosaamiset	17,9	12,4	14,2	27,5	22,2
	37,4	34,0	29,9	43,5	43,4
Saamiset yhteensä	39,7	37,0	33,0	46,6	44,4
IV Rahat ja pankkisaamiset	40,5	35,2	99,6	44,6	33,6
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	81,4	73,2	133,4	91,9	78,8
VASTAAVAA	1 003,9	1 101,4	1 193,2	1 173,1	1 203,7

VASTATTAVAA	2018	2019	2020	2021	2022
A OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4	432,4
Arvonkorotusrahasasto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	1,1	1,1	0,7	0,7	0,7
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	106,1	102,1	157,1	176,2	188,7
Tilikauden yli-/alijäämä	-3,9	54,9	19,2	12,5	-4,3
	535,7	590,6	609,4	621,9	617,5
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET					
Poistoero	1,1	0,7	0,5	0,4	0,2
	1,1	0,7	0,5	0,4	0,2
C PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	0,8	5,3	6,5	1,0	4,3
	1,1	5,5	6,7	1,2	4,5
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	0,4	0,4	5,2	5,1	5,0
Lahjoitusrahastojen pääomat	1,2	1,0	1,0	0,9	0,8
Muut toimeksiantojen pääomat	2,2	2,3	2,6	2,9	3,1
	3,7	3,7	8,7	8,9	8,9
E VIERAS PÄÄOMA					
I Pitkäaikainen					
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	294,3	346,5	396,6	383,0	394,9
Muut velat ja liittymismaksut	16,6	0,1	0,0	0,2	0,2
	310,9	346,6	396,6	383,2	395,1
II Lyhytaikainen					
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	48,7	49,8	62,9	53,6	58,1
Saadut ennakot	5,2	4,9	9,0	8,3	8,2
Ostovelat	31,0	32,5	36,4	38,2	39,3
Muut velat	12,2	15,4	15,1	13,9	15,7
Siirtovelat	54,2	51,6	47,8	43,6	56,2
	151,4	154,2	171,2	157,6	177,5
Vieras pääoma yhteensä	462,3	500,9	567,9	540,8	572,7
VASTATTAVAA	1 003,9	1 101,4	1 193,2	1 173,1	1 203,7
TASEEN TUNNUSLUVUT					
Omavaraisuusaste, %	53,7	53,9	51,5	53,4	51,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	55,5	58,1	62,1	59,2	62,7
Kertynyt yli-/alijäämä, milj €	102,1	157,1	176,2	188,7	184,4
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	861	1 317	1 466	1 553	1 504
Lainakanta 31.12., milj €	343,0	396,3	459,5	436,6	453,0
Lainat euroa/asukas	2 891	3 322	3 823	3 592	3 695
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj €	428,2	480,5	539,8	516,9	556,9
Lainat ja vastuut, €/asukas	3 609	4 028	4 490	4 252	4 543
Lainasaamiset 31.12., milj €	135,4	256,7	260,8	254,0	247,1
Asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 543	122 590

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

1.5 Kunnan kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

Sisältää taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

TULOT	2022		2021	
	1 000 €	%	1 000 €	%
Toiminta				
Toimintatulot	190 249	17,5	187 682	18,6
Verotulot	549 551	50,7	524 225	51,8
Valtionosuudet	244 657	22,6	230 764	22,8
Korkotulot	10 888	1,0	10 936	1,1
Muut rahoitustulot	5 769	0,5	5 183	0,5
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-7 293	-0,7	-12 008	-1,2
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 776	0,3	2 378	0,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 175	1,0	15 037	1,5
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennys	6 954	0,6	6 852	0,7
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	6,5	40 000	4,0
Kokonaistulot yhteensä	1 084 725	100,0	1 011 047	100,0
MENOT	2022	2021		
	1 000 €	1 000 €	%	%
Toiminta				
Toimintamenot	954 076	85,6	896 281	85,3
- Valmistus omaan käyttöön	-996		-2 734	
Korkomenot	3 465	0,3	4 082	0,4
Muut rahoitusmenot	56	0,0	59	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakollisten varausten muutos	-3 218	-0,3	5 446	0,5
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-9	0,0	-49	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	105 355	9,5	81 764	7,8
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäys	473	0,0	347	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	53 603	4,8	62 898	6,0
Kokonaismenot yhteensä	1 112 804	100,0	1 048 094	100,0
Erotus	-28 079		-37 047	

Täsmäytys v. 2022:

Kokonaistulot - Kokonaismenot =
1 084 725 - 1 112 804 = -28 079

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset =
10 958 + 17 120 = 28 079

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 21 osakeyhtiötä ja neljä kuntayhtymää. Kaksi tytäryhteisöä muodostaa alakonsernin, joissa on yhteensä neljä tytäryhteisöä. Lisäksi tilinpäätökseen on yhdistelty kaksi osakkuusyri-tystä.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä ja yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä on tilin-päätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain 46 §:n mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Konsernin johdon muodostavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja, kau-punkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Konsernin johdon eri toimielinten tehtävistä on sää-detty kuntalaisissa ja määrätty kaupungin hallintosäännössä.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston 9.9.2019 hyväksymien konsernioh-jeen ja omistajapolitiikan periaatteiden mukaisesti.

Konserniohjeiden tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikon-sernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonser- nin kokonaisuus huomioon ottaen. Kaikki kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan konserniohjetta. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaat-teita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntayhtymien omistajaohjauksesta annetaan tarvittaessa erillisiä ohjeita.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja siitä seuranneet hintojen nousu, energiamarkkinan heilunta ja materiaalien saatavuuden vaikeutuminen ovat tuoneet oman haasteensa useimpien konserniyhteisöjen toi-mintaan. Samalla varautuminen ja huoltovarmuus ovat nousseet korostetun huomion kohteeksi erityisesti yh-teiskunnan kriittisten palveluiden tuottamisessa.

Myös konserniyhteisöjen toimintaympäristö oli vahvassa murroksessa. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja Vaalijalan kuntayhtymän toiminta päättyi vuoden lopussa ja siirtyi osaksi aloittaneita hyvinvointialueita.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernissa on valmistauduttu hyvin toimintaympäristön muutoksiin mm. yhtiö- ja omaisuusjärjestelyin. To-teutetut yhtiöittämiset ja yritysjärjestelyt parantavat konserniyhteisöjen toimintaedellytyksiä ja turvaavat siten entistä kilpailukykyisemmän ja ajanmukaisemman palvelutuotannon niin kuntalaisille, asiakkaille kuin omista-jille. Konserniyhteisöjen taloudellisen aseman arvioidaan pysyvän vakaana myös tulevina vuosina.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen muuttaa kuntakonsernin talouden rakennetta vuodesta 2023 al-kaen. Muutoksen myötä peruskunnan osuus suhteessa muuhun konserniin pienenee ja konsernin tytäryhtiöi-den merkitys kasvaa. Tukipalveluyhtiöt varautuivat vuoden 2022 aikana palvelutuotannon laajenemiseen hy-vinvointialueelle ja toiminta-alueen laajenemiseen. Tulevaisuudessa on varauduttava myös palvelutuotannon mahdollisiin kilpailutuksiin ja omistusjärjestelyihin.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto määrittelee ja hyväksyy kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset ja omistajapolitiikan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajapolitiikan periaatteista ja hyväksyy konserniohjeet. Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarviossa merkittävimmille kaupunkikonserniin kuuluville yhtei-söille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia ja valvoo, että konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat asetettujen tavoitteiden ja omistajapolitiikan linjausten mukaisesti. Kaupunginhallitus antaa konsernihallintoa koskevia ohjeita.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto ohjaa ja valvoo kaupungin omistamien tai määräysvallassa olevien yhteisöjen toimintaa. Jaosto nimeää kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin ja valitsee kaupungin edustajat kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Se päättää kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja ohjeiden antamisesta kaupunkia yhteisöissä ja säätiöissä edustaville henkilöille.

Kaupunginjohtaja huolehtii konsernin toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämiseksi. Kaupunginjohtaja huolehtii kaupungin edunvalvomisesta niissä yhteisöissä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Kun omistajaohjausjaosto ei ole nimennyt kaupungin edustajia yhteisöjen kokouksiin tai päättänyt kaupungin kannanotoista yhteisöjen kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin tai antanut ohjeita kaupunkia edustaville henkilöille, tekee sen kaupunginjohtaja. Näitä tehtäviä hoitaa myös kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Konsernin johto (kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja) voi antaa myös yksityiskohtaisempaa ohjausta konserniohjeessa mainituista asioista.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto tai kaupunginjohtaja on nimennyt kaupungin edustajat konserniyhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin sekä kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Jaosto tai kaupunginjohtaja on päättänyt kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja antanut ohjeita kaupunkia yhteisöissä edustaville henkilöille.

Tytäryhtiöt ovat konserniohjetta noudattaen jo valmisteluvaiheessa hakeneet omistajan ennakkokäsityksen tehdessään päätöstä omistajan kannalta merkittävästä asiasta. Ohjeet ovat olleet riittäviä ja omistajapolitiittisia linjauksia on noudatettu.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuoden 2022 talousarviossa keskeisille konserniyhtiöille tavoitteet. Pääsääntöisesti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on saavutettu. Vuosi 2022 Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vaikutusten vuoksi poikkeuksellinen ja joidenkin tavoitteiden toteuma jäi asetetusta tavoitteesta, mutta yhtiöiden raportoimat poikkeamat eivät ole merkittäviä. Yhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan osavuositarkastusten yhteydessä ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle, joka on edelleen raportoinut kaupunginvaltuustolle.

Lisäksi kaikille yhteisöille asetettiin yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen sekä työvoiman saatavuuden parantaminen ja resurssiviisuus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden parantaminen. Tytäryhteisöt ovat huomioineet omassa toiminnassaan asetetut tavoitteet ja toimineet sen mukaisesti.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tulevien vuosien talousarvioissa kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden määrään ja mitattavuuteen tullaan kiinnittämään aikaisempia vuosia enemmän huomiota. Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään erillisessä tavoitteiden toteutumista koskevassa luvussa.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden seuranta toteutettiin vuonna 2022 neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle laadittavan Kuopion kaupungin osavuositarkastuksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä. Raportointi sisälsi talousarviossa tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteumaseurannan sekä yhteenvedon kunkin yhteisön toiminnan ja talouden kehittymisestä. Raportoinnin katsotaan olevan riittävä.

Omistajaohjausjaosto on lisäksi perehtynyt kokouksissaan keskeisten konserniyhteisöjen toimintaan ja talouden yhtiökohtaisten esittelyjen yhteydessä. Konsernijohdolla on ollut säännöllisiä yhteistapaamisia yhtiöiden johdon kanssa, joissa on käyty läpi yhteisöjen ajankohtaisia asioita.

Sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi

Kuopion kaupunginvaltuuston 13.12.2021 § 47 hyväksymän Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikkaa noudatetaan myös Kuopion kaupungin taseyksiköissä ja konserniyhtiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu.

Konserniohjeen mukaan yhteisön hallituksen velvollisuus on huolehtia, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu sen hallitukselle. Hallituksen edellytetään säännöllisesti arvioivan riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joilla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat ovat arvioineet tytäryhteisöjen toimintaa ennalta laatimiensa työohjelmien mukaisesti. Lisäksi tytäryhteisöt ovat raporteissaan tilivuoden aikana selostaneet riskienhallinnan tilaa. Pääsääntöisesti riskienhallinnassa on onnistuttu kohtalaisen hyvin eikä konserniyhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden ole realisoitunut merkittäviä menetyksiä. Keskeiset ja merkittävimmät toiminnan riskit on vaikutettu.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan painopisteet vuosille 2022–2023 ovat tytäryhteisöjen osalta:

1. Tytäryhteisöjen osallistuminen kaupungin elinvoiman vahvistamiseen.
2. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen tytäryhteisön toiminnassa.
3. Hallitusten vaihtuessa hallitustyöskentelyyn ja konserniohjeistukseen perehtyminen.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan etenemisestä tammi-kesäkuun osavuosiraportissa sekä koko vuoden osalta laatimalla sisäisen valvonnan selonteon tilinpäätöksen ja vuosiraportoinnin yhteydessä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö

Tytäryhteisöt ovat pääsääntöisesti keskittäneet rahaliikenteensä kaupungin konsernitilille. Tytäryhteisöt ovat neuvotelleet rahoitukseen liittyvistä asioista talousjohtajan kanssa. Yhteisöt ovat esittäneet lainoitustarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä ja sopineet talousjohtajan kanssa lainoituksen järjestämistä vasta. Kaupunki on antanut tytäryhteisöille takauksia, joista peritään takauspalkkio.

Konserniohjeen mukaan yhteisöjen tulee tukipalveluja hankkiessaan ensisijaisesti selvittää kaupungin tai muiden konserniyhteisöjen tarjoamat palvelut ja kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Nämä palvelut ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, hankintapalvelut, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ateriapalvelut, laitoshuoltopalvelut, puhtaanapitopalvelut, keskusvarastopalvelut, vakuutusten hankkiminen, ICT-palvelut, tarkastuspalvelut, lakipalvelut ja arkistointi sekä monistus- ja painatuspalvelut. Käytetyimpiä konsernipalveluja ovat hankintapalvelut, ateria- ja laitoshuollon palvelut sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätöksessä esitetään kuntakonsernin tulos ja taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Kunnan konsernitilinpäätös käsittää konsernituloslaskelman, konsernitaseen, konsernin rahoituslaskelman sekä niiden liitetiedot.

Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kaupunkikonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Tuloslaskelmassa on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut sekä sisäinen voitonjako. Ulkopuolisten omistus tytäryhteisöjen tuloksesta on omana eräänään nimikkeellä Vähemmistöosuudet. Konsernin osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta on omalla rivillään nimikkeellä Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta). Lisäksi saadut osingot ja muut vastaavat voitto-osuudet on vähennetty konsernituloslaskelmasta.

Konsernin tilikausi oli 27,6 milj. euroa ylijäämäinen, mikä oli 19,5 milj. euroa heikompi kuin edellisenä vuonna.

Kuopio-konsernin toimintatuotot olivat tilikaudella 683 milj. euroa ja toimintakulut 1.384 milj. euroa. Toimintatuotot kasvoivat 4 % ja toimintakulut kasvoivat 7 %. Toimintatuotot kattoivat 49 % konsernin toimintakuluista.

Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 20 %. Konsernin toimintakate oli -696 milj. euroa, joka on 61 milj. euroa heikompi kuin edellisenä vuonna.

Konsernin verotulot olivat 550 milj. euroa (kaupungin tulovero, kiinteistövero ja osuus yhteisöveron tuotosta). Verotulot olivat 25 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet olivat 319 milj. euroa. Konsernin valtionosuus muodostuu Kuopion kaupungin saamasta valtionosuudesta 245 milj. euroa sekä kaupungin osuudesta Savon koulutuskuntayhtymän valtiolta saamasta opiskelijoiden yksikköhintarahoituksesta ja Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n valtiolta saamasta perusrahoituksesta, yhteensä 74 milj. euroa. Valtionosuudet olivat 18 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Konsernin rahoitustuotot olivat 4,8 milj. euroa ja rahoituskulut 14,1 milj. euroa. Rahoitustuotot kasvoivat 0,2 milj. euroa ja rahoituskulut kasvoivat 2,6 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Konsernin vuosikate oli 163 milj. euroa, joka on 19 milj. euroa heikompi kuin edellisenä vuonna. Vuosikate kattoi tilikauden poistot, tunnusluvun ollessa 127 %, kun se edellisenä vuonna oli 147 %. Poistot kasvoivat edellisestä vuodesta 4 milj. eurolla ja olivat suuruudeltaan 129 milj. euroa. Vuosikate asukasta kohden oli 1.333 euroa, kun se edellisvuonna oli 1.502 euroa/asukas. Emokaupungin vastaavat tunnusluvut olivat 91 % ja 363 euroa/asukas.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan varojen hankinta ja niiden käyttö tilivuoden aikana. Laskelmassa otetaan huomioon tuloslaskelmaan ja taseeseen tehdyt eliminointi- ja yhdistelykirjaukset. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa konsernin rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Konsernin varsinaisen toiminnan rahavirta eli tulorahoitus oli 143 milj. euroa, joka on noin 18 milj. euroa (11 %) edellisvuotta pienempi. Tulorahoituksen korjaukset olivat -15 milj. euroa. Korjauksilla oikaistaan vuosikatetta kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja pakollisten varausten muutosten osalta.

Kaupunkikonsernin investoinnit olivat 243 milj. euroa, joka on 5 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kaupunkikonsernin suurin investoija oli Kuopion kaupunki 105,4 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli 49 milj. euroa negatiivinen eli rahavirrat eivät kattaneet konsernin nettoinvestointeja. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava investointien tulorahoitusprosentti oli 68,5 %, mikä on noin 10 prosenttiyksikköä edellisvuotta heikompi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeisen viiden vuoden ajalta on voimakkaasti negatiivinen, -184 milj. euroa. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Konsernin rahoituksen rahavirta oli 70 milj. euroa positiivinen. Kaupunkikonsernissa pitkäaikaisia uusia lainoja nostettiin 194 milj. euroa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 106 milj. euroa.

Konsernin rahavarat kasvoivat 20 milj. euroa ja ne olivat vuoden lopussa 252 milj. euroa. Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Konsernin kassan riittävyys oli 53 päivää, kun se edellisenä vuonna oli 51 päivää.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Koska lainojen lyhennysaikataulut vaihtelevat kunnittain, laskennassa käytetään kaavamaisesti kahdeksaa vuotta kaikkien kuntien osalta. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on kriisikuntakriteeristössä, jota sovelletaan ensimmäisen kerran vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten perusteella vuonna 2022. Kuntalaissa määritellään tunnusluvun raja-arvoksi 0,8, joka kuvaa kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Laskennallisen lainanhoitokateen arvon 1,0 alittuessa kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Kuopion kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,1 vuonna 2022.

Konsernin tase ja sen tunnusluvut

Konsernitaseella ja sen liitteillä osoitetaan kuntakonsernin taloudellinen asema selvittämällä konserniyhteisöjen varat, velat ja vastuut ulkopuolisille. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat sekä omistukset on eliminoitu. Konsernitilinpäätökseen yhdistettyjen yhteisöjen taseisiin aktivoitujen sisäisten katteiden muutokset tilikauden aikana otetaan huomioon.

Konsernitaseen loppusumma oli 2.224 milj. euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 148 milj. euroa (7 %). Taseen vastaavista 1.777 milj. euroa (80 %) on pysyvien vastaavien hyödykkeitä ja 249 milj. euroa (11 %) rahaa ja pankkisaamisia. Pysyvät vastaavat kasvoivat 79 milj. euroa (5 %).

Konsernin oma pääoma oli 571 milj. euroa. Oman pääoman osuus taseesta on 26 %. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 129 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna ylijäämä oli 1.051 euroa.

Konsernin ulkoinen lainakanta vuoden lopussa oli 1.212 milj. euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 84 milj. eurolla. Asukaskohtainen tunnusluku kasvoi 604 euroa edellisvuodesta ollen 9.887 euroa. Konsernin ulkoisesta lainakannasta 1.165 milj. euroa oli lainoja rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ja suurimmat näistä olivat Kuopion kaupungin 453 milj. euroa ja Niiralan Kulma Oy:n 207 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui 29 %. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Emokaupungin omavaraisuusaste oli 52 %.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 100 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 63 %.

Kuopio konserni
TULOSLASKELMA

	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€	2022 M€
Toimintatuotot	662,8	683,8	588,2	656,5	683,2
Toimintakulut	-1 232,3	-1 281,6	-1 212,6	-1 293,6	-1 383,7
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1,0	0,3	2,5	2,0	4,9
TOIMINTAKATE	-568,6	-597,5	-621,9	-635,1	-695,6
Verotulot	441,3	464,0	486,2	524,2	549,6
Valtionosuudet	257,3	265,5	314,4	300,3	318,7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0,4	0,7	0,5	0,4	0,5
Muut rahoitustuotot	6,5	3,8	2,9	4,2	4,3
Korkokulut	-12,4	-11,7	-13,0	-12,3	-13,1
Muut rahoituskulut	-1,2	0,0	-0,2	0,8	-0,9
Rahoitustuotot ja -kulut	-6,8	-7,2	-9,8	-6,9	-9,2
VUOSIKATE	123,2	124,7	168,9	182,5	163,4
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-106,0	-114,8	-117,1	-124,8	-124,4
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0
Arvonalentumiset	-0,1	-1,3	0,0	-0,2	-4,2
Poistot ja arvonalentumiset	-106,1	-116,1	-117,1	-124,2	-128,6
Satunnaiset erät	1,4	0,0	0,6	0,0	0,1
TILIKAUDEN TULOS	18,5	8,6	52,4	58,3	34,9
Tilinpäätössiirrot	-1,0	-0,1	0,4	0,0	0,2
Tilikauden verot	-1,5	-3,0	-2,8	-5,0	-4,8
Laskennalliset verot	-5,1	-4,4	-1,6	-2,2	-2,1
Vähemmistöosuus	-1,0	-2,7	-2,7	-4,0	-0,5
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	9,9	-1,6	45,7	47,1	27,6
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	53,8 %	53,4 %	48,5 %	50,7 %	49,4 %
Vuosikate / Poistot, %	116,2 %	107,4 %	144,2 %	147,0 %	127,1 %
Vuosikate, € / asukas	1 038	1 046	1 405	1 502	1 333
Asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 557	122 590

Kuopio konserni
RAHOITUSLASKELMA

	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€	2022 M€
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	123,2	124,7	168,9	182,5	163,4
Satunnaiset erät	1,4	0,0	0,6	0,0	0,1
Tilikauden verot	-1,5	-3,0	-2,8	-5,0	-4,8
Tulorahoituksen korjaukset	-26,6	-20,4	-11,2	-16,4	-15,2
Toiminnan rahavirta yhteensä	96,4	101,3	155,5	161,1	143,4
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-238,5	-247,4	-236,4	-238,4	-242,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2,6	2,8	2,9	6,5	4,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	113,9	65,3	49,2	68,4	46,1
Investointien rahavirta yhteensä	-122,0	-179,2	-184,3	-163,5	-192,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-26	-78	-28,7	-2,4	-49,2
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-0,6	-0,5	0,0	-0,2	-0,1
Antolainasaamisten vähennys	0,2	0,1	0,1	-0,1	0,2
Antolainauksen muutokset yhteensä	-0,3	-0,4	0,1	-0,3	0,1
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	121,4	212,5	174,2	68,5	193,8
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-95,6	-92,6	-78,2	-102,7	-105,6
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-24,0	0,3	-4,2	-4,6	-4,4
Lainakannan muutokset yhteensä	1,8	120,2	91,9	-38,9	83,8
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman muutokset	3,8	-1,0	-1,4	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-0,2	0,1	3,9	-0,3	-1,5
Vaihto-omaisuuden muutos	-0,3	-1,1	-3,8	-1,2	-3,9
Saamisten muutos	-1,6	-2,1	0,9	-35,8	-43,3
Korottomien velkojen muutos	36,3	8,0	16,4	13,6	34,4
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	34,2	4,9	17,4	-23,8	-14,3
Rahoituksen rahavirta	39,4	123,8	107,9	-63,0	69,6
Rahavarojen muutos	13,8	45,8	79,2	-65,4	20,5
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	172,0	217,8	296,9	231,6	252,0
Rahavarat 1.1.	158,2	172,0	217,8	296,9	231,6
Rahavarojen muutos	13,8	45,8	79,2	-65,4	20,5
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä					
5 vuodelta, milj €	-114	-139	-156,5	-159,2	-183,9
INVESTOINNIT					
Investointien tulorahoitus, %	52,2 %	51,0 %	72,3 %	78,7 %	68,5 %
Pääomamenojen tulorahoitus, %	37,2 %	37,0 %	54,2 %	54,6 %	47,4 %
= 100 * Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)					
LAINANHOITO					
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	0,9	1,1	1,3	1,1
Kassan riittävyys, pv	40	49	70	51	53
Asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 557	122 590

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus

100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien lisäyksiä, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan rahoituslaskelman mukaisia pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsermitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Kassan riittävyys, pv

365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kuopio konserni					
TASE	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€	2022 M€
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	10,0	10,7	11,6	11,6	11,7
Muut pitkävaikutteiset menot	9,6	9,3	13,2	13,0	12,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	0,3	0,9	2,4	0,0	0,1
Aineettomat hyödykkeet	19,8	20,9	27,2	24,6	24,4
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	140,0	142,8	139,9	140,6	143,3
Rakennukset	832,2	840,2	1 044,6	881,6	917,9
Kiinteät rakenteet ja laitteet	224,7	261,3	105,7	265,1	300,5
Koneet ja kalusto	158,2	150,4	164,6	156,1	152,9
Muut aineelliset hyödykkeet	5,6	5,8	5,6	6,3	7,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	55,3	91,8	79,6	133,7	138,3
Aineelliset hyödykkeet	1 416,1	1 492,4	1 540,2	1 583,5	1 660,4
Sijoitukset					
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	12,6	19,5	27,5	26,2	30,1
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	32,8	39,1	47,5	60,4	59,1
Joukkovelkakirjasaamiset	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0
Muut lainasaamiset	0,5	0,5	0,7	0,6	0,6
Muut saamiset	2,4	2,8	2,6	2,6	2,5
Sijoitukset	48,6	62,1	78,4	89,9	92,3
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 484,5	1 575,3	1 645,8	1 698,0	1 777,0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	2,8	1,8	4,9	4,6	5,2
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1,6	1,9	1,8	1,8	2,3
Muut toimeksiantojen varat	1,3	1,2	1,4	1,5	1,4
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5,7	4,9	8,1	7,9	9,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	13,5	14,6	18,3	19,6	23,6
Muu vaihto-omaisuus	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0
Vaihto-omaisuus	13,6	14,7	18,4	19,7	23,6
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Lainasaamiset	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Muut saamiset	0,9	1,7	2,0	1,7	0,5
Siirtosaamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaiset saamiset	1,2	1,9	2,2	1,8	1,1
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	48,7	44,2	41,9	40,3	52,0
Lainasaamiset	0,1	0,1	0,1	2,7	0,7
Laskennalliset verosaamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Muut saamiset	18,5	23,1	15,7	29,0	65,9
Siirtosaamiset	25,5	26,1	20,7	44,6	42,3
Lyhytaikaiset saamiset	92,8	93,5	78,5	116,6	161,0
Saamiset	94,0	95,4	80,7	118,5	162,1
Rahoitusarvopaperit					
Muut arvopaperit	1,0	1,0	2,1	8,5	3,5
Rahoitusarvopaperit	1,0	1,0	2,1	8,5	3,5
Rahat ja pankkisaamiset	171,0	216,7	294,8	223,1	248,5
VAIHTUVAT VASTAAVAT	279,7	327,9	396,0	369,7	437,7
VASTAAVAA	1 769,9	1 908,1	2 049,9	2 075,6	2 223,7

Kuopio konserni

TASE	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€	2022 M€
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4	432,4
Ylikurssirahasto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Arvonkorotusrahasto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	11,5	10,9	10,5	10,0	9,2
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	0,9	12,3	9,6	54,1	101,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	9,9	-1,6	45,7	47,1	27,6
OMA PÄÄOMA	454,9	454,2	498,4	543,8	570,7
VÄHEMMISTÖSUUDET	42,9	51,2	47,0	50,3	51,7
PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	14,2	13,5	15,2	15,2	15,4
PAKOLLISET VARAUKSET	14,4	13,7	15,4	15,4	15,5
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	3,0	2,1	8,3	8,1	8,2
Lahjoitusrahastojen pääomat	2,4	2,6	3,1	2,4	2,8
Muut toimeksiantojen pääomat	3,4	3,6	4,0	5,5	4,5
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	8,9	8,3	15,4	16,0	15,5
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	823,2	926,7	1 005,2	976,5	1 065,2
Pääomalainat	1,6	9,4	9,3	9,1	9,0
Lainat julkisyhteisöiltä	43,9	48,7	42,1	35,7	32,4
Saadut ennakot	1,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Ostovelat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Liittymismaksut ja muut velat	53,5	63,1	63,0	65,5	70,1
Siirtovelat	0,0	0,0	1,4	0,1	0,1
Laskennalliset verovelat	17,4	20,7	21,8	23,5	25,1
Pitkäaikainen vieras pääoma	940,6	1 068,6	1 142,8	1 110,7	1 202,1
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Joukkovelkakirjalainat	0,0	0,0	0,0	5,3	1,3
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	79,9	84,3	104,6	96,3	99,6
Pääomalainat	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Lainat julkisyhteisöiltä	7,1	6,7	6,5	5,3	4,4
Saadut ennakot	17,9	15,1	20,5	22,3	19,0
Ostovelat	59,4	61,1	62,8	69,2	88,0
Muut velat	33,1	34,1	29,2	27,9	31,6
Siirtovelat	104,9	103,9	99,7	105,1	115,6
Laskennalliset verovelat	5,8	6,9	7,3	7,8	8,4
Lyhytaikainen vieras pääoma	308,1	312,1	330,8	339,4	368,2
VIERAS PÄÄOMA	1 248,7	1 380,7	1 473,6	1 450,1	1 570,3
VASTATTAVAA	1 769,9	1 908,1	2 049,9	2 075,6	2 223,7
KONSERNIN TUNNUSLUVUT					
Omavaraisuusaste, %	28,4	26,7	26,9	28,9	28,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	90,3	96,6	104,6	96,4	100,0
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj €	10,9	10,7	55,4	101,2	128,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/ asukas	92	90	460	833	1 051
Konsernin lainat, €/ asukas	8 053	9 020	9 715	9 283,9	9 887,4
Konsernin lainakanta 31.12., milj €	955,7	1 075,9	1 167,8	1 128,5	1 212,1
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj € *	1 112,9	1 266,3	1 315,5	1 265,3	1 408,2
Lainat ja vuokravastuut, €/ asukas	9 379	10 616	10 944	10 409	11 487
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj €	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6
Kunnan asukasmäärä	118 664	119 282	120 210	121 557	122 590
Konsernin henkilöstön lukumäärä keskimäärin	9 985	10 076	9 340	9 478	9 645

Konsernin omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen tuloksenkäsittelyeriä on -4 452 884,89 euroa alijäämäinen.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan seuraavasti: ydinkaupunki 6 059,61 euroa, Tilapalvelut 41 923,08 euroa ja Pohjois-Savon pelastuslaitos 81 082,36 euroa, yhteensä 129 065,05 euroa.
- Tilikauden alijäämä -4 323 819,84 euroa vähennetään edellisten tilikausien ylijäämästä kuluvan vuoden (2023) kirjanpidossa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntalaki 115 §).

Esitystä talouden tasapainottamisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 188 708 644,75 euroa ja tilikauden 2022 alijäämän -4 323 819,84 euroa vähentämisen jälkeen taseessa on kertynyttä ylijäämää yhteensä 184 384 824,91 euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta

Vuoden 2022 talousarviossa oli yhteensä 34 valtuustoon nähden sitovaa kaupunkitason strategiaa toteuttavaa tavoitetta. Tavoitteista 26 (76 %) on edennyt suunnitellusti. Kaikkien asetettujen tavoitteiden suuntaan on kuitenkin edetty, sillä täysin toteutumattomia tavoitteita ei ole. Asetetuista tavoitteista vain 8:ssa (24 %) on edetty odotettua hitaammin. Näiden tavoitteiden toteutumista ovat hidastaneet erityisesti resurssihaasteet, kuten henkilöstön saatavuus ja yleinen kustannustason nousu, mutta myös koronaviruspandemian edelleen jatkuminen, kaupungista itsestään johtumattomat viivästykset sekä toimenpiteiden toteutumiseen tarvittava pitkä, yli talousarviovuoden ulottuva toteutusaika.

Taulukko: Tavoitteiden toteutuminen strategian näkökulmittain vuonna 2022

Tavoitteen toteutuminen		Strategian näkökulma				Yhteensä	% -osuus
Symboli	Selite	Kasvava Kuopio	Hyvinvoiva Kuopio	Resurssiviisas Kuopio	Uudistuva Kuopio		
	valmis / etenee suunnitellusti	9	6	6	5	26	76 %
	etenee osittain tai hitaasti	1	2	1	4	8	24 %
	ei etene	-	-	-	-	-	-
Tavoitteita yhteensä		10	8	7	9	34	100 %

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	tonttivaranto	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta asunto- ja yritystonttitarjonnasta.	 (etenee hitaasti tai osittain) Vanuvuoren asemakaavoitusta ei ole aloitettu. Osayleiskaava ei ole valmistunut. Raakamaavaranto on hyvä. Bellanrannan asemakaava tuli voimaan keväällä. Tehdaskadun yritysalueen asemakaava tuli vireille alkuvuodesta. Pienen Neulamäen asemakaavan valmistelu aloitettiin. Savilahteen Varikon alueelle valmistui asemakaava, joka mahdollistaa yritystiloja erilaisiin tarpeisiin.	Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	matkailijoiden yöpymiset, hankkeiden eteneminen	Matkailun edistäminen	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Tahkon kaavahankkeet ja suunnitelmat etenivät suunnitellusti. Kuopion ja Tahkon alueella on valmistelussa ja toteutuksessa useita matkailun kehittämis- ja investointihankkeita. Tahkon keskustassa parannettiin Sääskeniementietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa. Tahkomäentien ja Panoraamatien parannushanke valmistui.</p> <p>Puijon lakialueen esteetön reitti, tornin piha-alue sekä luonto- ja maastopyöräreitit ovat valmiin. Uusi tuolihissi otettiin käyttöön joulukuussa.</p> <p>Retkeilyä ja matkailua palvelevia reittejä ja rakenteita toteutettiin Etelä-Kallaveden saaristoon, Puijolle ja Tahkolle.</p> <p>Pohjois-Savon yhteisen matkailun kehittämismallin kehittäminen on valmisteluvaiheessa.</p> <p>Yöpymiset majoitusliikkeissä lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna. Yöpymisiä oli 535 259 (493 965 vuonna 2021).</p>	Elinvoima- ja konserni-palvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	yrietysten työvoiman saatavuus, oppilaitoksista valmiituneista jää alueelle (%), kaupungin tarjoamat harjoittelu- ja kesätyöpaikat	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Aloitettiin filippiiniläisten hoitajien rekrytointi turvaamaan hoivahenkilöstön saatavuutta. Oppisopimus- ja rekrytointikoulutusta toteutettiin yhteistyössä SAKKY:n ja ELY:n kanssa.</p> <p>Valmisteltiin Pohjois-Savon osaajavetoisuus hanke alueen oppilaitosten ja yritysten kanssa uuteen rakennerahasto-ohjemaan. Rahoituspäätös siirtyi vuodelle 2023.</p> <p>Kesätyöpaikkojen ja -seteleiden sekä työkokeilu- ja harjoittelupaikkojen tarjoaminen toteutui suunnitellusti. KV-opiskelijoita ei ohjautunut erillisen keskitetyn määrärahan kautta harjoittelujaksolle kaupungille.</p>	Kaikki palvelualueet
	uudet yritykset, työpaikka-kehitys	Yrityskannan ja työpaikkamäärän kasvattaminen.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Business Center- ja Living Lab -toimintaa jatkettiin hankkeiden päättymisen jälkeen.</p> <p>Kuopio toimi kansallisen Hankinta-Suomi -ohjelman innovaatioteemaryhmän kuntapuolen vetäjänä. Tavoitteena oli edistää innovatiivisia hankintoja ja yhteiskehittämistä yritysten kanssa.</p> <p>Yrityskanta (7 410 vuonna 2021) ja aloittaneiden yritysten määrä (801 vuonna 2021) ovat kasvusuunnassa.</p>	Elinvoima- ja konserni-palvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	tutkimus- ja kehittämisrahoitusrahoitus, ekosysteemisopimuksen toteutuminen	Innovaatioekosysteemi edistää Kuopion kasvua.	● (etenee suunnitellusti) Ensimmäinen kestävän kaupunkikehityksen (ekosysteemisopimus) rahoitushakukierros toteutettiin Pohjois-Savon maakuntaliiton kanssa. Tehtiin valmistelua kansallisiin hyvinvointi ja terveys -teemavetovastuu-hankkeisiin.	Elinvoima- ja konserni-palvelut
	oppilaitosten hakijamäärät	Kuopion asema koulutuskaupunkina vahvistuu.	● (etenee suunnitellusti) Lumit-lukio otettiin käyttöön elokuussa. Laadittiin käytösäännöt Lumitin ulkoisen käytön aloittamiseksi vuoden 2023 aikana. Syvänniemen koulu ja päiväkoti sekä Jynkänlahden ja Pirtin koulujen viipaleet valmistuivat. Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma hyväksyttiin kasvun ja oppimisen lautakunnassa joulukuussa ja toimenpiteiden laadinta aloitettiin. Oppimisympäristöjen konseptointityö, jossa määritellään pedagogisen, digitaalisen ja fyysisen oppimisympäristöjen keskeiset periaatteet ja linjaukset, eteni yläkoulujen ja nuorisotyön osalta. Korkeakouluysteistyön mahdollisuuksien kartoitusta tehtiin yhdessä Savilahden toimijoiden kanssa ns. "koulu palveluna" -konseptin kautta. Työ jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka. Itä-Suomen lukioverkoston digitaalinen ekosysteemi -hanke sai jatkora- hoituksen. Savon ammattiopiston toiminta siirtyi uusiin tiloihin Savilahden kampuk- selle ja tavoite kolmen koulutusasteen kampuksesta toteutui. Yliopisto ja Savonia ammattikorkeakoulu saivat uusia tekniikan alan koulutusvastuita. Kaupunki tukee yliopiston tekniikan alan di-koulutuk- sen käynnistämistä lahjoitusprofessorilla.	Kasvun ja oppimisen palvelualue
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	imago- ja maineselvitykset	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	● (etenee suunnitellusti) Toteutettiin Invest & Expand in Pohjois-Savo Region -hanketta. Osallistuttiin Saksassa ja Ruotsissa järjestettyihin investoritapahtumiin. Järjestettiin Kuopio Goes Slush -verkostoitumistapahtuma Helsingissä 16.11.2022. Toteutettiin Finnish Lakeland Forum 24.8., Kaupunkifoorumi yhteistyössä TEM:n kanssa 25.–26.8. ja Itä-Suomi foorumi 3.11. yhteistyössä Itä-Suomi Unionin kanssa. <i>Jatkuu...</i>	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	imago- ja maineselvitykset	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	<p>(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Vahvistettiin WHO Healthy Cities -verkoston välistä yhteistyötä toteuttamalla 15.6.2022 kansainvälinen osio osana Kuopion hyvinvointiseminaaria. Osallistuttiin marraskuussa WHO-verkoston konferenssiin Kööpenhaminassa.</p> <p>Kaupungin uusittu brändi otettiin käyttöön loppuvuodesta.</p> <p>Palvelualueet osallistuivat laajasti useisiin kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin, hankkeisiin ja kehittämistehtäviin.</p> <p>Kuopio sijoittui T-Median Suomen 10 suurimman kaupungin vetovoimavertailussa toiseksi heti Tampereen jälkeen. Yhteisö-, ympäristö- ja kustannusrakenne -osa-alueilla Kuopio arvioitiin kaikista 10 kaupungista vetovoimaisimmaksi.</p>	Kaikki palvelualueet
	edunvalvonnan vaikuttavuus	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	<p>(etenee suunnitellusti) Edunvalvonnan painopisteenä olivat mm. TE-palvelut 2024-uudistus, KYS:n toimintaedellytykset hyvinvointialueen rahoituksessa, oppilaitosten uudet koulutusvastuut, pelastusopiston aloituspaikat ja rahoitus, saavutettavuus, kuntien rahoitus sekä Itäisen Suomen visiotyö. Onnistumisia olivat mm. korkeakoulujen tekniikan alojen opetuksen laajennukset sekä Itärata Oy:n perustaminen.</p> <p>Lisättiin yhteistyötä uusien MAL-seutujen kesken ja kaupunkiseudun toimijat järjestyivät MAL-sopimuksen seurannassa.</p> <p>Edunvalvonnan yhteistyötä tiivistettiin maakuntaliiton kanssa. Osallistuttiin Itäisen Suomen visiotyöhön.</p> <p>Edunvalvonnan tavoitteet ja toimintamalli hyväksyttiin (Kh 19.9.22, § 255).</p> <p>Tuotettiin edunvalvonnan tueksi materiaaleja Kuopio Highlights -sivustolle (https://kuopiohighlights.fi).</p> <p>Osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun eri työryhmissä.</p>	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.4. Rohkea kaupunki-kehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	kaupunkikeskustan elinvoimaluonnon muutos (%), tyhjiä liikeilojen osuus, rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan väestömäärä ja työpaikkamäärä	Kaupunkikeskustan elinvoiman lisääminen.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Kaupunkikeskustan elinvoima lisääntyi edellisvuodesta 2,1 %. Tyhjiä liikeilojen määrä vähentyi edelleen ja oli suurista kaupungeista selvästi pienin.</p> <p>Torin länsilaidan asemakaavoitus tuli vireille alkuvuodesta. Keskustassa on vireillä useita täydennysrakennushankkeita.</p> <p>Järjestettiin laajasti erilaisia näyttelyitä, tapahtumia ja toimintaa kaupunkikeskustan alueella, mm. Meidän Kuopio -festivaali, jossa oli 80 000 kävijää ja 70 tapahtumatuottajaa.</p>	Elinvoima- ja konserni-palvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
	Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toteutus ja kaavoitus etenevät suunnitellusti.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Vanhan varikon pohjoisosan asemakaava ja KYS:in asemakaava tulivat voimaan. Vanhan varikon asemakaavassa edellytetään puurakentamista. Asemakaavan toteuttaminen edellyttää tontinluovutuksessa runsaasti vaativia sopimusmenettelyitä ja päätöksenteon valmistelua, joiden toteuttaminen on viivästynyt tonttipalveluiden resurssipulan vuoksi.</p> <p>Lisäksi Savilahden alueella mietittiin kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksiä, hahmoteltiin ARA-kohteiden alustavaa sijoittumista Vanhan Varikon uudelle kaava-alueelle sekä edistettiin asuinalueen monipuolisuutta.</p> <p>Valmiudet talohankkeiden aloitukselle 110 kV linjan siirron osalta ovat valmiina.</p> <p>Varikon alueen infrarakennustyöt jatkuivat suunnitellusti. Savilahden tien rakennustyöt ovat valmiit, pl. Volttikadun risteyksen viimeistelytyöt.</p> <p><i>Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus</i> Luolan 1. vaiheen louhintatyöt valmistuivat myöhässä. 2. vaiheen rakennustyöt käynnistyivät syyskuussa ja kohde valmistunee myöhässä alkuperäisestä vuoden 2023 aikataulusta.</p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Kuopion Tila-palvelut

Mittari	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yöpymiset majoitusliikkeissä, kpl	572 838	539 244	527 824	551 306	542 103	533 836	544 424	408 589	493 965	535 259
Kuopion seudun pk-yritykset, joissa työvoiman saatavuus merkittävin työllistämisen este, %	..	15,0	19,0	18,0	30,0	33,0	23,0	23,0	14,0	25,0
Kesätyöntekijät, htv	..	..	36,3	49,6	37,6	41,8	41,3	16	26	25
Oppisopimuskoulutus, htv	..	..	3,1	3,9	3,5	11,5	19,2	27	37	74
Aloittaneet yritykset, kpl	484	468	482	494	506	631	628	712	801	618*
Ensisijaiset hakijat per aloituspaikka: ISY/ AMK/ ammatillinen koulutus/ lukiokoulutus	..	..	3,22/ 2,33 /.. /..	3,28/ 2,62 /.. /..	3,10/ 2,61 /.. /..	3,07/ 2,57 /.. /..	3,19/ 2,43/ 1,08/1,12	3,13/ 2,08/ 1,07/ 1,12	3,03/ 2,13/ 1,14/ 1,16	2,91/ 2,11/ 0,96/ 1,00
Kuopion kaupunkikeskustan elinvoimaluvun muutos, %	..	..	..	..	..	0,4	-2,4	-6,2	0,4	2,1
Kuopion kaupunkikeskustan tyhjät liiketilat, %	..	..	..	..	8,3	6,9	6,0	8,7	7,8	7,4
Asuntorakentaminen (asuntoa) myönnettyt / valmistuneet	790/974	964/859	909/933	1384/882	1481/1057	1247/1803	1431/950	1152/1329	1443/1208	1220/1428

*) Q1 – Q3

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Arjen fyysistä aktiivisuutta kuvaavat mittarit, sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen kävijämäärät, terveyden edistämisen aktiivisuus (TEA-viisari) liikunnan osalta	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Lapsiperheiden elintapaohjausmenetelmä Neuvokas perhe -toimintamalli oli käytössä neuvoloissa sekä kouluterveydenhuollossa.</p> <p>Päiväkodit olivat mukana Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmassa. Kaikkiin päiväkodeihin nimettiin liikuntamyötäjäjä kehittämään lasten liikuntaa sekä innostamaan lapsia ja henkilökuntaa liikkumaan.</p> <p>Jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisan ja maksuttoman harrastusmahdollisuuden koulupäivän yhteydessä mahdollistava Harrastamisen Suomen malli oli käynnissä. Liikkuva koulu -hanke jatkui ja kouluilla oli käytössä pitkät välitunnit. Paralympian Valtti-toiminnan avulla mahdollistettiin erityistä tukea tarvitsevien lapsien harrastustoimintaa.</p> <p>Taloudellista tukea harrastamiseen kouluikäisille lapsille mahdollistava <u>Unelmista totta-palvelualue</u> oli käytössä.</p> <p>Harrastusten ja vapaa-ajan palveluiden viestintäkanavana toimi <u>Kuopio Seinä -sivusto</u>. Vapaaehtoistoimintaa edistettiin <u>Vapaaehtoistyö.fi -sivuston</u> kautta. <i>Jatkuu...</i></p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystuon palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	arjen fyysistä aktiivisuutta kuvaavat mittarit, sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen kävijämäärät, terveyden edistämisen aktiivisuus (TEA-viisari) liikunnan osalta	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	<p> (etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Tehtiin yhteistyötä Jyväskylän yliopiston kanssa Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen (LIITU) -tutkimuksen toteuttamiseksi Kuopiossa. Käynnistettiin AVI-rahoitteinen Liikkuva Kuopio goes yläkoulu -hanke nuorten arjen fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi. Kartoitettiin ns. "liikunnallisten nuorisotilojen" toteuttamisen mahdollisuuksia hankeyhteistyön kautta. Hyvinvointivalmentajat (ESR-hanke) jalkautuivat lukioille tukemaan lukiolaisten hyvinvointitoimenpiteiden kehittämistä.</p> <p>Ikäihmisten ohjausta ja neuvontaa vahvistettiin palvelumuotoilua hyödyntäen. Kohennettiin vertaisohjaajien turvallisuusosaamista.</p> <p>Osana Liikkuva Kuopio -ohjelmaa käynnistettiin liikkumisympäristön kehittämissuunnitelman teko ja lisättiin liikkumisen edistämisen tahojen yhteistyötä.</p> <p>Kirjastot, museot, liikuntapaikkapalvelut, kansalaisopisto, asukastointi, kaupunginteatteri, Musiikkikeskus ja nuorisopalvelut tarjosivat laajasti kaikille ikäluokille mahdollisuuksia ohjattuun ja omaehtoiseen harrastamiseen ja liikkumiseen. Tapahtumien verkkosaatavuutta lisättiin.</p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
2.2. Varhainen tuki	päihteiden käyttö eri ikäryhmissä, nuorten suhtautuminen päihteisiin, psyykkistä kuormittuneisuutta ja mielen-terveyttä kuvaavat mittarit, Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo -hankkeen eteneminen	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	<p> (etenee hitaasti tai osittain) Päihteiden käyttö ei ole tilastojen mukaan merkittävästi lisääntynyt. Nuorten ahdistuneisuus- ja mielenterveysoireilu sekä mielenterveyspalvelujen kysyntä ovat edelleen lisääntyneet.</p> <p>Tavoitteen toteutumista edistettiin selkiyttämällä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjakoa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa sekä luomalla avohoidon vastaanotto toiminnan yhteyteen oma palvelulinja lasten ja oma linja nuorten mielenterveysongelmien hoitamista varten. Hoitoon pääsyajat lyhenivät vuoden 2022 aikana.</p> <p>Toteutettiin Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo-hanketta ja mielen hyvinvoinnin lisäämiseen ja päihteiden käytön vähentämiseen tähtäävää Mieliteko -ohjelmaa. Päätettiin perustaa Mieliteko-rahasto (kaupunginvaltuusto 16.6.2022, 31 §). <i>Jatkuu...</i></p>	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.2. Varhainen tuki	päihteiden käyttö eri ikäryhmissä, nuorten suhtautuminen päihteisiin, psyykkistä kuormittuneisuutta ja mielen-terveyttä kuvaavat mittarit, Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo -hankkeen eteneminen	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) <i>Jatkuu...</i> Koulukuraattorimäärää lisättiin ja saatiin se lain edellyttämälle tasolle. Masennusoireilun ehkäisyyn ja hoitoon suunnitellun IPC-lyhytinterventiomenetelmän koulutus ja haltuunotto edistyi ja menetelmään koulutettiin lisää henkilöstöä opiskeluhollossa. Nuorten matalan kynnyksen palveluohjaus oli käytössä aikuissosiaalityössä.</p> <p>Nepsy-koulutusta järjestettiin varhaiskasvatuksen opettajille ja erityisopettajille. Käyttäytymisen ongelmien ennaltaehkäisyyn kehitetty Pro-Vaka-toiminta alkoi varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Lisäksi vahvistettiin henkilöstön osaamista päihteiden käytön ja mielenhyvinvoinnin puheeksi ottamiseen ja varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen sekä asiakkaiden kohtaamiseen (mm. Motivoiva haastattelu, varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus, Mielen ensiapukoulutukset, Lapset puheeksi, uusi oppilashuoltosuunnitelma, Oikeus oppia- sekä inklusion ja sairaalaopetuksen kehittämishankkeet kouluissa). Yhteistyötä perhepäihdetyössä (Ensikotiyhdistys) ja ehkäisevässä päihdetyössä (Kuopio on Nordic Dimension-verkosto, Kaupunki kuuluu kaikille -hanke).</p> <p>Toteutettiin Lapsi lasin takana -viestintäkampanja ja matalan kynnyksen ehkäisevän päihdetyön kohtaamisia kirjaston Kohtaamossa.</p>	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
	koettu tuen saaminen vanhemmuuteen, lastensuojelua kuvaavat mittarit, perhekeskustoiminnan eteneminen	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	<p>● (etenee suunnitellusti) Perhekeskus- ja Yhteinen aika -toimintamallit ovat käytössä ja niiden kehittämistä jatkettiin edelleen. Osallistuttiin perhekeskustoiminnan maakunnalliseen esivalmistelutyöhön.</p> <p>Lapset puheeksi -menetelmään koulutettiin yksi menetelmäkouluttaja, joka koulutti edelleen 18 varhaiskasvatuksen opettajaa menetelmän käyttöön.</p> <p>Vahvistettiin vanhemmuustaitoja tarjoamalla eri ikäiset lapset ja perhe-tilanteet huomioivia palveluja (monialaiset perhevalmennukset ja vanhemmuudentuen ryhmät, kuten Vahvuutta vanhemmuuteen ja Ihmeelliset vuodet, monialaiset vanhempainillat ja teemakohtaiset tilaisuudet, yksilötyöskentelyssä mm. Vavu-menetelmä). <i>Jatkuu...</i></p>	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.2. Varhainen tuki	koettu tuen saaminen vanhemmuuteen, lastensuojelua kuvaavat mittarit, perhekustoinnin eteneminen	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	<p>(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i></p> <p>Kehitettiin palvelupolkuja ja uusia toimintamalleja eri toimijoiden (ml. järjestöt) yhteistyönä huomioiden saattava työote ja erityiset tuentarpeet (esim. sovinollinen ero, eron ensiapupiste ja nepsy-osaaminen ja -toimintamallit).</p> <p>Vahvistettiin perheille tarjottavaa varhaista tukea, kuten opiskeluhoollon palvelut, tukiperhe ja tukihenkilötoimintaa ja systeemisen lastensuojelun toimintamallin toteutusta.</p> <p>Vietiin eteenpäin Kuopion Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallia ja markkinoitiin kaupungin yhdessä SOS-lapsikylän kanssa toteuttamaa Unelmista totta-harrastustukea.</p> <p>Lisäksi toteutettiin laajasti erilaisia lapsiperheille kohdennettuja palveluja, tapahtumia, toimintaa, tiloja ja aineistoja mm. kirjasto-, liikunta, kansalaisopisto-, kulttuuri- ja nuorisopalveluiden sekä asukastoiminnan toimesta.</p>	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	työttömyysaste, pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys, työmarkkinatuen kuntaosuus, koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, työkyyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, kuntakokeilun toteutuminen	Työttömyys, nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät.	<p>(etenee hitaasti tai osittain)</p> <p>Työttömyys kehittyi myönteisesti. Vuonna 2022 työttömyysaste oli keskimäärin 9,8 % (11,2 % v. 2021). Joulukuun lopussa 2022 työttömiä oli 6 037 (6 145 v. 2021), pitkäaikaistyöttömiä 2 285 (2 693 v. 2021) ja nuorisotyöttömiä 811 (862 v. 2021).</p> <p>Kuntakokeilun toimeenpano ja TE24 -uudistukseen valmistautuminen toteutuivat kohtuullisesti. Hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä ei päästy suunnittelemaan toivotulla tavalla.</p>	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue; Kaupunkikonserni
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	asukastoiminnan osallistujamäärä, asukastoiminnan kehittyminen	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Sammakkolammen puisto, Neulamäen Taimistopuisto, Väinölänniemmen ulkokuntosali sekä Puijon laen esteetön reitti ja tornin piha-alue ovat valmiit. Retkeilyä ja matkailua palvelevia reittejä ja rakenteita rakennettiin Etelä-Kallaveden saaristoon, Pöyhön saareen, Puijolle ja Tahkolle.</p> <p>Riistavedelle rakennettiin lähipalvelukeskusta, johon sijoittuvat koulu, omatoimikirjasto, kansalaisopisto ja nuorisotila. Vehmersalmen nuorisotilat siirrettiin koulun yhteyteen. Jynkän koulun yhteyteen toteutettava nuorisotila on suunnitteilla. <i>Jatkuu...</i></p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	asukastoiminnan osallistujamäärä, asukastoiminnan kehittyminen	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	<p>(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Kuopion uudistettu museo ja perusnäyttelykokonaisuus avattiin 13.5.2022. Museoiden sisältöjen suunnittelussa huomioitiin eri ikä- ja kohderyhmät, visuaalisuus sekä kerroksellisuus.</p> <p>Liikunnanohjaajien luontoliikuntaosaamista vahvistettiin koulutuksen avulla. Asukastoiminnan viestintää ja markkinointia tehostettiin ja mahdollisuuksia osallistumiseen lisättiin. Verkostomaisen yhteistyörakenteen luominen maaseutualueille aloitettiin.</p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Kuopion Tilapalvelut
	yli 65-vuotiaiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot, koulukiusaaminen, katuturvallisuusindeksi ja alaikäisten tekemät rikokset	Arjen turvallisuus vahvistuu.	<p>(etenee suunnitellusti) Esteettömyys huomioitiin infran suunnittelussa ja rakentamisessa.</p> <p>Korotettiin kaupungin hissiavustusta tavoitteena aktivoida jälkiasennettävien hissien rakentamista vanhoihin kerrostaloihin.</p> <p>Keskitetty kuntouttava arviointiyksikkö käynnistyi keväällä. Iäkkäiden ja kehitysvammaisten palvelujen asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin tarkoitettu RAI-järjestelmä otettiin käyttöön omassa toiminnassa.</p> <p>Lähiöohjelman suunnittelussa huomioitiin alueen turvallisuuden suunnittelu yhdessä asukkaiden kanssa. Ongelmien kartoittamiseen kehitettiin osallistava toimintamalli.</p> <p>Kuopion palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin (Kh 28.11.2022, § 333).</p> <p>Lisäksi arjen turvallisuutta vahvistettiin mm. kiinnittämällä huomioita tilojen turvallisuuteen, päivittämällä toimipaikkojen turvallisuus- ja oma- valvontasuunnitelmia, varautumalla mahdollisiin kriisitilanteisiin, jatkamalla liukkaudesta varoittamista tekstiviestillä sekä osallistumalla erilaisiin turvallisuutta edistäviin työryhmiin ja verkostoihin (mm. Poliisin ankuritoiminta).</p>	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	yhteenkuuluvuus koulu yhteisöön, aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), TEA-viisarin osallisuussummamuuttuja	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Kuopio.fi-verkkosivuston ja kuntalaisviestinnän uudistaminen aloitettiin.</p> <p>Käynnistettiin kumppanuuspöytätyöskentely, ts. eri toimijoiden tavoitteellinen keskustelufoorumi Juankosken alueen kouluasioissa.</p> <p>Järjestettiin asukkaille, pitäjäraadeille, sekä yhteistyöelimille ja -kumppaneille mahdollisuus osallistua mm. avoimien tilaisuuksien, työpajojen, tapaamisten ja kyselyjen kautta esim. Kuopio 2030 -strategian, maaseutu-, KulttuuriKuopio-, LiikkuvaKuopio-, lähiö- ja jätepoliittisten ohjelmien, MUKKE-hankkeen, Maaseutu-HYMY-pisteytysten ja liikuntapaikkapalvelujen tilahankkeiden, liikenneturvallisuuksuunnitelman sekä Pohjois-Savon kulttuuristrategian valmisteluun.</p> <p>Kirjastopalveluissa toteutettiin AVI:n avustuksen turvin demokratiahanketta erilaisin tapahtumapilotein ja muotoilemalla yhdessä asiakkaiden kanssa henkisesti turvallisemman tilan periaatteita.</p> <p>Suunniteltiin asukasosallisuusalustaa Kuopion lähidemokratian ja asukkaiden osallisuuden edistämisen työvälineeksi.</p> <p>Kehitettiin asiakasraatitoimintaa. Toteutettiin useita asiakaskyselyitä läpi palvelualueiden.</p>	Kaikki palvelualueet
	tyytyväisyys ympäristön viihtyvyyteen ja kunnossapittoon, asunnottomat/1000 asukasta	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinympäristöön säily korkeana.	<p>(etenee hitaasti tai osittain)</p> <p>Kuopiolaisten tyytyväisyyttä asuinympäristöön edesautettiin huomioimalla muuttuvia asiakastarpeita ja alueellisia tarpeita (mm. kirjastoautojen reitit, kansalaisopiston kurssit) sekä lähipalvelujen saatavuutta (mm. kirjastot, varhaiskasvatus, perusopetus). Lisäksi viranomaisyhteistyössä painotettiin kaupunkiympäristön ilmanlaatu- ja meluasioita ja mahdollistettiin kunnossapitokaluston reaaliaikaisen liikkumisen seuranta.</p> <p>Lähiöiden kehittämiseksi suunniteltiin toimintamalli, joka perustuu asuinalueiden myönteiseen erityiskohteluun ja asukkaiden kanssa tehtävään yhteissuunnitteluun. Lisäksi valmisteltiin ehdotus käyttöönotettavasta digitaalisesta osallisuusalustasta. Lähiöohjelman mallia ja aluekehittämismallin pilotointisuunnitelmaa esiteltiin kaupunginhallituksessa 26.9.2022, 262 §.</p>	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Kuopion Tilapalvelut

Mittari	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sisä- ja ulkoliikuntatilojen sekä kaupallisten tilaisuuksien käyntikerrat, milj.	1,3551	1,3725	1,4138	1,2654	1,3139	1,2801	1,4048	0,9828	1,2137	1,4407
Liikunnan edistäminen kunnassa (TEA-viisari), pistemäärä	..	..	..	..	..	..	..	76	..	87
Lasten ja nuorten mielenterveyskäynnit, sis. Sihti-käynnit v. 2020 saakka	4 022	4 118	4 319	7 272	7 126	8 244	8 090	9 352	9 869*	11 979*
Työttömyysaste, keskimäärin vuoden aikana	12,3	13,9	14,5	13,7	11,9	10,5	9,9	13,0	11,2	9,8
Pitkäaikaistyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	2 449	1 934	2 809	2 567	2 219	1 793	1 866	2 378	2 693	2 285
Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä (%), keskimäärin vuoden aikana	24,8	26,5	27,5	33,0	35,7	33,3	32,9	24,9	40,9	44,4
Nuorisotyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	951	1 205	1 397	1 287	1 014	968	907	980	862	811
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta, keskimäärin vuoden aikana	13,6	15,4	18,6	17,5	15,4	13,2	12,5	15,9	13,9	12,0
Kuopion Kelalle maksama työmarkkinatuen kuntaosuus (milj. €)	..	..	..	..	12,292	11,289	10,813	12,042	12,639	11,853
Asukastoimintaan osallistuneiden määrä	69 405	73 282	70 218	69 991	79 888	79 718	102 012	53 300	48 485	50 832
Katuturvallisuusindeksi	82,63	96,93	94,75	104,07	95,32	102,17	91,92	100,1	91,0	80,83
TEA-viisarin osallisuussummamuuttuja, pistemäärä	..	..	..	..	..	..	74	..	84	83,25
Asukastyytyväisyys katujen talvikunnossapidosta, arvosana 1–5	..	..	..	..	..	..	..	3,55	3,72	3,63

*) Palvelujen organisointi ja tilastointi muuttunut v. 2021 alkaen

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.1. Viisas liikkuminen	pyöräpysäköinnin määrän lisäys (kpl), jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuus, kaupunkipyörien käyttöaste	Kevyen liikenteen kulkutapaosuus on kasvanut.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Kaupunkipyöriä lisättiin 100 kpl (nyt yhteensä 350 kpl). Kaupunkipyöräasemia on 40, joista uusimmat avattiin Julkulaan, Kelloniemeen ja Itkonniemelle. Kaupunkipyörien käyttöaste oli 7 käyttökertaa/ pyörä/ vrk. Viikku-fillareiden tarkemmat käyttötilastot: https://fillaridata.savonia.fi/Infograafi</p> <p>Uusia pyöräpysäköinnin kohteita suunniteltiin. Matkustajasatamaan ja sen ympäristöön suunnitellut pyöräpysäkit valmistuivat. Savilahdentielle, Tasavallankadulle ja Rauhalahdentielle valmistui uusia kävelyä ja pyöräilyä varten rakennettuja väyliä.</p> <p>Laskureita asennettiin tarkemman tiedon saamiseksi pyöräilyn ja jalankulun liikennemääristä. Suolaharjauspilotti käynnistettiin talvipyöräilyn olosuhteiden parantamiseksi.</p> <p>Sähköpyörien käyttöä laajennettiin kotihoidossa.</p>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.1. Viisas liikkuminen	eri käyttövoimien osuudet ajoneuvokannasta (%), sähkö- ja kaasujoneuvojen määrä, lataus- ja tankkauspisteverkoston laajeneminen	Kuopion alueella on kattava sähköautojen latausverkosto ja useita biokaasun tankkausasemia.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Biokaasuaseman tontin etsintä jatkuu. Uudis- ja peruskorjauskohteissa huomioitiin rakentamismääräykset ja tehtiin tarvittava määrä latauspisteitä ja -valmiuksia.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Kuopion Tilapalvelut; Mestar; Kuopion joukkoliikenne
	joukkoliikenteen käyttäjämäärä, maaseutualueen liikumisenkokeilun käynnistyminen	Vähäpäästöiset matkaketjut toimivat kaupunki-, seutu- ja lähiliikenteessä.	● (etenee suunnitellusti) Paikallisliikenteestä n. 80 % toteutettiin puhtain käyttövoimin (sähkö/biodiesel). Paikallisliikenteen vuoroja lisättiin Savilahteen ja Hiltulanlahteen. Seudullista joukkoliikenneohjelmaa toteutettiin. Vilku-lipputuotteita oli saatavissa mm. VR:n, Onnibussin ja Matkahuollon myyntikanavissa. Mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla (MUKKE)-hanke käynnistyi ja siirtyi pilottivaiheeseen.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Kuopion joukkoliikenne
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	selvityksen eteneminen	Selvitetään keinot tarjota kaupungin ruokapalveluissa ilmastoviisasta (lähi- ja kasvis) ruokaa.	● (etenee suunnitellusti) Ilmastoviisasta ruokaa lapsille ja nuorille -hanke jatkuu. Servica Oy:n kanssa yhteistyössä toteuttavan hankkeen tavoitteena on vähentää varhaiskasvatuksen ja koulujen ruokapalveluiden ilmastovaikutuksia sekä kehittää ruokapalveluiden ympäristötavoitteita ja niiden seuranta. Osallistuttiin kestävän joukkoruokailun kehittämishankkeeseen.	Servica
	m ² /oppilas uusissa kouluissa, kaupungin toimitilojen määrä (m ²)	Tilasuunnittelun lähtökohdiana on muuntojoustavuus ja tilojen käytön tehokkuus. Rakennusten ympäristökuorma on minimoitu.	● (etenee suunnitellusti) Tilojen muuntojoustavuus ja tilatehokkuus huomioitiin hanke- ja toteutussuunnitelmissa. Laadittiin kaupungin toimitilojen tulevien vuosien korjausohjelma tilojen käytettävyyden ja hyvien olosuhteiden varmistamiseksi.	Kuopion Tilapalvelut; Servica
	henkilöstön osuus niissä yksiköissä, jotka ovat tehneet ilmastosuunnitelman	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopiossa resurssiviisasta.	● (etenee suunnitellusti) Kaupungin intraan tehtiin ohjeistus ja malliesimerkit ilmastosuunnitelmien laatimista varten. Valtaosa vastuualueista teki ilmastosuunnitelman. Perustettiin eri toimijoiden yhteinen ilmastotiimi. Vihreä lippu -ympäristöohjelmaan kuuluvia päiväkoteja ja kouluja oli Kuopiossa seitsemän. Hankinnoissa ja toiminnoissa noudatettiin resurssiviisausohjelmaa.	Kaikki palvelualueet; Kaupunkikonserni

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.3. Energiatohokkuus ja uusiutuva energia	uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön hankinnasta sekä omasta tuotannosta, puurakentamisen määrä, öljylämmitteiset kaupungin kiinteistöt	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen ja puurakentamisen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>● Kaikissa uudishankkeissa selvitetiin eri energiamuotojen hyödyntäminen. Puurakentamisen edistäminen on huomioitu toimitilahankkeiden kilpailuskriteereissä.</p> <p>Alavan päiväkodissa toteutettiin maa- ja kaukolämmön hybridiratkaisu sekä rakennettiin aurinkojärjestelmä. Riistaveden kouluhankkeessa puun käyttöä pyrittiin maksimoimaan kustannusarvion puitteissa. Sini-kellon päiväkodin kilpailutuksen parhaat kokonaispisteet sai hirsirakenteinen vaihtoehto, joka myös valittiin toteutettavaksi.</p>	Kuopion Tilapalvelut; Kaupunkikonserni; Energianeuvonta

Mittari	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kaupunkipyörien käyttöaste, käyttökerta/pyörä/vrk	..	..	..	..	..	..	5,1	6,8	6,8	7
Sähkö-, kaasu-, metanoli-/etanolikäyttöisten henkilöautojen, sis. hybridit osuus ajoneuvokannasta, %	..	..	..	..	..	0,71	0,98	1,87	3,17	4,49
Sähkö-, kaasu-, metanoli-/etanolikäyttöisten henkilöautojen, sis. hybridit ensirekisteröinnit, kpl	1	6	9	18	44	90	117	347	608	600
Paikallisliikenteen matkustajamäärä, 1 000 matkustajaa	4 641	4 750	4 909	5 660	6 196	6 448	7 358	5 200	5 906	7 300
Toimitilojen kokonaismäärä, brm ²	..	..	..	..	..	632 689	651 268	661 577	651 335	657 054*

*) Tilanne 30.6.2022

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	sairauspoissaolot pv/htv, sairauspoissaolojen kustannukset, tapaturmapoissaolot pv/htv, työtyytyväisyys, toteutetut toimenpiteet, koulutusten määrä, koulutuksiin osallistuneiden määrä	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 21 pv/htv (18 pv/htv v. 2021). Tapaturmapoissaoloja oli keskimäärin 0,6 pv/htv (0,5 pv/htv v. 2021).</p> <p>Työhyvinvointirahaa käytettiin 90 000 euroa yhteensä 79 kohteeseen (hakemuksia 171 kpl). Rahaa käytettiin pääsääntöisesti työnohjaukseen.</p> <p>Toteutettiin Kevan työhyvinvointikysely ja esihenkilökysely syksyllä 2022.</p> <p>Työhyvinvointia ja -turvallisuutta edistettiin mm. toteuttamalla työhyvinvointikyselyitä, työhyvinvointiparitoimintaa, varhaisen tuen keskusteluja, kehityskeskusteluja, CAF-arvioita, sekä tutorointia ja mentoointia. Lisäksi laadittiin työhyvinvointisuunnitelmia, tehtiin ennakoivaa yhteistyötä työterveyshuollon ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa, arvioitiin työyksiköiden turvallisuusriskejä, käsiteltiin työturvallisuustapahtumat välittömästi, osallistuttiin työturvallisuus- ja riskien arviointi koulutukseen, otettiin käyttöön tiimimalli, järjestettiin tyhy-tapaamisia ja kannustettiin omaehtoiseen liikkumiseen.</p> <p>Keskitettyjen henkilöstökoulutusten määrä ja niihin osallistuminen kasvoivat edellisestä vuodesta. Vuonna 2022 koulutuksia järjestettiin 303 ja niihin osallistui yhteensä 4 133 henkilöä.</p> <p>Henkilöstön osaamista edistettiin mm. järjestämällä ja mahdollistamalla useita koulutuksia ja valmennuksia (mm. lakisääteiset koulutukset, esihenkilökoulutukset, digikoulutukset) sekä tuottamalla uusia koulutuksia digitaaliseen Priima -oppimisympäristöön.</p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	kelpoisuuden omaavien hakijoiden määrä/avoin työpaikka, lähtövaihtuvuus, urakehitysmahdollisuuksien kokeminen, suositteluhaluus	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) Sähköinen perehdytysalusta Intro oli käytössä uusien työntekijöiden ja harjoittelijoiden perehdytyksessä.</p> <p>Otettiin käyttöön lähtökysely. Vuonna 2022 lähtijöistä 75 % suositteli edelleen Kuopion kaupunkia työnantajana.</p> <p>Uusi työnantajamielikuvakonsepti ja uusi rekrytointimarkkinoinnin malli ovat valmiit. <i>Jatkuu...</i></p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	kelpoisuuden omaavien hakijoiden määrä/avoin työpaikka, lähtövaihtuvuus, urakehitysmahdollisuuksien kokeeminen, suositteluhaluus	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	<p> (etenee hitaasti tai osittain) <i>Jatkuu...</i> Osalla palvelualueita henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta, rekrytoinneissa on ollut viivästymisiä mm. työvoiman saatavuushaasteiden vuoksi ja sijaisia on ollut vaikea saada.</p> <p>Henkilöstöhankintaa on edistetty uudistamalla rekrytointiprosesseja mm. ottamalla käyttöön uusia rekrytointitapoja (videokierros ja anonyymikoesoitto Musiikkikeskuksella), toteuttamalla rekrytointikampanjoita/markkinointia (varhaiskasvatus, Pelastusopisto), nostamalla hälytysrahaa (Pelastusopisto), kokeilemalla virkahakukierrosta (perusopetus) ja yhtenäistämällä rekrytointi-ilmoituksia ja haastattelupohjia (lukiot).</p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	esimieskysely, johtamisen uudistamisen eteneminen, etätyöpäivät, työtyytyväisyyskysely	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	<p> (etenee suunnitellusti) Esihenkilötyötä tuettiin mm. järjestämällä esimieskoulutuksia ja -seminaareja, aiheina mm. esihenkilötyön tukeminen, digikyvykkyyden kasvattaminen, saavutettavuus, tietosuoja- ja tietoturva, työturvallisuus, työhyvinvointi sekä työelämätaidot. Kannustettiin esihenkilöitä koulutuksiin (JET, lähiesihenkilötyön ammattitutkinto) ja hankittiin työnohjausta. Panostettiin läsnä olevaan esihenkilötyöhön ja -työhyvinvointiin. Tutustuttiin uusiin hyvinvoinnin johtamisen työkaluihin.</p> <p>Työntekemistä kehitettiin mm. mahdollistamalla etätyö, hybridi-/moni-paikkatyöskentely, etäkokoukset ja verkko-opiskelu.</p> <p>Osassa vastuualueita luovuttiin henkilökohtaisista työhuoneista, testattiin työpisteiden varausjärjestelmää sekä kehitettiin työpistevarauksen toimintamallia ja pelisääntöjä. Uusittiin ja modernisoitiin etätyön/uudenlaisen työn mahdollistavia laitteita.</p> <p>Etätyön tekeminen väheni hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2022 etätyötä teki 1 473 henkilöä (1 608 vuonna 2021) yhteensä 79 859 päivää (88 575 vuonna 2021). Haasteita oli etätyön johtamisessa.</p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	työtyytyväisyyskysely	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Henkilöstön osallisuutta työyhteisön kehittämiseen edistettiin ottamalla käyttöön digitaalinen aloite- ja ideointialusta Ideapuluttamo.</p> <p>Digitaaliset yhteistyö- ja osallisuusvälineet olivat aktiivisesti käytössä hybridi-/monipaikkatyöskentelyssä.</p> <p>Työyhteisön kehittämistä edistettiin lisäksi mm. järjestämällä tiimien/yksiköiden välisiä yhteistyö- ja kehittämispalavereita, osallistamalla kehittämisverkostoihin, siirtämällä vastuun ja päätöksenteon jalkauttamista lähemmäs toimintaa, ottamalla henkilöstö mukaan toiminnan arviointiin ja toimintasuunnitelmien laadintaan.</p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kunnan digitalisaatioaste, asiakaspalaute ja asiakaskyselyt	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähteisesti.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Kaupungin digitaalisten palvelujen kehittämistä edistänyt IDK-hanke päättyi 31.12.2022. Hankeaikana toteutettiin 14 käytännönläheistä palvelukokeilua, joista 2 on jo käytössä ja 9 käyttöönottovalmiita.</p> <p>Digitaalisia palveluja keskitetyksi yhdestä paikasta ja yhden tunnistautumisen kautta mahdollistavaa OmaKuopio-alustan ensimmäinen vaihe toteutettiin yhteistyössä Siilinjärven kunnan ja Isteikin kanssa.</p> <p>Yritysdigi-hankkeessa kehitetyn digitasomittariston avulla luotiin tilannekuva kaupungin palvelutietovarannossa olevien palveluiden digitaalisista, jota hyödynnetään edelleen palveluiden digitalisoinnin priorisoinnissa.</p> <p>Valmisteltiin lupapiste.fi -palvelun laajentamista poikkeamisiin ja suunnittelutarveratkaisuihin. Lupapiste.fi -palvelun käyttöä laajennettiin ympäristönsuojelussa.</p> <p>Valmisteltiin automatisoitua työkalua rantarakentamisen analysointiin.</p> <p>Ikäihmisten neuvonnassa oli käytössä chat-palvelu, vammaispalvelussa Video Hoiva -palvelu ja avustajakeskuksen palveluohjauksessa OSCC-takaisinsoittojärjestelmä.</p> <p>Varhaiskasvatuspalveluiden sähköisen asioinnin kehittäminen jatkui asiakastietojärjestelmän kehittämisellä.</p> <p><i>Jatkuu...</i></p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kunnan digitalisaatioaste, asiakaspalaute ja asiakaskyselyt	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p><i>Jatkuu...</i></p> <p>Panostettiin digitaaliseen nuorisotyöhön, mm. otettiin käyttöön Po1nt.fi:lla uusi chat-alusta ja etsivässä nuorisotyössä tehostettiin sometyöskentelyä.</p> <p>Lukiokoulutuksessa otettiin käyttöön lukuvuoden 2022–2023 alusta uudet verkkosivut ja bottipalvelu.</p> <p>Kirjastopalveluissa otettu käyttöön monikanavainen asiakas- ja palvelu (fyysinen asiointi, verkkoasiointi, puhelin, sähköposti ja chat). Chat-palvelua on kehitetty chatbot-palveluksi.</p> <p>Kansalaisopistossa otettiin käyttöön Hellewi-verkkokauppa. Lake-hankkeen avulla tuotettiin monikielistä ja digitaalista opintoneuvontamateriaalia.</p> <p>Lisäksi palveluja kehitettiin asiakaslähtöisesti mm. liikuntapaikkapalveluissa (mm. liikkumisympäristön kehittämissuunnitelma, Liikkuva-Kuopio), museoissa (mm. näyttelyiden oheispalvelut, museokauppa, verkkosisällöt) ja kasvun ja oppimisen tuessa (etävastaanotot).</p>	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	asiakaskyselyn tulokset muutoksesta, yhteistyön sujuvuus keskeisten tahojen kesken	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Osallistuttiin hyvinvointialueen valmisteluun ja kuntayhteistyöhön.</p> <p>Osana hyvinvointialueen valmistelua selkeytettiin ja mallinnettiin hyvinvointialue ja kunta -yhdyspinnan toimintaa. Yhdyspintoja tarkasteltiin mm. oppilas- ja opiskelijahuollossa, neuvola-kirjasto-yhteistyössä, asuntotoimessa sekä järjestöyhteistyössä ja osallisuudessa. Yhdyspintoja käsiteltiin kaupunginvaltuuston hyvinvointiteemaisessa iltakoulussa. Osallistuttiin Kuntaliiton koordinoimaan yhdyspinta-hankkeeseen.</p> <p>Toimintaa yhteensovitettaessa haasteita havaittiin mm. tietojärjestelmien ja tiedonkulun osalta.</p>	Kaikki palvelualueet
	suunnittelun eteneminen	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Kuopio 2030 -strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.5.2022, 103 §. Strategian uudistamisessa otettiin huomioon kaupungin muuttuva rooli ja tehtäväkenttä.</p> <p>Hallinto- ja tukipalvelujen (HALTUUN) organisoinnin toimeenpano aloitettiin.</p>	Kaikki palvelualueet

4.3. Kestävä talous	tilikauden tulos, toimintakateen kasvu%, toimintakulujen kasvu%	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Kuopion kaupungin vuoden 2022 tilikauden tulos on 4,5 milj. euroa alijäämäinen. Toimintakulut kasvoivat 6,4 % ja toimintakate kasvoi 8,1 % edelliseen vuoteen verrattuna.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	palveluverkostoseelvityksen valmistuminen, investointien sisällön ja kustannusarvioiden pitävyys, taseen ulkopuoliset sopimusvastuut, tilakustannusten muutos	Kaupungin toimitilaverkosto mitoitetaan asiakastarpeen ja talouden kestävyyden mukaisesti.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Palveluverkoston selvitystyöhön osallistui asiantuntijoita kasvun ja oppimisen, hyvinvoinnin edistämisen ja kaupunkiympäristön palvelualueilta sekä tilapalveluista. Pääpaino tarkastelussa oli kasvun ja oppimisen palvelualueen toimitilaverkostossa. Palveluverkostotyön tilannekatsausta esiteltiin kaupunginhallituksessa 13.6.2022, 190 §. Palveluverkostosuunnittelun pohjaksi tuotettiin runsaasti taustamateriaalia ja vaihtoehtoja, mutta varsinainen suunnitelma linjauksinen ei edennyt. Kaupunkiympäristön sekä kasvun ja oppimisen palvelualueet kehittivät yhteistyössä uuden toimintamallin palveluverkostosuunnitteluun.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Mittari	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Henkilöstön sairauspoissaolot, pv/htv	15,3	15,8	16,2	17,0	17,2	17,4	17,1	17,1	18,1	21,0
Henkilöstön sairauspoissaolojen kustannukset, milj. €	..	..	..	7,3	8,0	9,1	8,6	5,7	10,3	13,4
Henkilöstön tapaturmapoissaolot, pv/htv	0,60	0,90	0,90	0,90	0,90	0,8	0,71	0,65	0,5	0,6
Keskitettyt henkilöstökoulutukset, kpl / osallistujia	.. / 6006	.. / 5538	.. / 6019	..	..	..	..	228 / 3 628	196 / 3 286	303 / 4 133
Hakijoiden määrä per avoin työpaikka	12,5	11,5	13,7	10,9	7,4	9,0	8,0	6,3	5,3	4,7
Henkilöstön lähtövaihtuvuus, %	7,5	4,6	5,4	5,4	5,7	7,3	7,7	7,7	11,5	59,2*
Työnantajan suositteluindeksi	..	..	..	..	..	..	..	..	69,4	75
Etätyötä tehneet henkilöt	..	..	..	..	..	..	478	2 248	1 608	1 473
Etätyöpäivät	..	..	..	..	..	..	7 053	107 944	88 575	79 859
Kunnan digitalisaatioaste, %	..	..	..	..	..	..	52**	..	62**	..
Kuntalais- ja asiakaspalautteet, kpl	..	1 919	2 671	3 211	3 970	3 961	3 049	4 333	6 641	6 522
Tilikauden tulos, milj. €	0,638	118,017	-13,455	-6,251	9,183	-4,163	54,707	18,604	12,325	-4,453
Toimintakateen kasvu, %	11,8	2,1	9,7	2,0	4,4	3,5	6,4	4,3	2,4	8,1
Toimintakulujen kasvu, %	12,8	2,1	1,4	1,6	3,2	3,7	4,9	0,1	2,8	6,4

*) Sisältää hyvinvointialueelle ja lisälmen kaupungille (lomituspalvelu) siirtyneet henkilöt

***) Luvuilla eri tietolähteet: 2019 Digitaalinenkunta.fi (VM) ja 2021 Elinkeino- ja työministeriön harjoittaville henkilöille tarjottavien palvelujen digitalisaatioastekartoitus / Yritys-Digi (VM) ja IDK-hanke

STRATEGIAN LÄPILEIKKAAVIEN TEEMOJEN TOTEUTUMINEN

Digitalisaatio	Kansainvälisyys	Kumppanuus
<ul style="list-style-type: none"> • Toteutettiin Kuopion kaupungin digitalisaation tiekartan uudistaminen. Ensimmäinen vaihe valmistui loppuvuodesta. • Kehitettiin muutosvaikutusten arviointi -mallia, jonka avulla saadaan kokonaisymmärrystä digitalisaation muutosten vaikutuksista palveluihin. • Muodostettiin palveluiden digitasotilannekuva, jota hyödynnetään palveluiden edelleen kehittämisessä. • Edistettiin tiedolla johtamisen käytäntöjen jäsentymistä sekä tiedon avaamista ja hyödyntämistä. • Vahvistettiin digitalisaation osaamiskyvykkyyttä vuoden 2022 lopussa päättyneen kolmevuotisella Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta (IDK) -hankkeella. Toteutettiin yhteensä myötä yhteensä 1476 henkilökoulutuspäivää, joissa oli 719 osallistujaa. Järjestettiin yhteensä 213 tapahtumaa ja tilaisuutta. Tästä vuonna 2022 toteutui 560 henkilökoulutuspäivää, joissa oli 419 osallistujaa. • Osallistuttiin kansallisen tason digitalisaation edistämisen ja tiedon hyödyntämisen sekä avaamisen ohjelmien ja työryhmien toimintaan. • Kokeiltiin erilaisia digitaalisia yhteistyöalustoja etäyhteyksin toteutettavien tilaisuuksien tueksi. • Käynnistettiin osana valtion ja Kuopion kaupungin välistä innovaatioekosysteemisopimusta alueen älykkään erikoistumisen kärkipainopisteiden terveys/hyvinvointi ja vesisosaamisen, joissa digitalisaatio läpileikkaavana, rahoitushaut uusien innovaatioiden ja parempien palveluiden synnyttämiseksi. • Hyödynnettiin palvelumuotoilun keinoja digitaalisen asiakaskokemuksen parantamiseksi. • Osallistettiin asukkaita ja kaupungin henkilöstöä digitaalisten yhteiskehittämisalustojen avulla kaupunkikehittämisessä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ystävyyskaupunkiyhteistyössä keskityttiin pohjoismaiseen yhteistyöhön ja toteutettiin teemoitettuja webinaareja. • Käynnistettiin Jönköpingin, Bodø ja Svendborgin kanssa kansainvälisen konferenssin suunnittelu vuodelle 2023 • Solmittiin sopimus nuorisoyhteistyöstä Aasiain, Bodø, Jönköpingin sekä Stralsundin & Svendborgin kanssa vuosille 2023–2025. • Keskeytettiin yhteydenpito venäläisiin ystävyyskaupunkeihin. • Kiinan Shanghai Pudongin ja Kuopion välinen ystävyyskaupunkisopimus, kouluyhteistyön MoU -sopimus ja ostopalvelu sopimus Kai Zhain kanssa päättyivät vuoden 2022 loppuun. • Kuopion kaupungin kansainvälisyystyöryhmä kokoontui neljä kertaa. • Kansainvälisyyden aamukahveja toteutettiin viisi kertaa. • Kaupungin edustus WHO Healthy Cities verkoston neuvossa antavassa komiteassa, Advisory Boardissa päättyi vuonna 2022. • Osallistuttiin Kuntaliiton EU- ja kv-verkoston toimintaan. • Tuettiin kansainvälisiä tapahtumia, mm. IRON-MAN Finland Tahko-Kuopio, ANTI - Contemporary Art Festival ja Kuopio Tanssii ja Soi • Kuopion kansainvälistä näkyvyyttä edistettiin Kuopio by Nature 2022 -vuosijulkaisulla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutettiin 1.alueellinen kestävä kaupunkikehityksen (ekosysteemisopimus) rahoitushakuerros Pohjois-Savon maakuntaliiton kanssa. • Lisättiin yhteistyötä ja edunvalvontaa uusien MAL-seutujen (Jyväskylä ja Lahti) kesken. Kaupunkiseudun toimijat järjestyivät MAL-sopimuksen seurannassa. • Valmisteltiin sidosryhmäyhteistyöllä mm. TE-palvelujen uudistusta. • Osallistuttiin hyvinvointialuevalmisteluun. • Koordinointiin Pohjois-Savon vetovoimatyön johtoryhmän toimintaa. Kokoonnuttii säännöllisesti tarkastelemaan mm. edunvalvonnan tavoitteita. • Järjestettiin yhteistyössä sidosryhmien kanssa mm. kaupunki-, Lakeland- ja Itä-Suomi foorumit. • Toteutettiin ulkomaalaisten hoitajien oppisopimus- ja rekrytointikoulutusta yhteistyössä SAKKY:n ja ELY:n kanssa. • Valmisteltiin ja toteutettiin useita hankkeita yhteistyössä sidosryhmien ja kumppanien kanssa mm. Business Center-, Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo- ja Itä-Suomen lukioverkoston digitaalinen ekosysteemi -hankkeet. • Osallistuttiin useisiin kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin ja foorumeihin, mm. ICLEI, IFLA, ENSULIB, WHO Healthy Cities, Terve-Kunta,

2.1.2 Valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen

Mittarin nimi	Mittari	TP 2020	TP 2021	TP 2022	Tavoite 2022
Suorituskykymittarit					
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	matkustajaa vuodessa	5 500 000	5 905 920	7 300 000	6 300 000
Päiväkotien täyttöaste / haja-asutusalue	%	92	92	90	96
Päiväkotien täyttöaste / taajama-alue	%	97	93	91	99
Teatterin ison salin täyttöaste	%	55	56	54,3	70
Kyky vastaanottaa jatkohoitoa tarvitsevia potilaita erikoissairaanhoidosta	Siirtoviivemaksut, €	202 620	444 708	877 223	220 000
Lyhytaikaisten potilaiden keskimääräinen hoitoaika	Hoitovuorokausimäärän keskiarvo	12	20	22	12
Ikäihmisten sosiaalipalvelujen tarpeen arvion odotusaika	vrk	14	28	20	9
Toimitilojen kokonaisneliömäärä	brm ²	662 532	651 335	684 980	665 000
Ulkoa vuokrattujen tilojen kokonaisneliöt	m ²	68 596	77 099	80 148	80 000
Taloudellisuusmittarit					
Kunnossapidon talvihoidon kustannukset	€/km	6 500	7 114	7 781	6 500
Varhaiskasvatuksen toimintamenot 0-6 -vuotiasta lasta kohden	€	10 752	11 491	11 680	11 627
Perusopetuksen toimintamenot euroa per 7-15 -vuotias lapsi	€	9 922	9 989	10 189	10 140
Kansalaisopiston nettokustannus €/opetustunti	€	82,8	73,5	75,3	75,3
Suun terveydenhuollon käynnin keskiarvohinta	Keskiarvohinta €/käynti	120,00	142,18 €/brutto 104,07 €/ netto	148,87 €/brutto 111,86 €/ netto	alle 120 €
Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen hoivan kustannukset ml. laitoshoidon	M€	22,0	24,8	25,3	25,8
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten toimintakulut	M€	17,7	20,5	21,4	19,0
Keskimääräinen tilakustannus	€/brm ² /kk	9,77	10,74	11,24	10,50
Työmarkkinatuen kuntarahausosuus	M€	12,041	12,639	11,853	11,128
Vaikuttavuusmittarit					
Kunnossapidon talvihoidon asiakastyytyväisyys	Asteikko 1 - 5	3,64	3,72	3,63	3,72
Varhaiskasvatukseen osallistuminen 0-6 vuotiaista	%	74,8	75,5	78,5	74,0
Kaikki kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä	kpl	15,3	16,8	16,2	17,3
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäyntien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa	kpl	53 071	107 199	126 523	105 000
Hoitoon sitoutuminen mielenterveyspalveluissa	Käyttämättä jääneiden vastaanottoaikojen osuus	10 %	10 %	11,4 %	alle 5 %
Hoitoon sitoutuminen äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	Käyttämättä ja peruuttamatta jääneiden vastaanottoaikojen osuus	5,3%	1,5 %	1,5 %	1,2 % - 1,5 %
Ympärivuorokautisen hoivan peittävyys	%	6,7%	6,9 %	6,45%	6,5%
Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden kuntoutuminen kuntouttavaan työtoimintaan, työhön, opiskeluun, %-osuus asiakkaista	%	35%	32,5%	37,5%	30%
Purettujen rakennusten kokonaisneliöt	brm ²	9 508	13 269	3 082	23 000

2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

Kaupunginvaltuuston konserniyhtiöille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti.

Valtuusto edellytti talousarviossa, että kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteutusta. Valtuusto asetti kaikkia konserniyhteisöjä koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden parantamisen, osaavan työvoiman saatavuuden edistämisen mm. harjoittelupaikkoja tarjoamalla sekä resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttamisen investoinneissa, hankinnoissa ja palvelutuotannossa.

Konserniyhtiöt ovat raportoineet edistävänsä työllisyyden parantamisen tavoitetta mm. tarjoamalla harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä mahdollisuuksia tehdä opinnäytetöitä yhtiöissä. Esimerkiksi Kuopion Opiskelija-asunnot Oy työllistää kiinteistöihin liittyvissä huolto-, korjaus- ja kunnossapitotoimissa Kuopion alueen yrityksiä merkittävästi. Konserniyhtiöiden investoinnit kasvattavat myös osaltaan alueen työllisyyttä.

Resurssiviisauden ja kiertotalouden osalta kulunut vuosi painottui suurelta osin erilaisten energiansäästötoimien selvittämiseen ja toteuttamiseen. Kiinteistöjen osalta on otettu käyttöön mm. tekoälyä hyödyntäviä lämmitysjärjestelmiä, ilmanvaihdon tehostuksen säätöjä sekä valaistuksen optimointia turvallisuusnäkökohdat huomioiden, jotka auttavat pienentämään energiankulutusta. Vesihuoltotoiminnan osalta meneillään on vesijalanjäljen määrittäminen, jolla voidaan optimoida verkostovesien pumppausta sekä jätevedenpuhdistamolla syntyvää biokaasua hyödynnetään lämpönä ja sähköinä. Yleisesti ottaen energiantuotannossa biopolttoaineiden määrä kasvaa jatkuvasti. Hiilijalanjäljen laskenta sekä erilaiset ympäristöjärjestelmät auttavat kohdentamaan toimenpiteitä siten, että päästöjä voidaan leikata nykytasolta pienemmäksi ja päästönlähteisiin vaikutetaan systemaattisesti. Konserniyhtiöiden sitoutuminen hiilineutraalustavoitteisiin on vahvaa.

Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen ja taloutta kuvaavat mittaritiedot ovat tarkemmin seuraavissa taulukoissa.

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Tukkusähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olelliset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Konsernin liikevaihto oli 123 milj. euroa, ollen edelliseen vuoteen verrattuna 11 milj. euroa enemmän. Sähkön pörssihinta oli poikkeuksellisen korkealla koko vuoden. Liikevaihdon kasvu ei kuitenkaan riittänyt kohonneiden kustannusten kattamiseen, konsernin liikevoitto oli 27,9 milj. euroa eli lähes 3 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kuopion Energia Oy:n investoi 10,2 milj. euroa. Kuopion Sähköverkko Oy investoi 6,7 milj. euroa. Kaikki konsernin investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella.

Kaukolämpöä myytiin 946 gigawattituntia, mikä on 7 % vähemmän kuin edellisvuonna. Sähköenergiaa myytiin tukku- ja tasesähkömarkkinoille yhteensä 377 gigawattituntia, mikä on 3 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Sähköä siirrettiin asiakkaille 605 gigawattituntia, eli 2,5 % edellisvuotta vähemmän.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Korkea pörssisähkön hinta vaikutti liikevaihdon kasvuun. Kulut kasvoivat merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Polttoaineiden hinnat nousivat vuoden aikana voimakkaasti ja niihin käytettiin lähes 5 milj. euroa edellisvuotta enemmän rahaa. Myös päästöoikeuksien hinnat nousivat vuoden aikana huomattavasti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden vaihteessa alkanut sähkön markkinahinnan laskun jatkuminen on todennäköistä tuulivoiman lisäraikentamisen ja Olkiluoto 3-yksikön käyttöönoton myötä. On epätodennäköistä, että Ukrainan sodan seurauksena nousseet polttoaineiden hinnat kääntyisivät laskuun. Sähköstä saatavien tulojen aleneminen yhdessä korkealle jäävien polttoainehintojen kanssa asettavat kaukolämmön hinnalle korotuspaineita. Tulevien vuosien investointimahdollisuuksia rajoittaa sähköalan yritysten voittoihin kohdistuva ylimääräinen vero.

	Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto		M€	87,4	111,8	102,0	123,0
Tuloutus omistajalle		M€	10,4	8,9	7,4	9,2
Käyttökate-%		%	44,1	45,1	34,0	38,7
Omavaraisuusaste		%	27,9	31,0	30,0	31,1

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	87,4	111,8	102,0	123,0
Investoinnit M€	23,8	12,2	15,0	18,5
Myynti kaupungille M€	5,6	6,9	6,0	5,5
Takaukset kaupungilta M€	61,8	55,3	48,8	48,8
Kaupungilta saadut lainat M€	123,1	119,1	115,1	115,0
Tilikauden tulos M€	8,5	18,9	5,0	16,8
Osingot ja korot kaupungille M€*	10,4	8,9	7,4	9,2
Henkilöstönlukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)	126	133	130	132

*Oletus: maksetut osingot tarkastelukautena edellisen vuoden tuloksesta

Sisältää myös pääomapalautuksen 1,6 M€ ja takausprovisiot

Kuopion Vesi Oy

Tehtävä: Toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii viemäriveriesien poisjohtamisesta ja käsittelystä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 86 %, Siilinjärven kunta 14 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Vuonna 2022 alkanut Ukrainan sota ja maailmantilanteen epävakaus aiheuttivat kustannusten nousua. Monet toimittajat, kuten kemikaalien ja materiaalien toimittajat, ilmoittivat hintojensa noususta. Myös palveluntuottajat nostivat hintojaan. Hintojen korotukset heijastuivat myös yhtiön investointien kustannusten nousuun arvioidusta, jonka johdosta joitain investointeja jouduttiin priorisoimaan ja siirtämään tuleville vuosille. Myös joidenkin komponenttien ja materiaalien saatavuudessa oli hidastumista ja vaikeutta.

Turvallisuustilanteen muuttuminen Suomessa vaikutti siihen, että vuonna 2022 yhtiössä tarkistettiin varautumisen taso ja menettelyt vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi erilaisissa tilanteissa (mm. tehostettu fyysinen ja kyberturvallisuus). Samoin sähkön saatavuuteen liittyvät epävarmuudet ja varautuminen mahdollisen sähköpulan aiheuttamiin sähkökatkoihin aiheuttivat tehostettuja varautumistoimenpiteitä.

Vuonna 2022 laadittiin yleissuunnitelma Jänneimen vedenottamon kapasiteetin nostamisesta. Tavoitteena on Kuopion vedenhankinnan varmistaminen myös tilanteessa, jossa Hietasalon vedenottamo ei ole käytettävissä tai Itkonniemen vedenkäsittelyprosessissa on vakavia ongelmia. Samoin laitoksen kapasiteetin nostaminen mahdollistaa veden johtamisen tarvittaessa Siilinjärvelle. Hanke jatkuu toteutussuunnittelulla vuonna 2023.

Yhtiön mittavan vesihuoltoverkosto- ja laitosomaisuuden omaisuudenhallintaa kehitettiin laatimalla pitkän tähtäimen investointisuunnitelma sekä parantamalla verkosto-omaisuuden reaaliaikaista seuranta.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Talousarviossa investointeihin arvioidusta kokonaissummasta jäi käyttämättä 2,3 milj. euroa. Verkostoinvestoinneissa oli varattu Siilinjärvellä toteutettavaan verkostorakentamiseen 1,1 milj. euroa, joka jäi lähes kokonaan käyttämättä. Laitosinvestointeihin varatusta rahasta jäi käyttämättä 0,9 milj. euroa.

Laskutettu vesimäärä pieneni ennakoidusta ja tästä johtuen liikevaihto oli 664 000 euroa arvioitua pienempi. Käyttökustannukset olivat noin 308 000 euroa pienemmät kuin talousarviossa. Poistoeron lisäystä kirjattiin 1,26 milj. euroa ja tilikauden tappio oli noin 845 000 euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön myyty vesimäärä pienenee todennäköisesti jatkossakin. Tämä vaikuttaa pienentävästi yhtiön liikevaihtoon. Yhtiössä on varauduttava siihen, ettei yhtiön myyty vesimäärä kasva huolimatta vesihuoltoon liittyvien kiinteistöjen määrän kasvusta. Tästä johtuen on mietittävä, onko tarpeen muuttaa asiakasmaksutulojen rakennetta.

Tärkeimpiä lähitulevaisuuden tehtäviä on toimintaprosessien ja yhtiön organisaation kehittäminen tavoitteena yhtiön toiminnan ja tehokkuuden parantaminen. Omaisuudenhallinnan jatkuva kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Yhtiön investointitaso on korkea. Vaikka vesihuoltoverkoston uudisrakentaminen on edelleen suurta, on investoitava myös verkostojen saneeraukseen. Samoin yhtiön omistamasta laitossomaisuudesta on pidettävä huolta. Vesihuoltotoiminnan toimintavarmuudesta huolehtiminen on erittäin tärkeää.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	30,0	31,8	32,0	31,9
Tuloutus omistajalle, korot	M€	4,25	4,4	4,4	4,4
Henkilöstön työhyvinvointi, sairauspoissaolot	pv/htv	8,5	16,1	10	14,0

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	30,0	31,8	32,0	31,9
Investoinnit M€	11,6	12,6	11,0	10,1
Myynti kaupungille M€	1,0	1,2	1,2	1,2
Kaupungilta saadut lainat M€	125,4	123,7	122,0	120,2
Tilikauden tulos M€*	-1,06	-0,8	0,0	-0,8
Osingot ja korot kaupungille M€	4,25	4,4	4,4	4,4
Henkilöstölukumäärä 31.12.	97	93	95	94

*verosuunnittelutarve, evl-poistot

Järviseudun Työterveys Oy

Tehtävä: Tuottaa laadukkaat työterveyshuoltopalvelut omistajilleen ja järjestämisvastuun mukaisesti alueen yrityksille.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 60,4 %, PSSHP 18 %, Siilinjärvi 12 %, Varkaus 9 %, Tuusniemi 0,2 %, Kuopion Vesi Oy 0,2 %, Mestar Kuopio Oy 0,2 %

Olellaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Vuoden aikana kilpailutettiin potilastietojärjestelmä, jonka voitti aiempi toimittaja Vitec Acute ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja Servican alihankinta niille paikkakunnille, joilla yhtiöllä ei ole omaa toimipistettä. Kilpailutuksen voitti Pihlajalinna. Valmistauduttiin uuden Lapinlahden toimipisteen perustamiseen tekemällä tiloihin remontti ja rekrytoimalla työterveyshoitaja.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Liikevaihto ylittyi budjetoidusta 1,3 milj. euroa ja tilikauden tulos ylittyi 498 348 euroa. Tämä johtui etälääkäripalvelun ennakoitua suuremmasta kysynnästä ja siitä, että työterveyshuollon tehtäväksi tuli suuri määrä koronaan liittyviä tukosriskiarvioita ja tartuntatautipäivärahapäätöksiä, jotka aiemmin oli hoidettu perusterveydenhuollossa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Liikevaihdon ennakoidaan kasvavan hieman Lapinlahden toimipisteen avauksen ja koko Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelujen tuottamisen vuoksi. Henkilöstömäärän arvioidaan pysyvän suunnilleen samalla tasolla.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	9,8	9,5	9,0	10,3
Tilikauden tulos	M€	1,2	0,5	0,3	0,8
Omavaraisuusaste	%	68,0	72,8	70,0	75,4
Asiakastyytyväisyys	(4-10)	8	v. 2022	9	-

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	9,8	9,5	9,0	10,3
Investoinnit M€	0,1	0,2	0,0	0,04
Myynti kaupungille M€	4,33	4,08	4,0	0,06
Tilikauden tulos M€	1,2	0,5	0,3	0,8
Henkilöstölukumäärä 31.12.	79	92 (htv 69)	79	92

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan koulu- ja päiväkotirakennuksia.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olellaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Rajalan koulun laajennushanke valmistui tilikaudella ja vastaanotettiin 8.4.2022. Hiltulanlahden koulun laajennusosan rakentaminen aloitettiin tilikaudella ja se valmistui vuoden 2023 alussa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei poikkeamia toiminnallisissa tavoitteissa. Viitekorkojen nousu tilikaudella oli hieman budjetoitua jyrkempää, joka johti pääomavastikepuolen alijäämään. Tilanne ei kuitenkaan aiheuttanut esimerkiksi ongelmia maksuvalmiuden osalta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Keskeistä toiminnan kannalta pitkällä tarkastelujaksolla on lainojen korkotasojen kehitys. Viitekorkojen jyrkkä nousu viimeisen vuoden aikana aiheuttaa yhtiön korkomenojen yli kaksinkertaistumisen jo tulevalla tilikaudella. Maailmantilanteen muutos on vaikuttanut samalla paitsi rahoituksen hintaan, myös tulevien hankkeiden rakentamiskustannuksiin.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	1,0	1,0	0,9	1,0
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	1,0	1,0	0,9	1,0
Investoinnit M€	0,0	2,5	1,25	1,5
Takaukset kaupungilta M€	67,6	66	63	63,0

Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Yhtiön toiminta on jatkunut normaalisti.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei merkittäviä poikkeamia toiminnallisiin tai taloudellisiin tavoitteisiin.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Viimeistään tulevan stadionhankkeen mahdollisesti toteutuessa olemassa oleva kiinteistöyhtiö tullaan ajamaan alas.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	0,4	0,4	0,2	0,4
Tilikauden tulos ennen veroja	M€	0,1	0,06	0,0	0,0

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	0,4	0,4	0,2	0,4
Myynti kaupungille M€	0,4	0,4	0,2	0,3
Takaukset kaupungilta M€	2,2	2,0	1,6	1,7
Tilikauden tulos M€	0,1	0,06	0,0	0,0

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan päiväkotirakennuksia.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 87,29 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Yhtiön toiminta on jatkunut normaalisti. Kiinteistöyhtiön isännöinnissä tapahtui tilikaudella vaihdos.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei merkittäviä poikkeamia toiminnallisiin tai taloudellisiin tavoitteisiin.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistöyhtiön toiminta jatkuu normaalisti. Kasvatvat korkopaineet eivät heijastu merkittävästi kiinteistöyhtiön sen pienen velkapääoman johdosta.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Tilikauden tulos	M€	0	-0,02	0	0

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	0,3	0,2	0,3	0,2
Takaukset kaupungilta M€	1,1	0,8	0,5	0,5
Tilikauden tulos M€	0	-0,02	0	0

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Kuopion Pysäköinti Oy teki vuonna 2022 kaikkien aikojen parhaan tuloksen. Kiitos kuuluu sitoutuneelle työyhteisölle ja toimivalle hallitustyöskentelylle. Koronapandemia alkoi väistyä ja keskustan elinvoimaisuus kasvoi. Joulutorin ansiosta yhtiö saavutti joulukuussa 2022 kautta aikojen parhaan joulukuun pysäköintimäärän. Pysäköintitapahtumia vuonna 2022 oli 1,4 miljoonaa.

Merkittävänä projektina oli P-Sarastuskaaren pysäköintilaitoksen rakentaminen Savilahteen. Pysäköintilaitoksessa on 600 autopaikkaa ja 200 polkupyöräparkkia. Sähköautojen latauspisteitä on tällä hetkellä käytössä 300 kpl. Pysäköintilaitoksen katolla on 1000 m² aurinkopaneeleja laitoksen omaan sähkön käyttöön.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Yhtiö teki budjetoitua selkeästi paremman tuloksen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2023 suurimpana haasteena on sähkön hinnannousu, mikä vaikuttaa yhtiön kulutusmäärissä useita satoja tuhansia euroja.

	Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto		M€	3,0	3,5	3,4	3,8
Tilikauden tulos		M€	-0,5	-0,03	-0,2	0,3
Omavaraisuusaste		%	86,8	87,8	85,3	89,4

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	3,0	3,5	3,4	3,8
Investoinnit M€	0,1	0,1	12,0	10,9
Takaukset kaupungilta M€	6,1	6,1	6,1	6,1
Kaupungilta saadut lainat M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos M€	-0,5	-0,03	-0,2	0,3
Henkilöstölukumäärä 31.12.	7	6	6	6

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Toiminta on ollut suunnitellun mukaista, opiskelijoiden asunnontarve kohdistuu edelleen huomattavan suurelta osin yksioihin keskustaan ja lähelle oppilaitoksia. Kahtena edellisvuotena yhtiön toimintaan suuresti vaikuttanut koronavirustilanne ei enää vuonna 2022 näkynyt yhtiön toiminnassa, vaan asuntojen kysyntä palautui ns. normaalille tasolle. Asuntohakemuksia jätettiin 5405 kpl (vuonna 2021 4655 kpl). Minna Canthin kadun kohteen rakennustyöt etenivät siten, että kohde valmistui aikataulussaan kesällä 2022.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Taloudelliset tavoitteet saavutettiin vuoden 2022 osalta. Olennaisimpina: Liikevaihto toteutui 440 000 euroa budjetoitua suurempana, asuntojen käyttöaste oli 93,2 % talousarviossa sen ollessa 93 %. Savilahdenrannan rakennushankkeen oli tarkoitus käynnistyä vuoden 2022 aikana, mutta sota Ukrainassa viivästytti hankkeen

aloittamista. Noin 265 asunnon rakennushanke on tarkoitus käynnistää kevään 2023 aikana urakkakilpailutuksella, rakennuslupa kohteelle on juuri äskettäin saatu.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön tulevaisuuden näkymät ovat vakaat ja yhtiön harjoittama asuntojen vuokraustoiminta on taloudellisesti kannattavalla tasolla. Nykyinen asuntokanta ei täysin vastaa opiskelijoiden kysyntää asuntotyypeiltään eikä sijainneiltaan, minkä takia kiinteistökannan kehittämistä tullaan jatkamaan ja kiinteistökantaa siirtämään mm. Savilahden kampusalueelle sekä muille opiskelijoiden suosimille alueille.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	9,7	10,7	11,0	11,4
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0
Käyttöaste	%	87,1	90,5	93,0	93,2
Asuinneliövelka	€/asm ²	727	684	650	672

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	9,7	10,7	11,0	11,4
Investoinnit M€	9,0	4,1	2,0	1,4
Takaukset kaupungilta M€	8,8	5,7	5,0	4,0
Kaupungilta saadut lainat M€	0	0	0	0
Tilikauden tulos M€	0	0	0	0
Osingot ja korot kaupungille M€ (maksetut takausprovisiot lainoista)	0,1	0,1	0,1	0,1
Henkilöstöluvumäärä 31.12.	16	15	16	14

Niiralan Kulma Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olellaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Niin operatiivinen toiminta, kuin talous ja rakennuttamisen investoinnitkin etenivät suunnitelmien mukaisesti. Investoinnit vuonna 2022 olivat 13,3 milj. euroa. Tytäryhtiöfuusioihin liittyen operatiivisia toimintoja yhtenäistettiin vuoden aikana.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on saavutettu. 2022 budjetti rakentui kolmen yhtiön yhteenlasketuista luvuista. Yhtiö pystyi hyödyntämään fuusion mukanaan tuomaa massaetua, ja tuottamaan samoilla kustannuksilla enemmän. Liikevaihto toteutui budjetin mukaisesti ja kuluissa saavutettiin säästöjä useilla erilaisilla tavoilla. Näin tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 5,7 milj. euroa, budjetin ollessa 1,4 milj. euroa, Ei-budjetoidun kiinteistöjen myynnin vaikutus oli 2 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiö tulee edelleen hakemaan toiminnan tehostamisen kautta kustannussäästöjä, mm. päivystystyön uudelleen organisoinnin ja varastonhallinnan järjestelyn kautta. Eläköityvien henkilöiden tilalle ei tulla rekrytoimaan samassa mittakaavassa henkilöstöä, vaan haetaan uutta osaamista organisaatioon.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	M€	1,5	-8,5	1,4	5,7
Käyttöaste	%	97,3	96,7	97,5	97,6
Asuinneliövelka	€/asm ² max	592	570	<599	546
Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjen toimenpideohjelma (parannus vuoden 2015 tasosta)	%	5,1	5,2	>5	6,5

Koti Kuntoon -remontit kirjattu suoraan tulokseen, tulosvaikutus

	1,7 M€	2,5 M€	3,65 M€	3,78 M€
--	--------	--------	---------	---------

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	44,0	44,1	56,2	54,6
Investoinnit M€	22,5	16,1	17,9	13,3
Myynti kaupungille M€	2,9	3,0	2,9	3,4
Takaukset kaupungilta M€	35,0	32,7	45,0	41,8
Kaupungilta saadut lainat M€	0,1	0,1	1,4	1,0
Tilikauden tulos M€	0	-9,6	0	0
Osingot ja korot kaupungille M€	0,1	0,1	0,2	0,2
Henkilöstönlukumäärä 31.12.	151	146	155	140

Tavoite 2022 luvut ovat Niiralan Kulma sisältäen Kiinteistö-KYSin.

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Tehtävä: Ammattikorkeakoululaissa määriteltyjen tehtävien hoitaminen.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51 %, Varkauden kaupunki 22,28 %, Iisalmen kaupunki 22,76 %, Kiuruveden kaupunki 3,96 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Vuosi 2022 on Savonian 30-vuotisjuhlavuosi, joka on näkynyt pitkin vuotta erilaisina tapahtumina ja julkisuustempauksina. Kesällä Savonia oli pääyhteistyökumppani MTV:n kanssa Suomi Areenalla. Teemana oli ilmastoturvallisuus ja ammattikorkeakoulujen rooli aluekehittämisessä.

Savonia valittiin Eurooppa yliopistokonsortioon EU4Dual. Mukaan uusiin verkostoihin pääsi vain kaksi suomalaista korkeakoulua. Savoniale tuleva konsortiorahoitus on 2,4 milj. euroa.

Savonian saamien uusien tietojenkäsittelyn ja tuotantotalouden koulutusvastuiden valmistelu on jatkunut niin, että koulutukset alkavat syksyllä 2023. Savoniassa on vastattu laajemminkin osaaajapulaan. Savonian opiskelijamäärät ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi. Savoniassa on tällä hetkellä keskimäärin 7700 tutkinto-opiskelijaa.

Kevään yhteishaussa amk-tutkintoon johtavassa koulutuksessa oli yhteensä 28 hakukohdetta, joista 21 päivätoteutuksia ja 7 monimuotototeutuksia. Ensisijaisia hakijoita oli yhteensä 2493. Tutkintomääräennuste vuoden 2022 osalta on 1300 tutkintoa.

TKI-toiminta on jatkunut suunnitellulla tavalla, vaikka uuden rakennerahastokauden käynnistys on viivästynyt syksystä 2021 huhtikuun 2022 lopulle. Vahva tki-hankekanta mahdollistaa toiminnan jatkumisen ja resurssien tehokkaan käytön vuoden 2022 loppuun edellisen vuoden tasolla.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Opiskelijahyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota korona-ajan jälkeen. Opintojensa keskeyttäneiden määrä on edelliseen vuoteen verrattuna kääntynyt laskuun. Ohjauksellisesti erityisen huomion kohteena on ollut opintojen loppuunsaattamisen tehostaminen.

Venäjän sota Ukrainassa on kansainvälistenkin tutkinto-ohjelmien kannalta seurattava asia mm. venäläisten tutkinto-opiskelijoiden lukuvuosimaksujen maksamisen seuranta. Savonia tarjoaa ilmaiseksi englanninkielisiä opintoja ukrainalaisille henkilöille avoimina ammattikorkeakouluopintoina. Myös väliaikainen opinto-oikeus on mahdollista saada, mikäli kotimaassa on ollut korkeakoulupaikka. Sota ei aiheuttanut merkittäviä vaikutuksia TKI- tai liiketoimintaan.

Liiketoiminnassa muutosta vuoden toisella puoliskolla aiheuttaa se, että Savonia luovutti betonia- ja kiviainestestauksen liiketoiminnan Mitta Oy:lle kesäkuussa toteutuneella liiketoimintakaupalla.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 toiminta on käynnistynyt Savonian hallituksen hyväksymän toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Osaajapulaan vastataan niin tutkintokoulutuksella kuin jatkuvalla oppimisella. Koulutusperäisen muutosmuutoksen tavoitteet ovat merkittäviä ja niissä alueen toimijoiden yhteistyö on oleellista onnistumisen kannalta.

Savonia on saanut useita sertifikaatteja Great Place to Work kehittämistyöstään. Savonia jatkaa työtä erinomaisena työpaikkana ja siten tukee myös hyvää työnantajamielikuvaa. Savonia myös nostaa esille Great Place To Learn -opetuksen strategiaohjelman tavoitteet vuosille 2023–2024.

Savonia toteuttaa tehtyä vastuullisuusohjelmaa niin koulutuksessa kuin tutkimus- ja innovaatiotoiminnassaan. Vastuullisuusohjelman indikaattoreita seurataan säännöllisesti.

Savilahden osaamiskeskittymän täysimääräinen hyödyntäminen ja esiin nostaminen. Business Center ja DigiCenter Ns toimintamallin edelleen vahvistaminen. Tutkimuksen vahvuusalat tukevat alueen elinvoimaa ja linkittyvät vahvasti eurooppalaisiin verkostoihin. Savonia vahvistaa rooliaan eurooppalaisessa korkeakoulualianssissa EU4Dual- rakenteessa.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€	56,2	56,6	56,0	59,1
Suoritetut tutkinnot	kpl	1 288	1 245	1 460	1 319
Hiilijalanjälki	Hiilitonni kg 1000 CO2	2 350	3 502	1 500	

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	56,2	56,6	56,0	59,1
Investoinnit M€***	18,5	1,6	2,0	2,2
Myynti kaupungille M€*	0,1		0,1	0,1
Tilikauden tulos M€**	1,1	6,6	1,0	0,2
Henkilöstökumäärä 31.12.	513	544	520	569

* Ilman hankerahoituksia

** Vuoden 2020 osalta ei sisällä Opistotien myyntivoittoa

*** Vuoden 2020 osalta bruttoinvestoinnit

Servica Oy

Tehtävä: Tukipalveluiden tuottaminen omistajille.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 50,87 %, PSSHP 48,47 %, muut kunnat ja kuntayhtymät sekä konserniyhtiöt 0,66 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Servican viime vuotta väritti neljä isoa teemaa: Pohjois-Savon hyvinvointialueen tukipalvelujen käyttöönoton valmistelut, muutokset hallinnossa, uusien toimitilojen rakentuminen sekä maailmantilanteen tuomat toiminnalliset ja kustannushaasteet.

Hyvinvointialueen tekemä linjaus tukipalvelujen hankkimisesta Servicalta oli mahdollisuus laajentaa yhtiön liiketoimintaa koko Pohjois-Savon alueelle. Keväisestä päätöksestä alkaen tehtiin järjestelmällistä ja laajaa palvelujen käyttöönoton valmistelutyötä, jotta palvelut olisivat vuodenvaihteessa katkeamattomia.

Valmistelu eteni hyvinvointialueen ja sen henkilöstön kanssa hyvässä yhteistyössä ja kumppanuushengessä – olimme molemmin puolin valmiita vuodenvaihteessa historialliseen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestelyjen muutokseen. Samaan aikaan saimme toteutettua olemassa olevien asiakkaiden palvelutuotannon täysimääräisesti.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenivät vuodesta 2021, mutta eivät toteutuneet tavoitellun mukaisesti. Sairauspoissaolojen määrään vaikutti etenkin alkuvuodesta pitkittynyt koronapandemia. Yhtiön tavoitteeksi tulokselle ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli asetettu 2,0 milj. euroa. Tätä tavoitetta yhtiö ei saavuttanut, tuloksen jäädessä kyseiseltä tasolta 1,5 milj. euroa. Syyt tähän löytyvät maailmantilanteen tuomista haasteista. Muiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta ei ole merkittäviä poikkeamia havaittavissa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön toiminta on laajentunut kattamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja eräiden kuntien palveluita sekä toiminta-alue on laajentunut koko Pohjois-Savon alueelle. Strategiatyö on edennyt suunnitelman mukaisesti ja tulee hallitukselle päätettäväksi maaliskuussa. Alueen kuntien tukipalvelutarpeiden kartoitus ja kartoituksen pohjalta toteutetaan mahdolliset omistajuus- ja sopimusneuvottelut. Yhtiöjärjestyksen ja osakassopimusten muutostarpeet tullaan kartoittamaan ja neuvottelemaan vuoden 2023 aikana.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Tilikauden tulos	M€	1,7	1,5	2,0	0,8
Liikevaihto/tehty työpanos (HTV3) kasvaa 0,5 % vuodesta 2020	t€	-	105,5	-	
Asiakastyytyväisyys	0-5	3,68	3,62	3,69	3,69
Laatupoikkeamat vähenevät vuodesta 2021	Kyllä/ei	31	96	-	
Henkilöstön sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät vuodesta 2021	kalenteri-päivää /henkilö	22,6	21,8	-	21,5

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	97,1	99,3	105,0	105,7
Investoinnit M€	0,7	0,5	1,0	2,4
Myynti kaupungille M€	42,1	43,5	45,0	47,4
Kaupungilta saadut lainat M€	3,1	3,1	2,3	2,7
Tilikauden tulos M€*	1,7	1,5	2,0	0,8
Osingot ja korot kaupungille M€	0,2	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	1 163	1 207	1 180	1 326

* Ostohyvitysten jälkeen

Mestar Kuopio Oy

Tehtävä: Kaupunkiympäristön rakentamisen ja kunnossapidon palvelujen tuottaminen Kuopio konsernille. Tavoitteena laadukkaan ja kustannustehokkaan palvelutuotannon lisäksi vastata osaltaan Kuopion kaupungin kokonaiselinvoiman lisäämisestä voimassa olevan strategian painopisteiden mukaisesti.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 99,94 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2022

Vuoden 2022 aikana uusi hallitus aloitti toimintansa. Yhtiö saavutti omistajan toiminnan eri osa-alueille asettamat tavoitteet. Talous pysyi tasapainossa, henkilöstötyytyväisyys pysyi hyvällä tasolla ja tilaajien kanssa onnistuttiin entistä paremmin yhteisten prosessien rakentamisessa. Toiminnan vastuullisuudessa edettiin suunnitelmallisesti niin hiilijalanjäljen pienentämisen kuin yhteiskuntavastuullisuuden osaltakin. Uutena mittarina otettiin käyttöön veropalauma.

Vuoden 2022 ympäristöraportti ilmestyy helmikuussa 2023. Työvalmennustoiminnan prosesseja täydennettiin opinnollistamisen osalta. Strategiatyö saatiin maaliin ja siihen liittyvien toimenpideohjelmien työstäminen on aloitettu. Muutosneuvottelut koskien organisaatiomuutosta käytiin loppuvuonna 2022. Varautumisen osalta käynnistettiin entistä tiiviimpi yhteistyö poliisin, pelastuslaitoksen ja puolustusvoimien kanssa.

Tilikauden liikevaihto oli 33 milj. euroa, liikevoittoprosentti 3,94 % ja tulos 583 000 euroa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Tilikauden aikana toimitilakulut sekä kone- ja kalustokulut nousivat merkittävästi johtuen hintojen heilahteluista. Merkittävimmät säästöt saatiin henkilöstökuluista (-0,7 milj. euroa) ja kaiken kaikkiaan kulukuri toimi kauttaaltaan, mikä mahdollisti budjetoitua hieman paremman tuloksen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Mikäli omistajien tulevaisuuden hankintastrategia ei heikennä yrityksen liikevaihtoa on yhtiön taloudellinen asema vakaa. Merkittävimmät haasteet liittyvät markkinoiden heilahteluihin millä voi olla vaikutuksensa urakoitsijoiden saatavuuteen ja kulujen kasvamiseen. Yksittäisenä seurattavana riskinä on toimitiloihin liittyvien

kustannusten kasvu elinkustannusten kasvun myötä. Henkilöstön osalta tilanne on toistaiseksi hyvä ja rekrytoinnit ovat onnistuneet.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2020	Toteuma 2021	Mittarin tavoitetaso 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto	M€		36,4	35,0	33,0
Tilikauden tulos	M€		0,4	0,2	0,6

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	Toiminta	36,4	35,0	33,0
Myynti kaupungille M€*	osake-	32,1	34,5	32,7
Takaukset kaupungilta M€	yhtiönä	-	-	-
Kaupungilta saadut lainat M€	alkoi	6,2	5,9	5,9
Tilikauden tulos M€	vuoden	0,4	0,2	0,6
Osingot ja korot kaupungille M€	2021	0,26	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.**	alusta	187	188	193

* Sisältää myös sisäiset erät

** Vakituiset ja määräaikaiset henkilöt palveluksessa 31.12. Ei työllistettyjä tms.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Tehtävä: Järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito, kehitysvammaisten erityishoito, perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvä sosiaalityö sekä huolehtia laissa säädettyistä muista tehtävistä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 55,86 %

Olellaiset kuntayhtymää koskevat tapahtumat vuonna 2022

Vuosi 2022 oli Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toiminnassa monista syistä erittäin haasteellinen, mutta ongelmista huolimatta monella sektorilla saavutettiin varsin hyvä toiminnan taso. Erikoissairaanhoidossa hoidettujen henkilöiden määrä lisääntyi edellisestä vuodesta, vaikka hoitajaksojen ja avohoitokäyntien määrä vähenikin.

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia vaikutti sairaanhoitopiirin toimintaan edelleen. Helmikuussa alkanut kansainvälinen kriisi Venäjän hyökättyä Ukrainaun aiheutti myös suomalaisissa sairaaloissa suuren panostuksen varautumiseen - erityisesti ennakoitujen hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden saatavuusongelmien vuoksi. Keuhkokuumeiden hoitajajärjestöjen työtaistelu, joka kesti ylityö- ja vuoronvaihtokiellon muodossa syksyyn saakka.

Terveystieteiden henkilöstön saatavuuden ongelmat Pohjois-Savossa realisoituivat kaikilla terveydenhuollon osa-alueilla vuoden 2022 aikana. Henkilöstön vaje perusterveydenhuollossa ja hoivapalveluissa aiheutti jatko- ja hoitopaikkojen ruuhkautumista ja tämä pakotti vähentämään ajoittain kiireetöntä toimintaa vuodeosastopaikkojen ruuhkautumisen vuoksi. Toisaalta myös erikoissairaanhoidossa oli suuria henkilöstön rekrytointivaikeuksia.

Edellä kuvattujen ongelmien vuoksi kiireetöntä erikoissairaanhoitoa jouduttiin vähentämään merkittävästi, mikä johti hoidon saatavuuden vähenemiseen ja hoitovelkaan erityisesti niillä erikoissairaloilla, joissa kiireetön toiminta on määrältään suurinta.

Sairaanhoitopiiri osallistui vuoden aikana aktiivisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelutyöhön. Hyvinvointialueen aloitettua toimintansa maaliskuussa 2022 henkilöstöstä myös siirtyi kokonaan hyvinvointialueen työtehtäviin. Vuoden mittaan Pohjois-Savon hyvinvointialueelle nimettiin sisäisen ilmoittautumismenettelyn kautta lisää henkilöstöä.

Islabin liikelaitoskuntayhtymän purettiin 31.12.2022 ja jako-osuudet siirrettiin omistaville sairaanhoitopiireille, joista suurin on Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Voimaanpanolain mukaan toiminta siirtyi yleisseuraantona hyvinvointialueille ja sieltä toiminta siirrettiin perustettuun Islab hyvinvointiyhtymään.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Sairaanhoitopiirin taloudellinen tulos vuonna 2022 oli tappiollinen. Suurin selittäjä tälle oli jäsenkuntamyynnin väheneminen. Pääosin tämä selittyy edellä kuvatuilla syillä ja kiireettömän hoidon rajoituksilla, mutta osin myös lähetemäärien vähenemisestä.

Maailmantalouden nopea muutos Ukrainan kriisin seurauksena heijastui myös Pohjois-Savoon. Maailmanlaajuisesti energian ja esimerkiksi hoitotarvikkeiden ja lääkkeiden hinnat nousivat ja Suomessa inflaatio vuoden 2022 lopussa oli noin yhdeksän prosenttia.

Samanaikaisesti hintojen nousun kanssa myös korot nousivat merkittävästi, mikä aiheutti jo vuoden 2022 aikana lainanhoitokulujen merkittävää kasvua.

Sairaanhoitopiirin toimintatuotot ylittyvät muutetun talousarvion 4 %:lla ja toimintakulut vastaavasti 2 %:lla. Suurin ero muutettuun talousarvioon on 8,5 milj. euron satunnainen tuotto. Sen muodostaa jäsenkunnilta kerättävä sairaanhoitopiirin alijäämän kattaminen, jota ei ole muutetussa talousarviossa. Myös rahoitustuotot jäivät 2,9 milj. euroa talousarviosta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle suoraan lain nojalla 31.12.2022, jolloin omaisuus, vastuut ja velvoitteet siirtyivät yleisseuraantona hyvinvointialueille.

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	Tavoite 2022	Toteuma 2022
Liikevaihto M€	447,4	472,0	481,0	480,0
Investoinnit M€	41,5	43,9	75,8	65,6
Laskutus kaupungilta M€	185,0	193,5	193,8	197,6
Tilikauden tulos M€	-9,9	4,6	0,0	-3,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	4 188	4 277	4 395	4 328

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Toiminta

Koronaepidemia, Venäjän sota Ukrainassa ja siihen liittyvät pakotteet vaikuttivat kaupungin toimintaan ja talouteen. Samaan aikaan kuntien toimintaympäristö oli suuren muutoksen edessä hyvinvointialueiden aloitessa itsenäisinä palvelunjärjestäjinä 1.1.2023. Tässä yhteydessä Pohjois-Savon pelastuslaitos siirtyi osaksi hyvinvointialuetta ja lomituspalvelut lisälmen kaupungin hallinnoimaksi. Kaupungin toimintakulut kasvoivat voimakkaasti. Hyvän palkkasummakehityksen sekä yhteisöverokehityksen myötä verotulokertymä parantui. Kaupunki sai myös kertaluonteisia koronatukia erityisesti sosiaali- ja terveystoimen menojen katteeksi. Talousarvion valmistelu vuodelle 2023 tapahtui epävarmassa ja muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ukrainan sodan seurauksena Suomeen on tullut yli 40 000 pakolaista. Kuopioon on perustettu kaksi vastaanottokeskusta joista toinen 800 paikkainen keskus aloitti toimintansa keväällä 2022 ja toinen 300 paikkainen vuoden 2023 alusta. Tilannetta on seurattu tiiviisti viikoittain johdon tilannekatsauspalavereissa. Pohjois-Savon kuntien sekä Maahanmuuttoviraston (Migri) yhteistyötä on tiivistetty Pohjois-Savon ELY:n kanssa perustetussa yhteistyöryhmässä (Nitro). Kaupungin henkilöstö eri toimialueilla on pystynyt reagoimaan ketterästi nopeasti syntyneen tilanteeseen ja on ottanut tilanteen hallintaan kumppanuudessa avaintoimijoiden kanssa.

Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset heikensivät talouden suhdannenäkymiä, mikä on heijastunut mm. energian ja raaka-aineiden hintojen nousuna sekä koneiden, laitteiden sekä komponenttien saatavuutena. Talouden epävarmuustekijät ja kohonneet tuotantokustannukset heikensivät yritysten kannattavuutta ja vaikuttivat yritysten investointihalukkuuteen. Työvoiman saatavuudessa oli edelleen haasteita. Yritystonttien kysyntä jatkui hyvänä ja huoli tonttien riittävydestä kasvoi. Merkittäviä yrityshankkeita odotti alueiden asema-kaavoitusta ja vuoden 2023 asemakaavaohjelmassa onkin vahva elinkeinopainotus.

Yhteisomisteiset yhtiöt tuottavat jatkossa tukipalveluita kaupungille ja hyvinvointialueelle. Tämän muutosprosessin myötä kaupungin omistussuhteisiin tulee muutoksia, mutta on ensiarvoisen tärkeää rakentaa avointa kumppanuutta ja vuorovaikutusta hyvinvointialueen, konserniyhtiöiden ja kaupungin välille. Konsernin rooli kasvua hyvinvointialuemuutoksen yhteydessä ja omistajapolitiikan täsmentäminen on ajankohtaista. Konserniohjauksen resursseja päätettiin vahvistaa vastaamaan muuttunutta tarvetta konserniohjaukspäälliköllä.

Edunvalvonnan ja vaikuttamisen painopisteitä vahvistettiin ja vaikuttamisviestinnän aineisto uusittiin. Edunvalvonnan painopisteenä oli erityisesti saavutettavuuden parantaminen. Onnistumisia yhteisessä vaikuttamisessa olivat päätös korkeakoulujen tekniikan koulutusvastuiden laajentamisesta ja diplomi-insinööriopiskelutuksen käynnistämisestä sekä Itärata hankeyhtiön perustaminen. Itäisen Suomen visiotyö käynnistyi loppuvuodesta 2022. Syksyllä Kuopiossa järjestettiin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa kaupunkifoorumi, jossa keskeisenä teemana oli kumppanuus. Lisäksi Kuopiossa toteutettiin Finnish Lakeland foorumi ja Itä-Suomi foorumi yhteistyössä Itä-Suomi Unionin kanssa. Koronarajoitusten päätyttyä tapahtumien ja vaikuttajavierailujen määrä kasvoi merkittävästi.

Kuopion strategia vuoteen 2030 uudistettiin ja hyväksyttiin valtuustossa 16.5.2022. Valtuustokauden tavoitteet otettiin huomioon vuoden 2023 talousarvion valmistelussa.

Uuteen EU-rakennerahastokautteen ”Uudistuva ja osaava Suomi” valmistauduttiin osallistumalla erilaisiin tiedotus- ja koulutustilaisuuksiin ja välittämällä tietoa edelleen kaupunkiorganisaatiossa. Yhteistyötä hankekumppaneiden kanssa tiivistettiin ja uudistettiin projektiseuranta sekä projektiohjeita. Uuden kauden 2021–2027 käynnistyminen viivästyi yli vuodella. Kaupungilla oli vuodenvaihteessa 2022/2023 sisällä kuusi rahoitushakemusta uuteen ohjelmaan.

Valtio solmi Kuopion ja 15 muun yliopisto- ja yliopistokeskuskaupungin kanssa innovaatiotoimintaa vahvistavat ekosysteemisopimukset helmikuussa 2021. Tavoitteena on luoda paikallisiin osaamiskärkiin rakentuvia kansainvälisesti houkuttelevia kokeilu- ja innovaatioympäristöjä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäville ratkaisuille. Kuopion innovaatioekosysteemin osaamiskärkinä ovat terveys- ja hyvinvointitekniologia sekä vesiosaaminen. Sopimusten toimeenpanoon kohdennetaan Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmakauden kestävän kaupunkikehityksen rahoitusta.

Seudullinen yhteistyö tiivistyi. Kuopion seudun MAL-sopimuksen ohjaukseen perustettiin johtavista päättäjistä ja seudun kunnanjohtajista koostuva ohjaus- ja seurantaryhmä. MAL-sopimuksen toimeenpanoa edistää seudun viranhaltijoiden yhteistyöryhmä. Keskeisin seudullinen valmistelutyö oli kaupunkiseutus suunnitelman ja seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen.

Ihmisläheinen digitaalinen kunta -hankkeessa lisättiin henkilöstön digikyvykkyyttä, toteutettiin pilottihankkeita ja laadittiin tulevien vuosien digikehittämistä linjaava digitalisaation tiekartta. Hanke päättyi vuodenvaihteessa.

OmaKuopio.fi -sähköisen asioinnin alustaratkaisu ja sähköisten palveluiden kehittämiseen tähtäävä hanke saatiin loppuun lokakuussa 2022. Lisäksi kaupungin verkkosivu-uudistuksen toteutus aloitettiin. Koronavies-tintä siirtyi Ukrainan tilanteesta ja energiansäästöä sekä varautumisesta viestimiseen.

Kaupungin työnantajamielikuva ja rekrytointimarkkinoinnin malli otettiin käyttöön. Erityiset rekrytointimarkki-noinnin panostukset käytettiin keskeisiin avainpaikkoihin kaupunkiorganisaatiossa. Lisäksi kaupungin brändi lanseerattiin valtakunnallisesti marraskuussa 2022.

Meneillään on Haltuun-projekti, jonka tarkoituksena on koota hallinto- ja tukipalvelut suuremmiksi kokonai-suuksiksi. Tavoitteena on, että tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja henkilöstön moniosaamisen sekä digitalisaa-tion hyödyntämisellä pystytään suoriutumaan vähemmällä henkilöstömäärällä, sujuvoittamaan palveluproses-seja ja vähentämään henkilöriskejä. Osa uudistuksen toimeenpanosta toteutetaan vuonna 2023.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun toimeenpano jatkui läpi vuoden 2022.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Elinvoima- ja konsernipalvelujen toimintakatteen toteuma oli 25,1 milj. euroa, mikä on 1,1 milj. euroa talousar-viota parempi. Toimintatuottojen toteuma oli 0,6 milj. euroa talousarviota suurempi ja toimintakulujen 0,5 milj. euroa talousarviota pienempi.

Toimintatuotoissa merkittävin poikkeama oli lomituspalvelussa. Toimintatuottojen kertymä oli 0,4 milj. euroa talousarviota suurempi.

Toimintakulujen suurimmat poikkeamat talousarvioon nähden olivat kaupunginkansliassa ja yrityspalvelussa. Kaupunginkanslian toimintakulut alittuivat 0,4 milj. euroa. Yksikössä oli täyttämättä useita tehtäviä, mikä ai-heutti mm. henkilöstökulujen alittumisen talousarviosta.

Yrityspalvelun toimintakulut alittuivat 0,3 milj. euroa. EU:n uuden rakennerahastokauden hidas käynnistyminen on viivästyttänyt uusien EU-hankkeiden alkamista ja tältä osin osa kaupungin vastinrahasta jäi käyttämättä. Yrityshankkeisiin suunnattuja harkinnanvaraisia avustuksia myönnettiin budjetoitua vähemmän ja palveluos-toissa säästy rahaa mm. viivästyneiden tietojärjestelmä hankintojen vuoksi. Myös innovaatioekosysteemisopi-muksen hankkeiden haku ja käynnistäminen viivästy. Keskeinen syy viivästyksille on ollut työ- ja elinkeino-ministeriön hankkiman hakujärjestelmä Euran käyttöönoton ongelmat.

Työllisyyspalvelun toimintakulut ylittivät talousarviosta 0,2 milj. euroa. Toteumassa realisoitui läpi vuoden nähtävillä ollut riski työmarkkinatuen kuntaosuuden ylittymiselle. Työmarkkinatuen kuntaosuuden 0,7 milj. eu-ron määrärahaylitystä katettiin merkittävästi työllisyyspalvelun muilla määrärahojen säästöillä.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Työnantajapalvelu on osallistunut merkittävällä työpanoksella hyvinvointialueen valmisteluun ja hen-kilöstön hallittuun siirtymiseen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Liikkeenluovutusyhteistoimintame-nettely pidettiin luovuttajien (kunnat ja kuntayhtymät) ja luovutuksensaajan (Pohjois-Savon hyvinvoin-tialue) välillä syksyllä.
- Henkilöstön siirtosopimus on käsitelty yhteistoiminnallisesti yhteistyötoimikunnassa ja kaupunginhalli-tuksessa.
- Hyvinvointialue tulee olemaan jatkossa kaupungille merkittävä yhteistyökumppani hyvinvoinnin edis-tämisen näkökulmasta.
- Työllisyyspalvelu ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen edustajat sopivat vuoden 2022 lopulla kotoutta-misen palveluiden sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluiden yhteisistä järjestelyistä, joilla

asiakkaiden palvelut saatiin turvattua eikä katkoksia palveluihin tullut. Työkyvyn tuen palveluihin liittyvän yhteistyön suunnittelu jäi pääosin vuodelle 2023.

- Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyösopimuksen valmistelu siirtyi vuodelle 2023.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Etä- ja hybridityö vakiintui normaaliksi toimintatavaksi. Etätyössä on tunnistettu johtamiseen liittyviä haasteita. Työyhteisöjen ja tiimien tulee jatkuvasti kiinnittää huomiota etätyön haasteisiin ja käydä yhteistä keskustelua kaupungin yhteisistä etätyön linjauksista ja sopia yhteisistä hyvistä toimivista käytännöistä.
- Työsuojelutoimikunta on kokoontunut säännöllisesti ja työsuojelutoimikunnassa on käyty läpi katsaus elinvoima- ja konsernipalvelujen työhyvinvoinnin tilasta. Kevan työhyvinvointikyselyn tulokset käydään läpi työyhteisöissä.
- Elinvoima- ja konsernipalvelujen sairauspoissaolot lisääntyivät 0,9 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohti edelliseen vuoteen verrattuna ja ovat nyt 22,4 pv/htv.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Sisäisen valvonnan yleisohje päivitettiin keväällä 2022. Ohjeiden jalkauttamista palvelualueille jatketaan vuonna 2023.
- Henkilöstön osaamista on vahvistettu tarjoamalla henkilöstölle monipuolista koulutusta. Tarjolla on sekä sisäistä että ulkoista koulutusta. Vuosittain laaditaan sisäinen koulutusohjelma, joka käsitellään yhteistyötoimikunnassa. Lisäksi käytössä on sähköinen koulutusalausta, jossa on eri koulutussisältöjä ja joihin henkilöstö voi omatoimisesti perehtyä.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjisympäristö	Matkailun edistäminen	Siirtyminen aluemarkkinoinnista kokonaisvaltaiseen matkailunhallintaan. Pohjois-Savon yhteisen matkailun kehittämismallin kehittäminen ja käyttöönotto. Matkailullisesti merkittävien alueiden aktiivinen kehittäminen, kehittämishankkeet.	● (etenee suunnitellusti) Pohjois-Savon yhteisen matkailun kehittämismallin kehittäminen ja käyttöönotto on valmisteluvaiheessa. Kuopion ja Tahkon alueella on valmistelussa ja toteutuksessa useita matkailun kehittämis- ja investointihankkeita. Puijon tuolihissi käyttöönotettiin joulukuussa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Tarjotaan kesätyö- ja harjoittelupaikkoja alueen oppilaitoksissa opiskeleville (ml. kv-opiskelijat).	■ (etenee hitaasti tai osittain) Kesätyöpaikkojen sekä kesätyöseteleiden tarjoaminen toteutui suunnitellusti. Kv-opiskelijoita ei ohjautunut keskitetyn rahan kautta harjoittelujaksoille kaupungille.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Yrityskannan ja työpaikkamäärän kasvattaminen.	Edistetään innovatiivisia hankintoja ja yhteiskehittämistä yritysten kanssa. Edistetään yhteistyössä oppilaitosten kanssa yrittäjyyttä ja innovaatioiden kaupallistamista Business Centerissä.	● (etenee suunnitellusti) Business Center- ja Living Lab-toimintaa on jatkettu hankkeiden loppumisen jälkeen suunnitelman mukaisesti. Kuopiolla vetovastuu kansallisen Hankinta-Suomi -ohjelman innovaatiot -teemaryhmässä.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Innovaatioekosysteemi edistää Kuopion kasvua.	Toteutetaan Kuopion ekosysteemisopimusta yhdessä muiden sopimusosapuolien kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Ensimmäinen kestävä kaupunkikehityksen (ekosysteemisopimus) rahoitushakuerros toteutettu rahoittajakumppanin maakuntaliiton kanssa. Valmistelu kansallisiin teemavetovastuuhankkeisiin (hyvinvointi ja terveys).	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Invest & Expand in Pohjois-Savo Region -hankkeen toteuttaminen	● (etenee suunnitellusti) Invest & Expand in Pohjois-Savo Region -hanke on käynnissä suunnitellusti, vuoden 2022 loppupuolella hanke toteutti onnistuneesti Kuopio Goes Slush-tapahtuman Helsingissä ja osallistui Saksassa ja Ruotsissa järjestettyihin investoritapahtumiin.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Toteutetaan vaikuttamisviestintäsuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä. Keskeisiä edunvalvonnan kohteita ovat valtion budjetti, hyvinvointialueen muodostaminen, alueen saavutettavuus sekä valmisteilla oleva lainsäädäntö. Tiivistetään edunvalvonnan yhteistyötä.	● (etenee suunnitellusti) Onnistumisia ovat olleet mm. korkeakoulujen tekniikan alojen laajennukset sekä Itärata Oy:n perustaminen. Otettu kantaa syksyllä käynnistyneen itäisen Suomen visiotyöhön. Kuopio-tietoutta on välitetty isoissa tapahtumissa (Lakeland-foorumi ja TEMin kaupunkifoorumi) Kuopiossa sekä lukuisissa vaikuttajavierailuissa. Lisätty yhteistyötä uusien MAL-seutujen kesken ja kaupunkiseudun toimijat ovat järjestäytyneet MAL-sopimuksen seurannassa. Edunvalvonnan yhteistyötä on tiivistetty maakuntaliiton kanssa. Kh linjasi edunvalvonnan tavoitteet ja toimintamallin 19.9.2022.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Kaupunkikeskustan elinvoiman lisääminen.	Toteutetaan tietoliikennekonseptoinnissa laadittua mikrokanava-, suojaputki- ja 5G-tekniikan hyödyntämissuunnitelmaa ja ohjeistusta, jolla lisätään kaupungin elinvoimaisuutta.	● (etenee suunnitellusti) Aloitettu konseptin mukainen toteutus mikrokanavien ja suojaputkien osalta.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Työttömyys, nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät.	Toteutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilu. Rakennetaan yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa työttömien työkyvyn tuen toimintamalli. Valmistaudutaan TE-palvelut 2024 -uudistukseen ja ko. palveluiden järjestämisvastuun siirtoon kunnille.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Työllisyyskehitys on ollut Kuopiossa hyvää. Samoin nuorisotyöttömyys on laskenut jo vuoden 2019 tasolle. Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt 4/2022 laskuun, mutta sen sulaminen on tapahtunut odotettua hitaammin. Kuntakokeilun toimeenpano ja TE24 uudistukseen valmistautuminen ovat toteutuneet kohtuullisen hyvin. Hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä ei ole päästy suunnittelemaan toivotulla tavalla.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Päivitetään palveluja koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma seurantamalleineen.	✓	(valmis) Kh hyväksyi palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 28.11.2022	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	Tarjotaan asukkaille mahdollisuus osallistua kaupungin strategiatyöhön ja muuhun asukkaita koskevaan suunnitteluun. Rakennetaan osallisuusalustaa OmaKunta-hankkeessa.	●	(etenee suunnitellusti) Asukkaiden osallistamista tehty osana valmistelua. Toteutettu loppuvuodesta toiminnan arviointikysely pitäjäraadeille ja yhteistyöelimille. OmaKunta-sähköisen asioinnin alustan ensimmäinen vaihe toteutettu yhteistyössä Siilinjärven kanssa VM:n digikanustin rahoituksen tuella.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinympäristöön säilyy korkeana.	Asukkaiden vaikuttamista ja osallistamista lisätään eri tavoin.	●	(etenee suunnitellusti) On pidetty asukkaille avoimia tilaisuuksia ja valmisteltu Kuopio -alustaa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopiossa resurssiviisasta.	Hankintaohjeisiin sisältyy ohjeet ympäristövaikutusten arvioinnista. Sansia Oy:n kanssa on säännölliset yhteistyötapaamiset ja järjestetään yhteistyössä koulutuksia henkilökunnalle.	● (etenee suunnitellusti) Valmisteltu vastuualueen ilmastosuunnitelma ja alettu sen toteuttaminen.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Jaetaan työhyvinvointiin tarkoitettu 150 000 euron määräraha työyhteisöille erikseen määriteltyjen kriteerien perusteella. Esihenkilöseminaarissa yhtenä teemana on työhyvinvointi ja työturvallisuus. Kehitetään esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä (Ihmisläheinen digitaalinen kunta –hanke).	● (etenee suunnitellusti) Työhyvinvointirahaa käytettiin 90 000 euroa. Määrärahaa käytettiin pääsääntöisesti työnohjaukseen. Kertomusvuoden sairauspoissaolot olivat 21 pv/htv. Järjestettiin useita koulutuksia ja valmennuksia digitalisaation osaamiskyvykkyiden nostamiseksi osana Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta (IDK) -hanketta. Henkilökoulutuspäiviä vuonna 2022 yhteensä 560. Lisäksi digitaaliseen Priima-oppimisympäristöön tuotettiin digitalisaatiosta kolme laajaa oppimiskokonaisuutta. Hankkeen kolmevuotisen 2020–2022 toteutuksen opit ja hyvät käytännöt muodostivat syksyn Ennakkoviisat -esihenkilöseminaarin sisällön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

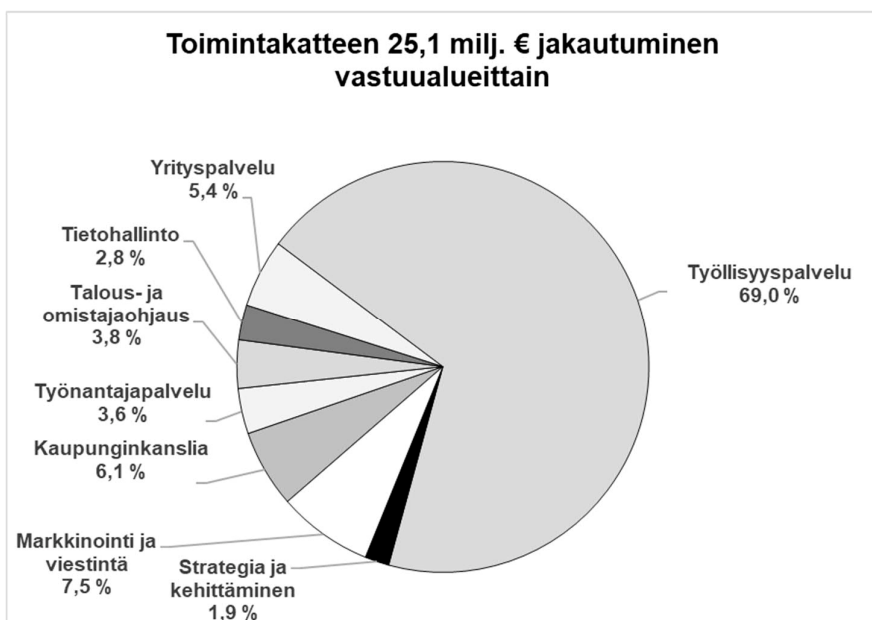
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan hyvästä työnantajaku- vasta ja henkilöstöhankinnasta.	Tehostetaan markkinointia hen- kilöstön hankinnassa ja suositel- laan lähtöhaastattelujen suoritta- mista, kun henkilökunta vaihtaa työpaikkaa. Intro työntekijöiden sähköinen perehdytysalusta on laajasti käytössä työyksiköissä.	● (etenee suunnitellusti) Kaikki uudet työntekijät ja harjoittelijat perehdytetään Introlla. Vuonna 2022 otettiin käyttöön lähtöky- sely. Kyselyn perusteella 75 % suositte- lee edelleen Kuopion kaupunkia työnan- tajana.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma
	Uudistetaan johtamista, tuetaan esi- miestyötä ja lisätään erilaisia työnte- kemisen muotoja, kuten työn moni- paikkaisuutta.	Käydään läpi vastuualueen toi- minta siirryttäessä hybridimalliin. Kartoitetaan tilankäyttö ja ko- kouskäytännöt sekä sovitaan ta- vat, jolla parhaiten valmistellaan yhteisiä asioita. Huolehditaan, että sekä toimisto- että etätyövä- lineet ovat kunnossa. Toteutetaan esimies-, etätyö- ja työtyytyväisyyskysely. Esimiestyötä ja johtamista tue- taan mm. kouluttamalla esihen- kilöitä.	● (etenee suunnitellusti) Monipuolista koulutusta järjestettiin esi- henkilöille ja henkilöstölle. Painopiste- alueina olivat esimiestyön tukeminen, järjestelmien käytön osaamisen varmis- taminen nk. digikyvykkyyden edelleen kasvattaminen, saavutettavuus, tieto- suoja- ja tietoturva, työturvallisuus, työ- hyvinvointi sekä työelämätaidot. Toteutettiin esihenkilö- ja työhyvinvointi- kyselyt. Osassa vastuualueita on luovuttu henki- lökohtaisista työpisteistä, testattu työpis- teen varausjärjestelmää ja kehitetty työ- pistevarauksen toimintamallia ja peli- sääntöjä.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Järjestetään henkilökunnalle koulutusta tiimityöskentelystä ja työyhteisön kehittämistaidoista. Kysely toteutetaan osana varsinaista esimies-, etätö- ja työtyytyväisyyskyselyä. Otetaan käyttöön ja jalkautetaan kaupungin henkilöstön aloite- ja osallisuustoimintaan uusi digitaalinen alusta. Palkitaan vuoden mittaan syntyneet parhaat ideat. Hyödynnetään aktiivisesti hankittuja digitaalisia osallisuustyövälineitä.	● (etenee suunnitellusti) Henkilöstön aloite- ja ideointialusta Ideapulputtamo otettiin käyttöön. Ideapulputtamo mahdollistaa matalan kynnyksen kanavan aloitteille ja ideoille sekä henkilöstön osallistamisen asioiden jalostamiseen yhdessä vastuuhenkilöiden kanssa. Parhaat ideat palkittiin loppuvuodesta. Digitaalisten yhteistyö- ja osallisuustyökaluja kokeiltiin aktiivisesti esim. osana työarkea, työpajoja ja kartoituksia. Kokeiluilla tavoiteltiin ymmärrystä ja tietoa parhaiten soveltuvista työvälineistä, joiden käyttöä kannattaa jatkaa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Kehitetään digitaalisia palveluja osana Ihmisläheinen digitaalinen kunta hanketta. Digitalisoidaan yrityspalveluja osana VM:n Yritysdigi-hanketta. Kehitetään sähköisen asiainnin alusta omaKuopio.fi.	● (etenee suunnitellusti) Digitaalisia palveluja kehitettiin osana IDK-hanketta. 3-vuotisen toteutuksen aikana toteutettiin 14 käytännönläheistä palvelutuotantokokeilua. Näistä 2 on jo käytössä ja 9 on käyttöönottovalmiita. Yritysdigi-hankeessa kehitetyn digitasomittariston avulla luotiin tilannekuva kaupungin palvelutietovarannossa olevien palveluiden digitasoista, jota hyödynnetään palveluiden digitalisoinnin priorisoinnissa. Sähköisen asiainnin alustan omaKuopio.fi ensimmäinen vaihe saatiin toteutettua osana OmaKunta-hanketta. Alustan kehittäminen jatkuu sisällöntuotannolla.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Osallistutaan aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun.		■ (etenee hitaasti tai osittain) Kuopion yliopistollisen sairaalan roolin ja rahoituksen jatkuvuuden tärkeyttä on painotettu edunvalvonnassa ja lausunnoissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Strategian uudistamisessa otetaan huomioon kaupungin muuttuva rooli ja tehtäväkenttä.		✓ (valmis) Uudistettu strategia hyväksyttiin ja muuttuva rooli huomioitiin sen sisällössä. Hallinto- ja tukipalvelujen organisoinnin toimeenpano aloitettiin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Noudatetaan talousarviota ja -suunnitelmaa. Hyödynnetään ulkoisia rahoituslähteitä, kuten EU-rahoitusta, mahdollisimman tehokkaasti strategisten toimenpiteiden toteuttamisessa.		● (etenee suunnitellusti) Uuteen EU:n rahoituskauteen valmistauttiin osallistumalla koulutuksiin sekä viemällä eteenpäin projektiohjeiden ja projektitoiminnan työkalujen päivitystä. Verkostoyhteistyötä tiivistettiin Savonia amk:n kanssa. Uuden EU-rahoituskauden 2021–2027 hankepäätökset ovat myöhässä valtakunnan tason järjestelmäteknisistä syistä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kaupungin toimitilaverkosto mitoiteetaan asiakastarpeen ja talouden kestokyvyn mukaisesti.			■ (etenee hitaasti tai osittain) Elinvoima- ja konsernipalvelujen toimitilat ovat säilyneet ennallaan vaikkakin tilankäyttö on osin tehostunut.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Elinvoima- ja konsernipalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	8 847		8 847	9 643	796	109,0 %
Maksutuotot	1 458		1 458	1 121	-337	76,9 %
Tuet ja avustukset	2 611		2 611	2 743	133	105,1 %
Vuokratuotot	2		2	9	7	460,6 %
Muut toimintatuotot	72		72	76	4	105,3 %
TOIMINTATUOTOT	12 990		12 990	13 593	603	104,6 %
Palkat ja palkkiot	-14 822		-14 822	-14 460	362	97,6 %
Eläkekulut	-3 217		-3 217	-3 310	-93	102,9 %
Muut henkilösivukulut	-715		-715	-851	-136	119,0 %
Henkilöstökulut	-18 754		-18 754	-18 621	133	99,3 %
Palvelujen ostot	-6 594		-6 594	-5 995	599	90,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-262		-262	-201	61	76,9 %
Avustukset	-12 141		-12 141	-12 655	-514	104,2 %
Vuokrakulut	-1 167		-1 167	-1 146	21	98,2 %
Muut toimintakulut	-250		-250	-80	170	31,9 %
TOIMINTAKULUT	-39 167		-39 167	-38 698	470	98,8 %
TOIMINTAKATE	-26 178		-26 178	-25 105	1 073	95,9 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-619		-619	-430	189	69,4 %

Kaupunkiympäristön palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Toiminta

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta toteutui lähes suunnitelman mukaisesti. Talouden osalta tulos toteutui huomattavasti suunniteltua paremmin. Koronapandemia muutti monelta osin toimintatapoja ja etätyöskentelystä on muodostunut pysyvä toimintatapa palvelualueella. Toimintaympäristön muuttaminen monipaikatyöskentelyä tukevaksi on aloitettu. Kaupunkiympäristön palvelualueen henkilöstön liikkuvuus ja hakeutuminen toisten työnantajien palvelukseen on lisääntynyt. Tämä kuormittaa henkilöstöä ja aiheuttaa viivästymistä aikatauluissa sekä hiljaisen tiedon poistumista organisaatiosta.

Keskeiset strategisen maankäytön suunnittelutyöt esim. Vanuvuori, keskusta ja Kelloniemi ovat edenneet suunniteltua hitaammin. Turun ja Helsingin kanssa tehtävä, VM:n palveluverkkosuunnitteluun liittyvä toimintamallihanke (Digi-Pave) on saatu päätökseen onnistuneesti. Kuopion kasvutavoitteiden toteutumisen edellyttämät asemakaavatyöt kuten Savilahden Vanhan varikon pohjoisosan laaja asuntopainotteinen alue sekä Belanrannan matkailupalveluiden alue hyväksyttiin. Keskustan täydennysrakentamista mahdollistavia asemakaavoja valmistui useita. Yritysalueiden asemakaavoitus on edennyt suunniteltua hitaammin. Kunnallistekniikan suunnittelutyöt ovat edenneet ohjelmointien mukaisesti.

Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimuksen mukainen vuositavoite on 1 400 uutta asuntoa, josta kolmasosa on kohtuuhintaista valtion tukemaa ARA-tuotantoa tai vapaarahoitteista vuokratuotantoa. Kuopion tavoite 1 200 asuntoa ylittyi viime vuonna: Yhteensä asuntoja valmistui noin 1 430 kpl, josta kohtuuhintaisen asuntotuotannon osuus oli noin kolmannes. Eniten uusia asuntoja vuoden 2022 aikana valmistui keskustaan, Saarikka-alueeseen sekä Hiltulanlahteen. Kuopion Porttiin valmistuivat alueen viimeiset asunnot ja Hatsalaan valmistuivat alueen ensimmäiset asunnot. Rakennuslupien määrä kääntyi laskuun vuoden 2022 aikana ja on odotettavissa, että Kuopion asuntotuotannon väheneminen hieman vielä jatkuu. Arvio vuoden 2023 asuntotuotannon määrästä on kuitenkin lähellä Kuopion tavoitetta.

Investointien osalta kaikki tärkeimmät kohteet etenivät aikataulussa. Rakentamisen painopiste oli Savilahden alueella ja pientalorakentamisen painopiste Hiltulanlahden alueella. Savilahdessa kohteina olivat Hehkun Sydän Yliopistorannan kohdalla sekä moottoritien ramppi, Volttikadun urakka, Niiralankadun radan alitusurakka sekä Vanhan Varikon alue. Puijolla uusittiin hiihtohissi ja Puijon tornin piha-alueen saneeraus valmistui. Lisäksi rakennettiin Puijon laelle uusi esteetön reitti ja peruskunnostettiin Puijon alueen luonto- ja maastopyöräreitit.

Kunnossapidon palvelut järjestettiin käyttösuunnitelman mukaisesti. Keskustan ja eteläisen alueen alueurakoiden kunnossapitosopimusten uusimisen osalta Mestar Oy:n kanssa neuvoteltiin vuoden siirtymäaika. Tällä järjestelyllä turvattiin kunnossapidon jatkuvuus näillä alueilla.

Jätehuollon viranomaispalveluissa uudistettiin vuoden 2022 aikana kunnalliset jätehuoltomääräykset ja jäte-taksat, jotka ovat tulleet voimaan 1.1.2023. Kuntien uutta jätepoliittista ohjelmaa ja jätehuollon palvelutasoa laadittiin projektisuunnitelman mukaisesti laajassa yhteistyössä kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa. Jätehuollon kehittämistavoitteet ja toimenpiteet koottiin tässä prosessissa yhteen ohjelma- ja palvelutasoluonnoksiksi, jotka on tarkoitus hyväksyä keväällä 2023 aikana.

Joukkoliikenteen osalta loppuvuoden matkustajamäärän kehitys oli hyvä ja tavoitti vuoden 2019 huipputason. Vuoden 2022 matkustajamäärä oli 7,3 milj. matkustajaa. Walmi lippu- ja maksujärjestelmässä siirryttiin tunnistepohjaisuuteen, mikä mahdollistaa mm. kumppanuussopimuksen solmimisen sekä siirtymisen lähimaksamiseen. Paikallisliikenteestä noin 80 % ajetaan puhtailla käyttövoimilla. Joukkoliikenteen asiakastyytyväisyyskyselyjä on tehty neljä kertaa vuodessa ja kaikissa kyselyissä yleisarvosanaksi Viikulle annettiin yli neljä asteikolla 1–5. MUKKE-hanke (mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla) käynnistyi ja siirtyi pilottivaiheeseen. Kaupunkipyörillä ajettiin enemmän kuin koskaan ja käyttöaste oli pyörien käyttöaikana noin 7 käyttökertaa/pyörä vuorokaudessa.

Ulkoilu- ja virkistyspalveluiden sekä vapaa-ajan kalastuksen kysyntä on jatkunut koko vuoden vilkkaana koronaviruksen aiheuttaman ulkoilubuumin vuoksi. Erityisesti lähialueen laavuilla ja muilla nuotiopaikoilla virkistyspalveluiden kysyntä on ollut erittäin vilkasta ja muuallakin aiempaa vilkkaampaa. Kaupunki sai ympäristöministeriön ja Uudenmaan ELY-keskuksen koronaperusteista rahoitusta lähivirkistysalueiden kehittämiseksi Puijolla ja Etelä-Kallaveden saaristossa.

Ympäristöterveydenhuollossa kuluneen vuoden aikana on otettu käyttöön valvonnan perusmaksu, jonka ansiosta ympäristöterveydenhuolto kattaa menoista maksutuloilla n. 40 %:a aiemman n. 20 %:n sijaan.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Kaupunkiympäristön palvelualueen tulos muodostui selkeästi talousarviota paremmaksi.

Joukkoliikenteen hyvä matkustajamäärän kehitys on tuonut enemmän lipputuloja. Lisäksi saatiin kohonneiden kustannusten kattamiseen ylimääräinen valtionavustus ja myös Kelan koulumatkatukea tuli budjetoitua enemmän. Valtionavustuksia saatiin ennakoitua enemmän myös hankkeiden osalta.

Maankäyttösopimuksista kertyi vuonna 2022 tuloja 5,7 milj. euroa, mikä ylittää talousarviotavoitteen 1,3 milj. eurolla. Tähän vaikuttivat erityisesti keskusta-alueen useat kaavakehityshankkeet ja asemakaavahankkeiden hyväksymisen ja maankäyttösopimustulojen siirtyminen vuodelta 2021 vuodelle 2022. Myyntivoittotavoite asetettiin talousarviovaiheessa korkealle tasolle. Tavoitteen toteutuminen olisi edellyttänyt muutaman ennakoimattoman riittävän suuren tonttikaupan toteutumista. Ukrainan sota ja korkotason nousu aiheuttaa vaikutuksia rakentamiseen ja mm. asuntojen kysyntään. Tämä heijastuu väistämättä arvotonttien kysyntään. Myyntivoittotavoitteesta jäätii noin 3 milj. euroa talousarvioon verrattuna toteuman ollessa 2,5 milj. euroa.

Maanvuokratuloja kertyi vuonna 2022 yhteensä 21,2 milj. euroa, mikä ylittää talousarvion reilulla 0,9 milj. eurolla. Tähän on vaikuttanut mm. talousarviovaiheessa ennakoitua suurempi elinkustannusindeksin pisteluvun nousu. Maaomaisuuden kokonaistulot olivat kuitenkin lähes talousarvion mukaiset.

Tuloja kertyi suunniteltua enemmän palvelujen myynnistä, autopaikkavelvoitemaksuista sekä metsänmyynnistä. Rekrytoinnin ja työvoiman saatavuuden haasteiden vuoksi palvelualueella oli runsaasti täyttämättä olevia tehtäviä. Tämä näkyi henkilöstömenosäästöinä, mutta myös henkilöstön kuormittumisena, töiden kasaantumisenä ja palvelun laadun heikentymisenä. Palvelujen ostojen osalta kustannukset ylittyivät kunnossapidon ja joukkoliikenteen osalta.

Investointien osalta bruttokustannukset ylittyivät noin 1,0 milj. euroa. Tämä aiheutui pääasiassa yleisestä kustannustason noususta. Savilahden Vanhan Varikon alueen jäljellä oleva infrarakentaminen käynnistettiin ajateltua aikaisemmin asuntotuotannon turvaamiseksi. Rahoitusosuuksia jäi budjetoituun verrattuna saamatta noin 2,2 milj. euroa investointien keskenäisyyden vuoksi.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Hyvinvointialueelle siirtyvien kaupungin ikäihmisten hoivahankkeiden valmistelu on edennyt yhteistyössä Niiralan Kulma Oy:n kanssa.
- Palveluasumisen asukasvalintojen valvontaa ja prosessia on mietitty jo hyvinvointialueen näkökulmasta.
- Kuopion kaupungin epidemiatyöryhmän jatkuvuus on pyritty varmistamaan. Ympäristöterveydenhuolto jäi kaupungille ja tartuntatautiviranomainen siirtyi hyvinvointialueelle.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Palvelualueen henkilöstö on pääsääntöisesti työskennellyt etätyössä. Esimiehet ovat osallistuneet aktiivisesti etätyöskentelyn johtamista käsitteleviin koulutuksiin. Tiivis yhteydenpito henkilöstöön varmistetaan säännöllisillä palavereilla. Työpaikkakokouksia on alettu pitää lähikokouksina.
- Työhyvinvointia on pidetty yllä tiiviillä yhteydenpidolla ja kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen liikumiseen. Henkilöstön tapaamisia on järjestetty työ- ja tyhy-tapahtumissa. Sairauspoissaolot ovat pysyneet hyvällä tasolla kaupunkiympäristön palvelualueella.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Etäkoulutukset ovat lisänneet henkilöstön koulutusmahdollisuuksia merkittävästi ja koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti. Lähikoulutuksiin osallistuminen on myös kasvanut koronavuosiensa hiljaiselon jälkeen. Yksikötasoisia ohjeita on päivitetty työyksiköiden valitsemassa laajuudessa.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yritys- ja ympäristö	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta asunto- ja yritystonttitarjonnasta.	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta asunto- ja yritystonttitarjonnasta MAL-sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Vanuvuoren asemakaavoitus aloitetaan. Maanhankinnalla huolehditaan riittävästä raakamaavarannosta.	<p>■ (etenee hitaasti tai osittain) Vanuvuoren asemakaavoitusta ei ole aloitettu. Osayleiskaava ei ole valmistunut.</p> <p>Raakamaavaranto on hyvä.</p> <p>Pienen Neulamäen selvitystyö aloitettiin. Tehdaskadun asemakaavaa vietiin eteenpäin</p>	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Matkailun edistäminen	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä Kuopion keskustassa ja Tahkolla. Puijolla toteutetaan lakialueen infran rakentamista, uusitaan hiihtohissi ja pesäpallokentän tekonurmi.	<p>● (etenee suunnitellusti) Tahkon kaavahankkeet ja suunnitelmat etenivät suunnitelmien mukaisesti.</p> <p>Tahkon keskustassa parannettiin Sääskiniementietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa.</p> <p>Tahkomäentien ja Panoraamatien parannushanke valmistui.</p> <p>Kuopiolaisten retkeilyä ja matkailua palvelevia reittejä ym. rakenteita on rakennettu Etelä-Kallaveden saaristoon, Puijolle ja Tahkolle.</p> <p>Puijon lakialueen työt ovat valmiina ja uusi hiihtohissi on käytössä.</p>	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yritys- ympäristö	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Tarjotaan opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja kesätyöpaikkoja	●	(etenee suunnitellusti) Kaikilla vastuualueilla on opiskelijoille tarjottu harjoittelupaikkoja. Lisäksi on tarjottu koululaisille kesätöitä.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Yrityskannan ja työpaikkamäärän kasvattaminen.	Kaavoitusohjelmiin sisällytetään riittävästi yritystontitarjontaa, erityisesti Haapaniemellä ja Pielessä Neulamäessä.	●	(etenee suunnitellusti) Tehdaskadun yritysalueen asemakaava tuli vireille alkuvuodesta. Pienen Neulamäen asemakaavan valmistelu aloitettiin. Savilahteen Varikon alueelle valmistui asemakaava, joka mahdollistaa yritystoimintoja erilaisiin tarpeisiin.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Viestitään aktiivisesti kaupunki-kehityshankkeiden etenemisestä kuten Savilahti, keskustan hankkeet, Tahko, ulkoilu- ja virkistyspaikat.	●	(etenee suunnitellusti) Savilahden hankkeen etenemisestä on viestitty aktiivisesti eri välineissä. Kuopiolaisten retkeilyä ja matkailua palvelevia reittejä ym. rakenteita on rakennettu Etelä-Kallaveden saaristoon, Puijolle ja Tahkolle ja niistä on viestitty aktiivisesti.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Kehitetään viestintää ja edunvalvontaa systemaattisesti kaupunkiympäristön palvelualueen verkostoissa.	●	(etenee suunnitellusti) Kuopion seutu on päässyt mukaan MAL-sopimuksen piiriin ja toimii siinä aktiivisesti.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin ammatillisiin verkostoihin ja tehdään yhteistyötä muiden kaupunkien kanssa. Huolehditaan MAL-sopimuksen velvoitteiden toteutumisesta.	<p>Asuntotoimi on osallistunut asumisen osalta MAL-työskentelyyn ja erilaisiin webinaareihin aktiivisesti. Myös ARAn ja ympäristöministeriön kanssa on käyty erilaista keskustelua Kuopion tilanteesta ja MAL-tavoitteiden edistämisestä tulevina vuosina. MAL-asioista on vaihdettu myös ajatuksia mm. Lahden ja Jyväskylän kesken.</p> <p>On osallistuttu Kuntaliiton valtakunnallisiin ja 10+ kaupunkien työryhmiin, Kehto-foorumiin ja FISU-kuntien yhteistyöhön.</p> <p>Toimitaan aktiivisesti kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa, verkkosivujen käännökset englannin kielelle.</p> <p>On osallistuttu Kuntaliiton vetämiin maapolitiikkakokouksiin sekä muihin asiantuntijawebinaareihin.</p>	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Kaupunkikeskustan elinvoiman lisääminen.	Edistetään täydennysrakentamista ja helpotetaan tapahtumien järjestämisen edellytyksiä yhdessä tapahtumajärjestäjien kanssa. Käynnistetään torin länsilaidan asemakaavahankkeet yhdessä kiinteistönomistajien kanssa uuden yleissuunnitelman pohjalta.	<p>● (etenee suunnitellusti) Torin länsilaidan asemakaavoitus tuli viireille alkuvuodesta. Keskustassa on viireillä useita täydennysrakennushankkeita.</p> <p>Ollaan mukana tapahtumaryhmässä.</p> <p>On neuvoteltu ja tehty keskustan täydennysrakentamiseen liittyviä maankäytösopimuksia.</p>	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Savilahden toteutus ja kaavoitus etenevät suunnitellusti.	<p>Tehdään KYS:n ja Vanhan varikon kaavoitus valmiiksi. Luodaan valmiudet talohankkeiden aloitukselle käynnistämällä 110 kV linjan siirto ja jatkamalla Varikon alueen tarvittavia infrarakennustöitä. Tehdään Savilahdentiehen liittyvät rakennustyöt pääosin valmiiksi.</p> <p>Monipuolista asuntotuotantoa ja puurakentamista suunnitellaan MAL-sopimuksen tavoitteiden mukaisesti Savilahteen.</p>	<p>(etenee suunnitellusti) Vanhan varikon pohjoisosan asemakaava ja KYS:n asemakaava tulivat voimaan. Vanhan varikon asemakaavaan merkittiin määräys, jossa edellytetään puurakentamista.</p> <p>Asuinalueen monipuolisuutta on edistetty.</p> <p>Asemakaavan toteuttaminen edellyttää tontinluovutuksessa runsaasti vaativia sopimusmenettelyitä ja päätöksenteon valmistelua (tonttien vuokrasopimukset, autopaikkasopimukset, Valon kaava – sopimukset, rasitesopimukset ym), joiden valmistelu tonttipalveluiden resurssipulan vuoksi on hieman viivästynyt.</p> <p>Kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytyksiä on mietitty Savilahdessa MAL-tavoitteiden saavuttamiseksi. On myös hahmoteltu ARA-kohteiden alustavaa sijoittumista Vanhan Varikon uudelle kaava-alueelle.</p> <p>Valmiudet talohankkeiden aloitukselle 110 kV linjan siirron osalta ovat valmiina. Varikon alueen infrarakennustyöt ovat jatkuneet suunnitellusti. Savilahdentiehen liittyvät rakennustyöt ovat valmiita lukuun ottamatta Volttikadun risteykseen liittyviä viimeistelyitä.</p>	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	Kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa huomioidaan kaupunkiympäristön terveellisyys ja turvallisuus. Edistetään kävelyn, pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia. Toteutetaan ulkokuntosali Väinölänniemelle.	<p>● (etenee suunnitellusti) Kaikessa kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa on otettu huomioon kävely, pyöräily ja luonnossa liikkuminen.</p> <p>Väinölänniemien ulkokuntosalin rakentaminen on aloitettu.</p> <p>Kuopiolaisten retkeilyä ja matkailua palvelevia reittejä ym. rakenteita on rakennettu Etelä-Kallaveden saaristoon, Puijolle ja Tahkolle.</p> <p>Talvipyöräilyn olosuhteiden parantamista varten on aloitettu suolaharjauspilotti, jolla pyritään kehittämään parempia menetelmiä talvikunnossapitoon parempien pyöräilyolosuhteiden mahdollistamiseksi.</p> <p>Viranomaisyhteistyössä on painotettu kaupunkiympäristön ilmanlaatua ja melua. Rakennusvalvonta ja ympäristöterveydenhuolto valvovat terveellistä ja turvallista asumista.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	Suunnitellaan ja rakennetaan monikäyttöisiä ulkoalueita ja kaupunkitiloja, mm. Sammakkolammen ympäristö, Taimistopuiston keskusleikkipaikka.	<p>● (etenee suunnitellusti) Sammakkolammen puisto sekä Taimistopuisto valmistuivat.</p> <p>Pölhön saaren reitistöä on kunnostettu uudelle tasolle.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Huomioidaan esteettömyys ja turvallisuus infran suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. Asutaan yhdessä -hanke edistää osaltaan ikäihmisten asuin-ympäristöä ja esteettömyyttä Kuopiossa. Hissiavustusten myöntämistä jatketaan. Jatketaan jalankulkijoiden varoitamista liukkaudesta tekstiviestillä.	● (etenee suunnitellusti) Esteettömyys on huomioitu infran suunnittelussa ja rakentamisessa. Jalankulkijoiden liukkaudesta varoittamista tekstiviestillä on jatkettu. Kuopion kaupungin hissiavustuksen korotuksella (kevät 2022) kannustetaan jälkiasennettavien hissien rakentamista vanhoihin kerrostaloihin. Myös hissien suunnitteluavustussummaa nostettiin hiukan.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	Asukkaiden osallistumiseen etsitään uusia muotoja mm. digitalisaation mukanaan tuomilla uusilla mahdollisuuksilla. Hankkeiden alkuvaiheessa otetaan asukkaat mukaan suunnitteluun.	● (etenee suunnitellusti) Pitäjäraadit osallistuivat mm. MUKKE-hankkeeseen. Maaseutu-HYMY pisteytettiin pitäjäraatien kanssa. Pitäjäraadit olivat osallisena Kuopion liikenneturvallisuuksuunnitelman laatimisessa. Oltiin mukana IDK-hankkeessa ja siihen liittyvissä kokeiluissa, kaavoituksessa testattiin Maptionnairea ohjelmistoa kuntalaisten osallistamisessa. Jätepoliittisen ohjelman valmistelussa asukkaille ja sidosryhmille on järjestetty etänä uudenlaisia tulevaisuustyöpajoja. Kunnossapito ja KÄLLI-Hanke tekevät yhteistyötä kunnossapitokaluston reaaliaikaisen liikkumisen seurannan mahdollistamiseksi asukkaille.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinym- päristöön säilyy korkeana.	Suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään terveellistä ja tur- vallista kaupunkiympäristöä. Rakennetaan ja ylläpidetään ul- koilureitistöjä ja -paikkoja mm. esteetön reitti Puijolla. Parannetaan luontokohteiden opastusta.	● (etenee suunnitellusti) Esteetön reitti Puijon laella on valmistu- nut. Saaristoon ja Hietasaloon on suunniteltu tulevat opasteet (YM erillisrahoitus). Ulkoilureittejä ja retkikohteita rakenne- taan Puijolle, Tahkolle, Etelä-Kallaveden saaristoon sekä Pölhön saareen. Viranomaisyhteistyössä on painotettu kaupunkiympäristön ilmanlaatua ja me- lua	Hyvinvoiva Kuopio -oh- jelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Kevyen liikenteen kulkutapaosuus on kasvanut.	Kevyen liikenteen väylät, pyörä- pysäköintien rakentaminen, su- juvien matkaketjujen edistämi- nen kehittämällä sovelluksia ja lipputuotteita, kannustetaan pyö- räilyyn lisäämällä kaupunkipyö- rien määrää. Pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelman kohteita toteutetaan.	● (etenee suunnitellusti) Pyöräpysäköinnin kohteita suunniteltiin. Kaupunkipyörien määrää lisättiin. Vilkku-lipputuotteita myydään myös mm. VR:n, Onnibussin ja Matkahuollon myyn- tikanavissa (kumppanuussopimukset). Matkustajasatamaan ja sen ympäristöön suunnitellut pyöräpysäkit on tehty. Savi- lahdentien saneeraushankkeeseen liit- tyen valmistui runsaasti kävelyä ja pyö- räilyä varten rakennettuja väyliä. Tasa- vallankadun varteen ja Rauhalahden- tiellä tehtiin uusia yhteyksiä kävelylle ja pyöräilylle.	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Kevyen liikenteen kulkutapaosuus on kasvanut.	Kevyen liikenteen väylät, pyöräpysäköintien rakentaminen, sujuvien matkaketjujen edistäminen kehittämällä sovelluksia ja lipputuotteita, kannustetaan pyöräilyyn lisäämällä kaupunkipyörien määrää. Pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelman kohteita toteutetaan.	KÄPY-laskureita asennettiin tarkemman tiedon saamiseksi pyöräilyn ja jalankulun liikennemääristä suunnittelun lähtötiedoiksi ja kunnossapidon tarpeen harkinnan tueksi.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Kuopion alueella on kattava sähköautojen latausverkosto ja useita biokaasun tankkausasemia.	Toteutetaan MAL-sopimuksen vähäpäästöisen liikenteen tavoitteita: Selvitetään mahdollisuutta huomioida urakoissa vähäpäästöisten koneiden ja ajoneuvojen käyttömahdollisuudet. Etsitään tontti biokaasuasemalle. Lisätään kaupungin työpaikkapysäköinnin sähköautojen latauspisteitä. Selvitetään joukkoliikenteen kilpailutusten yhteydessä vähäpäästöisten ajoneuvojen vaihtoehtoja.	 (etenee hitaasti tai osittain) Tulevissa paikallisliikenteen kilpailutuksissa vaaditaan puhtaita käyttövoimia. Biokaasuaseman tontin etsintä jatkuu.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Vähäpäästoiset matkaketjut toimivat kaupunki-, seutu- ja lähiliikenteessä.	Lisätään kestävien liikkumis- muotojen (joukkoliikenne, jalan- kulku, pyöräily, yhteiskäyttöau- tot) käyttöä ja toimintaedellytyk- siä suunnittelussa ja rakentami- sessa. Toteutetaan seudullista joukko- liikenneohjelmaa.	● (etenee suunnitellusti) Paikallisliikenteen vuoroja lisättiin mm. Savilahteen ja Hiltulanlahteen. Seudul- lista joukkoliikenneohjelmaa on toteu- tettu. Yhteiskäyttöautojen pysäköintiä paran- nettiin. Palvelualueella on käytössä sähköinen yhteiskäyttöauto	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma
3.2. Kiertotalous ja resurs- sien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopi- ossa resurssiviisasta.	Jokainen kaupungin työyksikkö tekee ilmastosuunnitelman, aloittaa sen toteuttamisen ja suunnittelee seurannan. Luo- daan Kuhaan malliesimerkit il- mastosuunnitelmista. Hankinnoille luodaan vastuulli- suus- ja ilmastokriteerit ja koulu- tetaan hankintakriteereistä sekä vahvistetaan hankintaosaa- mista.	● (etenee suunnitellusti) Kuhaan on luotu malliesimerkit ilmasto- suunnitelmista ja suurin osa vastuualu- eista on tehnyt ilmastosuunnitelman. Perustettiin eri toimijoiden yhteinen il- mastotiimi	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Kehitetään henkilöstön moniosaamista ja työn monipaikkaisuutta. Parannetaan viestintää joka tasolla ja joka suuntaan. Ylläpidetään tyky-toimintaa ja yhteisöllisyyttä. Huolehditaan riittävästä henkilöresursseista. CAF:n mukainen laadun parantaminen yhdessä henkilöstön kanssa. Järjestetään työturvallisuuskoulutusta.	● (etenee suunnitellusti) Työhyvinvointia on pidetty yllä tiiviillä yhteydenpidolla (mm. Teams-kahvit) ja kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen liikkumiseen. Tyhy-tapaamisia on järjestetty ja työpaikkakokouksia pidettiin säännöllisesti. Suurin osa henkilöstöstä työskentelee hybridimallilla, jossa osa työstä tehdään etänä ja osa lähityönä. CAF-arviointeja on suoritettu yksiköissä. On osallistuttu työturvallisuuskoulutukseen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	Henkilöstön rekrytointi henkilöstöohjelman mukaisesti. Pidetään lähtöhaastattelut. Alan tunnettavuuden lisääminen opiskelijoiden keskuudessa.	● (etenee suunnitellusti) On toteutettu henkilöstöohjelmaa, mutta henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta ja sijaisia on ollut vaikea saada. Rekrytoinneissa on ollut viivästyksiä myös työvoiman saatavuushaasteiden vuoksi. Lähtöhaastatteluja on pidetty. Palkattiin kesäharjoittelijoita ja työllistettyjä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	Tuetaan esimiestyötä kouluttamalla esimiehiä, suositaan monipaikkaista työkulttuuria, etäkokouksia ja verkko-opiskelua. Johtamisen uudistaminen on ajankohtaista hybridimallissa: luodaan yhteisiä käytäntöjä ja hyviä toimintamalleja. Uudistetaan laitteistoja.	<p>● (etenee suunnitellusti) On osallistuttu esimiehille osoitettuihin koulutuksiin ja esimiesseminaareihin.</p> <p>On osallistuttu erilaisiin asiantuntijawebinaareihin.</p> <p>Palvelualueella suositaan monipaikkaista työkulttuuria, etäkokouksia ja verkko-opiskelua. Työpaikkakokoukset järjestetään säännöllisesti ja pidetään henkilöstöinfoja koko henkilöstölle.</p> <p>Laitteistoa on uusittu muun muassa GPS-tallentimien, dronen ja autojen osalta.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Kehitetään henkilöstön moniosaamista ja työn monipaikkaisuutta, parannetaan viestintää. Järjestetään Teams-kahvitilaisuuksia ja yksiköiden välisiä kehittämispalavereita.	<p>● (etenee suunnitellusti) Tiimi- ja toimistopalavereita sekä yhteisiä tapaamisia järjestettiin.</p> <p>Teams-kahvitilaisuuksia pidettiin viikoittain.</p> <p>Jatkettiin yksiköiden välisiä yhteistyö- ja kehittämispalavereita.</p> <p>Palvelualueen johtoryhmä viestii henkilöstölle säännöllisesti viikkoviestillä.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma

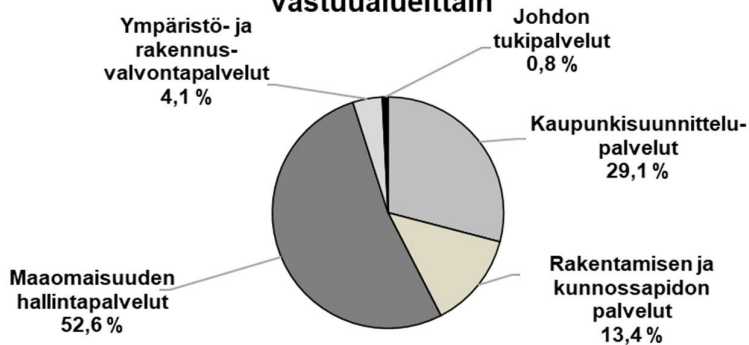
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Kehitetään olemassa olevia osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Kehitetään sähköisiä palveluja, mm. sähköinen tontinhakupalvelu ja lupapiste.fi -palvelun laajentaminen. Parannetaan palautepalvelun saavutettavuutta ja helppokäyttöisyyttä.	<p>● (etenee suunnitellusti) On oltu mukana IDK-hankkeessa.</p> <p>Maaseutu-HYMY pisteytykset tehty pitäjäraatien kanssa.</p> <p>On valmisteltu lupapiste.fi -palvelun laajentamista poikkeamisiin ja suunnittelutarveratkaisuihin. Lupapiste.fi - palvelun käyttöä laajennettiin myös ympäristönsuojelussa.</p> <p>Valmistellaan automatisoitua työkalua rantarakentamisen analysointiin.</p> <p>Ympäristöterveydessä otettu käyttöön e-lomake tapahtumien elintarviketoimijoille.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa. Kiinteä yhteistyö tärkeimpien sidosryhmien kanssa.	<p>● (etenee suunnitellusti) Asuntotoimessa valmistauduttiin yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa. Asuntotoimi on vastuutahona Kuopion asunismineuvontatyölle, jota Kuopion Settlementti Puijola ry tuottaa ja jota ARA osaksi rahoittaa. Mukana palvelua rahoittamassa olivat myös kaupungin sosiaalitoimi ja Niiralan Kulma Oy. Jatkossa tavoitteena on, että hyvinvointialue on mukana palvelun järjestämisessä.</p> <p>Ympäristöterveydenhuollossa pyritty varmistamaan epidemiatyöryhmän toiminnan jatkuminen. On tehty yhteistyötä Pohjois-Savon Sote Valmiuskeskuksen kanssa.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma

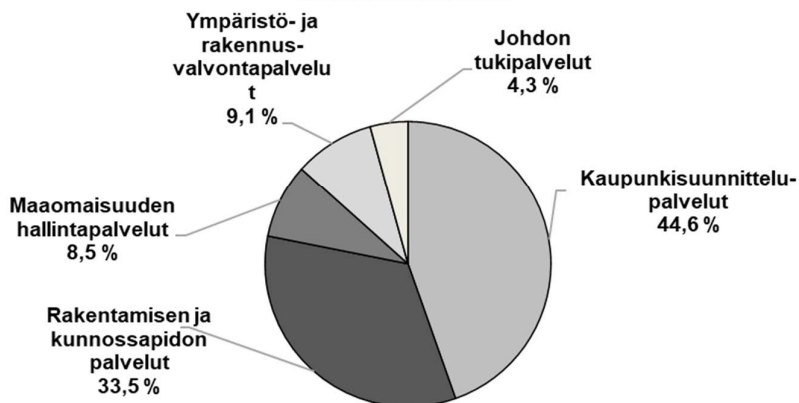
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Osallistutaan kaupungin tulevan roolin suunnitteluun ja toiminnan organisointiin.	●	(etenee suunnitellusti) Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintoja on järjestelty uudelleen ja on kehitetty palveluverkostosuunnitteluun uusi toimintamalli yhdessä kasvun ja oppisen palvelualueen kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Toimitaan talousarvion tavoitteiden mukaisesti.	●	(etenee suunnitellusti) On toimittu talousarvion tavoitteiden mukaisesti. Suhdanteesta johtuvan rakentamisen hiljentymisen ja korkealle asetetun tulotavoitteen vuoksi maaomaisuuden tuotot jäivät hivenen alle talousarviotavoitteen. Erityisesti myyntivoitot jäivät talousarviota alhaisemmiksi, mutta sitä pystyttiin kompensoimaan muilla tuloerillä ja kustannusten karsimisella. Kustannustason nousun vuoksi investointien menot ylittyivät hieman ja investointien rahoitusosuudet jäivät alle talousarvion.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kaupunkiympäristön palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	19 074		19 074	21 095	2 021	110,6 %
Maksutuotot	9 988		9 988	12 325	2 337	123,4 %
Tuet ja avustukset	2 650		2 650	6 724	4 074	253,7 %
Vuokratuotot	20 357		20 357	21 351	994	104,9 %
Muut toimintatuotot	7 702		7 702	4 253	-3 449	55,2 %
TOIMINTATUOTOT	59 771		59 771	65 748	5 977	110,0 %
Palkat ja palkkiot	-10 984		-10 984	-10 283	701	93,6 %
Eläkekulut	-3 043		-3 043	-2 932	111	96,4 %
Muut henkilösivukulut	-418		-418	-398	20	95,3 %
Henkilöstökulut	-14 444		-14 444	-13 613	831	94,2 %
Palvelujen ostot	-42 627		-42 627	-45 455	-2 828	106,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 081		-2 081	-1 682	399	80,8 %
Avustukset	-1 360		-1 360	-1 179	181	86,7 %
Vuokrakulut	-1 507		-1 507	-1 437	70	95,3 %
Muut toimintakulut	-252		-252	-282	-30	111,8 %
TOIMINTAKULUT	-62 271		-62 271	-63 647	-1 376	102,2 %
TOIMINTAKATE	-2 500		-2 500	2 101	4 601	84,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 460		-21 460	-18 630	2 830	86,8 %

Toimintatuottojen 65,7 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Toimintakulujen 63,6 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Kirjastopalveluiden fyysiset käynnit toteutuivat lähelle suunniteltua ja lainausmääriin päästiin hyvin lähelle pandemiaa edeltänyttä vuotta. Verkkoasiointi kirjaston palveluissa kasvoi edelleen, ja vuonna 2022 verkkoasiointikäyntejä oli yhtä paljon kuin fyysisiä asiointeja. Kirjaston aukiolotunnit kasvoivat mm. omatoimiratkaisujen käyttöönoton myötä vuonna 2022.

Kuopion museon perusnäyttelykokonaisuus avattiin yleisölle koronarajoitteiden jälkeen toukokuussa 2022, ja Taidemuseo uudisti palveluitaan. Museot tuottivat vuoden aikana kansainvälisen tason näyttelyitä, ja näyttely- ja tapahtumatuotannoissa ylitettiin sekä käyntimäärä- että tulotavoitteet. Museopalvelut ylittivät tulotavoitteet, varsinkin Kuopion museon pääsylipputulojen ja museokauppojen tulojen osalta.

Liikuntapaikkapalveluissa alkuvuoden rajoitukset näkyivät asiakaskäyttäytymisessä, mutta loppuvuonna 2022 asiakasmäärät lisääntyivät lähes pandemiaa edeltäneelle tasolle. Lasten- ja nuorten hyvinvointiranneketta käytettiin liikuntapaikkapalveluissa hyvin, samoin alle 20-vuotiaiden yksittäiskävijöiden käyntikerrat kasvoivat.

Kansalaisopiston vuosi 2022 oli hidasta palautumista koronaa edeltävään aikaan, erityisesti vanhemmat ikäluokat ovat osallistuneet kursseille tavallista varovaisemmin. Kansalaisopiston opiskelijamäärät olivat miltei kuitenkin vuoden 2019 tasoa.

Kansalaistoiminnan palveluissa ikääntyneiden ja erityisryhmien osallistuminen liikuntaryhmiin oli edelleen hiekan koronaa edeltävää aikaa vähäisempää ja asiakasmääriä jouduttiin osin vielä rajoittamaan. Elokuvatointiminta on tavoittanut jälleen asiakkaat hyvin. Koronan aikana tapahtumatuotanto siirrettiin hybridi- tai digituotantoon ja virtuaalituotanto on jäänyt osin pysyväksi toimintatavaksi, mikä on lisännyt osallistujamääriä merkittävästi.

Kaupunginteatterin kevätkausi käynnistyi koronarajoituksin, kevään 23 toimintaviikosta vain 2 toteutui suunnitellusti. Vuoden aikana peruttiin miltei 70 esitystä, pääasiassa kevätkaudelta. Syyskaudella ensi-iltaan tuli suurmusikaali kantaesitys, jota koronan vuoksi jo kertaalleen siirrettiin. Musikaali on ollut käytännössä koko ajan loppuunmyyty. Teatterin syyskausi oli yhtä hyvä kuin normaaliaikoina ennen koronaepidemiaa. Myös tapahtuma- ja tilavuokraus käynnistyivät loppusyksystä hyvin. Teatterin tuotantojen määrää on kasvatettu kymmeneen aiemman kuuden sijaan.

Myös Musiikkikeskuksen ja kaupunginorkesterin kevätkausi käynnistyi koronarajoituksin. Muutoksia ja perumisia tuli paljon. Kesän aikana saatiin purettua koronan vuoksi siirrettyjä festivaalikeikkoja. Yleisö on palannut tapahtumiin, mutta liput hankitaan edelleen viime tingassa, mikä aiheuttaa markkinoinnille erityisiä haasteita ja lisäkuluja. Loppuvuotta kohden Musiikkikeskuksen vuokratuotantojen määrä elpyi normaalille tasolle, samoin kokous- ja kongressitoiminta. Marraskuussa julkistettiin orkesterin uusi ylikapellimestari.

Mieliteko-ohjelma (Hyvällä mielellä Pohjois-Savo 2021–2030 -hanke) on edennyt suunnitelman mukaisesti. Ohjelmassa ovat yhtä lukuun ottamatta kaikki Pohjois-Savon kunnat. Mieliteko-ohjelmassa on toteutettu iso joukko erilaisia hankesuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään mielen hyvinvoinnin sekä vähennetään päihteiden käyttöä ja päihdemyönteisyyttä. Ohjelmassa on esimerkiksi toteutettu mielenterveysjohtamisen, -osaamisen ja taitojen koulutuksia, testattu elintapainterventioita, käynnistetty osallistuvan budjetoinnin pilotoinnin kahdessa kunnassa, osallistettu kuntalaisia asuinalueensa kehittämiseen, tehty vanhemmuutta tukevan toimintamallin pilotointia, muutettu alueellista tarinaa vahvalla monitasoisella viestinnällä ja muutosvalmennuksella.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen toimintakate ylittyi budjetoidusta 0,9 milj. euroa (102 %). Toimintatuotot alittuivat budjetoidusta 0,8 milj. euroa ja toimintakulut ylittivät 0,2 milj. euroa.

Alkuvuoden aikana olleet tapahtumarajoitukset vaikuttivat vähäisinä kävijämäärinä tulokertymään, jota ei saatu kurottua umpeen syksyn aikana. Tapahtumarajoitukset iskivät erityisesti liikunta- ja taidepalveluihin. Sen sijaan museo teki erinomaisen tuloksen loistavan kesän ansiosta. Korona-avustusta saatiin vielä vuonna 2022 kattamaan tulomenetyksiä.

Toimintakuluissa tuli ylitystä erityisesti liikuntapaikoille ulkoliikuntapaikkojen energiakustannusten noususta sekä ulkoliikuntapaikkojen palvelujen ostot urakoitsijoilta. Näihin vaikutti inflaation kasvu. Lisäksi toteutuneet tilakustannukset liikuntapaikoilla olivat talousarviota suuremmat. Henkilöstökulut jäivät talousarviota pienemmäksi palvelualueella.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Kirjasto on jatkanut neuvolan kanssa yhteistyön suunnittelua perheiden lukemisen edistämiseksi.
- Kansalaistoiminnan palveluissa on oltu aktiivisena osapuolena hyvinvoinnin edistämisen yhdyspintojen rakentamisessa Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa, mutta hyvinvointialueen organisoitumisen keskeneräisyys esti osin suunnitteluissa etenemisen.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Etätyöskentelyä on jatkettu ja kehitetty ja haettu balanssia (hybridityö) etätyön ja lähityön välillä.
- Työhyvinvoinnin kehittämistä jatketaan ja sairauspoissaoloja seurataan. Korona vaikuttaa edelleen erityisesti asiakaspalveluhenkilöstön poissaoloihin.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Ohjeistus on otettu käyttöön.
- Henkilöstö osallistuu aktiivisesti koulutuksiin

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähten sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yritys- ja elämysympäristö	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Eri yksiköissä tarjotaan opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja kesätyöpaikkoja.	● (etenee suunnitellusti) Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen eri yksiköissä on tarjottu työkokeilu- ja opiskelupaikkoja, opiskelijoille työharjoittelupaikkoja ja kesätyöpaikkoja. Lisäksi on tehty oppilasyhteistyötä eri alojen oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Toimitaan aktiivisesti kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa mm. WHO Healthy Cities ja Terve Kunta-verkostoissa.	● (etenee suunnitellusti) Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella on toimittu aktiivisesti niin kansallisissa kuin kansainvälisissä verkostoissa ja eri foorumeissa mm. AVI:n ja OKM:n verkostoissa, IFLA:n ja ENSULIB-järjestöjen jaostossa, WHO Healthy Cities ja Terve Kunta -verkostoissa. Lisäksi esim. teatterin suurmusikaalia on markkinoitu valtakunnallisesti ja musiikkikeskuksen syksyn ohjelmistossa on ollut kansainvälisten toimijoiden kiertuekonsertteja. Lisäksi on toteutettu konsertti ystävyyskaupunki Bódossa Arctic Philharmonic orkesterin kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Vahvistetaan viestintää, hyvinvointitiedolla johtamista, yhteistyötä ja verkostoja toteuttamalla hankkeita ja maakunnallista kehittämistehtävää sekä osallistamalla ylimaakunnallisiin hankkeisiin ja toimenpideohjelmiin.	● (etenee suunnitellusti) On vahvistettu viestintää, hyvinvointitiedolla johtamista, yhteistyötä ja verkostoja. Kaupunginkirjasto toimii alueellisenä kehittämistehtävän kirjastona, museot alueellisina vastuumuseoina. Kansalaistoiminnan palveluissa on käynnissä alueellinen kehittämistehtävähanke ja Kuopio toimii useissa valtakunnallisissa hyvinvoinnin edistämistä käsittelevissä verkostoissa. Teatteri on Suomen Teatteri ry:n jäsen ja orkesteri Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsen.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Kaupunkikeskustan elinvoiman lisääminen.	Tapahtumatotannon ja tapahtuma- ja tuotantotukien avulla elävöitetään kaupunkikulttuuria. Tapahtumatoiminta palautuu pandemiaa edeltävään tasoon myös valtakunnallisten tapahtumajärjestäjien osalta.	● (etenee suunnitellusti) Hyvinvoinnin palvelualueen eri yksiköissä järjestettiin lukuisia tapahtumia ja tilaisuuksia, vaikka pandemiatilanne nähtiin vielä alkuvuonna riskinä strategian tavoitteiden toteutumiselle.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	Lisätään liikuntamahdollisuuksien saavutettavuutta ja tietoisuutta arjen fyysisen aktiivisuuden merkityksestä. Vahvistetaan yhteistyötä asukaslähtöisten ja tutkittuun tietoon pohjautuvien palvelukokonaisuuksien muodostamiseksi. Tuetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumista lapsuudesta ja nuoruudesta lähtien ja kannustetaan työkäisiä arjen fyysiseen aktiivisuuteen sekä tuetaan ikäihmisten toimintakykyä liikunnan keinoin.	● (etenee suunnitellusti) Kirjastot ovat ilmaisia matalankynnyksen paikkoja lähteä liikkeelle, liikuntapalvelut tarjosivat tiloja omaehtoiseen liikkumiseen ja museot tuottivat ja järjestivät näyttelyiden lisäksi useita muita tapahtumia ja retkiä ym. Kansalaistoiminnan palveluissa ja kansalaisopistossa tuotettiin monipuolisesti liikkumismahdollisuuksia kaiken ikäisille kuntalaisille.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	Vahvistetaan toimia, joiden myötä arkiympäristöt tukevat päihteettömyyttä. Vahvistetaan päihteiden käytön puheeksi ottamista sekä riskikäytön varhaista tunnistamista ja tukea. Edistetään mielenterveyttä ja päihteettömyyttä luomalla eri ikäiselle mahdollisuuksia merkitykselliseen tekemiseen ja kokemiseen tulotasosta riippumatta, torjumalla yksinäisyyttä ja tukemalla hyvinvointia edistäviä elintapoja. Toteutetaan Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo hanketta.	● (etenee suunnitellusti) Hyvinvoinnin palvelualueella on edistetty mielenterveyttä, päihteettömyyttä ja yksinäisyyden torjuntaa luomalla eri ikäisille mahdollisuuksia merkitykselliseen tekemiseen ja kokemiseen tulotasosta riippumatta. Lisäksi on käynnissä Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo hanke, jolla on edistetty mielen hyvinvointia, päihteettömyyttä ja päihdemyönteisyyttä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	Tehostetaan viestintää tarjottavan tuen esille tuomiseksi ja puheeksi ottamisen kynnyksen madaltamiseksi. Tehostetaan vanhemmuuden ja parisuhteen tukea osana palveluita ja luodaan sujuvia palvelupolkuja.	● (etenee suunnitellusti) Kirjastot toimivat ilmaisina matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina, liikuntapalvelut tuottavat erilaisia mahdollisuuksia omaehtoiselle liikkumiselle ja museot ovat edistäneet perhepalveluverkoston rakentumista ja tuottaneet eri tapahtumia nuorten hyvinvoinnin tueksi. Lisäksi on järjestetty kulttuuritoimintaa Perheentalolla ja lähikirjastoissa ja tarjottu perheille suunnattuja yhteisiä kursseja kansalaisopiston kautta. Myös taidepalveluiden suunnittelussa on perheet otettu huomioon järjestämällä erilaisia tapahtumia	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	Tuetaan vertaisuutta ja luodaan mahdollisuuksia kohtaamiseen. Kehitetään viestintää ja osaamista, yhteisöllisyyttä vahvistavaa matalan kynnyksen toimintaa ja tilojen saavutettavuutta asiakaslähtöisesti.	● (etenee suunnitellusti) Kirjastot ovat maksuttomia, matalan kynnyksen saavutettavia kohtaamispaikkoja, liikuntapalveluiden sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen verkosto on kaikkien saavutettavissa ja museot ovat huomioineet sisältöjen suunnittelussa eri ikä- ja kohderyhmät. Lisäksi kansalaistoiminnan palveluissa ja kansalaisopistossa on lisätty mm. asukastoiminnan näkyvyyttä ja mahdollistettu kohtaamisia ja yhteisöllisyyttä monin erin tavoin. Kulttuuritalot ovat luoneet läsnäolollaan viihtyisää elinympäristöä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Edistetään turvallista liikkumista ja ehkäistään kaatumisia. Edistetään arjen turvallisuutta ehkäisemällä väkivallan ja kiusaamisen kokemista.	● (etenee suunnitellusti) Palvelualueella on mahdollistettu ja edistetty turvallista liikkumista sekä ehkäisty kaatumisia erilaisilla toimilla. Kuopio on myös mukana alueellisessa kaatumisen ehkäisyn verkostossa. Lisäksi on nostettu esiin merkittävää ja kasvavaa huumausaineisiin liittyvää problematiikkaa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	Vahvistetaan osallistumista ja vaikuttamisen mahdollisuuksia kehittämällä toimintatapoja ja edistämällä saavutettavuutta.	● (etenee suunnitellusti) Koko palvelualueella on osallistettu asukkaita ja yhteistyökumppaneita laajasti eri tapahtumien ja järjestetty erilaista toimintaa, joissa on ollut sisältönä ajan-kohtaisia vuorovaikutukseen perustuvia ja kannustavia yhteiskunnallisia teemoja.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinym- päristöön säilyy korkeana.	Luodaan hyvinvointia tukevia, viihtyisiä ja arjen fyysisen aktiivi- suuteen kannustavia arkiympä- ristöjä. Luodaan eri ikäiselle mahdollisuuksia merkitykselli- seen tekemiseen ja kokemiseen tulotasosta riippumatta.	● (etenee suunnitellusti) Kirjastot ovat toimineet lähipalveluina ja matalan kynnyksen saavutettavina ja maksuttomina kohtaamispaikkoina. Liik- kuntapalveluiden sisä- ja ulkoliikunta- paikkojen verkosto on ollut kaikkien saa- vutettavissa ja museot ovat huomioineet sisältöjen suunnittelussa eri ikä- ja koh- deryhmät. Ohjatun hyvinvoinnin palve- luissa on pyritty lisäämään mm. avoimen asukastoiminnan näkyvyyttä ja houkutte- levuutta sekä mahdollistaa yhteisölli- syyttä eri tavoin eri tapahtumissa. Kult- tuuritalot ovat luoneet läsnäolollaan viih- tyisää elinympäristöä.	Hyvinvoiva Kuopio -oh- jelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurs- sien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopi- ossa resurssiviisasta.	Hankinnat suoritetaan kilpailute- tuista paikoista, huomioiden ympä- ristövaikutukset.	● (etenee suunnitellusti) Koko palvelualueella on hankinnoissa noudatettu kaupungin resurssiviisas -oh- jelmaa huomioiden ympäristövaikutuk- set.	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Tehdään yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat ja niiden etenemistä seurataan. Kannustetaan henkilöstöä arjen fyysiseen aktiivisuuteen. Vahvistetaan työpäivän aikaiseen aktiivisuuden kannustavaa työkulttuuria ja kannustetaan työmatka- ja vapaa-ajan liikkumiseen.	●	(etenee suunnitellusti) Yksiköissä on tehty työhyvinvointisuunnitelmat, joiden mukaan on edetty ja toteutumista seurattu. Myös henkilöstön osaamista on vahvistettu yksilöllisin ja yhteisin koulutuksin	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	Rekrytointiprosesseja kehitetään.	●	(etenee suunnitellusti) Rekrytointiprosesseissa on edetty kaupungin ohjeistuksen mukaisesti ja on toteutettu henkilöstösuunnitelmaa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	Järjestetään esimieskoulutusta, mahdollistetaan lähi- ja etätöntekeeminen.	●	(etenee suunnitellusti) Esihenkilöitä on kannustettu koulutuksiin ja hankittu valmentavaa ryhmäohjausta kuluvan vuoden aikana. Lähi- ja etätöntekeemiseen on haettu tasapainoa ja tehokkuutta sekä kannustettu tekemään monipaikkaista työtä mahdollisuuksien mukaan.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Järjestetään työyksikkökohtaisia palaverieita ja suunnittelutilaisuuksia, jossa henkilöstö osallistetaan kehitystyöhön.	●	(etenee suunnitellusti) Yksiköissä on toteutettu kaupungin strategian mukaisia tavoitteita ja osallistettu henkilöstöä suunnittelu- ja kehitystyöhön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

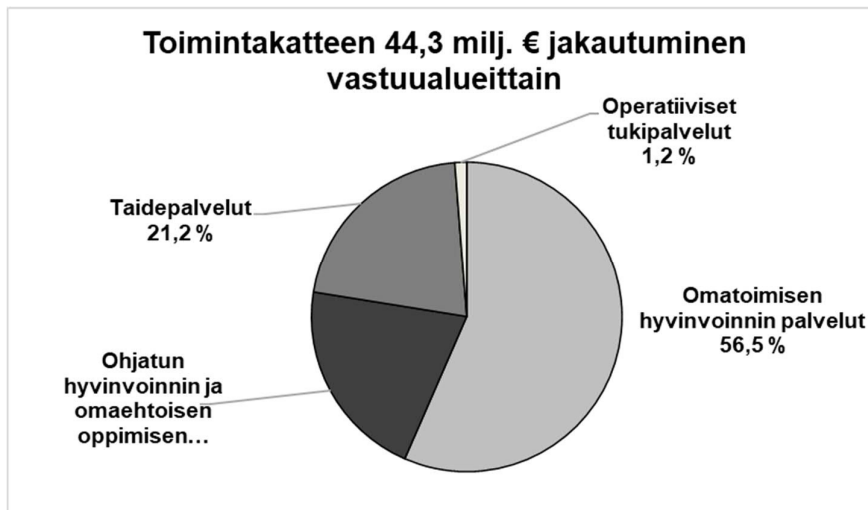
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Hyvinvointia edistävien palveluiden palvelumuotoilua jatketaan, tavoitteena on saada palvelut kohtaamaan myös ne kuntalaiset, jotka niitä eniten tarvitsevat.	●	(etenee suunnitellusti) Asiakaspalautetta kerätään monikanavaisesti ja toimenpiteitä tehdään palautteet huomioon ottaen. Liikkuva-Kuopio ja KulttuuriKuopio -ohjelmia sekä niiden alaan sisältyviä palveluja on kehitetty aktiivisesti palvelumuotoilun keinoin asiakaslähtöisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Osallistutaan suunnitteluun.	●	(etenee suunnitellusti) Kirjastopalveluissa on käynnissä neuvolayhteistyön suunnittelu perheiden lukemisen ja lasten puhe- ja lukutaidon edistämiseksi. Avustusmalleja on suunniteltu yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi ollaan mukana Kuntaliiton koordinoimassa yhdyspintahankkeessa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Osallistutaan suunnitteluun.	●	(etenee suunnitellusti) Osallistuttu suunnitteluun. Ollaan mukana useissa alueellisissa ja valtakunnallisissa työryhmissä, joissa käsitellään kunnan hyvinvoinnin edistämistehtävää sote-uudistuksen jälkeen. Aihetta käsitelty myös Kuopion hyvinvointiryhmässä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Toimintaa järjestetään ja palveluita kehitetään olemassa olevan talousraamin puitteissa.	●	(etenee suunnitellusti) Palveluita on kehitetty olemassa olevan talousraamin puitteissa. Koronapandemia ja maailmantilanteesta johtuva kustannusten nousu vaikeutti taloustavoitteiden saavuttamista.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Hyvinvoinnin edistämisen

palvelualue

1 000 €

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	1 540		1 540	1 509	-31	98,0 %
Maksutuotot	6 247		6 247	5 255	-992	84,1 %
Tuet ja avustukset	1 352		1 352	2 169	817	160,5 %
Vuokratuotot	2 681		2 681	2 188	-493	81,6 %
Muut toimintatuotot	548		548	491	-57	89,7 %
TOIMINTATUOTOT	12 368		12 368	11 613	-755	93,9 %
Palkat ja palkkiot	-16 568		-16 568	-16 472	95	99,4 %
Eläkekulut	-3 690		-3 690	-3 603	87	97,6 %
Muut henkilösivukulut	-637		-637	-639	-2	100,3 %
Henkilöstökulut	-20 894		-20 894	-20 714	180	99,1 %
Palvelujen ostot	-6 900		-6 900	-6 794	105	98,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 008		-2 008	-2 222	-213	110,6 %
Avustukset	-4 121		-4 121	-4 024	97	97,6 %
Vuokrakulut	-21 597		-21 597	-21 909	-312	101,4 %
Muut toimintakulut	-193		-193	-218	-25	112,7 %
TOIMINTAKULUT	-55 713		-55 713	-55 881	-168	100,3 %
TOIMINTAKATE	-43 345		-43 345	-44 267	-922	102,1 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 616		-3 616	-3 863	-246	106,8 %

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Koronaepidemian jatkuminen vaikutti merkittävästi tavoitteiden toteutumiseen myös vuoden 2022 osalta. Sairaushoitoaolojen ja erityisesti lyhyiden sairaushoitoaolojen määrä kasvoi suuresti epidemian aikana. Tämä vaikutti myös henkilöstökulujen kasvuun.

Koronaepidemia on aiheuttanut haasteita henkilöstön työhyvinvointiin. Koronaohjeiden päivittäinen seuraaminen muuttuvine ohjeistuksineen aiheutti suurta kuormitusta henkilöstölle. Työhyvinvointia on laskenut suuresti myös pula sijaisista.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiselle tuottivat haasteita Euroopassa puhjennut sota sekä kevään 2022 työtaistelujaksot. Lakkojen aikaan osa päiväkodeista jouduttiin sulkemaan. Erilaisia järjestelyjä on jouduttu toteuttamaan ilman suunnittelua ja resursseja. Kehittämistoiminta on jossakin määrin kärsinyt akuuttien tilanteiden vuoksi. Kokonaisuus on kuormittanut sekä hallintoa että toimijoita niin aikataulullisesti kuin henkisesti.

Lumit lukio otettiin käyttöön lukuvuoden 2022–2023 alusta ja Lumit-rakennuksen käyttösääntöjä on laadittu myös ulkoisen käytön aloittamiseksi vuoden 2023 aikana. Koulu palveluna -selvitystyötä on tehty Savilahden alueella ja työtä jatketaan 2023 vuoden loppuun. Yhteistyössä ovat mukana koulutusorganisaatioiden lisäksi muut Savilahden alueella tiloja tarjoavat toimijat.

Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma hyväksyttiin ja sen edellyttämien toimenpiteiden laadinta on aloitettu. Aiemmin voimassa olleeseen koulutuspoliittiseen ohjelmaan on nyt liitetty lapsen ja nuoren koko kasvatus-, ohjaus- ja koulutuspolku sekä hyvinvoinnin aspekti.

Kuraattoritöitä koskevat sitovat mitoitukset astuivat voimaan 1.1.2022. Lakimuutoksen myötä kuraattoreita rekrytoitiin lisää ja kaikki kuraattoreiden avoinna olevat paikat saatiin täytettyä. Mitoituksen avulla kuraattoreiden opiskelijamäärät/kuraattori pienenevät merkittävästi. Mitoituksen voimaantulo on mahdollistanut uudenlaisien työmuotojen käyttöönottoa ja vahvistanut kuraattoreiden tarjoaman yksilöllisen opiskelijahuollon toteutumista. Koulukuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakateen toteutuma on 100,7 %, ylitystä tuli 1,6 milj. euroa.

Toimintatuotot toteutuivat 96,0 %, alitus 0,6 milj. euroa. Hanketoimintaa oli ennakoitua vähemmän, mistä johdun hankerahan tuloutus on pienempää. Käyttämätöntä hankerahaa siirtyi seuraavalle vuodelle.

Toimintakulujen toteutuma oli 100,4 %, ylitystä tuli 1,0 milj. euroa. Kotikuntakorvaus laskutukset muilta kunnilta olivat ennakoitua suuremmat, työterveyskustannukset ylittyivät ja kuljetuskustannuksen nousivat syksyn inflaation seurauksena.

Yksityisen varhaiskasvatuksen lapsimäärä on ollut vuoden 2022 aikana suurempi, kuin mitä talousarviovaiheessa ennakoitiin. Tämä on aiheuttanut ylitystä palvelusetelimenoihin. Ylitykseen vaikuttaa myös palvelusetelin arvon indeksikorotus 1.8.2022, joka on hyväksytty kesäkuun lautakunnassa. Tästä tehtiin syksyllä 2,0 milj. euron talousarviomuutoskorotus, mutta tämäkään ei riittänyt.

Lukiopalveluissa oppivelvollisuuden laajenemisesta aiheutuneet kustannukset ylittyivät budjetoidusta n. 0,1 milj. euroa.

Vuodelta 2021 siirrettyjä korona-avustuksia käytettiin n. 0,9 milj. euroa lasten ja nuorten kasvaneen tuen tarpeen vuoksi tukiopetukseen, erityisopetukseen, opinto-ohjaukseen sekä oppilashuoltoon. Uusia avustuksia koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi saatiin varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen vuosille 2023–2024 yhteensä 1,2 milj. euroa sekä lukiokoulutukseen 0,5 milj. euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Kasvun ja oppimisen palvelualueelle valmisteltiin ja toteutettiin kasvun ja oppimisen tuen palvelujen (psykologi- ja kuraattoripalvelut) siirtyminen hyvinvointialueelle.
- Tietojärjestelmien ja tiedonkulun osalta on käynnistetty neuvottelut Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa oppilashuollon tarvitsemien tietojen välittämisestä. Asiassa on erilaisia laintulkintoja.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Etätöiden tekeminen on jäänyt toistaiseksi voimassa olevassa käytännöksi, vaikka koronapandemia ei ole enää aiheuttanut vastaavanlaisia poissaoloja kuin edellisinä vuosina. Toimivista yhteyksistä huolimatta, on etätöiden johtaminen ollut haasteellista. Etätöiden tekemisen ei ole ollut kaikille työntekijöille mahdollista, johtuen erilaisista tehtäväsäällöistä. Välittömässä asiakastyössä olevat työntekijät ei ole voineet hyödyntää etätöitä. Työtilojen tarvetta voidaan tarkastella aiempaa kriittisemmin.
- Sairauspoissaoloja kasvun ja oppimisen palvelualueella on ollut 20,6 sairauspoissaolopäivää/htv, mikä on 3,3 sairauspoissaolopäivää/htv enemmän kuin vuonna 2021. Sairauspoissaolojen osalta vertailua on kuitenkin vaikeaa tehdä koronapandemian vaikuttaessa poissaoloihin.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Päätöksenteon osalta toiminta on sujunut ohjeiden sekä voimassa olevien hallinto- ja toimintasääntöjen puitteissa. Toimintasääntö päivitettiin syksyn 2022 aikana.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yritys- ja oppimisympäristö	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Varhaiskasvatuksen rekrytointisyksikkö tehostaa rekrytointimarkkinointia ja oppilaitosyhteistyötä. Valmistavan ja kaksikielisen opetuksen järjestäminen samassa alakoulussa mahdollistaa maahan muuttaneiden oppivelvollisten lasten entistä paremman huomioimisen.	● (etenee suunnitellusti) Varhaiskasvatuksen palveluesimiehen tehtäviä muokataan siten, että rekrytointia on edelleen mahdollista kehittää. Suuri sijaisrekrytinnin tarve ja sijaispula ovat edelleen haasteina. Valmistavan opetuksen vuosiluokat ovat aloittaneet. Ukrainasta saapuneille oppilaille on tilapäisiä valmistavia luokkia ja pienimpiä maahanmuuttajaoppilaita on integroitu lähikouluihin.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Kuopion asema koulutuskaupunkina vahvistuu.	Kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelmalla varmistetaan laadukas kasvatus ja opetus sekä tuetaan hyvinvointia varhaiskasvatuksesta toiselle asteen loppuun. Oppimisympäristösuunnittelun konseptointia jatketaan. Konseptissa määritellään pedagogisen, digitaalisen ja fyysisen oppimisympäristöjen keskeiset periaatteet ja linjaukset, joilla sujuvoitetaan käyttäjäkeskeistä toimintasuunnittelua. LUMIT-lukion rakentuessa kehitetään myös tilojen käyttöön liittyvää yhteistyötä. Lukiokoulutuksen ja korkea-asteen innovaatio-, yritys- ja työelämäyhteistyötä syvennetään.	● (etenee suunnitellusti) Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma on hyväksytty palvelualueen lautakunnan joulukuun kokouksessa. Konkretisointi toimenpideohjelmiksi kouluasteittain on aloitettu. Yläkoulun oppimisympäristöjen konseptointityö etenee. Koulunuorisotyötä tuotu vahvasti kouluille. Nuorisotilojen konseptointia on laadittu. Lumit- lukio on otettu käyttöön ja käyttö säännöt suunniteltu myös ulkoisen käytön aloittamiseksi vuoden 2023 alusta. Koulu palveluna selvitystyötä tehty ja jatketaan 2023 vuoden loppuun. Lukion Koulu palveluna -selvitystyötä on tehty ja jatketaan 2023 vuoden loppuun.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Osallistutaan kansallisiin verkostoihin aktiivisesti. Tehdään yhteistyötä ystävyyskaupunkien ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa kansainvälinen yhteistyö palautuu pandemiaa edeltävälle tasolle.	● (etenee suunnitellusti) Kansallisten verkostojen (Loisto, Reimari, Kuntaliiton varhaiskasvatusjohtajien verkosto) toimintaan on osallistuttu. Kouluilla on ollut jälleen monia kv-vaihtoja. Perusopetus osallistuu kansallisiin ja alueellisiin verkostoihin. Nuorisopalvelut ollut mukana kahdessa nuorisovaihdossa. Lukioissa Erasmus+ akreditointi hankkeen kautta toteutettu useita opiskelijaryhmien opettajan ammatillisen kehittämisen vaihtohankkeita Eurooppaan. Lukioissa Erasmus+ akreditointi hankkeen kautta toteutettu useita ammatillisen kehittämisen vaihtohankkeita Eurooppaan.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Osallistutaan valtakunnalliseen OPPIVA-verkoston, kuntatyöntantajaverkoston sekä muiden verkostojen toimintaan.	● (etenee suunnitellusti) Kuopio on aktiivisesti mukana verkostoissa. Verkostot ovat kokoontuneet säännöllisesti ja toiminta on ollut aktiivista. LUKE verkostotyö jatkunut normaalisti.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	Tuetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumista lapsuudesta ja nuoruudesta lähtien. Päiväkodit kuuluvat Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan. Perusopetuksessa Liikkuva koulu -hankkeen päätyttyä toiminta jatkuu osana koulujen toimintakulttuuria. Lisäksi kouluilla on kerhotoimintaa ja Harrastamisen Suomen-malliin kuuluvia kerhoja.	● (etenee suunnitellusti) Kaikkiin päiväkoteihin on nimetty liikuntamyöntäjiä, joiden tehtävänä on innostaa sekä lapsia että henkilökuntaa liikumaan ja kehittämään lasten liikuntaa. Harrastuksen suomen malli tavoitti entistä enemmän oppilaita. Kouluilla on käytössä pitkät välitunnit, ja liikkuva koulu -hanke jatkuu. Ollaan kumppanina hankkeessa, joka kartoittaa ns. "liikunnallisten nuorisotilojen" toteuttamisen mahdollisuuksia. Lukioiden hyvinvointivalmentajat ovat jalkautuneet lukioille tukemaan lukiolaisten hyvinvointia.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihnteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	Varhaiskasvatuksen opettajille ja erityisopettajille järjestetään Nepsy-koulutusta ja Provaka-koulutus on suunnitteilla. Perusopetuksessa toteutetaan mm. Oikeus oppia -hankekokoisuus sekä hyvinvointiin liittyvät lukuvuoden painopistealueet. Nuorisopalveluissa tehdään päihnteiden käytön ennaltaehkäisyyn painottuvaa työtä.	● (etenee suunnitellusti) Nepsy-koulutukset ovat toteutuneet suunnitellusti. ProVaka -toiminta on alkanut kolmessa yksikössä, jota seuraa Ohjausryhmä. Oikeus oppia hankekokoisuus eteni suunnitelmallisesti. SKY-hankkeessa pyrittiin vahvistamaan kouluun kiinnittymistä. Inklusion kehittämishankkeessa vahvistettiin koulujen toimintakulttuuria tarjoamaan oikea-aikaista ja riittävää tukea. Sairaalaopetuksen hankkeessa konsultoivat sairaalaopettajat jalkautuivat kouluille auttamaan oikeanlaisen tuen räätälöinnissä. Ehkäisevän päihdetyön viikon tapahtumia toteutettu nuorisotiloilla yhdessä Humakin opiskelijoiden kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	Varhaiskasvatus ja perusopetus osallistuvat perhekeskusverkotsoon ja Yhteinen aika - toimintamalliin.	● (etenee suunnitellusti) Lapset puheeksi -menetelmään on koulutettu 18 varhaiskasvatuksen opettajaa. Suurin osa Yhteinen aika -tapaamisista on kutsuttu koolle varhaiskasvatuksesta. Yhteisen ajan kriteerit ovat niin tiukat, että perusopetuksen oppilaat eivät välttämättä täytä niitä. Yhteistä aikaa voidaan kuitenkin hyödyntää sopimalla yksilöllisen oppilashuollon kokouksia kyseiselle ajalle, jolloin asiantuntijoita on käytössä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Työttömyys, nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät.	Päiväkoteihin otetaan työkokeilijoita. Perusopetuksessa toteutetaan kouluun kiinnittymisen hankkeita ja tehostettua ohjausta. Oppivelvollisuuden laajentumisella pyritään varmistamaan jokaiselle toisen asteen tutkinto.	● (etenee suunnitellusti) Työkokeilijoita on otettu päiväkoteihin mahdollisuuksien mukaan. Kouluun sitouttamisen-, sairaalaopetuksen konsultaatio-, OTE- ja muut oikeus oppia hankkokonaisuuden hankkeet pyrkivät vahvistamaan kouluun sitoutumista ennaltaehkäisevillä ja korjaavilla toimenpiteillä ja sitä kautta vahvistamaan perusopetuksen loppuun suorittamista ja toisella asteella opiskelua sekä siirtymistä työelämään. Lukio-opintojen toteuttaminen vuosisuunnitelman mukaista ja toteutettu laadukasta opinto-ohjausta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	Tilojen käyttöä on mahdollistettu kaupunkilaisille. Peruskouluja rakennetaan lähipalvelukeskus-konseptin mukaisesti. Käyttäjien näkökulmia selvitetään ja pyritään ottamaan huomioon. Peruskouluja rakennetaan oppimisympäristökonseptin mukaisesti. Toimitilojen yhteissuunnitteluun osallistuvat eri käyttäjäryhmien ja sidosryhmien edustajat sekä alueen asukkaat.	<p>● (etenee suunnitellusti) Riistaveden monitoimijatalo otetaan käyttöön 1.8.2023.</p> <p>Jynkän koulun yhteyteen toteutettava nuorisotila suunnitteilla. Peruskoulujen ja lukioiden liikuntatilat ovat harrastusyhdistysten käytössä ja muiden tilojen käyttöastetta on pyritty nostamaan.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Päiväkotien turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain. Omavalvontasuunnitelma valmistuu 2022 jokaiselle päiväkodille. Kaikilla yksiköillä on turvallisuus- ja valmiussuunnitelmat, WPro-ilmoitukset. Nuorisopalveluissa kehitetään ja koulutetaan heti purku -menetelmän osaajia.	<p>● (etenee suunnitellusti) Turvallisuussuunnitelmat on päivitetty ja Omavalvontasuunnitelmat valmistuneet vuoden loppuun mennessä kaikkiin kaupungin päiväkoteihin.</p> <p>Varmistetaan, että kaikilla peruskouluilla on heti purku -malli käytössä henkilöiden siirryttyä toisiin työpisteisiin. Työsuojeluvalluudet valmistelevat yhteistyössä koulujen kanssa konkreettisia malleja väkivaltilanteiden käsittelyyn ja niiden ennaltaehkäisemiseen.</p> <p>Nuorisopalvelujen toimipisteiden turvallisuussuunnitelmat päivitetty. Lukioissa erilaisiin kriisitilanteisiin varautumista on varmistettu vuoden 2022 alusta alkaen.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisäänty.	Asiakastytyväisyyskysely toteutetaan ja sitä kehitetään edelleen. Asukkaita/hooltajia otetaan mukaan kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman tekemiseen.	● (etenee suunnitellusti) Asiakastytyväisyyskysely toteutettiin syksyllä. Tuloksia käsitellään toimintayksiköissä ja niiden perusteella kehitetään toimintaa. Kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman huoltajakyselyä ei ole vielä toteutettu. Erialaisten tulevaisuus teemojen selvittämiseksi on tehty kyselyitä opiskelijakuntien hallituksille. Opiskelijoille on toteutettu lukiokohtaisia "olo"-kyselyjä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinympäristöön säilyy korkeana.	Palvelut pyritään järjestämään pääsääntöisesti lähipalveluna.	● (etenee suunnitellusti) Varhaiskasvatuksessa alueellisesti lähipalveluperiaate toteutuu vaihtelevasti nopeasti kasvavilla alueilla. Perusopetuksessa lähikouluperiaate toimii lukuun ottamatta vahvinta tukea tarvitsevat oppilaat, joiden opetusta on keskitetty.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopiossa resurssiviisasta.	Pyritään lisäämään Vihreä lippuympäristöohjelmaan kuuluvien päiväkotien ja peruskoulujen määrää. Sähköisten materiaalien käyttöä lisätään perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.	● (etenee suunnitellusti) Vihreä lippu -toimintaan pääsee vuosittain mukaan uusia päiväkoteja. Perusopetuksessa on lisätty 1:1-laittekoiluita ja digitutor-toiminta pyrkii sähköisten materiaalien käytön kehittämiseen perinteisen materiaalin rinnalla. Digitaitokalenterit käytössä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

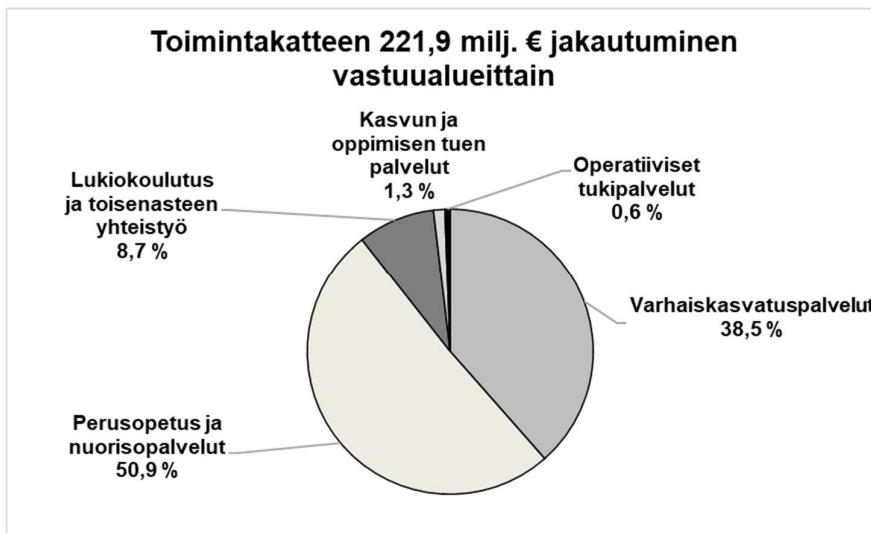
4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään vuosittain. Järjestetään täydennyskoulutusta koulutussuunnitelman mukaisesti. Turvallisuussuunnitelmat ja riskienarviointit päivitetään vuosittain. Toteutetaan työhyvinvointipari-toimintaa. Henkilöstön osaamista kehitetään koulutuksen ja tutoroinnin/mentoroinnin avulla. Työsuojelutoiminta tehostuu, kun työsuojeluvaltuutettujen määrä lisääntyy yhdellä uudella työsuojeluvaltuutetulla.	● (etenee suunnitellusti) Toimenpiteitä on viety käytäntöön suunnitellusti. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittäminen mentoroinnin avulla on suunnitteilla. Kouluilla on työhyvinvointiparit ja työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään vuosittain.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	Rekrytointiprosesseja kehitetään kaikissa yksiköissä.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Työntekijäpula vaivaa varhaiskasvatuspalveluita. Perusopetuksen rekrytointiprosessin jatkuva tarkastelu ja uudistaminen. Syksyllä kokeiltiin virkahakukierrosta, jonka tuloksia arvioidaan jatkoa ajatellen. Lukiokoulutuksen työpaikkailmoitusten ja haastattelupohjien yhtenäistäminen toteutettu. Psykologien rekrytointi ollut edelleen haasteellista. Erityisesti sijaisuuksia ei ole saatu palkattua ja on jouduttu turvautumaan ostopalveluihin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	Jatketaan päiväkodinjohtajien prosessikoulutusta. Perusopetuksen ja lukion rehtoreiden esimiestyötä tuetaan säännöllisillä kokoontumisilla, uusien rehtoreiden perehdyttämisellä ja mento-roinnilla, johtamiskoulutuksiin osallistumisen tukemisella sekä mahdollisuudella työkiertoon.	● (etenee suunnitellusti) Päiväkodinjohtajilla on esimiesten työhyvinvointiryhmä, joka suunnittelee työhyvinvointia tukevaa toimintaa. Myös työn monipaikkaisuutta on tuettu. Rehtoreiden hyvinvointiin ja jaksamiseen tehty useita toimenpiteitä, muun muassa työajanseurannan käyttöönotto 1.8.2022 alkaen. Rehtoreiden työkierto toimii hyvin ja perusopetuksen rehtoreiden tiimimallia on kehitetty. Rehtoreiden työkokoukset on pidetty suunnitellun mukaisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Työyksiköiden palaverit, suunnittelu- ja arviointipäivät toteutetaan pedagogisen johtamisen vuosikellon mukaisesti. Henkilöstö osallistetaan kehittämistyöhön.	● (etenee suunnitellusti) Varhaiskasvatuksen suunnittelupäivät toteutettiin syksyllä ja henkilöstö on vahvasti mukana toiminnan arvioinnissa ja suunnittelussa. Perusopetuksen rehtoreille ja koulujen johtotiimeille on aloitettu koulutuksia, joilla vahvistetaan johtamista ja koulujen tiimiorganisaatioita. Henkilöstön kokouksia ja hyvinvointia tukevia tilaisuuksia järjestetty eritasoisesti eri lukioissa. Kuraattori- ja psykologipalveluissa on käytössä tiimimalli.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Sähköisen asiointin kehittäminen jatkuu. Nuorten kohtaamisen ja asiointin virtuaalisia kanavia kehitetään. Lasten ja nuorten osallistaminen kehitämiseen.	● (etenee suunnitellusti) Pöytämenossa palvelumuotoiluprosessi, jolla pyritään lisäämään sivujen vetovoimaisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Digitaaliseen nuorisotyöhön panostettu enemmän. Lasten ja nuorten aitoa osallistamista koulun toimintaan kehitetään jatkuvasti. Lukioiden uudet verkkosivut käytössä ja ohjausbotit toiminnassa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Osallistutaan hyvinvointialueen suunnitteluryhmiin.	 (etenee hitaasti tai osittain) Kasvatusjohtaja on osallistunut oppilas- ja opiskelijahuollon työryhmään. Perusopetusta ja nuorisopalveluja ei ole kutsuttu mukaan hyvinvointialueen suunnitteluryhmiin. Psykologi- ja kuraattoripalveluiden organisaatiomuutos on työllistänyt runsaasti palveluesimiestä ja palvelupääällikköä loppuvuodesta. Yhteistyö on ollut tiivistä koko syksyn 2022 ajan.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Osallistutaan suunnitteluun.	 (etenee hitaasti tai osittain) Varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuorisopalvelut eivät ole olleet mukana kyseisissä ryhmissä. Kuraattori- ja psykologipalveluiden esihenkilöt ovat osallistuneet hyvinvointialueen yhteistyön suunnitteluun. Erityisesti tietojen siirtoon liittyvät kysymykset ovat korostuneet muutoksen valmistelussa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Toimintaa järjestetään ja palveluita kehitetään olemassa olevan talousarvioraamin puitteissa.	 (etenee suunnitellusti) Lapsimäärä on ollut arvioitua korkeammalla tasolla erityisesti yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Oppimateriaali- ja laitehankinnoissa edetään edellisen vuoden kilpailutettujen toimittajien kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kasvun ja oppimisen palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	3 344		3 344	2 897	-447	86,6 %
Maksutuotot	4 694		4 694	5 059	365	107,8 %
Tuet ja avustukset	6 050		6 050	5 584	-466	92,3 %
Vuokratuotot	379		379	374	-5	98,6 %
Muut toimintatuotot	68		68	57	-11	83,3 %
TOIMINTATUOTOT	14 535		14 535	13 970	-565	96,1 %
Palkat ja palkkiot	-103 080		-103 080	-102 822	258	99,7 %
Eläkekulut	-20 324		-20 324	-20 245	79	99,6 %
Muut henkilösivukulut	-3 986		-3 986	-4 145	-159	104,0 %
Henkilöstökulut	-127 389		-127 389	-127 212	178	99,9 %
Palvelujen ostot	-43 930	-2 000	-45 930	-46 890	-960	102,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 418		-3 418	-3 487	-69	102,0 %
Avustukset	-4 332		-4 332	-4 477	-145	103,3 %
Vuokrakulut	-53 573		-53 573	-53 671	-98	100,2 %
Muut toimintakulut	-161		-161	-108	53	66,9 %
TOIMINTAKULUT	-232 803	-2 000	-234 803	-235 844	-1 041	100,4 %
TOIMINTAKATE	-218 268	-2 000	-220 268	-221 874	-1 606	100,7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 107		-2 107	-2 023	84	96,0 %

Perusturvan palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Perusturvan palvelualueen palveluissa käyttösuunnitelman mukainen toiminta toteutui lähes suunnitellun mukaisesti. Perusturvan palvelujen ja toiminnan järjestämiseen vaikuttivat vuonna 2022 erityisesti henkilöstön saatavuusongelmat, koronatilanne sekä Ukrainan sodan aiheuttama pakolaiskriisi. Kunta-alan työehtosopimusneuvottelut pitkittyivät keväällä, minkä vuoksi toimintaan vaikuttivat myös ammattijärjestöjen työtaistelutoimenpiteet.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmisteluun kohdentui merkittävässä määrin perusturvan viranhaltijoiden ja valmisteluvastuussa olevien asiantuntijoiden työpanosta oman työn ohella. Hyvinvointialueen johtavien viranhaltijoiden virkavalinnat painottuivat vuoden viimeisellä neljänneksellä, mikä lisäsi loppuvuonna työpanosten siirtymistä enemmän hyvinvointialueen puolelle.

Kuopion kaupunki järjesti asiakkaiden tarvitsemia vanhuspalveluita tuottamalla itse, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Vanhusten palveluohjauksen toiminta toteutui lähes suunnitellun mukaisesti syyskuun loppuun saakka. Hyvinvointialueen siirtymävaihe ja asiakkaiden palvelujen jatkuvuuden turvaaminen sekä palvelutuotannon vaikeutunut henkilöstötilanne heikensivät entisestään kyvykkyyttä vastata palvelutarpeen arviointeihin lakisääteisessä ajassa. Näin ollen palvelutarpeen arvioinnin käynnistyminen ei toteutunut lain edellyttämän 7 työpäivän sisällä vaan oli keskimäärin 14 työpäivää (20 vrk).

Kotihoidossa asiakastuntien määrä väheni noin 30 000 tuntia (7 %) vuodesta 2021. Asiakastuntimäärän laskun taustalla on ensisijaisesti henkilöstön vaikea saatavuus niin omassa kuin ostopalveluissa ja palvelusetelitoimijoilla. Asiakastuntien kasvun taittumista selittää myös palveluohjauksen vahvempi rooli palveluiden piirissä olevien asiakkaiden palvelukokonaisuuden koordinoinnissa sekä kuntouttavan arviointijakson keskitetty toimintamalli. Kotikäyntitunneista 6 % toteutettiin virtuaalisena kotikäyntinä vuonna 2022.

Vanhuspalveluissa asumispalveluiden uuden puitesopimuksen hankintakausi alkoi 1.2.2022 ja kattoi kaikki Kuopion yksityiset asumispalvelutuottajat. Näin ollen palvelusetelin osuus järjestämistapana jäi vähäiseksi. Uuden kilpailutuksen myötä Kuopioon syntyi kolme uutta asumisyksikköä, joista ensimmäinen käynnistyi vuoden 2022 lokakuussa. Vuoden 2022 tavoitteena oli lisätä ostopalvelupaikkoja 40 paikalla vuoden viimeisellä neljänneksellä, mutta toteutuneita paikkoja oli lopulta 30. Uusien paikkojen käyttöönottoa hidasti koronatilanne ja työvoiman saatavuuden haasteet. Ostopalvelupaikkojen lisäyksellä korvattiin Puijonlaakson palvelukeskuksesta vähennettyjä pitkäaikaispaikkoja palvelumuodon muuttuessa laitoshoidosta tehostetuksi palveluasumiseksi.

Erityisasumispalveluissa palvelurakenne pysyi ennallaan ja keventynyt palvelurakenne on vakiintunut toiminnassa. 1.2.2022 käynnistynyt uusi puitesopimuskausi helpotti kotiin annettavan tuen järjestämistä vuoteen 2021 verrattuna.

Vanhuspalveluihin myönnetyn kehittämisrahan johdosta tammikuussa 2022 käynnistyi keskitettynä toimintatapana kuntouttavat arviointijaksot. Kehittämistyötä tehtiin osana TulSote- ja TulKoti-hankkeiden kehittämissuorituksia. Kehittämistyön painopisteenä korostui ennakoivat palvelut, kuntoutus ja hyvinvointialueen toimintatapojen yhtenäistäminen.

Vammaispalveluissa lasten ja nuorten tilapäishoitoyksikkö Peippolan remontti Harjulan tiloissa valmistui suunnitellussa aikataulussa tammikuun 2022 lopussa. Peippolan henkilöstön rekrytointi aloitettiin heti vuoden 2022 alusta. Lasten ja nuorten tilapäishoitoyksikkö Peippolan yksikkö pystyttiin avaamaan osaviikkoisena toukokuun aikana ja kesäkuusta alkaen ympärivuorokautisesti, mutta rajoitetulla asiakasmäärällä henkilöstön saatavuuteen kohdistuneiden haasteiden vuoksi. Vakituinen henkilöstö oli kokonaisuudessaan käytössä heinäkuusta 2022 alkaen. Tämän vuoksi ostopalvelujen käyttämistä jouduttiin edelleen jatkamaan. Loppuvuoden 2022 aikana Peippolan asiakasmäärää pystyttiin lisäämään ja vähentämään ostopalvelujen käyttöä.

Kehitysvammaisten ja vaikeavammaisten henkilöiden asumispalvelut kilpailutettiin vuonna 2021 ja uusi sopimuskausi alkoi 1.2.2022. Asumispalvelujen kilpailutus (ml. päivätoiminta) nosti asumisen ja päivätoiminnan vrk-hintatasoa merkittävästi.

Vanhus- ja vammaispalveluissa RAI-arviointityökalun käyttöönotto jatkui yhteistyössä Varkauden ja Ylä-Savon soten kanssa.

Lapsiperhepalveluiden avainprosessi on järjestänyt ja tuottanut kotiin annettavia lapsiperhepalveluja, turvakotipalveluja, maakunnallista sosiaalipäivystystä, lastensuojelun laitospalvelua, lasten tapaamispaikkatoimintaa, sovittelutoimiston palveluja, lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palveluja sekä perheoikeudellisia palveluja.

Lapsiperhepalveluista osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmistelutyöhön myös vuoden 2022 aikana. Tämä on tarkoittanut mm. perhekeskuksen verkostotoimintamallin suunnittelua ja käyttöönottoa sivistystoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä. Verkostotoimijoina perhekeskuksessa ovat olleet mm. neuvolapalvelut, lapsiperheiden perhetyö, kasvatus- ja perheneuvonta sekä varhaiskasvatuspalvelut ja oppilashuolto. Lisäksi järjestöt ja seurakunnat ovat olleet vuonna 2022 olennaisia perhekeskuksen yhteistyökumppaneita. Perhekeskustoimintamallin käynnistyessä tavoitteena on muuttaa asteittain (2021–2025) myös lastensuojelun palvelurakennetta avohuoltopainotteiseksi.

Lapsiperhepalvelut on ollut osatoteuttajana lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus (OT) -hankkeessa. Hankkeessa kehitettiin sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen yhteistyönä vaativan sijaishuollon lastensuojeluyksikköä ja erityisesti keskitytty sen integroitujen yhdyspintojen toiminnan varmistamiseen. Vuoden 2022 aikana on edelleen edistetty myös monitoimijaisista yhteistyömalleista sekä monialaiseen arviointiin perustuvaa työskentelymallia. Näitä on toteutettu sekä systemisen toimintamallin että systemisen lastensuojelun viitekehukseen kuuluvan LUMO-hankkeen avulla. Kotiin annettavaa perhetyötä ja lapsiperheiden kotipalvelua on järjestetty perheille edelleen vastuualueen sisällä olevan tilaaja-tuottaja-mallin avulla. Kotiin annettavaa perhetyötä vahvistettiin vuonna 2022 kahdella henkilötyövuodella sijaishuollosta kotiutuvien lasten ja heidän perheidensä tukemiseksi.

Aikuissosiaalityössä sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, jota tehdään työikäisen väestön kanssa. Aikuissosiaalityössä on tunnistettu tarve varmistaa ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta uusien palvelumuotojen avulla (mm. etäpalvelut). Aikuissosiaalityössä turvataan yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Aikuissosiaalityö on muutosta tukevaa asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden tarpeita vastaava tuen ja palveluiden kokonaisuus ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta.

Aikuissosiaalityön avainprosessi tuottaa seuraavat palvelut: asiakasohjaus- ja taloudellinen tukeminen, suunnitelmallinen sosiaalityö, sosiaalinen kuntoutus, työkyky- ja eläkeselvitys, sosiaalinen luototus sekä pakolais-työ. Aikuissosiaalityössä on vuonna 2022 vahvistettu erityisesti nuorten matalan kynnyksen yksilöllistä palveluohjausta, jolla tarkoitetaan asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukaan tuotettua matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa, tuen tarpeen arviointia tai tehostettua yksilötyötä.

Sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden tarve on kasvanut tasaisesti, ja asiakaskunnan palvelutarpeeseen vastataan kohdentuvilla palveluilla. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasohjausta on kehitetty edelleen. Työkyky- ja eläkeselvityksen kautta haettujen työkyvyttömyyseläkkeiden läpimenoprosentti on ollut edelleen vuonna 2022 yli 90 %:n.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Perusturvan palvelualueen johdon tukipalveluihin kirjattiin keskitetysti perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueiden koronaan liittyviä kustannuksia 4,7 milj. euroa. Koronaan liittyviä valtionkorvauksia kirjattiin toimintatuottoihin noin 7,0 milj. euroa.

Talousarviomuutosten vaikutus alkuperäisen talousarvion toimintakatteeseen oli 5,8 milj. euroa. Koronakustannukset arvioitiin talousarviomuutoksessa 5,0 milj. euroon ja vastaavasti valtion koronakorvaukset 5,0 milj. euroon, jolloin vaikutusta toimintakatteeseen ei ollut. Perusturvan palvelualueen muutetun toimintakatteen toteuma alitti 6,6 milj. euroa talousarvion toteuman ollessa 97 %.

Muutetun talousarvion toimintatuotot ylittyivät noin 6,1 milj. euroa, josta koronakorvausten vaikutus oli 2,0 milj. euroa. Toimintatuottoihin vaikutti vanhuspalvelujen ja vammaispalvelujen asiakasmaksujen ylitys 1,9 milj. euroa. 1.7.2021 voimaan tulleen asiakasmaksulain muutos vaikutti tulokertymään. Myyntituotoissa yhteis-toimintakorvaukset kunnilta ylittyivät noin 1,2 milj. euroa. Hyvinvointialueen suunnitteluun ja kehittämiseen liittyvien hankkeiden rahoitus ylitti talousarvion noin 1,0 milj. eurolla.

Muutetun talousarvion toimintakulut alittuivat noin 0,5 milj. euroa. Henkilöstömenot ylittyivät noin 1,0 milj. euroa. Ylitys muodostuu tammikuussa hyvinvointialueelta maksetuista vuoden 2022 erillisistä ja SOTE-sopimuksen mukaisesta maaliskuussa 2023 maksettavasta kertaerästä, jotka hyvinvointialue laskuttaa kunnilta.

Kertaerän maksaminen liittyy koronaepidemian ja valmiuslain aikaisiin erityisolosuhteisiin. Asiakaspalvelujen ostot alittuvat vanhuspalvelujen ja vammaispalvelujen asumisen ostopalvelu- ja palvelusetelimennoissa noin 0,7 milj. euroa ja perusturvan muiden palveluiden ostot noin 0,5 milj. euroa. Avustusmenot alittuivat vammaisten henkilökohtaisessa avussa ja aikuissosiaalityön täydentävässä ja ehkäisevässä toimeentulotuessa, yhteensä 0,3 milj. euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Perusturvan vanhus-, vammais-, lapsiperhe- ja aikuissosiaalityön palveluista osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmistelutyöhön.
- Vuoden viimeisellä neljänneksellä merkittävä osa johdon ja palvelutuotannon työajasta kohdentui valmisteluun. Keskeiset valmisteltavat asiat olivat häiriöttömän siirtymisen turvaaminen: järjestelmiin liittyvät tiedonsiirrot ja palveluiden käynnistymiseen liittyvä päätöksenteko.
- Kaupunkitasoista perhekeskusmallin suunnittelua on jatkettu moniammatillisena yhteistyönä. Perhekeskuksen verkostotoimintamalli on toteutunut sivistystoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä. Tavoitteena on ollut kehittää toimintamalleja, joiden avulla pystyttäisiin paremmin tunnistamaan eri integraatioyhdyspinnoilla olevien lasten ja perheiden palvelut sekä palvelutarpeet.
- LUMO-hankkeessa on kehitetty monitoimijaista yhteistyömallia ja monialaiseen arviointiin perustuvaa työskentelymallia, jonka viitekehyksenä on ollut systeeminen lastensuojelu.
- Lapsiperhepalvelut vastuualueena on ollut mukana osatoteuttajana lasten, nuorten ja perheiden osaa- mis- ja tukikeskus (OT) -hankkeessa. Hankkeessa on kehitetty sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluiden yhteistyönä toiminnallisesti integroitua vaativan sijaisuuden lastensuojelulaitosyksikköä.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Hyvinvointialueen valmistelu ja koronatilanteesta johtuvat poissaolot kuormittivat henkilöstöä. Vanhuspalveluissa oli 27,4 sairauspoissaolopäivää/htv vuonna 2022. Kasvua vuoteen 2021 oli 1,1 sairauspoissaolopäivää/htv.
- Hyvinvointialueen toiminnan käynnistäminen kuormitti henkilöstöä merkittävästi asiakastyön rinnalla.
- Perusturvan palveluissa etätyöskentely on toteutunut suunnitellusti ja sitä on toteutettu työtehtävissä siinä laajuudessa kuin se on ollut tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Etätyöskentely on koettu myönteisenä ja se on edistänyt työhyvinvointia sekä työssä jaksamista. Kasvokkaisen asiakastyöskentelyn ohella on hyödynnetty myös sähköisiä palveluita. Monipaikkatyöskentely on toteutunut kaupunkitaseisten ohjeiden mukaisesti.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Ostopalvelujen ja oman tuotannon valvontaa tehtiin jatkuvalla periaatteella yhteistyössä valvontatar- kastajien kanssa. Hoivapalveluissa keskeisiä sisäisen valvonnan työkaluja ovat omavalvontasuunni- telmat sekä haittojen ja vaarojen riskiarvioinnit.
- Vammaispalvelujen vastuualueella käynnistettiin vuonna 2021 keskeisimpien valvontakohteiden tar- kempi tarkastelu osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä, joka jatkui vuonna 2022.
- Lapsiperhepalveluissa ja aikuissosiaalityön palveluissa on määritelty sekä yksikön omia että yksiköi- den yhteisiä sisäisen valvonnan kontrollipisteitä, joita on seurattu säännöllisesti yhteistyössä henkilo- stön kanssa. Kontrollipisteiden avulla on pyritty mm. tunnistamaan asiakkaiden palvelutarpeissa tapah- tuneet muutokset aiemmin, lisäämään tuotantotoiminnan tehokkuutta sekä vertailemaan oman tuotan- non ja ostopalvelutoiminnan riittävyyttä ja kustannusvaikuttavuutta. Valvonnan mittareina ovat olleet mm. tuotannon yksiköiden käyttöasteet sekä välitön asiakastyöaika ja palvelujaksojen kestot, resurs- sien riittävyys ja kohdentuvuus, asiakasohjauksen toimivuus, asiakasmäärien kehitys sekä lakisäätei- set käsittelyajat.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Kerätään kokemuksia työvoiman rekrytoinnista ulkomailta. Oppisopimuskoulutusta edistetään kysynnän mukaisesti. Tarjotaan harjoittelupaikkoja ja otetaan opiskelijoita harjoitteluihin ja kesätyöhön eri yksiköihin.	● (etenee suunnitellusti) Opiskelijoita otettiin harjoitteluihin ja kesätyöhön eri yksiköihin. Uutena avauksena toimeenpantu filippiiniläisten hoitajien rekrytointi turvaamaan hoivahenkilöstön saatavuutta. Oppisopimuskoulutusta ja rekrykoulutusta tehtiin yhteistyössä Sakkyn ja ELY:n kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Näkyvyyden parantaminen rekrytoinnissa yhdessä muiden maakunnan toimijoiden kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Sakkyn ja ELY:n kanssa tehtiin yhteistyössä oppisopimus- ja rekrykoulutusta. Filippiiniläisiä hoitajia rekrytoitiin turvaamaan hoivahenkilöstön saatavuutta.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Osallistutaan aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun. Kuopion kaupunki toimii osatoteuttajana valtakunnallisessa lastensuojelun kehittämishankkeessa (LUMO) Pohjois-Savon osalta.	● (etenee suunnitellusti) Osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun eri valmistelutyöryhmissä. Toiminnan sisältöä kehitettiin TulSote ja TulKoti -hankkeissa. LUMO-hankkeen aikana Itä- ja Keski-Suomen yhteistoiminta-alueella otettiin käyttöön monitoimijainen yhteistyömalli ja monialaiseen arviointiin perustuva työskentelymalli, jonka viitekehys on systeminen lastensuojelu. Monitoimijaista yhteistyötä vahvistettiin LUMO-hankkeen tuella.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Tämän lisäksi Kuopion kaupunki pilotoi yhdessä KYS:n kanssa valtakunnallisesti ensimmäistä lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian integroitua laitoshoidon. Osallistutaan kansallisiin verkostoihin.	Lapsiperhepalvelut vastualueena oli mukana osatoteuttajana lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus (OT)-hankkeessa. Hankkeessa kehitettiin sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluiden yhteistyönä toiminnallisesti integroitua vaativan sijaishuollon lastensuojelulaitosyksikköä. Mukana kansallisessa vanhustyön johdon verkostossa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	Ikäihmisten ohjauksen ja neuvonnan vahvistaminen.	● (etenee suunnitellusti) Palvelumuotoilun keinoja hyödyntäen kehitettiin toimintaa osana TulSote-hanketta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	Lapsiperhepalveluissa ja aikuis-sosiaalityössä päihteettömyyttä tuetaan sosiaalityön keinoin ja tehdään tiivistä yhteistyötä alueen päihdetyön toimijoiden kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Perusturvan lapsiperhepalveluista ja aikuissosiaalityöstä tehtiin tiivistä yhteistyötä sekä päihdepalvelusäätiön että muiden päihdetoimijoiden kanssa. Nuorten matalan kynnyksen palveluohjaus toimi ennaltaehkäisevänä palveluna aikuissosiaalityössä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	Perusturvan lapsiperhepalvelut ja vammaispalvelut osallistuu perhekeskustoimintamallin kehittämiseen ja sen monialaisiin toimintoihin. Lisäksi lastensuojelun systeemisen toimintamallin mukaisia työtapoja hyödynnetään ja laajennetaan	● (etenee suunnitellusti) Lapsiperhepalvelut oli mukana perhekeskusverkostotyöryhmän työskentelyssä. Perhekeskustoimintamallia kehitettiin yhdessä alueen eri lapsiperhetoimijoiden kanssa. Lapsiperhepalvelut osallistui yhtenä toimijana yhteinen aika-toimintamallin suunnitteluun. Lapsiperhepalveluista osallistuttiin aktiivisesti myös perhekeskustoiminnan maakunnalliseen esivalmistelutyöhön. LUMO-hankkeen toimesta systeemisen toimintamallin mukaisia työtapoja laajennettiin myös yhteistyöverkostojen suuntaan tarjoamalla mm. koulutusta systeemisestä toimintamallista.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Työttömyys, nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät.	Tehdään yhteistyötä Kuopion työvoiman palvelukeskuksen (TYP) kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Aikuissosiaalityö oli mukana Kuopion monialaisessa yhteispalvelussa sosiaalityön osalta. Yhteistyötä ja työmuotoja kehitettiin yhdessä TE-toimiston ja Kuopion työllisyyspalvelujen kanssa. Hoivapalveluissa rekrykoulutus yhteistyössä ELY:n ja Sakkyn kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Ikäihmisten ohjauksen ja neuvonnan kautta vahvistetaan, myös ikäihmisten varhaiskuntoutuksen uusilla toimintamalleilla. RAI:n käyttöönotto tukee kaatumisriskin arviointia.	● (etenee suunnitellusti) RAI:n käyttöönotto eteni omassa toiminnassa suunnitellusti. Ostopalveluiden osalta käyttöönotto laajeni hyvinvointialueen aloitettua.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Lapsiperhepalveluissa ja aikuis-sosiaalityössä hyödynnetään Ankkuri-työryhmän toimintaa, jonka tehtävänä on ennaltaehkäistä nuorten tekemiä rikoksia ja ohjata nuoria tarvittavien palvelujen piiriin	● (etenee suunnitellusti) Ankkuritoimintaan osallistuttiin sekä lapsiperhepalveluista että aikuissosiaalityöstä. Toimintaan nimettiin vastuuhenkilöt. Ankkuritoiminnassa työskennellään moniammatillisesti lapsen ja vanhempien kanssa nuorten rikoksia ennalta estävässä hengessä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	Asiakastytyväisyyskyselyjä toteutetaan säännöllisesti ja kehitetään sähköisiä palveluja kuntalaisille. Vakiintuneiden asiakasraatien toimintaa jatketaan myös hyvinvointialueelle valmistautumisen aikana.	● (etenee suunnitellusti) Asiakasosallisuus -teema oli keskeisenä kohteena hyvinvointialueen suunnittelussa. Asiakasraati -toiminnan kehittäminen on osa asiakkaan osallisuuden vahvistamisen toimintakokonaisuutta. Vanhuspalveluissa THL:n kansallinen kysely toteutui. Ei tehty omaa kyselyä vuonna 2022. Vammaispalvelussa toimi lapsiperheiden työryhmä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopiossa resurssiviisasta.	Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset.	● (etenee suunnitellusti) Ympäristövaikutukset huomioitiin hankinnoissa. Kotihoidossa laajennettiin sähköpyörien käyttöä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

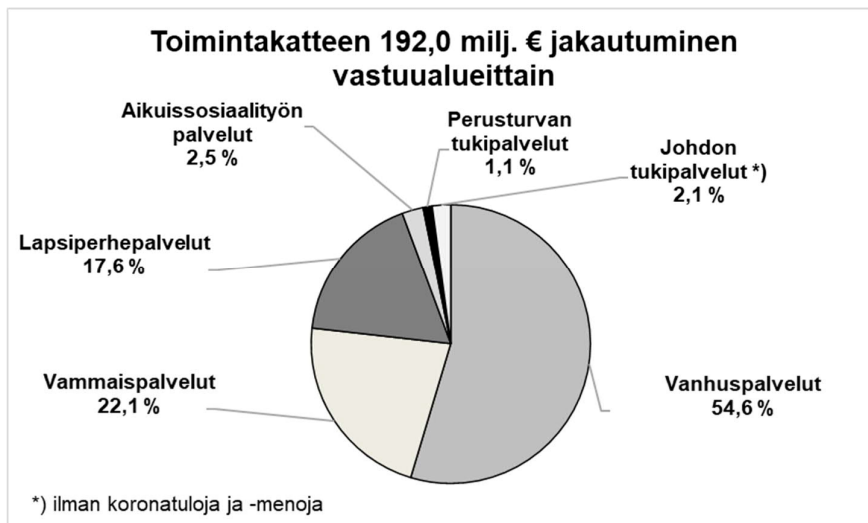
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Henkilöstön sairauspoissaoloja seurataan ja kannustetaan oman osaamisen kehittämiseen. Lakisääteistä täydennyskoulutusvelvoitetta noudatetaan. Lisäksi työhyvinvointiin, työturvallisuuteen ja osaamisen vahvistamiseen liittyviä mittareita seurataan säännöllisesti. Vanhuspalveluissa tutkimus- ja kehittämissyhteistyö Tampereen yliopiston kanssa kotona tehtävän työn turvallisuusriskien ennakoinnista. Lapsiperhepalveluissa on käynnissä erillinen lastensuojelun työsuojeluohjelma vuosille 2021–2022.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Poissaoloja seurattiin vakiintunein menettelyin.</p> <p>Lapsiperhepalveluissa ja aikuissosiaalityössä on noudatettu kalenteroituja lakisääteisiä koulutusvelvoitteita. Yksiköiden riskien arvioinnit tehtiin sovitusti ja tarpeen mukaan. Työturvallisuustapah- tumat käsiteltiin esihenkilön johdolla välittömästi. Sairauspoissaolojen osalta varhaisen tuen keskustelut toteutettiin kaupungin ohjeistuksen mukaan. Yhteistyö työterveyshuollon kanssa oli tiivistä, samoin yhteistyö työsuojeluvaltuutetun kanssa.</p> <p>Perusturvan työyksiköissä toimivat ns. työhyvinvointiparit olivat tukemassa yksiköiden työhyvinvointitoimintaa.</p> <p>Työsuojeluohjelman toimeenpanosta ja aikataulutuksesta vastasi sosiaalityön päällikkö yhdessä yksiköiden työsuojeluvastaavien kanssa.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajaku- vasta ja henkilöstöhankinnasta.	Rekrytoinnin ja rekrytointiyksikön kehittäminen.	<p>(etenee suunnitellusti)</p> <p>Henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi rekrytoinneissa oli viiveitä. Toteutettiin kaupungin henkilöstöohjelmaa.</p>	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työnte- kemisen muotoja, kuten työn moni- paikkaisuutta.	Perusturvan palveluissa toteute- taan työtyytyväisyyskyselyt vuo- sittain. Työtyytyväisyyskyselyssä esille nousseet kehittä- miskohteet käsitellään yhteisesti henkilöstön kanssa. Henkilös- töllä on mahdollisuus etätyöpäi- vätyöskentelyyn kaupungin lin- jaamien ohjeiden mukaisesti.	● (etenee suunnitellusti) Monipaikkatyöskentelyä toteutettiin kau- pungin ohjeistuksen mukaisesti. Moni- paikkatyöskentelyllä oli myönteinen vai- kutuksen henkilöstön työhyvinvointiin. Työhyvinvointikyselyjen toteuttaminen on vaihdellut yksiköittäin. Esille nous- seet kehittämiskohteet käsiteltiin henki- löstön kanssa.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma
	Vahvistetaan henkilöstön osalli- suutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Toteutetaan työtyytyväisyyskyselyt vuosittain.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Vetovoimainen vanhustyö -hankkeessa edistettiin yhteisöohjautuvuutta hoi- vassa. Palvelumuotoilu työkaluja hyödyntäen kerättiin työntekijäkokemusta kehittämis- työn tueksi. Aikuissosiaalityössä ja lapsiperhepalve- luissa oli käytössä tiimivastaava malli. Tiimit kokoontuivat säännöllisesti, tukivat työntekijöiden osallisuutta ja kehittivät työyhteisön yhteishenkeä.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavai- sesti ja asiakaslähtöisesti.	Ikäihmisten neuvonnassa vah- vistetaan chat-palvelun roolia. Digipalveluita edistetään osana hyvinvointialuevalmistelua.	● (etenee suunnitellusti) Ikäihmisten neuvonnassa oli käytössä chat-palvelu. Hyvinvointialueen suunnittelussa osallis- tuttiin digipalveluiden kehittämiseen. Vammaispalvelussa oli käytössä Video Hoiva -palvelu. Avustajakeskuksen pal- veluohjauksessa oli käytössä OSCC-ta- kaisinsoittojärjestelmä.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Osallistutaan hyvinvointialueen valmisteluun ja toteutetaan aktiivista yhteistyötä ja kumppanuutta suhteessa hyvinvointialueeseen ja kuntiin.	● (etenee suunnitellusti) Osana hyvinvointialueen valmistelua selkeytettiin ja mallinnettiin hyvinvointialue ja kunta - rajapinnan toimintaa. Osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun ja kuntayhteistyöhön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoidaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Osallistutaan Hyvinvointialueen valmisteluun.	● (etenee suunnitellusti) Osana hyvinvointialueen valmistelua selkeytettiin ja mallinnettiin hyvinvointialue ja kunta - rajapinnan toimintaa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen	■ (etenee hitaasti tai osittain) Vanhuspalveluiden tuottavuutta nostava ja rakennemuutosta tukeva projekti on käynnissä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Perusturvan palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	8 024	-1 000	7 024	8 276	1 252	117,8 %
Maksutuotot	17 144	900	18 044	19 921	1 877	110,4 %
Tuet ja avustukset	1 695	5 000	6 695	9 736	3 041	145,4 %
Vuokratuotot	3 012		3 012	3 193	181	106,0 %
Muut toimintatuotot	891		891	591	-300	66,3 %
TOIMINTATUOTOT	30 766	4 900	35 666	41 716	6 050	117,0 %
Palkat ja palkkiot	-66 975	-1 883	-68 858	-69 607	-749	101,1 %
Eläkekulut	-14 897	-330	-15 227	-15 329	-103	100,7 %
Muut henkilösivukulut	-2 609	-76	-2 685	-2 798	-113	104,2 %
Henkilöstökulut	-84 480	-2 289	-86 769	-87 735	-965	101,1 %
Palvelujen ostot	-111 339	-6 647	-117 986	-116 708	1 278	98,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 272	-1 339	-3 611	-3 567	44	98,8 %
Avustukset	-11 935	-50	-11 985	-11 708	277	97,7 %
Vuokrakulut	-13 242	-415	-13 657	-13 686	-29	100,2 %
Muut toimintakulut	-262		-262	-357	-95	136,1 %
TOIMINTAKULUT	-223 530	-10 740	-234 270	-233 760	510	99,8 %
TOIMINTAKATE	-192 764	-5 840	-198 604	-192 044	6 561	96,7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-144		-144	-151	-8	105,3 %

Terveydenhuollon palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Terveydenhuollon palvelutoiminnalla on tuettu ja edistetty kaikkien ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti. Terveydenhuollon palvelutoiminta oli toiminta- ja taloussuunnitelman mukaista jatkuneesta koronakriisistä huolimatta. Toimintaa vaikeutti henkilökunnan lisääntyneet poissaolot mm. korona- ja infektio tartuntojen vuoksi sekä työtaistelut.

Terveydenhuollon palvelualueella osallistuttiin aktiivisesti POSOTE20-hyvinvointialueen vapaaehtoiseen valmisteluun yhdessä Pohjois-Savon liiton, kuntien ja sote-kuntayhtymien kanssa. Moni terveydenhuollon henkilöstö osallistui oman työn ohessa erinäisiin valmisteluryhmiin.

Koronaepidemian vaimenemisen seurauksena erikoissairaanhoidon purki jonoja ja jatkohoitoon ohjautui vaikeampia potilaita. Suurin strateginen riski oli ja joka osittain toteutuikin, oli hoitojen viivästyminen ja hoidon tarpeen kasvu joissakin sairausryhmissä, koska terveyspalveluja oli edelleen suunnattu koronatoimiin. Toinen merkittävä omaa palvelutuotantoa rajoittava tekijä oli henkilöstövaje.

Kuopion kaupungin terveyspalveluissa hoitotakuu toteutui Kuopion kaupungin terveyspalveluissa lukuun ottamatta Harjulan poliklinikan ja suun terveydenhuollon yksittäisiä ylityksiä sekä ajoittaisia ylityksiä lasten toimintaterapian arvioinneissa.

Vastaanottoyksikön perustoimintaa hoitotiimeissä tammi-joulukuussa 2022 varjosti henkilöstön runsaat poissaolot sairauspoissaolojen takia. Kiireelliset asiat hoidettiin samana päivänä. Kiireettömät vastaanottoajat ruuhkaantuivat ja joitakin aikoja jouduttiin perumaan. Käyntimäärät vastaanotoilla olivat samaa luokkaa kuin vuonna 2021. Hyvinvointialueen valmistelu vei aikaa esihenkilöiltä. Hoitotakuu toteutui vastaanottopalveluissa.

Lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelujen kysyntä on viime vuosina kasvanut jyrkästi. Korona-aika on pahentanut tilannetta entisestään. Lasten ja nuorten kokemus ahdistus epävarmassa elämäntilanteessa ja sosiaalisen elämän kaventuessa on lisääntynyt huomattavasti. Kaupunki saavutti 2021 neuvotteluratkaisun sairaanhoitopiirin kanssa sekä lasten- että nuorten mielenterveyspalveluiden työnjaon osalta. 1.1.2022 alkaen sairaanhoitopiiri vastasi läheteellisestä erikoissairaanhoidon toiminnasta ja kaupunki keskittyy läheteettömään toimintaan huolehtien lievistä- ja keskivaikeista mielenterveyden ongelmista perusterveydenhuollon taustoisesti. Avohoidon vastaanotto toiminnan yhteyteen luotiin lasten mielenterveysongelmien hoitamista varten oma palvelulinjansa ja nuorten hoitamista varten omansa. Erikoissairaanhoidon palveluita tarjonneen Lasten- ja nuorten mielenterveysyksikön (LNMY) toimintaa lakkasi 31.12.2021.

Uudistuksilla ja kohdennetuilla henkilöstöresurssien lisäyksellä parannettiin toimivaa palveluketjua, purettiin päällekkäisyyksiä työnjakoa selkeyttämällä, vähennettiin asiakkaan paikasta toiseen pompottelu, sekä parannettiin työtyytyväisyyttä ja työn vetovoimaisuutta. Hoitoon pääsyajat lyhenivät vuoden 2022 aikana kohtuullisiksi. Toimintamalli on myös siirrettävissä 1.1.2023 aloittaneelle hyvinvointialueelle.

Suun terveydenhuollon palveluiden kysynnän kasvu ja koronan aiheuttaman hoitovelan purkamisen aiheuttivat toimintaan suuria haasteita. Hoitotakuu toimi muilta osin, mutta kiireetön hoitoon pääsy kuuden kuukauden määräajassa tuotti vaikeuksia. Asiakkaiden määrä pysyi lähes samalla tasolla kuin vuonna 2021. Erityisesti hammashoitajien poissaolot hankaloittivat työparisijoittelua ja veivät joustoa työvuorosunnittelusta. Hammaslääkäreiltä jouduttiin perumaan potilaita työparin puuttuessa. Henkilökunnan rekrytointiongelmat etenkin maaseututaajamiin sekä erikoishammaslääkärien ja hammashoitajien tehtäviin lisääntyivät. Savotalon remontti vaati työhuonejärjestelyjä, sillä työhuoneiden määrä ja tilat rajoittivat hammaslääkärien sijaisrekrytointia.

Kasvatus- ja perheneuvonnassa sekä puheterapiassa oli henkilöstövajetta, jolloin syntyi väli aikaista viivettä palvelun pääsyyssä. Terapiajaksoja jouduttiin sopeuttamaan, mutta hoitotakuissa pääosin pysyttiin.

Sairaalan osastojen sairaansijamääriä jouduttiin rajoittamaan henkilöstövajausten ja viemärintiremontin vuoksi. Sairaansijoja jouduttiin ostamaan ympäristökunnista jatkuvasti. Ostetut hoitopäivät lisääntyivät 41 % (1 070 hpv) verrattuna edelliseen vuoteen.

Kuopion psykiatrian keskuksen (Kpk) erikoislääkärivaje oli vaikeuttamassa toimintaa. Lääkärivajeen vuoksi jouduttiin mm. muuttamaan tiimirakennetta lääkäripalvelujen turvaamiseksi tasapuolisesti. Vajetta paikattiin myös ostopalveluilla. Terveyskeskuksen työryhmässä aloitti keväällä 2022 kaksi uutta psykiatrista sairaan-

hoitajaa, joiden tehtävänä oli tehostaa terveyskeskuksen jatkohoitoon siirrettyjen potilaiden jatkohoitoa ja kuntoutumista. Hoitotakuu toteutui.

Tehyn ja Superin työtaistelutoimet hankaloittivat työparisijoittelua sekä veivät joustoa työvuorosuunnittelusta.

Hyvinvointialueen valmisteluun liittyvät tehtävät kuormittivat esihenkilöitä ja valmisteluun käytettävä aika oli pois muusta esimiestyöstä. Hyvinvointialueelle siirtymiseen tarvittavat toiminnan muutokset vaativat aikaa henkilökunnan ohjeistukseen ja koulutukseen, minkä takia vastaanotot ruuhkautuivat loppuvuonna.

Kuopio hankkii erikoissairaanhoidon palvelut pääasiassa Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä (PSSHP). Potilaat ohjautuvat erikoissairaanhoidon lääkärin läheteellä eri yksiköistä. Erikoissairaanhoidon tekee kiireellisyys- ja hoidon tarpeen arvioinnin läheteen perusteella. Kiireellinen sairaanhoito annetaan ilman lähetettä. KYS:n kuntakortin mukaan (11.2.2023) tammi-joulukuussa 2022 Kuopion terveyskeskuksesta lähetetät KYS:iin vähentyivät 2,5 % (-593) verrattuna edellisen vuoteen. Kuopiolaisille tehdyt elektiiviset leikkaustoimenpiteet (6 435) vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna 11,0 % ja päivystysleikkauksien määrä (2 292) väheni 1,5 %. Erikoissairaanhoidon hoitajaksot vähentyivät 7,9 % (-1 497) ja sairaalahoitopäivät 9,5 % (-7 863). Poliklinikakäynnit vähentyivät 3,4 % (-10 210) edelliseen vuoteen verrattuna. Jatkohoitopaikkaa odottavien laskutus 0,877 milj. euroa kasvoi 97,3 % (0,432 milj. euroa) verrattuna vuoteen 2021. Kuopion erikoissairaanhoidon ikävakioidut kustannukset olivat suurten kaupunkien vuoden 2021 vertailussa toiseksi suurimmat (1 479 euroa/asukas, vuonna 2020: 1 496 euroa/asukas), 3,9 % mediaania suuremmat. Perusterveydenhuollon ikävakioidut kustannukset (1 363 euroa/asukas, vuonna 2020: 1 268 euroa/asukas) olivat vertailukuntien viidenneksi pienimmät, 0,3 % mediaania suuremmat.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Terveydenhuollon palvelualueen toimintatuotot ylittivät 0,142 milj. euroa (1,0 %) muutetusta talousarviosta. Lääkäreiden koulutuskorvauksia sekä kuntakorvauksia saatiin arvioitua enemmän. Toimintakulut ylittivät muutetusta talousarviosta 9,148 milj. euroa (+3,0). Erikoissairaanhoidon palvelut ylittivät muutetusta talousarviosta 8,968 milj. euroa, josta Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämien kattamista oli 4,759 milj. euroa. Oman terveydenhuollon toimintamenot ylittivät 0,179 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Henkilöstökustannukset ylittivät noin 0,437 milj. euroa, joka on lähes kokonaan koronasta aiheutuva hoitajille maksettavan kertaerän suuruus. Palvelujen ostot alittuivat noin 0,204 milj. euroa.

Erikoissairaanhoidon ostopalveluihin käytettiin kaikkiaan 198,9 milj. euroa, 2,1 % edellisvuotta enemmän (4,1 milj. euroa). Vuoden 2022 ostopalvelut eivät sisällä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (PSSHP) alijäämiä. PSSHP:n toiminta päättyi vuodenvaihteeseen 2022/2023 ja erityissairaanhoidon palvelut siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestettäväksi. Voimaannpanolain 33 pykälän mukaan jäsenkuntien on katettava kuntayhtymätaseeseen kertynyt alijäämä ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Katettava alijäämä laskutettiin kunnilta sairaanhoitopiiriin perussopimuksen mukaisesti peruspääoman suhteessa.

Terveydenhuollon koronakustannukset (mm. testaus-, jäljitys-, rokotuskustannukset, koronaan liittyvät hoitotarvikkeet, tehostettu siivous) on kirjattu perusturvan johdon tukipalveluun erilliselle koronakustannuspaikalle. Lisäksi terveydenhuollon palvelualueelle on kirjautunut koronakustannuksia noin 0,419 milj. euroa. Tämän lisäksi kustannuksia on syntynyt mm. infektioautien ja koronan aiheuttamat henkilöstökustannukset. Koronasta aiheutuva hoitajille maksettavan kertaerän suuruus terveydenhuollon palveluissa oli noin 0,372 milj. euroa.

Asiakasmaksujen kertymä laski sairaansijamäärien (Harjulan viemäriremontin takia -10 % / 0,173 milj. euroa) ja 1.7.2021 voimaan tulleen asiakasmaksulain muutoksien vuoksi. Asiakasmaksulain muutokset vaikuttivat asiakasmaksukattojen varhaisempaan täyttymiseen sekä hoitajamaksujen poistumiseen.

Koronapotilaiden hoito ja Harjulan viemäreiden korjaustyöt vaikuttivat käytettävissä oleviin potilaspaikkoihin. Korvaavia paikkoja jouduttiin ostamaan maakunnan muilta osastoilta ja KYS:n hoitopäiviä kertyi enemmän, siirtoviivemaksut nousivat edellisvuoteen nähden lähes kaksinkertaiseksi (vuonna 2022: 0,877 milj. euroa; vuonna 2021: 0,445 milj. euroa). Palvelujen ostot kunnista ja kuntayhtymistä olivat vuonna 2022 yhteensä 1,211 milj. euroa (vuonna 2021: 0,838 milj. euroa).

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

1. Hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina.

- Avohoidon henkilöstö osallistui hyvinvointialueen toimintojen valmisteluun useissa eri työryhmissä ja kehityshankkeissa. Valmistelutyöhön käytetty työaika oli pääsääntöisesti pyritty korvaamaan sijaistyövoimalla, mutta se ei aina ollut mahdollista, mikä vaikeutti heikentävästi kaupungin omiin toimintoihin. Avohoidon henkilöstö ei osallistunut varisnaiseen hyvinvointialueen strategian valmisteluun, mutta strategisia tavoitteita tuotiin mahdollisuuksien mukaan esille eri työryhmissä ja työryhmien raporteissa. Monissa strategisissa tavoitteissa oli nähtävissä intressiritiriitoja Kuopion ja muun hyvinvointialueen kesken, johtuen hyvin heterogeenisestä maakunnan kuntarakenteista ja kokoeroista.
- Terveystieteiden oltiin aktiivisesti mukana Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskuspalvelujen valmistelutyössä huomioiden valmistelutyössä myös Kuopion kaupungin strategia.
- Suun terveydenhuolto veti kahta hyvinvointialueen valmistelutyöryhmää; suun terveydenhuollon maakunnallinen valmistelutyöryhmä ja suun terveydenhuollon erikoishoidon yksikön suunnittelutyöryhmä. Tämän lisäksi osallistuttiin perhekeskustyöryhmän valmisteluun. Työskentelyssä huomioitiin kaupungin strategia.
- Kuopion psykiatrian keskukselta osallistuttiin tulevan hyvinvointialueen psykiatrian valmisteluun ja oltiin mukana myös valmistelutyötä tukevissa hankkeissa.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot.

- Terveyspalveluissa toiminnoista hyvin pieni osa oli toteutettavissa etätyönä. Etätyöhön soveltuvi lähinnä hallinnon- ja sihteerityö. Etätyön osuus kokonaisuutena oli hyvin vähäistä ja sen johtaminen toteutettiin normaalina esimiestyönä ilman erityisjärjestelyjä. Terveyspalvelut ovat pääasiassa paikalla oloa edellyttävää asiakastyötä ja näin ollen työympäristössä ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Näin ollen työelämämuutokset eivät merkittävästi vaikuttaneet työhyvinvointiin tai sairauspoissaoloihin.
- Etäkokoustaminen ja etätyöskentely mahdollistivat työajan tehokkaamman käytön ja aktiivisen yhteisen tilannekuvan muodostumisen sidosryhmäpinnoilla.
- Jatkuvaan etätyöhön liittyi työntekijöiden syrjäytymisen riski, kun vuorovaikutteinen voimaannuttavan työyhteisön tuki ja varhaisen puuttumisen reagointi ongelmatilanteissa puuttui.
- Satunnaisella etätyöllä ja korvaavan työn mallilla saatiin hieman jarrutettua sairauspoissaolopäivien kasvua.
- Yhteistyö työterveyshuollon kanssa oli tiivistä ja korvaavan työn malli oli käytössä.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen käyttöönotto ja henkilöstön koulutus osaamisen vahvistamiseksi.

- Sisäistä valvontaa toteutettiin osana normaaleja työtehtäviä ohjeen mukaisesti. Pääosa avohoidon riskeistä liittyivät ulkoisiin tekijöihin ja muutoksiin toimintaympäristössä ja olivat siten vain osittain hallittavissa. Esimerkkeinä voidaan mainita koronaepidemia, erikoissairaanhoidon kustannukset ja työvoiman saatavuus, joilla oli hyvin suuri vaikutus siihen, miten toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Henkilöstön koulutusta toteutettiin koko työyksiköjä koskevana ja yksilöllisten tarpeiden mukaan koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje oli osa toiminnan ja muutosten seuranta, jota raportoitiin terveysjohtajan palaverissa sekä osavuosikatsauksissa. Henkilöstön osaamista vahvistettiin koko henkilöstölle järjestettävällä koulutuspäivällä, ammattiryhmäpalaverissa sekä tarpeen mukaan hyväksytyyn henkilökohtaiseen koulutussuunnitelman mukaisesti.
- Ammatillisen täydennyskoulutuksen määrää, osallistumista ja sisältöä valvottiin yksikkökohtaisissa kehityskeskusteluissa.
- Täydentävien palveluiden osto oli maltillista, niillä vahvistettiin tuotantovarmuutta. Vaikka vaihtoehtokustannuksia arvioitiin ja verrattiin, valinnat jouduttiin tekemään välttämättömyyden perusteella.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yritys- ja urheiluympäristö	Turvataan osaavan työvoiman saatavuutta.	Opiskelijoita otetaan sijaisuuksiin ja kesäharjoittelijoiksi opintojen valmistusasteen mukaisesti. Yhteistyö Savonia amk:n ja Itä-Suomen yliopiston kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Opiskelijoita otettiin soveltuviin tehtäviin kesäajaisuuksiin. Harjoittelujaksot toteutettiin suunnitellun mukaisesti.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Kuopion kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistaminen.	Näkyvyyden parantaminen rekrytoinnissa yhdessä muiden maakunnan toimijoiden kanssa.	● (etenee suunnitellusti) Tehty yhteistyötä mm. Sakkyn, Savonia amk:n ja ELY:n kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Tehdään ennakoivaa ja aktiivista edunvalvontaa ja vaikuttamista valtakunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon.	Osallistutaan valtakunnallisiin verkostoihin ja työryhmiin. Pääpaino Hyvinvointialueen valmistelussa.	● (etenee suunnitellusti) Itä-Suomen AVIn kanssa käytiin keväällä 2022 kesän haasteista ennakoivaa keskustelua. Koronan osalta säännölliset Teams-kokoukset pidettiin sairaanhoitopiiriin ja THL:n kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuden innostava arki	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäluokissa.	Vahvistetaan Neuvokas perhe -toimintamallin toteuttamista varhaiskasvatuksessa sekä terveydenhuollossa.	● (etenee suunnitellusti) Neuvokas perhe -toimintamalli oli käytössä koko vuoden neuvolapalveluissa sekä kouluterveydenhuollossa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi paranee.	<p>Vahvistetaan henkilöstön osaamista puheeksi ottamiseen ja varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen sekä asiakkaiden kohtaamiseen (mm. Motivoiva haastattelu, Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus, Mielen ensiapu -koulutukset, Lapset puheeksi).</p> <p>Yhteistyö ero toimijoiden kanssa, mm. Päihdesäätiö, TE-keskus työkykylausunnot, työttömien terveystarkastukset, joissa otetaan puheeksi päihteet ja mielenterveys, ja tarvittaessa ohjaus terveystarkastuksiin.</p> <p>Kehitetään terveyskeskuksen vastaanotto toiminnan yhteydessä tarjottavia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja. Osallistutaan psykiatrisen sairaanhoitajan työpanoksella poliisin nuorille suunnatun moniammatillisen Ankkuri-työryhmän toimintaan.</p>	<p>(etenee suunnitellusti) Vahvistettiin henkilöstön osaamista puheeksi ottamiseen ja varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen sekä asiakkaiden kohtaamiseen (mm. Motivoiva haastattelu, Varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus, Mielen ensiapu -koulutukset, Lapset puheeksi).</p> <p>Yhteistyötä tehostettiin Ensikotiyhdistyksen tuottaman perhepäihdetyön osalta.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Vanhemmuus sekä perheiden ja läheisten ihmissuhteet vahvistuvat.	<p>Perhekeskustoimintamalli varmistetaan. Vahvistetaan vanhemmuustaitoja tarjoamalla eri ikäiset lapset ja perhetilanteet huomioivia palveluja (monialaiset perhevalmennukset ja vanhemmuudentuen ryhmät, kuten Vahvuutta vanhemmuuteen ja Ihmeelliset vuodet, monialaiset vanhempainillat ja teemakohtaiset tilaisuudet, yksilötyöskentelyssä muun muassa Vavu-menetelmä).</p> <p>Varmistetaan perheille varhaista tukea hyödyntämällä ja juurruttamalla Yhteinen aika -toimintamallia. Kehitetään palvelupolkuja ja uusia toimintamalleja eri toimijoiden (ml. järjestöt) yhteistyönä huomioiden saattava työote ja erityiset tuentarpeet (esim. sovinnollinen ero, eron ensiapupiste ja nepsy-osaaminen ja toimintamallit).</p> <p>Vahvistetaan perheille tarjottavaa varhaista tukea, kuten tukiperhe ja tukihenkilötoimintaa (koulutetut tukiperheet ja tukihenkilöt) ja systeemisen lastensuojelun toimintamallin toteutusta.</p>	<p>● (etenee suunnitellusti) Perhekeskustoimintamalli on ollut käytössä ja perhekeskusverkostotyöryhmän toiminta on ollut vakiintunutta. Vahvistettiin vanhemmuustaitoja tarjoamalla eri ikäiset lapset ja perhetilanteet huomioivia palveluja (monialaiset perhevalmennukset ja vanhemmuudentuen ryhmät, kuten Vahvuutta vanhemmuuteen ja Ihmeelliset vuodet, monialaiset vanhempainillat ja teemakohtaiset tilaisuudet, yksilötyöskentelyssä muun muassa Vavu-menetelmä).</p> <p>Varmistettiin perheille varhaista tukea hyödyntämällä ja juurruttamalla Yhteinen aika toimintamallia. Kehitettiin palvelupolkuja ja uusia toimintamalleja eri toimijoiden (ml. järjestöt) yhteistyönä huomioiden saattava työote ja erityiset tuentarpeet (esim. sovinnollinen ero, eron ensiapupiste ja nepsy-osaaminen ja toimintamallit).</p> <p>Vahvistettiin perheille tarjottavaa varhaista tukea, kuten tukiperhe ja tukihenkilötoimintaa (koulutetut tukiperheet ja tukihenkilöt) ja systeemisen lastensuojelun toimintamallin toteutusta.</p> <p>Suun terveydenhuolto osallistui perhekeskusmallin toimintaan ja Yhteinen aika toimintamalliin. Lasten ja nuorten huolimalli on ollut käytössä ja sen osalta tehtiin tarvittaessa yhteistyötä terveydenhuollon ja sosiaalipuolen kanssa.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Työttömyys, nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät.	Tehdään yhteistyötä Kuopion työvoiman palvelukeskuksen (TYP) kanssa sekä järjestetään työttömien terveystarkastukset.	<p>● (etenee suunnitellusti) Kehitettiin terveyskeskuksen vastaanotto toiminnan yhteydessä tarjottavia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja. Osallistuttiin psykiatrisen sairaanhoitajan työpanoksella poliisin nuorille suunnatun moniammatillisen Ankkuri-työryhmän toimintaan.</p> <p>Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, mm. Päihdesäätiö, TE-keskus työkykylausunnot, työttömien terveystarkastukset, joissa otetaan puheeksi päihteet ja mielenterveys, ja tarvittaessa ohjaus terveystarkastuksiin.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Arjen turvallisuus vahvistuu.	Osallistutaan Ankkuri-työryhmän toimintaan, jonka tehtävänä on ennaltaehkäistä nuorten tekemiä rikoksia ja ohjata nuoria tarvittavien palvelujen piiriin.	<p>● (etenee suunnitellusti) Poliisin Ankkuri-työryhmään osallistuttiin mm. psykiatrisen sairaanhoitajan työpanoksella</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Asukkaiden osallistuminen sekä kokemus vaikutusmahdollisuuksista lisääntyy.	Asiakastyytyväisyyskyselyjä toteutetaan säännöllisesti ja kehitetään sähköisiä palveluja kuntalaisille.	<p>● (etenee suunnitellusti) Roidu-kyselyt olivat käytössä.</p> <p>Suun terveydenhuollon asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset olivat hyvät.</p> <p>Sähköisiä palveluja kehitettiin koko ajan.</p>	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Toiminta ja hankinnat ovat Kuopiossa resurssiviisasta.	Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset.	● (etenee suunnitellusti) Hankinnoissa pyrittiin ottamaan huomioon ympäristö- ja ilmastovaikutukset.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

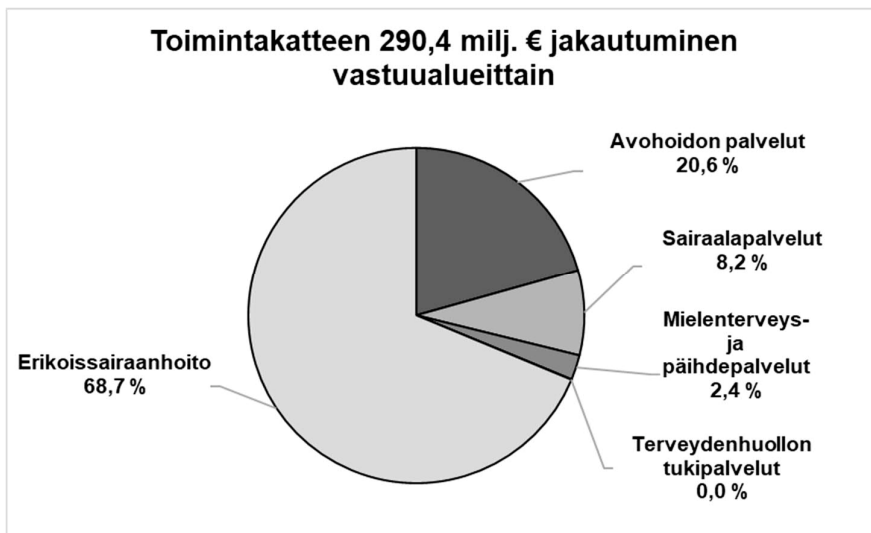
4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Vuosittaiset työhyvinvointisuunnitelmat laaditaan jokaiseen toimintoon ml. tukipalvelut. Hyödynnetään työkyvyn tuen toimintamallia. Työpaikkakäynnit, Haipro ja WPro, kehityskeskustelut, koulutus. Lakisääteiset täydennyskoulutukset toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja ennakoivasti.	● (etenee suunnitellusti) Vuosittaiset työhyvinvointisuunnitelmat laadittiin jokaiseen toimintoon ml. tukipalvelut. Työkyvyn tuen toimintamalli oli käytössä. Työpaikkakäynnit, Haipro ja WPro, kehityskeskustelut, henkilöstön koulutus toteutui suunnitelmien mukaisesti. Lakisääteiset täydennyskoulutukset toteutettiin mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tehtiin aktiivisesti ja ennakoivasti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	Panostamalla suunnitelmallisesti työhyvinvointiin voimme turvata suun terveydenhuollon vetovoimaisuutta työnantajana. Kiinnitetään huomiota rekrytointiprosessiin. Täytetään avoimet virat ja tehtävät mahdollisuuksien mukaan nopeasti.	● (etenee suunnitellusti) Rekrytointiprosessia kehitettiin ja parannettiin. Avoimet virat ja tehtävät täytettiin mahdollisuuksien mukaan nopeasti. Osassa tehtävistä oli merkittäviä rekrytointihaasteita kuten psykologi- ja puhe-terapeuttit tehtävät.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	Etätyö mahdollistetaan esimiestyötä tekeville suunnitelmallisesti esimiestyötä tukien ja työhyvinvointia tukien. Työtyytyväiskyselyt tehdään vuosittain ja esille nousseet kehittämiskohteen käsitellään henkilöstön kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) Etätyö mahdollistettiin perustellusti esimiestyötä tekeville suunnitelmallisesti esimiestyötä ja työhyvinvointia tukien. Työtyytyväiskyselyt toteutettiin vuosittain ja esille nousseet kehittämiskohteen käsiteltiin pääpuolisesti henkilöstön kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Roidu-palautekyselyt, tyhy-toiminta, tiimipalaverit, keskinäiset palaverit monella tasolla.	●	(etenee suunnitellusti) Roidu-kyselyjä tehtiin. Henkilöstön osallisuus mahdollistettiin, tyhy-toimintaa järjestettiin sekä tiimipalaverit olivat käytössä. Monitoimijainen yhteistyömalli oli myös käytössä eri toimijoiden kesken.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Osallistutaan erilaisiin kehittämishankkeisiin kaupunki- että maakuntatasolla. Kaikki palvelut mitkä voidaan tuottaa digitaalisesti, niin suunnitellaan toteutettavaksi.	●	(etenee suunnitellusti) Osallistuttiin moniin kehittämishankkeisiin sekä digipalvelujen kehittämiseen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Rakennetaan hyvää kumppanuutta ja asiakaslähtöisiä yhteistyömalleja hyvinvointialueen kanssa.	Yhteistyön ja hyvien toimintamallien suunnittelu hyvinvointialueelle.	●	(etenee suunnitellusti) Terveyspalveluissa osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun sekä kuntayhteistyöhön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uusi Kuopio 2023: Suunnitellaan kaupungin tulevaa roolia ja organisoimaan toimintaa hyvinvointialueen perustamisen jälkeiseen aikaan.	Osallistutaan Hyvinvointialueen valmisteluun.	●	(etenee suunnitellusti) Osallistuttiin hyvinvointialueen valmisteluun ja mallinnettiin hyvinvointialue ja kunta - rajapinnan toimintaa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen.	● (etenee suunnitellusti) Toimittiin talousarvion toimintasuunnitelmien mukaisesti. Koronaepidemian edelleen jatkuva leviäminen ja työvoimanvaje muodostivat suurimmat riskit sekä palveluiden tuottamiselle että talouden toteutumiselle.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Terveydenhuollon palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	5 409	584	5 993	6 259	266	104,4 %
Maksutuotot	8 387	-404	7 983	7 817	-166	97,9 %
Tuet ja avustukset	313	8	321	327	6	101,9 %
Vuokratuotot				-1	-1	
Muut toimintatuotot	25		25	62	37	246,8 %
TOIMINTATUOTOT	14 134	188	14 322	14 464	142	101,0 %
Palkat ja palkkiot	-41 455	843	-40 612	-41 017	-405	101,0 %
Eläkekulut	-10 076	28	-10 048	-10 020	28	99,7 %
Muut henkilösivukulut	-1 618	33	-1 585	-1 646	-60	103,8 %
Henkilöstökulut	-53 149	904	-52 245	-52 682	-437	100,8 %
Palvelujen ostot	-216 319	-5 807	-222 126	-226 130	-4 004	101,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 903	-1 194	-12 097	-12 130	-33	100,3 %
Avustukset				-4 759	-4 759	
Vuokratulut	-8 666	-143	-8 809	-8 715	94	98,9 %
Muut toimintakulut	-298	-160	-458	-468	-10	102,1 %
TOIMINTAKULUT	-289 335	-6 400	-295 735	-304 885	-9 150	103,1 %
TOIMINTAKATE	-275 201	-6 212	-281 413	-290 421	-9 008	103,2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-519		-519	-394	125	76,0 %

Keskusvaalilautakunta

Aluevaalit järjestettiin 23.1.2022. Oikeusministeriön suorittama kertakorvaus ylitti talousarvion tuloarvion.

Keskusvaalilautakunta 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Tuet ja avustukset	200		200	288	88	144,2 %
Muut toimintatuotot	30					
TOIMINTATUOTOT	230		230	289	59	125,5 %
Palkat ja palkkiot	-333		-333	-351	-18	105,5 %
Eläkekulut	-37		-37	-42	-5	112,5 %
Muut henkilösivukulut	-10		-10	-9	95,4 %	
Henkilöstökulut	-380		-380	-402	-22	105,9 %
Palvelujen ostot	-119		-119	-104	15	87,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1		-1	-7	-6	669,5 %
Vuokratulut	-48		-48	-49	-1	102,1 %
Muut toimintakulut	-2		-2	2	22,9 %	
TOIMINTAKULUT	-550		-550	-563	-13	102,3 %
TOIMINTAKATE	-320		-320	-274	46	85,7 %

Tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaan mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saat-
taa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja julkaista yhteenveto sidonnaisuuksista kaupungin verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain, hallintosäännön ja tarkastustoimiston toimintasäännön mukaisesti. Kuopion kaupungin ja kaupungin tytäryhteisöjen tilintarkastuksen hoitaa vuosina 2021–2024 TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy; päävastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Marko Paasovaara. Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto (2 htv), jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuntalain 121 § mukaisesti tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Vuoden 2021 tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus olivat kaupunginvaltuuston käsittelyssä 13.6.2022. Kaupunginhallitus on antanut vastineet arviointikertomuksessa esille nostetuista kysymyksistä kaupunginvaltuustolle, jossa ne käsiteltiin 19.9.2022.

Tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2022 työohjelman kokouksessaan 30.3.2022. Vuoden aikana tarkastuslautakunta on perehtynyt kaupungin palvelutuotantoon ja tavoitteissa edistymiseen eri palvelu- ja tehtäväalueilla sekä tytäryhteisöissä. Kokouksissa on käsitelty tarkastustoimen hallintoon ja tarkastustoimintaan liittyviä asioita sekä toimialojen ja konserniyhteisöjen arviointeja.

Tarkastustoimi 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
Palkat ja palkkiot	-159		-159	-149	10	93,7 %
Eläkekulut	-26		-26	-28	-2	107,2 %
Muut henkilösivukulut	-5		-5	-5	93,2 %	
Henkilöstökulut	-190		-190	-182	9	95,5 %
Palvelujen ostot	-90		-90	-75	15	83,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1		-1	-7	-7	45,7 %
Vuokratulut	-7		-7	-7	101,1 %	
Muut toimintakulut	-1		-1	1	12,6 %	
TOIMINTAKULUT	-289		-289	-265	24	91,6 %
TOIMINTAKATE	-289		-289	-265	24	91,6 %

Yleishallinto

Yleishallintoon sisältyvä toiminta palvelee koko kaupunkiyhteisöä.

Kaupunginvaltuusto

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	5		5	4	-1	77,3 %
TOIMINTAKULUT	-600		-600	-533	67	88,8 %
TOIMINTAKATE	-595		-595	-529	66	88,9 %

Kaupunginvaltuuston toimintakateen toteuma oli 0,1 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintakulut alittuivat asiantuntijapalvelujen, painatusten ja tarvikkeiden ostoissa.

Kaupunginhallitus

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	39		39	29	-10	73,5 %
TOIMINTAKULUT	-2 472		-2 472	-2 034	438	82,3 %
TOIMINTAKATE	-2 433		-2 433	-2 005	428	82,4 %

Kaupunginhallituksen toimintakateen toteuma oli 0,4 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot alittuivat tilavuokratuottojen pienentyessä. Toimintakulut alittuivat palvelujen ostoissa (asiantuntijapalvelut ja vartiointipalvelut) sekä muissa kuluissa (oikeudenkäyntikulut).

Pitäjäraatien toimintakulut alittuivat 13 000 euroa.

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	542		542	542		100,0 %
TOIMINTAKULUT	-12 614	-323	-12 937	-13 555	-618	104,8 %
TOIMINTAKATE	-12 072	-323	-12 395	-13 013	-618	105,0 %

Yhteistoimintaosuuksien ja avustusten toimintakateen toteuma oli 0,6 milj. euroa talousarviota heikompi. Toimintakulut alittuivat tapahtuma-avustuksissa 0,1 milj. euroa. Toimintakulut ylittyivät 0,7 milj. euroa Kuopion maksuosuudessa Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kustannuksiin.

Muu yleishallinto

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	5 150		5 150	5 915	765	114,9 %
TOIMINTAKULUT	-13 718		-13 718	-14 338	-620	104,5 %
TOIMINTAKATE	-8 568		-8 568	-8 423	145	98,3 %

Muun yleishallinnon toimintakate oli 0,1 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot ylittyivät talousarviosta 0,5 milj. euroa Istecki Oy:n osakkeiden myyntivoiton sekä 0,3 milj. euroa korona-avustusten takia. Toimintakulut ylittyivät talousarviosta 0,3 milj. euroa maaomaisuuden purkukohteissa, kun Savilahden rakennusten purkaminen viivästyi edellisestä vuodesta. Lisäksi toimintakulut ylittyivät talousarviosta 0,2 milj. euroa henkilöstöpalvelujen liikunta- ja kulttuuriedussa sekä 0,3 milj. euroa tapaturmavakuutusten edellisen vuoden loppumaksuista. Toimintakulut alittuivat talousarviosta 0,2 milj. euroa eläkemenoperusteisissa maksuissa.

Hankkeet

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	479		479	578	99	120,7 %
TOIMINTAKULUT	-2 380		-2 380	-1 569	810	65,9 %
TOIMINTAKATE	-1 901		-1 901	-991	910	52,1 %

Hankkeiden toimintakatteen toteuma oli 0,9 milj. euroa talousarviota parempi.

Muiden kehittämishankkeiden toimintakatteen toteuma oli 0,4 milj. euroa talousarviota parempi. Kehittämishankerahoitusta käytettiin kahteen kaupungin toteuttamaan EU-hankkeeseen (Ihmisläheinen digitaalinen kunta, Talent Hub) sekä osarahoituksena kuuteen muiden toimijoiden toteuttamiin EU-hankkeeseen (Maaseutuleader, Internationa retailing, Hop-on Hop-off, FarmGas-PS2, Digituki Arkeen, Monipaikkaisuuden, etätyön ja matkailun tiedolla johtaminen).

Määrärahasta rahoitettiin myös kansallisen rahoituksen kehittämishankkeita (Kuopion ekosysteemisopimus, energiatehokkuussopimus, OmaKunta, Viitoskäytävä), USO6 verkoston vuosimaksu, kaupunginjohtajan innovaatiopalkinnot sekä strategiavalmistelua.

Määräraha ei toteutunut budjetoidun mukaisena, koska uuden rakennerrahastokauden käynnistyminen viivästyti eikä uusia hankepäätöksiä ehditty juurikaan tehdä.

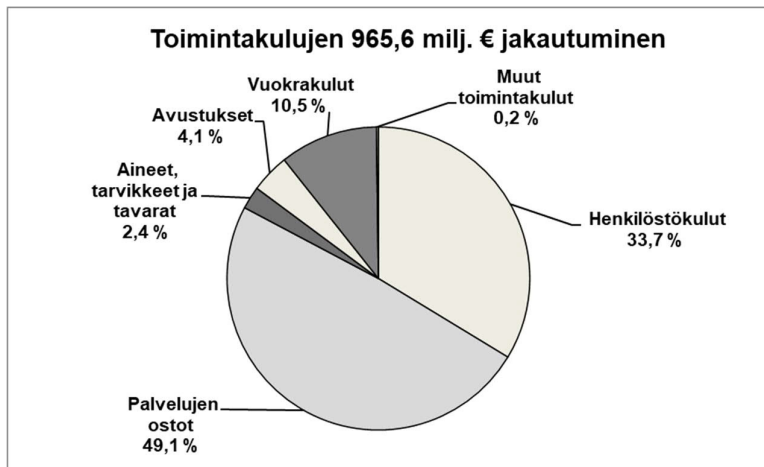
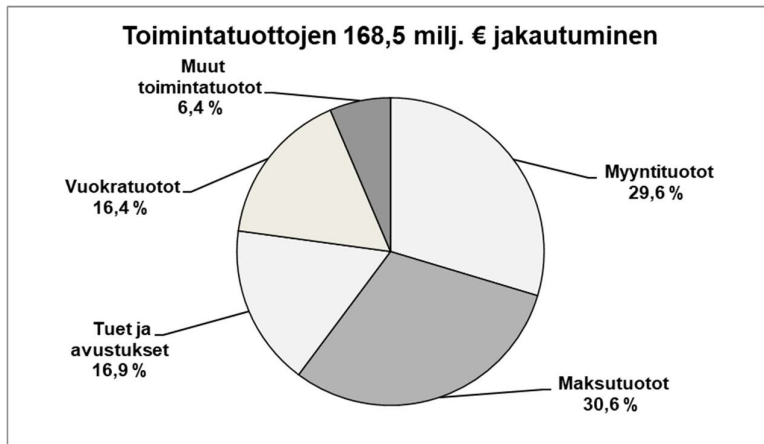
Digikehittämisen toimintakatteen toteuma oli 0,5 milj. euroa talousarviota parempi. ICT-kehittämishankerahoitusta käytettiin mm. asianhallinnan versiopäivitykseen, julkaisujärjestelmän uudistamiseen, käyttövaltuushallinnan ja tietoturvapalveluiden kehittämiseen. Lisäksi toteutettiin terveydenhuollon vanhojen tietojen arkistointi, henkilöstön kehittämisen järjestelmän käyttöönotto ja jatkettiin kiinteistönhallintajärjestelmän uudistamista sekä käynnistettiin tilavarauksien tehostamista tukevien ratkaisun kokeilu.

Useita suunnitelluista ICT-kehittämishankkeista ei ehditty käynnistää tai niiden osalta kustannukset jäivät budjetoitua pienemmäksi vuoden 2022 aikana.

Yleishallinto 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	216		216	248	32	115,0 %
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	602		602	975	373	162,0 %
Vuokratuotot	558		558	569	11	102,0 %
Muut toimintatuotot	4 839		4 839	5 274	435	109,0 %
TOIMINTATUOTOT	6 215		6 215	7 068	853	113,7 %
Palkat ja palkkiot	-1 642		-1 642	-1 373	269	83,6 %
Eläkekulut	-2 621		-2 621	-2 350	272	89,6 %
Muut henkilösivukulut	-45		-45	-349	-304	773,8 %
Henkilöstökulut	-4 309		-4 309	-4 072	237	94,5 %
Palvelujen ostot	-24 371	-323	-24 694	-25 492	-799	103,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26		-26	-58	-32	224,3 %
Avustukset	-1 656		-1 656	-1 266	390	76,4 %
Vuokrakulut	-576		-576	-586	-10	101,7 %
Muut toimintakulut	-847		-847	-555	292	65,5 %
TOIMINTAKULUT	-31 784	-323	-32 107	-32 029	78	99,8 %
TOIMINTAKATE	-25 569	-323	-25 892	-24 961	931	96,4 %

Ydinkaupungin käyttötalous yhteensä (ilman taseyksiköitä)

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Aikuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	46 454	-416	46 038	49 926	3 888	108,4 %
Maksutuotot	47 918	496	48 414	51 498	3 084	106,4 %
Tuet ja avustukset	15 473	5 008	20 481	28 548	8 068	139,4 %
Vuokratuotot	26 989		26 989	27 683	694	102,6 %
Muut toimintatuotot	14 175		14 175	10 804	-3 371	76,2 %
TOIMINTATUOTOT	151 009	5 088	156 097	168 460	12 364	107,9 %
Palkat ja palkkiot	-256 018	-1 040	-257 058	-256 535	522	99,8 %
Eläkekulut	-57 930	-302	-58 233	-57 858	375	99,4 %
Muut henkilösivukulut	-10 042	-43	-10 085	-10 839	-754	107,5 %
Henkilöstökulut	-323 990	-1 385	-325 375	-325 232	143	100,0 %
Palvelujen ostot	-452 288	-14 777	-467 065	-473 644	-6 579	101,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 972	-2 533	-23 505	-23 354	151	99,4 %
Avustukset	-35 545	-50	-35 595	-40 068	-4 473	112,6 %
Vuokrakulut	-100 383	-558	-100 941	-101 206	-265	100,3 %
Muut toimintakulut	-2 266	-160	-2 426	-2 067	359	85,2 %
TOIMINTAKULUT	-935 443	-19 463	-954 906	-965 571	-10 665	101,1 %
TOIMINTAKATE	-784 435	-14 375	-798 810	-797 111	1 698	99,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-28 465		-28 465	-25 491	2 974	89,6 %

Kuopion Tilapalvelut

Toimitilajohtaja Hannu Väänänen

Toiminta

Kuopion kaupunginhallituksen tilatyöryhmä ohjaa Kuopion Tilapalveluiden toimintaa tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Toimintavuodelle asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja ne raportoitiin kuukausittain Tilapalveluiden johtoryhmälle ja tilatyöryhmälle.

Tilapalveluiden kunnossapito- ja kiinteistöpalveluyksiköt yhdistettiin ylläpitopalveluiksi. Muutoksella vastataan paremmin rakennusten ennakoivan ylläpidon vaatimuksiin ja toimintaympäristön haasteisiin. Organisaatiomuutosta vastaava toimintasääntö tuli voimaan 1.12.2022.

Toimitila investoinneista valmistuivat tilikauden aikana Kuopion taidelukio Lumit, Niiralan koulu ja Alavan päiväkotit. Vuokrahankkeista valmistuivat Syvänniemen päiväkotit ja koulu sekä Jynkänlahden ja Pirtin koulujen viipaleet. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus Luolan louhintatyöt valmistuivat syksyllä 2022. Louhintatöiden myöhästymisestä johtuen rakennusliike Lapti pääsi aloittamaan varsinaiset rakennustyöt kaksi kuukautta myöhässä. Talonrakennusinvestoinnit olivat 47,9 milj. euroa (muutetussa talousarviossa 48,0 milj. euroa).

Kuopion Tilapalvelut on ollut mukana Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelutyössä osallistumalla omaisuus- ja toimitilat valmisteluryhmien toimintaan. Hyvinvointialueelle vuokrattavat toimitilat ja siirtyvät ulkoa vuokratut toimitilat edustavat noin 20 % Tilapalveluiden hallinnassa olevista tiloista. Ulkoa vuokrattujen toimitilojen sopimukset siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueelle siirtyvien keskeneräisten hankkeiden etenemisestä ja vastuista sovittiin valmistelutyön yhteydessä.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Tuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti ja kulut hieman (-0,6 %) pienempänä. Palvelujen ostoissa syntyi säästöä noin 1 milj. euroa ja vastaavasti ulkoa vuokrattujen tilojen vuokratkustannukset nousivat 1 milj. euroa. Toimintakate ylittyi talousarvioon verrattuna 1,2 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 22,5 milj. euroa (tilinpäätöksessä 2021: 21,7 milj. euroa) ja tilikauden ylijäämä oli 0,1 milj. euroa.

Henkilöstö

Toimintavuoden aikana vakiinnutettiin Tilapalveluiden uusi organisointi ja toimintamalli, johon sisältyi myös vastuiden ja työtehtävien uudelleenjärjestely. Loppuvuoden aikana avoimiin tehtäviin rekrytoitiin uudet henkilöt ja resurssointi saatiin toiminnan edellyttämälle tasolle.

Henkilöstön lisäkoulutuksella tuettiin Tilapalveluiden henkilöstön työhyvinvointia ja työssä kehittymistä. Tilapalvelut järjestää koko henkilöstölle kuukausittain yhteisen tapaamisen, jossa käsitellään ajankohtaisia asioita. Suunniteltuja toimenpiteitä tehtiin koronan sallimissa rajoissa työhyvinvoinnin parantamiseksi. Sairauspoissaolot ovat pienentyneet 7,1 pv:stä/htv 4,6 pv:ään/htv.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kuopion Tilapalvelut järjestää toimitiloja kaupungin palvelutuotannon tarpeeseen. Tässä tehtävässä menestyminen edellyttää ennakoivampaa palveluverkostosuunnittelua, palvelutarpeen muutoksen ennakoimista, väestöennusteiden ja väestön ikärakenteen muuttumisen huomioimista. Ajantasainen palveluverkostosuunnitelma mahdollistaa ennakoivan ja suunnitelmallisen tilahallinnon toteuttamisen.

Kaupungin kiinteistöjen ylläpidon ja huollon painopistettä siirretään ennakoivampaan suuntaan unohtamatta päivittäistä kiinteistöhoitoa. Kuntotutkimusten kautta saatua tietoa rakennusten todellisesta kunnosta hyödynnetään korjausohjelmien sisällön ja ajoituksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Toimitilojen investointitarve säilyy korkealla tasolla lähivuosien aikana. Tämä edellyttää ennakoimista kaupungin talouden suunnittelussa ja investointien rahoituksessa. Hankkeiden tehokas läpivienti edellyttää myös riittäviä henkilöstöresursseja Tilapalveluissa ja niiden edellyttämässä kaavoitustehtävissä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunkitasoisten sisäisen valvonnan painopisteiden toteutuminen

Kuopion Tilapalvelut on valmistellut sotelainsäädännön mukaisesti vuokrattavien toimitilojen sopimukset. Vuokrasopimukset ovat voimassa kolmen vuoden määräajan, jonka jälkeen hyvinvointialueella on mahdollisuus jatkaa vuokrasopimuksia vielä yhdellä vuodella.

Tilapalvelut on tukenut henkilöstön etä- ja monipaikkaista työskentelymallia tietoteknisillä ja työpisteisiin liittyvillä ratkaisuihin. Yksiköt ovat lisänneet viikoittaisia virtuaalitapaamisia Teams-ympäristössä mahdollistamaan säännölliset kohtaamiset. Sairaspoissaolojen myönteinen kehitys on jatkunut.

Tilapalvelut käsittelee työturvallisuusasioita säännöllisesti mm. henkilöstön kuukausikokouksissa. Toimitilaturvallisuuteen liittyvän ohjeen laatiminen käynnistettiin.

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Kuopion Tilapalveluissa noudatetaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa, viranomaisohjeita, säädöksiä sekä lainsäädäntöä. Näiden vastaisia kanne- tai oikeusseuraamuksiin johtaneita tapahtumia ei vuonna 2022 ole ollut.

Yksittäiset, mm. liukastumisista aiheutuneet vahingot, on käsitelty ja korvattu kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Kuopion Tilapalvelut on saavuttanut vuoden 2022 käyttösuunnitelmassa määritellyt toiminnalliset tavoitteensa. Kuopion Tilapalveluiden johtoryhmä seuraa ja ohjaa kuukausittain toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Tilapalvelut laatii välitilinpäätökset ja vuosittaisen tilinpäätöksen kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Mahdollisista poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä on raportoitu toimitilajohtajan katsauksissa. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti eikä esille ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Valmisteilla Kaupunginhallituksen tilatyöryhmä ohjaa ja raportoi kaupunginhallitukselle kuukausittain Kuopion Tilapalvelun operatiivisesta toiminnasta.

Kuopion Tilapalvelun vuoden 2022 käyttösuunnitelmassa on kuvattu kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kuopion Tilapalveluiden hallinnassa olevien rakennusten strateginen tavoitetilä määritellään tilasalkutuksen avulla ja sen päivitys käsitellään vuosittain kaupunginhallituksessa. Tilapalvelut raportoi rakennuskannan sal- kutuksesta tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle.

Kuopion Tilapalvelut toteuttaa kaupunginvaltuuston hyväksymää investointiohjelmaa. Tilapalvelut on asettanut kaikille hankkeille hankkeen johtajan, joka vastaa hankkeen resursoinnista ja eteenpäin viemisestä.

Omaisuuksien luovutus hoidetaan kaupunginvaltuuston ohjeistuksen mukaisesti yhteistyössä maanhallinnan sekä kaupungin talous- ja omistajaohjauksen kanssa.

Kaupungin omistamien rakennusten kiinteistönhoidon toteutuksesta vastasi vuonna 2022 puitesopimustoimi- jat, suurimpana Servica Oy. Tilapalvelut ohjaa, seuraa ja mittaa toiminnan onnistumista palvelutuottajien kanssa pidettävissä seurantalaverissa.

Sopimusten hallinta

Kuopion Tilapalveluiden merkittävimmät sopimuskumppanit ovat puitejärjestelmän tai hankekohtaisen kilpai- lutuksen kautta valittuja yhteistyökumppaneita. Puitejärjestelmähankinnat kilpailutetaan säännöllisesti, en- nalta suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Hankinnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, kaupungin ohjeistusta ja Tilapalveluiden toimin- tasääntöä.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Savilahden toteutus ja kaavoitus etenevät suunnitellusti.	Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakentaminen etenee suunnitelmien mukaisesti.	 (etenee hitaasti tai osittain) LUOLAn (SaLiTa) ensimmäisen vaiheen louhintatyöt valmistuivat myöhässä. Toisen vaiheen rakennustyöt Laptin toimesta alkoivat syyskuussa. Kohteen valmistuminen ennakoidaan myöhästyvän alkuperäisestä aikataulusta (alkuvuosi 2024).	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus.	Tilojen monikäyttöisyys huomioidaan suunnittelussa palvelutuotanto huomioiden.	 (etenee suunnitellusti) Huomioitu sekä hankesuunnitelmissa että tilojen toteutussuunnittelussa yhdessä palvelualueiden kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
		Tilojen monikäyttöisyys huomioidaan suunnittelussa.	 (etenee suunnitellusti) Huomioitu sekä hankesuunnitelmissa että tilojen toteutussuunnittelussa yhdessä palvelualueiden kanssa.	
	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinympäristöön säilyy korkeana.	Palveluverkoston kuuluvien tilojen käytettävyys pidetään korkealla tasolla ja huolehditaan tilojen turvallisista ja terveellisistä olosuhteista.	 (etenee suunnitellusti) Toimitilojen käytettävyyden ja hyvien olosuhteiden varmistamiseksi Tilapalvelut laati tulevien vuosien korjausohjelman. Kaupunkitasoinen sisäilmaryhmä seuraa edellä mainittujen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja raportoi siitä vuosittain.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Kevyen liikenteen kulkutapaosuus on kasvanut.	Toimitilojen pyöräpysäköintiä kehitetään suunnitelmallisesti talousarvion puitteissa.	● (etenee suunnitellusti) Ylläpito on selvittänyt toimitilojen nykyiset pyöräpysäköintimahdollisuudet ja laatinut kohdekohtaisia kehittämistoimenpiteitä. Uutta pyöräpysäköintiä on rakennettu mm Lippumäkeen.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Kuopion alueella on kattava sähköautojen latausverkosto ja useita biokaasun tankkausasemia.	Toimitilojen yhteyteen rakennetaan rakennusmääräysten ja toimipisteen kysynnän mukaisia sähköautojen latauspisteitä.	● (etenee suunnitellusti) Kaikissa uudis- ja peruskorjauskohdeissa on huomioitu rakentamismääräykset ja tehty tarvittava määrä latauspisteitä ja -valmiuksia.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Tilasuunnittelun lähtökohtana on muuntojoustavuus ja tilojen käytön tehokkuus. Rakennusten ympäristökuorma on minimoitu.	Tilapalvelut suunnittelee muuntojoustavia ja tilatehokkaita toimitiloja kaupungin palvelututannolle.	● (etenee suunnitellusti) Tilojen muuntojoustavuus ja tilatehokkuus on huomioitu hanke- ja toteutus-suunnitelmissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen ja puurakentamisen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	Uusiutuvien energiamuotojen ja puurakentamisen hyödyntämismahdollisuudet selvitetään ja eri ratkaisujen taloudellinen kannattavuus vertaillaan kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa.	● (etenee suunnitellusti) Jokaisessa uudishankkeessa on selvitetty uusiutuvien energiamuotojen hyödyntäminen. Puurakentamisen edistäminen on huomioitu toimitilahankkeiden kilpailuskriteereissä mm. Sinikellon päiväkodin kilpailutuksen parhaat kokonaispisteet sai hirsirakenteinen vaihtoehto, joka myös valittiin toteutettavaksi.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista, työturvallisuudesta ja osaamisesta.	Varmistetaan resurssien riittävyys, kannustetaan osaamisen kehittämiseen sekä työturvallisuuden parantamiseen.	● (etenee suunnitellusti) Resurssien varmistamiseksi avoimien tehtävien rekrytoinnit ovat käynnissä. Tehtävävastuut on käyty läpi kehityskeskusteluissa. Henkilöstö on hyödynnänyt koulutustarjontaa. Työturvallisuusinfoja ja koulutuksia on pidetty säännöllisesti. Myönteinen kehitys sairauspoissaolojen vähentymisessä on jatkunut myös vuonna 2022.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan hyvästä työnantajakuvasta ja henkilöstöhankinnasta.	Pidetään säännöllisesti henkilöstön kuukausikokoukset ja yksiköiden palaverit.	● (etenee suunnitellusti) Henkilöstön kuukausikokoukset ja yksiköiden palaverit on pidetty säännöllisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Uudistetaan johtamista, tuetaan esimiestyötä ja lisätään erilaisia työntekemisen muotoja, kuten työn monipaikkaisuutta.	Mahdollistetaan henkilöstön mahdollisuus työskennellä monipaikkaisesti.	● (etenee suunnitellusti) Tilapalveluiden henkilöstölle on tarjottu mahdollisuus työskennellä monipaikkaisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Vahvistetaan henkilöstön osallisuutta työn, tiimien ja työyhteisön kehittämiseen.	Osallistetaan henkilöstö työprosessien ja työyhteisön kehittämiseen.	● (etenee suunnitellusti) Yksiköt ovat laatineet omat vuosittaiset toimintasuunnitelmansa, joilla varmistetaan yhteisten tavoitteiden saavuttaminen ja yhteistoiminta.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään palveluja monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Huomioidaan hankkeissa ja uusien toimitilojen suunnittelussa monikanavaiset ja digitaaliset palvelut.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Huomioitu hankkeiden suunnittelussa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Kaupungin tilikauden tulos saavuttaa vähintään nollatason vuonna 2025.	Tilapalvelujen tulos toteutuu talousarvion mukaisesti.	● (etenee suunnitellusti) Tilikauden tulos on 0,1 milj. euroa ylijäämäinen ja talousarviota parempi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
		Tilapalvelun tulos toteutuu talousarvion mukaisesti,	● (etenee suunnitellusti) Tilikauden tulos on 0,1 milj. euroa ylijäämäinen ja talousarviota parempi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

KUOPION TILAPALVELUT

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

1 000 €

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Talousarvio-muutokset 2022	Talousarvio 2022 muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	103 846		103 846	104 182	336
Liiketoiminnan muut tuotot	695		695	156	-539
Tuet ja avustukset kunnalta	13		13	53	40
	104 554		104 554	104 391	-163
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-12 691		-12 691	-11 582	1 109
Palvelujen ostot	-32 136		-32 136	-31 111	1 025
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-44 827		-44 827	-42 693	2 134
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 388		-2 388	-2 306	82
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 113		-1 113	-1 111	2
Muut henkilösivukulut	-91		-91	-92	-1
Henkilöstökulut yhteensä	-3 592		-3 592	-3 509	83
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 344	-856	-22 200	-22 514	-314
Kertaluonteiset poistot				-35	-35
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-21 344	-856	-22 200	-22 549	-349
Liiketoiminnan muut kulut	-19 976		-19 976	-20 813	-837
Liikeylijäämä (-alijäämä)	14 816	-856	13 960	14 828	868
Rahoitustuotot ja -kulut					
Kunnalle maksetut korkokulut				-215	-215
Korvaus peruspääomasta kunnalle	-14 550		-14 550	-14 550	0
Muut rahoituskulut				-7	-7
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 550		-14 550	-14 771	-221
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	266	-856	-591	57	647
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	266	-856	-591	57	647
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	42		42	42	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	308	-856	-549	99	647

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pelastusjohtaja Jukka Koponen

Toiminta

Pelastuslaitoksen toimintaa ohjasi toimialan säädösten lisäksi vuosille 2021–2023 laadittu palvelutasopäätös ja strategia sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa tehty yhteistoimintasopimus ensihoitopalvelujen tuottamisesta.

Pelastustoimessa ja ensihoidossa on pääosin saavutettu niille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Pelastustoimen palvelut ja ensihoitopalvelut on tuotettu hyvätasoisina palvelutasopäätösten sekä sopimusten mukaisesti.

Pelastuslaitos on suorittanut toimintasuunnitelman mukaisesti tehtäviä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä ja pelastustoiminnassa sekä varautumisessa. Pelastustoiminnassa tehtäviä on ollut 3 982 mikä on edellisvuoteen verrattuna 10 % vähemmän. Ensivastetehtäviä oli 521, mikä on 17 % vähemmän kuin vuonna 2021. Ensihoitotehtävien määrä oli 26 861, mikä on edellisvuoteen verrattuna 3 % enemmän.

Hoito- ja huoltolaitosten palotarkastukset suoritettiin 87 %:sti ja muiden rakennusten osalta päästiin 70 % toteutumaan. Omavalvontakohteiden valvonnasta toteutui 80 %. Pelastuslaitos järjesti turvallisuusviestinnän tapahtumia tai koulutustilaisuuksia yhteensä 537, joihin osallistui 39 226 henkilöä (noin 16 % alueen väestömäärästä). Vuonna 2021 turvallisuusviestinnän tapahtumiin ja koulutustilaisuuksiin osallistui 14 048 henkilöä ja vuonna 2020 osallistujia oli 12 336 henkilöä. Turvallisuusviestinnän tapahtumia ja koulutustilaisuuksia järjestettiin 33 % enemmän kuin edellisenä vuotena.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen järjestämävastuulla oleva Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan sekä Pohjois-Savon pelastuslaitoksen yhteistoimintasopimuksen mukainen tilannekeskustoiminta (ISTIKE) tuottaa tilannekeskuspalveluja neljän maakunnan alueelle. Tilannekeskuksessa työskenteli vuonna 2022 tilannekeskustoiminnasta vastaava palomestari sekä viisi tilannekeskuspäivystäjää.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnassa on mukana koulutus- ja resurssikeskus. Koulutus- ja resurssikeskuksen tehtävänä on operatiivisen henkilöstöresurssien hallinnointi, työvuoro- ja vuosilomasuunnittelu, sijaisrekrytointi ja sisäisen liikkuvuuden kehittäminen. Päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytoinnissa vakiintuneet mallit ovat koulutus- ja resurssikeskuksen käytössä. Rekrytoinnit toteutetaan henkilöstösuunnitelman mukaisesti sisäistä liikkuvuutta hyödyntäen. Pelastuslaitoksella toimii sisäisen koulutuksen työryhmä. Sisäistä ja ulkoista koulutusta koordinoi koulutusmestari. Sisäisen koulutuksen ympärille on laadittu koulutuksen vuosikello, jonka mukaisesti kaikilla Pohjois-Savon pelastusasemilla toteutetaan yhtäläinen harjoitus- tai koulutussuunnitelma. Lisäksi yhtenäiset päätoimisten ja sivutoimisten henkilöstön Teams-koulutukset ovat vakiintuneet osaksi toimintaa. Pelastuslaitoksella on oma harjoitusalue Joroisissa.

Pelastuslaitos on aloittanut tieto- ja toimitilaturvallisuuden parantamisen Neulamäen paloasemalla ottamalla käyttöön tilaturvaluokituksen, henkilöiden turvallisuusselvitykset ja vienyt eteenpäin TUVE-turvallisuusverkon käyttöönottoa. Samalla on kehitetty johtokeskus- ja tilannekeskustoimintaa.

Kuopion Petosen, Itkonniemen ja Nilsin uudet pelastusasemat otettiin käyttöön 1.1.2022. Sorsasalon pelastusasema aloitti toiminnan 1.7.2022. Uusista 24/7 asemista Leppävirta, Nilsin ja Riistavesi aloittivat toimintansa 15.8.2022. Keitele ja Suonenjoen 24/7 toiminta alkoi 1.10.2022 ja Kiuruvesi sekä Lapinlahti aloittivat 1.12.2022.

Pelastuslaitos on mukana valtakunnallisissa pelastustoimen kehittämishankkeissa, joissa valmistellaan yhdenmukaisia ja entistä vaikuttavampia toimintatapoja pelastustoimeen. Palotarkastaja nimettiin OE-sovelluksen valtakunnalliseen kehittämiseen. Pohjois-Savon pelastuslaitos on osana Itä- ja Kaakkois-Suomen viiden pelastuslaitoksen syksyllä 2021 perustamaa metsäpalomuodostelmaa, jonka pääasiallinen tehtäväalue on Itä- ja Kaakkois-Suomi, tarvittaessa koko Suomi sekä Suomen sisäministeriön koordinoimana pyydettyä myös kansainväliset tehtävät. Muodostelman suorituskyvyn kehittämiseksi hakeuduttiin EU-pelastuspalvelumekanismiin pooliin, jolle saatiin EU:sta myönteinen rahoituspäätös. Muodostelmassa on yhteensä nimettyä 244 henkilöä. Hankkeen kokonaisbudjetti on 1,5 milj. euroa, josta EU korvaa 75 %. Vuonna 2022 kehitettiin muodostelman kv-peruskoulutusta ja -osaamista ja tehtiin suorituskyvyn edellyttämiä kalusto- ja varustehankintoja. Elokuussa 2022 muodostelmasta oli kaksi joukkuetta valmiussiirossa Kreikassa.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva laki hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Pelastusjohtaja Jukka Koponen toimi Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenenä ja muutosjohtajana, myös muita pelastuslaitoksen henkilöitä osallistui valmistelutyöhön useissa eri jaostoissa ja työryhmissä.

Koronavirusepidemian toiminnalliset vaikutukset

Pelastuslaitoksen valmiutta seurattiin ja siitä raportoitiin sisäministeriöön ja aluehallintovirastoon. Suunnitelma henkilöstövahvuuksien ylläpitämiseksi on laadittu. Henkilökunnan riittävyys varmistetaan työaikajärjestelyin ja mahdollisella hajasijoituksella. Hallinnon henkilöstöä oli etätöissä ja kokoukset järjestettiin tarvittaessa etäkokouksina. Pelastuslaitoksen henkilöstölle lähetettiin henkilöstötiedotteita aktiivisesti.

Ihmisten kokoontumista edellyttävissä turvallisuuskoulutuksissa sekä sisäisissä koulutuksissa hyödynnettiin myös etäkokousyhteyksiä.

Maakunnan asukkaiden turvallisuusviestintää lisättiin sosiaalisen median kanavissa sekä pelastuslaitoksen internetsivuilla. Päivä paloasemalla -tapahtuma järjestettiin pelastusasemien sisätiloissa tilaturvallisuusohjeita noudattaen.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma
	sisältäen muutokset		
	1000 €	1000 €	%
Toimintatuotot	30 767	33 420	108,6
Toimintamenot	29 494	36 023	122,1
Toimintakate	1 273	-2 603	-204,4
Poistot	853	960	112,6
Investoinnit, netto	1 672	947	56,6

Tulot eivät toteutuneet täysin talousarvion mukaisesti. Ensihoitopalveluiden tuottamisesta sairaanhoitopiirille muodostunut lisälasku 874 703 euroa sisältyy tuloihin. Lisälaskun suurin syy on ensihoidossa uusien toimitilojen korkeammat vuokrat ja KEJO-kenttäjohtamisjärjestelmän käyttöönotto sekä yleinen tarve-, polttoaine ym. hintojen nousu. Nämä vuokrien ja KEJO:n lisäkustannukset eivät olleet esityksestämme huolimatta mukana talousarviossa. Esitimme sairaanhoitopiirille noin 6 % korotusta valmiuskorvaukseen, mutta korotus oli vain noin 2 %. Rahoitusvaje oli tiedossa etukäteen. Palvelujen myyntituotoista ensivastetehtävien myyntituotot olivat 18.152 euroa budjetoitua pienemmät ja pelastustoiminnan palvelujen myyntituotot 27.927 euroa budjetoitua pienemmät. Koulutuspalveluiden myyntituotoista toteutui 74 %, mikä on 31.286 euroa budjetoitua vähemmän. Öljyntorjunnan avustukset öljynsuojarahastolta olivat 40.169 euroa budjetoitua suuremmat. ISTIKE-tilannekustoittoiminnan yhteistoimintakorvaukset olivat 93.568 euroa budjetoitua suuremmat. Budjetoimattomat avustukset hyvinvointialuevalmistelusta olivat 240.936 euroa, maastopalohankkeesta 134.095 euroa ja OESovellusprojektista 17.570 euroa. Koronakustannuksiin pelastuslaitos sai avustusta 128.493 euroa.

Henkilöstömäärärahat ylittyivät 5.401.319 euroa. Ylitykseen vaikuttivat kesäkuussa maksetut varallaolokorvausten palkkaosat 1.229.116 euroa, tilinpäätöksessä tehty pakollinen varaus 3.162.098 euroa varallaolovaatimuskäsittelyihin varautumiseksi, AVI:n antaman toimintaohjeen mukaan Varkauden ensihoidon 4 lisähenkilön henkilöstökulut n. 230.000 euroa sekä vuonna 2022 toteutuneet palkankorotukset. Tullessiin avustuksiin vaikuttaneet kirjatut hyvinvointialuevalmistelun henkilöstökulut olivat 245.075 euroa. Erilliskorvaukset ylittyivät pelastustoimessa 440.722 euroa ja ensihoidossa 327.804 euroa. Tapaturmavakuutusmaksun palautus vuodelta 2021 oli 65.391 euroa ja tilinpäätösarviona kirjattiin palautusta vuoden 2022 tapaturmavakuutuksesta 115.656 euroa. Lomapalkkavelan muutos oli 1.461 euroa budjetoitua pienempi ja eläkemenoperusteinen maksu -9.604 euroa budjetoitua suurempi. Sosiaali- ja terveysalan neuvottelujärjestön sekä Kunta- ja hyvinvointialueuhyönantajat KT:n erillissopimuksen mukaisesti koronapotilaiden hoitoon osallistuneelle ensihoidon henkilöstölle maaliskuussa 2023 maksettava kertapalkkio -57.904 euroa on kirjattu vuoden 2022 kuluksi. Ylitystä tapahtui tavaroiden ja palvelujen ostoissa yhteensä -1.123.944 euroa. Kuluja ovat lisänneet yleinen hintojen nousu mm. polttoaineen hinnan korotus, ylitys 178.631 euroa. Koneiden ja laitteiden kunnossapito-

kustannukset ylittyivät 162.962 euroa ja työterveyskulut 102.591 euroa suurimpina ylityksinä. Tulleisiin avustuksiin vaikuttaneet maastopalohankkeen materiaali ja palvelukustannukset olivat 208.893 euroa.

Kirjanpito- ja palkanlaskentapalvelujen ostot Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä olivat 8 % suuremmat kuin ohjeen mukaisesti talousarvioon varatut määrärahat, nousua oli 7 % vuoden 2021 kuluihin verrattuna. Työterveyshuollon määrärahat ylittyivät -102.591 eurolla. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät luottotappiot myyntisaamisista olivat -31.707 euroa, mikä on -22.707 euroa budjetoitua enemmän.

Investoinneista puomitikasauton korityötä ei saatu toteutettua vuonna 2022. Lisäksi investointeja jäi toteuttamatta 315.670 euron arvosta. Rahoitusosuuksia jäi toteutumatta 188.658 euroa.

Koronavirusepidemian aiheuttamat kustannukset

Koronavirusepidemian aiheuttamat suorat lisäkustannukset olivat pelastustoimessa -58.464 euroa ja ensihoidossa -128.430 euroa, yhteensä -186.894 euroa. Koronapotilaiden hoitoon osallistuneiden kertapalkkio -57.904 euroa. Kuopion kaupungin kautta sosiaali- ja terveysministeriöltä saatua avustusta kirjattiin 128.493 euroa.

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen palveluksessa oli 31.12.2022 vakinaisessa ja väliaikaisessa virka- tai työsuhteessa yhteensä 403 henkilöä. Sivutoimista henkilöstöä oli palveluksessa 400. Toimintavuonna eläkkeelle jäi 6 työntekijää ja irtisanoutuneita oli 14. Sairauspoissaolojen määrä oli 15,1 kal.pv/hvt tavoitteen ollessa 14 kal.pv/hvt. Pelastuslaitos maksoi palkkoja palkkioita yhteensä 18.985.639 euroa, vuonna 2021 vastaava luku oli 15.649.872 euroa. Vuoden 2022 palkkoihin sisältyy 1.028.385 euroa varallaolokorvausten palkkasaatavia. Käsitellyssä olevista varallaolokorvausten palkkasaatavista on tehty pakollinen varaus. Pakollinen varaus on kirjattu jaksotettuihin palkkoihin 2.607.013 euroa, henkilösivukulut 555.085 euroa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Toiminnan rahoitus tulee jatkossa hyvinvointialueella valtion rahoituksen kautta. Pelastuslaitoksen tavoitteena on pitää hyvää huolta toiminnan taloudellisuudesta, ja toiminnan kustannuskehitys on ollut maltillista. Kustannustehokkuudesta huolehtiminen on kuitenkin haasteellista mm. toiminnan luonne ja sille asetetut resurssi-vaatimukset huomioon ottaen, myös yleinen hintojen nousu tuo haasteita.

Pelastuslaitoksen toimitilojen uusimistarve on tulevinakin vuosina merkittävä kustannuksia lisäävä tekijä eikä vuokratulujen nousua voida kattaa karsimalla muita kuluja. Toiminnan ICT-palvelujen valtakunnalliset ja alueelliset kehittämishankkeet tulevat vaatimaan lisäystä määrärahoihin, jotta ne saadaan toteutettua. ICT-hankkeissa samoin kuin tilanne- ja johtokeskusratkaisussa pyritään laajaan yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos pitää tärkeänä turvallisuuden ylläpitämistä julkisen sektorin vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Pelastuslaitos tuottaa sisäisen turvallisuuden palveluita mm. onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisyssä, pelastustoiminnassa, varautumisessa, ensivaste- ja ensihoitopalveluissa sekä tukee kuntien varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. Tavoitteena on maakunnan kattavan pelastusasemaverkoston säilyttäminen.

Hyvinvointialueista säädetyn lain mukaisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen järjestäminen siirtyy itsehallinnollisille hyvinvointialueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden tehtäväksi 1.1.2023.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Pohjois-Savon pelastuslaitos arvioi, että sisäinen valvonta on hyvällä tasolla. Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan säännöllisesti pelastuslaitoksen johtoryhmässä muun muassa osavuosikatsauksien yhteydessä. Pelastuslaitoksen sisäisen valvonnan raportissa on tunnistettu merkittävimmät Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimintaan liittyvät riskit ja kerrottu, kuinka Pohjois-Savon pelastuslaitos toteuttaa tunnistettujen riskien riskienhallintaan liittyviä toimenpiteitä.

Pelastuslaitokselle on esitetty henkilöstön ammattijärjestön toimesta vaatimus maksamattomista palkkasaatavista ja yksittäisten työntekijöiden toimesta vaatimukset varallaoloajan kuulumisesta työaikaan. Vaatimukset yhteensä muodostavat huomattavan rahallisen korvausvaatimuksen. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa. Työtuomioistuimen 2.5.2022 antaman tuomion mukaiset palkkasaatavat varallaolokorvauksista viivästyskorkeineen yhteensä 1.229.116 euroa on maksettu kesäkuussa 2022. Työtuomioistuin on antanut 3.3.2023 neljä

erillistä välituomiota asiassa, jossa on ratkaistavana 26 henkilön vaatimukset, yhteensä 5.799.955 euroa ilman sivukuluja.

Välituomioiden ratkaisu kaikkien vaatimusten osalta on, että varallaoloaika on kokonaisuudessaan luettava työajaksi. Kuopion kaupunki työnantajana on lisäksi tuomittu hyvityssakkoihin. Työuomioistuin käsittelee myöhemmin maksettavien korvausten määrää (ns. määrävaiheen käsittely). Määrävaiheessa vastaaja voi esittää ja perustella vaatimusten kohtuullistamista. Lopullisesti maksettavien korvausten määrä tiedetään tuon määrävaiheen jälkeen, mutta käsittelyn aikataulu ei ole vielä tiedossa. Koska tilinpäätöstilanteessa käytettävissä ei ole selkeitä kriteereitä arvioida toteutumisen todennäköisyyttä, on päädytty tekemään 3,2 milj. euron määräinen pakollinen varaus pelastuslaitoksen tilinpäätökseen.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Talousarvion toteutumisesta, toiminnan ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta tai poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toimista on kerrottu toimintakertomuksessa. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin talousarviossa määriteltyn mukaisesti. Henkilöstön sairastavuuden vähentämisessä ei päästy tavoitteeseen 14,0 pv/htv. Toiminnan sopeuttaminen käytettävissä oleviin määrärahoihin on vuosi vuodelta vaikeampaa uusien tila- ja kehittämishankkeiden vaatimien rahoitusten vuoksi.

Toiminnassa ei ole havaittu puutteita varojen valvontaan liittyen.

Vuosilta 2004–2021 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen edellisten tilikausien ylijäämä on 3.493.401,54 euroa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Tilikaudella ei ole raportoitu sellaisia tapahtumia, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä toiminnalle. Vakuutusturvassa ei ole havaittu puutteita.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Tilikauden aikana ei ole todettu hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, merkittäviä arvon alennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Vuonna 2019 ja 2021 hankitut kahdeksan ambulanssia myytiin Kuntarahoitus Oyj:lle ja ne ovat siirtyneet leasingrahoitukseen. Ambulanssihankintoihin otetut lainat Kuopion kaupungilta maksettiin kokonaisuudessaan pois.

Sopimusten hallinta

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sopimukset on tallennettu D360-järjestelmään. Pelastuslaitoksen voimassa olevat sopimukset siirrettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen Cloudia-sopimushallintajärjestelmään. Sopimusvalmistelussa on huomioitu Pohjois-Savon hyvinvointialueen sopimushallinnan tarpeet. Sopimusrekisteriä olisi kehitettävä edelleen niin, että sopimushallintajärjestelmä hälyttää vastuuhenkilöitä, kun sopimuksen voimassaoloaika on päättyvässä.

Oma arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Pelastuslaitoksen mielestä riskienhallinta ja sisäinen valvonta on hyvällä ja riittävällä tasolla. Kehitystarpeena on kehittää asiantuntemusta ja sisäisen valvonnan kohteiden tunnistamista etupainotteisesti järjestämällä esim. keskitehtyä koulutusta.

Koronavirusepidemian tuomat riskit voivat vaikeuttaa strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Pelastuslaitoksella on otettu huomioon resurssien tehostamisessa mm. etätyö- ja etäkokoustamismahdollisuus.

Turvallisuusympäristö on muuttunut radikaalisti Ukrainan sodan myötä. Suomella tilanne on toistaiseksi rauhallinen. Kasvanut kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuva kybervaikuttamisen uhka on tiedossa. Pelastuslaitos on kiinnittänyt huomiota väestönsuoja-asioihin ja tarvittavia asioita on otettu työstettäväksi, henkilövaraukset on päivitetty, keväällä 2022 on järjestetty väestönsuojeluun liittyviä koulutuksia, ja viranomaiset ovat tehostaneet yhteydenpitoa ja tilannetietojen jakamista.

Tilikauden tuloksen käsittely

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tilikauden alijäämä, -3.493.401,54 euroa, kirjataan taseeseen oman pääoman eräksi kohtaan edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä.

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Ensihoitopalveluita tuotetaan ensihoidon palvelutasopäätöksen ja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.	Ylläpidetään ja kehitetään ensihoitopalvelun vahvuutta ja valmiutta palvelutasopäätöksen mukaisesti. Ensihoito ja Ensiavustepalveluiden toiminnan analysointia suunnitellaan.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Jouduttu hankkimaan lisäresurssia 4 htv Varkauden ensihoitoon 1.4.2022 alkaen tehollisen työajan hallitsemiseksi. Aktiiviyöaikoja seurattu. Ensihoidon resurssia lisätty työvuorojärjestelyin kesän tapahtumiin mm. fillariensihotajilla.	
	Kehitetään pelastustoimea kansallisten verkostojen avulla ja osallistamalla kansainväliseen pelastustoimintaan.	Kansainvälinen asiantuntija koordinoi ja kehittää ulkopuolisen avun antamista ja vastaanottamista.	● (etenee suunnitellusti) Kumppanuusverkoston turvallisuuspalvelujen asiantuntijaverkostojen toimintaan on nimetty henkilöt ja varahenkilöt. Palotarkastaja nimetty OE-sovelluksen valtakunnalliseen kehittämiseen. KV-Metsäpalomuodostelman perustaminen on edistänyt tätä asiankohtaa huomattavasti.	
	Pelastustoimella on riskejä vastaavat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maakunnan alueella.	Päivitetään riskienarvioinnin tilastotieto-osuudet vuosittain, ja muuttuneiden tietojen arviointi kokonaisuuteen.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Valmiusjärjestelmää kehitettiin ja uusia asemia perustettiin. Riskiruutujen valtakunnallista päivitysaineistoa ei saatu vuoden 2022 puolella, joten tarkastelu siirtyi 2023-vuodelle. Täyttämättömiä virkoja noin 30, vuoden lopulla toteutettiin kaikkien pelastusasemien täyttämättömien virkojen lisähaaku. Erityisesti valvontatyö on kärsinyt täyttämättömistä viroista. Henkilöstömäärä tehtäviin nähden on minimissään.	
	Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoii ja tuottaa tietoa. Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.	Huomioidaan toiminnassa kansalliset ohjeet ja riskienarvioinnit. Vastuuhenkilöt toteuttavat tavoitteellisesti suuronnettomuussuunnittelun ja -harjoitukset.	● (etenee suunnitellusti) Lakisäätteiset UPS- ja suuronnettomuusharjoitukset ja kelpoisuuksia tuottavat harjoitukset pidettiin. Tehostettu tilanneseuranta Ukrainan tilanteen osalta käynnissä. HVA-toimintaympäristökartoitus tehty. Alueellisen riskiarvion päivitys käynnistynyt.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Sopimushenkilöstö (sopimuspalokunnat, sivutoiminen henkilöstö) on tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.	Toimintakykytestaus ja koulutustoiminta toimivat sopimushenkilöstöllä tavoitteellisesti. Vapaaehtoiset järjestöt sekä sopimushenkilöstö osallistuvat harjoituksiin ja yhteistoiminta on sujuvaa.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Sopimus- ja sivutoimisen henkilöstön määrä on vähentynyt vuosi vuodelta. Sopimuspalokuntalaisten rekrytointiin on kiinnitetty huomiota ja sitä pyritään edistämään mm. markkinoinnin keinoin. Uusia henkilöitä saatu mukaan toimintaan.	

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Pelastuslaitos toteuttaa ulkoista ja sisäistä koulutusta verkko-opiskeluna ja kokoustamista etäkokouksina.	● (etenee suunnitellusti) Etätyöskentely ja monipaikkainen työskentely ollut mahdollista myös pelastuslaitoksella. Etätyön periaatteet -ohjeistus.	

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön saatavuus turvataan koko toimialueella.	Kehitetään päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytointia.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Valtakunnallinen pelastajapula alkaa näkymään etenkin rekrytoinneissa pienemmille paikkakunnille. Toteutettiin rekrytointikampanja Pelastusopistolla. Hälytysrahaa nostettu työsopimussuhteisen henkilöstön aktivoimiseksi liittymään hälytystehtäville.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,1 pv/htv tasolle.	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät pelastuslaitoksella 14,0 pv/htv tasolle. Pelastuslaitos laatii työhyvinvointisuunnitelman. Korvaavan työn toimintamalli on aktiivisesti käytössä ja yhteistyö työterveyshuollon palveluntuottajien kanssa on tiivistä.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Sairauspoissaolot 1–12/2022 15,0 pv/htv ja tapaturmapoissaolot vastaavalla ajalla 1,24 pv/htv. Työhyvinvointisuunnitelma laadittu. Korvaavan työn toimintamalli ollut käytössä. Yhteistyö työterveyshuollon kanssa ollut tiivistä.	
	Pelastuslaitoksen tavoitteena on nolla työtapaturmaa.	Työtapaturmiin liittyvä läheltä piti -tilanteiden käsittelyprosessi on kunnossa. Johdon sisäinen kouluttaminen.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Läheltä piti -tilanteiden käsittelyprosessi kunnossa. Päällystön koulutusta Perajärjestelmään ei ehditty pitämään.	
	Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamiseen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.	Henkilöstön osaamista kehitetään koordinoimalla ja kehittämällä sisäistä koulutusta yhdenmukaiseksi. Pelastustoimen ja ensihoidon tehtäväalueiden henkilöstön osaamista kehitetään synergiaedun vahvistamiseksi. Esimiesten henkilöstöjohtamisen tukeminen ja koulutus.	●	(etenee suunnitellusti) Sisäisen koulutuksen koordinoimisessa koulutusmestari ollut keskeisessä roolissa. Pelastuslaitoksella on sisäisen koulutuksen työryhmä. Joroisissa oma harjoitusalue, jonka toimintaa kehitetään. Harjoitusalueen käyttöön ja toiminnan kehittämiseen osallistuu myös Etelä-Savon pelastuslaitos. Kelpoisuuskia tuottavia savusukellusharjoituksia pidettiin Joroisissa.	
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen, mittarit) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa.	Pelastuslaitos toteuttaa kumppanuushankkeen valmistelun mukaisten mittarien käyttöönoton ja on mukana ICT-hankkeessa ja onnettomuuksien ehkäisyhankkeessa.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Palotarkastaja nimetty OE-sovelluksen valtakunnalliseen kehittämiseen 50 % työajalla.	
	Palvelujen saatavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tielkartta ja viedään toimintaa eteenpäin.	Internetsivustojen, digitaalisten asiakaspalvelujen ja sähköisen asiointin kehittäminen. Liitytään kansallisesti yhtenäiseen asuin-kiinteistöjen arviointijärjestelmään.	■	(etenee hitaasti tai osittain) HVA/pelastustoimi- ja Pelastustoimen TUVE internetsivuja päivitetty ja päivitysoikeuksia lisätty. Päivystävän palotarkastajan toiminto otettu käyttöön.	

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

1 000 €

	Alkuperäinen talousarvio 2022	Talousarvio-muutokset 2022	Talousarvio 2022 muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	29 294	929	30 223	32 184	1 961
Liiketoiminnan muut tuotot	358		358	430	72
Tuet ja avustukset kunnalta	186		186	806	620
	29 838	929	30 767	33 420	2 653
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 112	-130	-1 242	-1 891	-649
Palvelujen ostot	-2 604		-2 604	-3 079	-475
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 716	-130	-3 846	-4 970	-1 124
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-16 141	-715	-16 856	-21 486	-4 630
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-3 039	-129	-3 168	-3 909	-741
Muut henkilösivukulut	-765	-46	-811	-841	-30
Henkilöstökulut yhteensä	-19 945	-890	-20 835	-26 236	-5 401
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 226	373	-853	-960	-107
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 226	373	-853	-960	-107
Liiketoiminnan muut kulut	-4 590	-223	-4 813	-4 817	-4
Liikelylijäämä (-alijäämä)	361	59	420	-3 563	-3 984
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoituskulut	-28	28	0	-11	-11
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-28	28	0	-11	-11
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	333	87	420	-3 574	3 995
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	333	87	420	-3 574	3 995
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	81		81	81	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	414	87	501	-3 493	3 995

Isäntäkuntapalvelut

Terveysjohtaja Pertti Lipponen

Toiminta

Lääkäriin vastaanoton-, kuntoutuksen-, terveydenhoidon-, suun terveydenhuollon- ja sairaalan palvelut toteutettiin toimintasuunnitelman mukaisesti.

Lääkäriyövoiman saanti Tuusniemen terveysasemalle oli haasteellista koko vuoden. Molemmat lääkärivirrat oli täytetty, mutta virkavapaalla olevan lääkärin virkaa täyttivät ostolääkärit. Äkilliset vajeet lääkäriyövoimassa paikattiin Juankosken vastaanotolta käsin. Myös hoitajatyövoiman saatavuus oli selvästi heikentynyt.

Erityisesti terveydenhoitajan rekrytointi äitiys-, lasten-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon oli hankalaa. Äitiysneuvolan sekä pienimpien lasten terveystarkastukset toteutettiin Riistaveden terveydenhoitajan toimesta. Muut neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajapalvelut tuotettiin siirtämällä työpanosta Kuopiosta Tuusniemelle.

Tuusniemen suun terveydenhuollossa työskenteli yksi hammaslääkäri-hoitajatyöpari, suuhygienisti kävi kerran kuukaudessa. Esi- ja koululaisten tarkastukset toteutettiin koululla liikkuvalla hoitoyksiköllä. Vastaanoton ruuhkautumisen vuoksi loma-ajan hammashoitolassa työskenteli ostopalveluhammaslääkäri-hammashoitaja-työpari.

Tuusniemen osaston täyttöaste 15 sairaansijalla oli 88,5 % ja keskimääräinen hoitoaika 18 vrk. Tuusniemeläisten potilaiden käytössä oli keskimäärin 10,1 sairaansijaa ja Kuopiolla 3,2 sairaansijaa. Tuusniemeläisiä hoidettiin Harjulan, Karttulan tai Juankosken osastoilla yhteensä 231 vrk:n ajan. Henkilöstön rekrytointi oli haasteellista kuten alueellisesti kaikkialla.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Toiminta järjestettiin suunnitellun toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Menot ylittyivät 0,25 milj. euroa (7,8 %) talousarviosta. Henkilöstökustannukset alittuivat 0,104 milj. euroa (5,2 %) talousarviosta. Palvelujen ostot toteutuivat 0,291 milj. euroa (34,2 %) talousarviota suurempana, johtuen mm. vuokralääkäreiden ja asiakaspalveluostoista. Aineet ja tarvikkeet ylittyivät 0,048 milj. euroa (15,1 %), ylitys oli hoitotarvikkeissa. Koronakapavauksia tuloutettiin Tuusniemen kunnalle 0,13 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset on tasattu Tuusniemen ja Kuopion välillä tilinpäätöksen yhteydessä. Perusterveydenhuollon maksuosuutta vuodelta 2022 Tuusniemen kunta maksoi lisää Kuopiolle 260 752 euroa ja Kuopio maksoi lisää vuodeosaston hoitopäivien tausta 29 942 euroa, nettovaikutus 230 810 euroa.

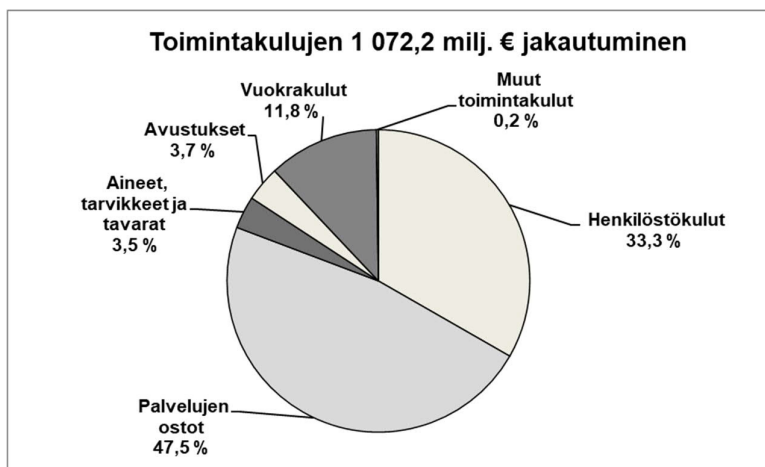
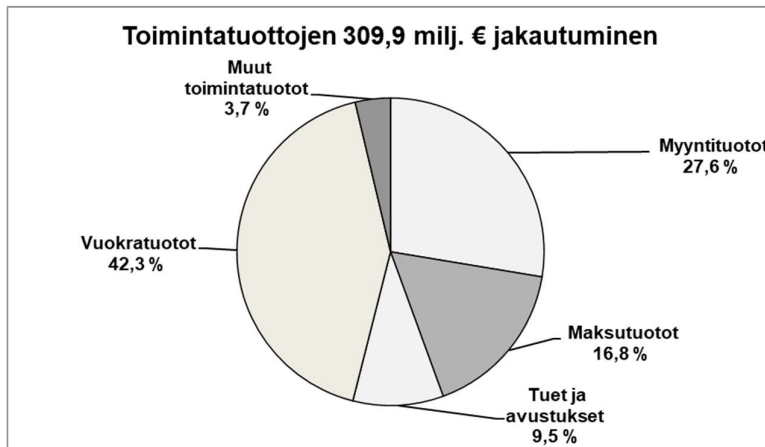
Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Tuusniemen perusterveydenhuollon sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutettiin Kuopion kaupungin toimesta. Kuopion kaupungin terveydenhuollon sisäisen valvonnan raportointiin sisältyy myös Tuusniemen perusterveydenhuollon raportointi (kts. kohdasta Terveydenhuollon palvelualue).

Isäntäkuntapalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	2 853		2 853	3 020	167	105,9 %
Maksutuotot	350		350	290	-60	82,8 %
Tuet ja avustukset				142	142	
Muut toimintatuotot				1	1	
TOIMINTATUOTOT	3 203		3 203	3 453	250	107,8 %
Palkat ja palkkiot	-1 658		-1 658	-1 586	72	95,6 %
Eläkekulut	-307		-307	-279	28	90,8 %
Muut henkilösivukulut	-65		-65	-61	4	93,9 %
Henkilöstökulut	-2 030		-2 030	-1 925	104	94,9 %
Palvelujen ostot	-850		-850	-1 141	-291	134,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-320		-320	-368	-48	115,1 %
Vuokrakulut				-5	-5	
Muut toimintakulut	-3		-3	-13	-10	441,7 %
TOIMINTAKULUT	-3 203		-3 203	-3 453	-250	107,8 %
TOIMINTAKATE	0		0	0	0	

Käyttötalous ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	79 056	513	79 569	85 559	5 990	107,5 %
Maksutuotot	48 604	496	49 100	52 099	2 999	106,1 %
Tuet ja avustukset	15 672	5 008	20 680	29 514	8 835	142,7 %
Vuokratuotot	130 029		130 029	131 228	1 199	100,9 %
Muut toimintatuotot	15 243		15 243	11 473	-3 770	75,3 %
TOIMINTATUOTOT	288 603	6 017	294 620	309 872	15 252	105,2 %
Palkat ja palkkiot	-276 204	-1 755	-277 959	-281 913	-3 954	101,4 %
Eläkekulut	-62 389	-431	-62 820	-63 156	-336	100,5 %
Muut henkilösivukulut	-10 963	-89	-11 052	-11 833	-781	107,1 %
Henkilöstökulut	-349 556	-2 275	-351 831	-356 902	-5 071	101,4 %
Palvelujen ostot	-487 878	-14 777	-502 655	-508 975	-6 320	101,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 095	-2 663	-37 758	-37 196	563	98,5 %
Avustukset	-35 612	-50	-35 662	-40 136	-4 475	112,5 %
Vuokrakulut	-124 702	-781	-125 483	-126 664	-1 181	100,9 %
Muut toimintakulut	-2 449	-160	-2 609	-2 335	273	89,5 %
TOIMINTAKULUT	-1 035 291	-20 706	-1 055 997	-1 072 209	-16 212	101,5 %
TOIMINTAKATE	-746 688	-14 689	-761 377	-762 337	-960	100,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-51 035	-483	-51 518	-49 001	2 518	95,1 %

Talousarvion toteutumisvertailu vastuualueittain

1 000 €

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
ELINVOIMA- JA KONSERNIPALVELUT					
Yrityspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	269		269	334	124,3
TOIMINTAKULUT	-2 054		-2 054	-1 689	82,2
TOIMINTAKATE	-1 786		-1 786	-1 355	75,9
Työllisyyspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	2 310		2 310	2 340	101,3
TOIMINTAKULUT	-19 576		-19 576	-19 760	100,9
TOIMINTAKATE	-17 266		-17 266	-17 420	100,9
Strategia ja kehittäminen					
TOIMINTATUOTOT	27		27	23	86,1
TOIMINTAKULUT	-570		-570	-502	88,0
TOIMINTAKATE	-543		-543	-479	88,1
Markkinointi ja viestintä					
TOIMINTATUOTOT	4		4	14	345,5
TOIMINTAKULUT	-1 867		-1 867	-1 900	101,8
TOIMINTAKATE	-1 863		-1 863	-1 886	101,3
Lomituspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	10 300		10 300	10 737	104,2
TOIMINTAKULUT	-10 300		-10 300	-10 589	102,8
TOIMINTAKATE				147	
Kaupunginkanslia					
TOIMINTATUOTOT	73		73	77	106,0
TOIMINTAKULUT	-2 000		-2 000	-1 621	81,0
TOIMINTAKATE	-1 927		-1 927	-1 543	80,1
Työnantajapalvelu					
TOIMINTATUOTOT	3		3	1	36,8
TOIMINTAKULUT	-932		-932	-903	96,9
TOIMINTAKATE	-929		-929	-902	97,1
Talous- ja omistajaohjaus					
TOIMINTATUOTOT	2		2	6	302,8
TOIMINTAKULUT	-1 034		-1 034	-967	93,5
TOIMINTAKATE	-1 032		-1 032	-961	93,1
Tietohallinto					
TOIMINTATUOTOT	2		2	61	3030,0
TOIMINTAKULUT	-834		-834	-767	92,0
TOIMINTAKATE	-832		-832	-707	84,9
Elinvoima- ja konsernipalvelut yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	12 990		12 990	13 593	104,6
TOIMINTAKULUT	-39 167		-39 167	-38 698	98,8
TOIMINTAKATE	-26 178		-26 178	-25 105	95,9

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	---------	--------

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

Kaupunkisuunnittelupalvelut

TOIMINTATUOTOT	15 571		15 571	19 101	122,7
TOIMINTAKULUT	-26 929		-26 929	-28 385	105,4
TOIMINTAKATE	-11 358		-11 358	-9 284	81,7

Rakentamisen ja kunnossapidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	6 898		6 898	8 803	127,6
TOIMINTAKULUT	-20 283		-20 283	-21 335	105,2
TOIMINTAKATE	-13 385		-13 385	-12 531	93,6

Maaomaisuuden hallintapalvelut

TOIMINTATUOTOT	34 213		34 213	34 612	101,2
TOIMINTAKULUT	-5 470		-5 470	-5 421	99,1
TOIMINTAKATE	28 743		28 743	29 190	101,6

Ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 736		2 736	2 712	99,1
TOIMINTAKULUT	-6 123		-6 123	-5 791	94,6
TOIMINTAKATE	-3 387		-3 387	-3 079	90,9

Kaupunkiympäristön johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	353		353	521	147,5
TOIMINTAKULUT	-3 466		-3 466	-2 715	78,3
TOIMINTAKATE	-3 113		-3 113	-2 195	70,5

Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	59 771		59 771	65 748	110,0
TOIMINTAKULUT	-62 271		-62 271	-63 647	102,2
TOIMINTAKATE	-2 500		-2 500	2 101	84,0

HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUALUE

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut

TOIMINTATUOTOT	5 717		5 717	5 698	99,7
TOIMINTAKULUT	-30 315		-30 315	-30 723	101,3
TOIMINTAKATE	-24 598		-24 598	-25 026	101,7

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut

TOIMINTATUOTOT	2 375		2 375	2 290	96,4
TOIMINTAKULUT	-11 699		-11 699	-11 586	99,0
TOIMINTAKATE	-9 324		-9 324	-9 296	99,7

Taidepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 290		3 290	2 773	84,3
TOIMINTAKULUT	-12 241		-12 241	-12 172	99,4
TOIMINTAKATE	-8 951		-8 951	-9 399	105,0

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	986		986	852	86,4
TOIMINTAKULUT	-1 458		-1 458	-1 399	95,9
TOIMINTAKATE	-472		-472	-546	115,8

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	12 368		12 368	11 613	93,9
TOIMINTAKULUT	-55 713		-55 713	-55 881	100,3
TOIMINTAKATE	-43 345		-43 345	-44 267	102,1

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	---------	--------

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

Varhaiskasvatuspalvelut

TOIMINTATUOTOT	5 029		5 029	5 321	105,8
TOIMINTAKULUT	-87 618	-2 000	-89 618	-90 768	101,3
TOIMINTAKATE	-82 589	-2 000	-84 589	-85 447	101,0

Perusopetus- ja nuorisopalvelut

TOIMINTATUOTOT	7 740		7 740	6 693	86,5
TOIMINTAKULUT	-119 933		-119 933	-119 617	99,7
TOIMINTAKATE	-112 193		-112 193	-112 924	100,7

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö

TOIMINTATUOTOT	1 371		1 371	1 461	106,5
TOIMINTAKULUT	-20 592		-20 592	-20 792	101,0
TOIMINTAKATE	-19 221		-19 221	-19 332	100,6

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

TOIMINTATUOTOT	389		389	494	126,9
TOIMINTAKULUT	-3 162		-3 162	-3 335	105,5
TOIMINTAKATE	-2 773		-2 773	-2 841	102,5

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	6		6	2	35,1
TOIMINTAKULUT	-1 498		-1 498	-1 333	89,0
TOIMINTAKATE	-1 492		-1 492	-1 331	89,2

Kasvun ja oppimisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	14 535		14 535	13 970	96,1
TOIMINTAKULUT	-232 803	-2 000	-234 803	-235 844	100,4
TOIMINTAKATE	-218 268	-2 000	-220 268	-221 874	100,7

PERUSTURVAN PALVELUALUE

Vanhuspalvelut

TOIMINTATUOTOT	23 105	-100	23 005	25 626	111,4
TOIMINTAKULUT	-130 850	-690	-131 540	-131 801	100,2
TOIMINTAKATE	-107 745	-790	-108 535	-106 175	97,8

Vammaispalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 847		2 847	3 361	118,1
TOIMINTAKULUT	-43 343	-3 778	-47 121	-46 376	98,4
TOIMINTAKATE	-40 496	-3 778	-44 274	-43 015	97,2

Lapsiperhepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 297		3 297	3 554	107,8
TOIMINTAKULUT	-35 048	-2 254	-37 302	-37 714	101,1
TOIMINTAKATE	-31 751	-2 254	-34 005	-34 161	100,5

Aikuissosiaalityöpalvelut

TOIMINTATUOTOT	1 206		1 206	917	76,0
TOIMINTAKULUT	-6 405	396	-6 009	-5 697	94,8
TOIMINTAKATE	-5 199	396	-4 803	-4 780	99,5

Perusturvan tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	3		3	107	3555,0
TOIMINTAKULUT	-2 051		-2 051	-2 149	104,8
TOIMINTAKATE	-2 048		-2 048	-2 043	99,8

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	--------------------------	-----------------------	----------------------	---------	--------

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	308	5 000	5 308	8 152	153,6
TOIMINTAKULUT	-5 833	-4 414	-10 247	-10 022	97,8
TOIMINTAKATE	-5 525	586	-4 939	-1 870	37,9

Perusturvan palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	30 766	4 900	35 666	41 716	117,0
TOIMINTAKULUT	-223 530	-10 740	-234 270	-233 760	99,8
TOIMINTAKATE	-192 764	-5 840	-198 604	-192 044	96,7

TERVEYDENHUOLLON PALVELUALUE

Avohoidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	7 284		7 284	7 570	103,9
TOIMINTAKULUT	-66 858	-530	-67 388	-67 479	100,1
TOIMINTAKATE	-59 574	-530	-60 104	-59 909	99,7

Sairaalapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 586	-394	2 192	2 166	98,8
TOIMINTAKULUT	-25 368	-365	-25 733	-26 020	101,1
TOIMINTAKATE	-22 782	-759	-23 541	-23 854	101,3

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

TOIMINTATUOTOT	343	62	405	400	98,6
TOIMINTAKULUT	-7 751	220	-7 531	-7 359	97,7
TOIMINTAKATE	-7 408	282	-7 126	-6 959	97,7

Terveydenhuollon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	151	20	171	183	107,1
TOIMINTAKULUT	-289	-25	-314	-288	91,8
TOIMINTAKATE	-138	-5	-143	-105	73,5

Erikoissairanhoidon ostopalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 770	500	4 270	4 145	97,1
TOIMINTAKULUT	-189 070	-5 700	-194 770	-203 738	104,6
TOIMINTAKATE	-185 300	-5 200	-190 500	-199 594	104,8

Terveydenhuollon palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	14 134	188	14 322	14 464	101,0
TOIMINTAKULUT	-289 335	-6 400	-295 735	-304 885	103,1
TOIMINTAKATE	-275 201	-6 212	-281 413	-290 421	103,2

Keskusvaalilautakunta

TOIMINTATUOTOT	230		230	289	125,5
TOIMINTAKULUT	-550		-550	-563	102,3
TOIMINTAKATE	-320		-320	-274	85,7

Tarkastustoimi

TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-289		-289	-265	91,6
TOIMINTAKATE	-289		-289	-265	91,6

Yleishallinto

TOIMINTATUOTOT	6 215		6 215	7 068	113,7
TOIMINTAKULUT	-31 784	-323	-32 107	-32 029	99,8
TOIMINTAKATE	-25 569	-323	-25 892	-24 961	96,4

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
YDINKAUPUNKI YHTEENSÄ					
TOIMINTATUOTOT	151 009	5 088	156 097	168 460	107,9
TOIMINTAKULUT	-935 443	-19 463	-954 906	-965 571	101,1
TOIMINTAKATE	-784 435	-14 375	-798 810	-797 111	99,8
KUOPION TILAPALVELUT					
Toimitilapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	104 554		104 554	104 539	100,0
TOIMINTAKULUT	-68 395		-68 395	-67 162	98,2
TOIMINTAKATE	36 160		36 160	37 377	103,4
POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS					
Pelastustoimi					
TOIMINTATUOTOT	23 723	929	24 652	26 334	106,8
TOIMINTAKULUT	-22 404	-998	-23 402	-29 021	124,0
TOIMINTAKATE	1 319	-69	1 250	-2 687	-214,9
Ensihoitopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	6 115		6 115	7 085	115,9
TOIMINTAKULUT	-5 847	-245	-6 092	-7 002	114,9
TOIMINTAKATE	268	-245	23	84	357,3
POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS YHTEENSÄ					
TOIMINTATUOTOT	29 838	929	30 767	33 420	108,6
TOIMINTAKULUT	-28 251	-1 243	-29 494	-36 023	122,1
TOIMINTAKATE	1 587	-314	1 273	-2 603	-204,4
ISÄNTÄKUNTAPALVELUT					
Isäntäkuntapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	3 203		3 203	3 453	107,8
TOIMINTAKULUT	-3 203		-3 203	-3 453	107,8
TOIMINTAKATE	0		0	0	
KUOPION KAUPUNKI YHTEENSÄ					
TOIMINTATUOTOT	288 603	6 017	294 620	309 872	105,2
TOIMINTAKULUT	-1 035 291	-20 706	-1 055 997	-1 072 209	101,5
TOIMINTAKATE	-746 688	-14 689	-761 377	-762 337	100,1

2.3 Talousarvion toteutumisvertailu

2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut sekä satunnaiset erät. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu sisältää kolme eri toteutumisvertailua: ydinkaupungin, ydinkaupungin ja taseyksiköiden sekä yrityksittäin (ydinkaupunki, Tilapalvelut, Pohjois-Savon pelastuslaitos ja Isäntäkuntapalvelut). Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät. Jäljempänä tarkastellaan koko kaupungin (sisältää ydinkaupungin ja taseyksiköt) toteutumisvertailua.

Toimintatuotot, toimintakulut ja toimintakate

Toimintatuottojen toteuma oli 309,9 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 15,3 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ne toteutuivat 21,3 milj. euroa suurempina.

Toimintakulujen toteuma oli 1 072,2 milj. euroa, ne toteutuivat 16,2 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina ja peräti 36,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota suurempina, mistä ydinkaupungin osuus oli 30,1 milj. euroa. Suurimmat poikkeamat olivat palvelujen ostoissa ja avustuksissa, keskeisenä tekijänä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ostot ja kuntayhtymän viimeisen tilinpäätöksen aiheuttama alijäämän kattaminen.

Toimintakate oli -762,3 milj. euroa. Kaupungin ja taseyksiköiden yhteenlaskettu toimintakate toteuma oli lähellä muutettua talousarviota, mihin syynä olivat palvelualueiden ja taseyksiköiden poikkeamat sekä positiiviseen että negatiiviseen suuntaan. Tilinpäätösvouden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 14,7 milj. euroa.

Verotulot

M€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	457,5	1,3	458,8	457,5	-1,3
Osuus yhteisöveron tuotosta	27,9	14,5	42,4	44,3	1,9
Kiinteistövero	44,6	3,1	47,7	47,7	0,0
Yhteensä	530,0	18,9	548,9	549,6	0,7

Verotulojen toteuma oli 549,6 milj. euroa, 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toteuma oli 19,6 milj. euroa suurempi. Verotulokertymän ja veroennusteiden parantumisessa oli perusteltua tehdä talousarviomuutos. Erityisesti yhteisöveron tuotto ylitti merkittävästi arviot, erityisesti, kun pohjalla oli kuntien jako-osuuden pienentäminen 10 %-yksiköllä. Veroprosentteihin ei vuodelle 2022 tehty muutoksia.

Valtionosuudet

M€	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	184,2	0,0	184,2	184,2	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2,6	0,9	-1,7	-1,7	0,0
Verotulomenetyksen korvaus	59,9	2,2	62,2	62,2	0,0
Yhteensä	241,5	3,2	244,7	244,7	0,0

Valtionosuuksien tuloarviota korotettiin perustemuutosten vuoksi ja ne toteutuivat muutetun talousarvion mukaisina.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 11,1 milj. euroa, ne toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Suurimmat erät olivat Kuopion Energian ja Kuopion Veden antolainojen korkotuottoja.

Muiden rahoitustuottojen toteuma oli 5,8 milj. euroa, 1,4 milj. euroa talousarvioon merkittyä suurempina, sillä osinkotuottojen kertymä oli vuoden 2022 keväällä poikkeuksellisen hyvä. Suurimmat osingonmaksajat olivat Savon Energiaholding, Kuopion Energia ja Kuntarahoitus. Suurin kertymä oli osinkotuotoissa 3,8 milj. euroa. Tilapalvelut maksoivat 14,6 milj. euroa peruspääoman tuottoa aikaisempien vuosien tapaan.

Korkokulut toteutuivat 0,9 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Korkotason nousuun oli varauduttu lainasalkun suojauksella ja kiinteäkorkoisilla lainoilla. Talousarvioon merkittyä selkeästi pienempi lainamäärän lisäys vaikutti myös korkomenojen määrään.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Vuosikate oli 45,0 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 49,0 milj. euroa, 2,5 milj. euroa talousarviota pienemmät, johon keskeisin selittävä tekijä oli yhdyskuntarakentamisen investointien keskeneräisyys.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden alijäämä oli -3,9 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio oli 15,6 milj. euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio 8,7 milj. euroa alijäämäinen. Ero ulkoiseen tuloslaskelmaan, jossa alijäämä on -4,3 milj. euroa, syntyy kaupunkiympäristön palvelualueen ja Tilapalvelujen välisen sisäisen 0,5 milj. euron katteen eliminoinnista.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022

YDINKAUPUNKI ILMAN TASEYKSIKÖITÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	46 454	-416	46 038	49 926	3 888
Maksutuotot	47 918	496	48 414	51 498	3 084
Tuet ja avustukset	15 473	5 008	20 481	28 548	8 068
Vuokratuotot	26 989		26 989	27 683	694
Muut toimintatuotot	14 175		14 175	10 804	-3 371
	151 009	5 088	156 097	168 460	12 364
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-256 018	-1 040	-257 058	-256 535	522
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-57 930	-302	-58 233	-57 858	375
Muut henkilösivukulut	-10 042	-43	-10 085	-10 839	-754
Palvelujen ostot	-452 288	-14 777	-467 065	-473 644	-6 579
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 972	-2 533	-23 505	-23 354	151
Avustukset	-35 545	-50	-35 595	-40 068	-4 473
Vuokratulot	-100 383	-558	-100 941	-101 206	-265
Muut toimintakulut	-2 266	-160	-2 426	-2 067	359
	-935 443	-19 463	-954 906	-965 571	-10 665
Toimintakate	-784 435	-14 375	-798 810	-797 111	1 698
Verotulot	530 000	18 900	548 900	549 551	651
Valtionosuudet	241 477	3 173	244 650	244 657	7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot muilta				11 108	11 108
Muut rahoitustuotot	4 408		4 408	5 769	1 361
<i>Peruspääoman tuotto taseyksiköiltä</i>	14 550		14 550	14 550	0
Korkokulut				-3 465	-3 465
Muut rahoituskulut	-55		-55	-44	11
	18 903		18 903	27 919	9 016
Vuosikate	5 945	7 698	13 643	25 015	11 372
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 465		-28 465	-25 491	2 974
Tilikauden tulos	-22 520	7 698	-14 822	-476	14 346
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	7		7	6	-1
Tilikauden yli-/alijäämä	-22 513	7 698	-14 815	-470	14 345

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022

YDINKAUPUNKI JA TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	79 056	513	79 569	84 620	5 051
Maksutuotot	48 604	496	49 100	51 547	2 447
Tuet ja avustukset	15 672	5 008	20 680	29 514	8 835
Vuokratuotot	130 029		130 029	131 228	1 199
Muut toimintatuotot	15 243		15 243	11 473	-3 770
	288 603	6 017	294 620	308 381	13 761
Valmistus omaan käyttöön	0		0	1 491	1 491
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-276 204	-1 755	-277 959	-281 913	-3 954
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-62 389	-431	-62 820	-63 156	-336
Muut henkilösivukulut	-10 963	-89	-11 052	-11 833	-781
Palvelujen ostot	-487 878	-14 777	-502 655	-508 975	-6 320
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 095	-2 663	-37 758	-37 196	563
Avustukset	-35 612	-50	-35 662	-40 136	-4 475
Vuokratulot	-124 702	-781	-125 483	-126 664	-1 181
Muut toimintakulut	-2 449	-160	-2 609	-2 335	273
	-1 035 291	-20 706	-1 055 997	-1 072 209	-16 212
Toimintakate	-746 688	-14 689	-761 377	-762 337	-960
Verotulot	530 000	18 900	548 900	549 551	651
Valtionosuudet	241 477	3 173	244 650	244 657	7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 733		10 733	11 108	375
Muut rahoitustuotot	4 408		4 408	5 769	1 361
<i>Peruspääoman tuotto taseyksiköiltä</i>	14 550		14 550	14 550	0
Korkokulut	-4 573		-4 573	-3 685	888
Muut rahoituskulut	-14 605		-14 605	-14 606	-1
	10 513		10 513	13 136	2 623
Vuosikate	35 302	7 384	42 686	45 007	2 320
Suunnitelman mukaiset poistot	-51 035	-483	-51 518	-49 001	2 518
Tilikauden tulos	-15 733	6 901	-8 832	-3 994	4 838
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	130		130	129	-1
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 603	6 901	-8 702	-3 865	4 837

TULOSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2022

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Yhteensä
		Tilapalvelut	P-S pelas- tuslaitos	Isäntäkunta- palvelut	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TOIMINTATUOTOT	167 337	104 171	33 420	3 453	308 381
Myyntituotot	49 356	17	32 227	3 020	84 620
Maksutuotot	50 946		311	290	51 547
Tuet ja avustukset	28 548	19	806	142	29 514
Muut toimintatuotot	38 487	104 135	76	1	142 700
Valmistus omaan käyttöön	1 123	368	0	0	1 491
TOIMINTAKULUT	-965 571	-67 162	-36 023	-3 453	-1 072 209
Henkilöstökulut	-325 232	-3 509	-26 236	-1 925	-356 902
Palvelujen ostot	-473 644	-31 111	-3 079	-1 141	-508 975
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 354	-11 582	-1 891	-368	-37 196
Avustukset	-40 068		-69		-40 136
Muut toimintakulut	-103 272	-20 960	-4 748	-18	-128 999
TOIMINTAKATE	-797 111	37 377	-2 603	0	-762 337
Verotulot	549 551				549 551
Valtionosuudet	244 657				244 657
Rahoitustuotot yhteensä	16 877				16 877
Korkotuotot	11 108				11 108
Muut rahoitustuotot	5 769				5 769
Rahoituskulut yhteensä	-3 508	-221	-11		-3 741
Korkokulut	-3 465	-215	-6		-3 685
Muut rahoituskulut	-44	-7	-5		-56
Peruspääoman tuotto	14 550	-14 550			
VUOSIKATE	25 015	22 606	-2 614	0	45 007
Poistot ja arvonalentumiset	-25 491	-22 549	-960		-49 001
TILIKAUDEN TULOS	-476	57	-3 574	0	-3 994
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	6	42	81		129
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-470	99	-3 493	0	-3 865

2.3.2 Investointien toteutuminen

Investoinnit 1 000 €

TA 2022 TA-muutos TA + muutos Toteuma 2022 Poikkeama

ICT-hankinnat

Tietokoneohjelmistot

Kaupunginhallitus	Menot	-121		-121	-3	118
-------------------	-------	------	--	------	----	-----

Tietokone- ja viestintälaitteet

Kaupunginhallitus	Menot	-521		-521	-758	-237
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-102	-290	-392	-212	180
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 716		-1 716	-1 968	-252
Menot yht.		-2 460	-290	-2 750	-2 941	-191

Maa- ja vesialueet

Myynnit	500		500	96	-404
Menot	-2 000	-1 800	-3 800	-3 130	670
Netto	-1 500	-1 800	-3 300	-3 034	266

Yhdyskuntarakentaminen

Satamat	Menot	-80		-80	-69	11
Kunnallistekniikka	Rahoitusosuudet	3 675		3 675	1 069	-2 606
	Menot	-25 705	-500	-26 205	-28 447	-2 242
	Netto	-22 030	-500	-22 530	-27 378	-4 848
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	Rahoitusosuudet				304	304
	Menot	-4 075		-4 075	-3 503	572
	Netto	-4 075		-4 075	-3 199	876
Liikuntapaikat	Rahoitusosuudet	800		800	816	16
	Menot	-5 270		-5 270	-4 607	663
	Netto	-4 470		-4 470	-3 792	678
Rah.osuudet yht.		4 475		4 475	2 189	-2 286
Menot yht.		-35 130	-500	-35 630	-36 625	-995
Netto		-30 655	-500	-31 155	-34 437	-3 282

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta	Menot	-33		-33	-93	-60
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-956	-227	-1 183	-1 330	-147
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-2 930		-2 930	-2 516	414
Perusturva- ja terveyslautakunta	Menot	-338		-338	-253	85
Menot yht.		-4 257	-227	-4 484	-4 192	292

Investoinnit 1 000 €
TA 2022
TA-muutos
TA + muutos
Toteuma 2022
Poikkeama
Muut aineelliset hyödykkeet

Menot	-80		-80	-105	-25
-------	-----	--	-----	------	-----

Osakkeet ja osuudet

Kuopion Energia Oy:n pääomanpalautus	Myynnit	1 600		1 600	1 605	5
Kuopion Pysäköinti Oy:n pääomittaminen (Savilahden pysäköintitalo)	Menot	-9 000		-9 000	-9 000	0
Muut osakkeet ja osuudet	Myynnit	30		30	1 554	1 524
	Menot	-980		-980	-988	-8
	Myynnit yht.	1 630		1 630	3 159	1 529
	Menot yht.	-9 980		-9 980	-9 988	-8
	Netto	-8 350		-8 350	-6 829	1 521

Ydinkaupungin investoinnit yhteensä

Myynnit	2 130		2 130	3 255	1 125
Rahoitusosuudet	4 475		4 475	2 189	-2 286
Menot	-53 907	-2 817	-56 724	-56 982	-258
Netto	-47 302	-2 817	-50 119	-51 539	-1 420

Tilapalvelut
Talonrakennus
Koko hanke
Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)

Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio	uusi	27 800	-7 061	-4 439	-11 500	-11 492	8
Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön	peko	12 500	-7 510	1 610	-5 900	-5 787	113
Riistaveden kouluratkaisu	uusi	13 600	-7 100	500	-6 600	-7 490	-890
Syvänniemen alakoulu ja päiväkotiki (0-2)	vuokra		-50	-20	-70	-76	-6
Jynkänlahden viipaleen korvaus uudisrakennuksella	vuokra		-50		-50	-46	4
Pirtin koulun laajennus ja muutostyöt	uusi	27 300	-300	-50	-350	-340	10
Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)	uusi	28 000	-100	88	-12	-16	-4
		109 200	-22 171	-2 311	-24 482	-25 247	-765

Investoinnit 1 000 €

TA 2022

TA-muutos

TA + muutos

Toteuma 2022

Poikkeama

Koko hanke

Kasvun ja oppimisen palvelualue (päiväkodit)

Lastentien päiväkoti (Alava), 6 r	uusi	6 500	-3 564	-726	-4 290	-4 453	-163
Länsi-Puijon päiväkoti, 4 r	uusi	4 250	-100	70	-30	-17	13
Petosen päiväkoti, 8 r	uusi	6 500	-100	85	-15	-8	7
Saarikellon päiväkoti, 6 r	uusi	4 700	-200	187	-13	-5	8
		21 950	-3 964	-384	-4 348	-4 483	-135

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus, väestönsuoja	uusi	45 400	-15 000	5 000	-10 000	-9 357	643
Pääkirjaston yläpohjan peruskorjaus	peko	1 500	-50		-50	-49	1
Taidemuseon kokoelmatilat	uusi	3 400	-1 700	200	-1 500	-1 427	73
Keskuskentän jalkapallostadion	uusi		-150		-150	-88	62
Väestösuojien peruskorjaukset	peko	2 800	-200	172	-28	0	28
		53 100	-17 100	5 372	-11 728	-10 921	807

Perusturvan palvelualue

Turvakoti	vuokra			-30	-30	41	71
				-30	-30	41	71

Palo- ja pelastustoimi

Niisiän pelastusasema, uudisrakennus	uusi					242	242
Neulamäen pelastusaseman uudisrakennus	vuokra			-10	-10	70	80
				-10	-10	312	322

Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat

		240	-60	60	0	0	0
--	--	-----	-----	----	---	---	---

Pienet peruskorjauskohteet

			-7 000	-450	-7 450	-7 552	-102
--	--	--	--------	------	--------	--------	------

Investoinnit 1 000 €
TA 2022 TA-muutos TA + muutos Toteuma 2022 Poikkeama
Tulot

Kiinteistöjen myynnit	Myynnit	870	-835	35	0	-35
Savilahti, OKM:n avustus	Rahoitusosuudet	375	-150	225	225	0
Taidemuseon kokoelmatilat	Rahoitusosuudet		280	280	280	0
Lvis-tekniisten järj perusko	Rahoitusosuudet		6	6	12	6
Tulot yhteensä		1 245	-699	546	517	-29

Tilapalvelut yhteensä

Myynnit	870	-835	35	0	-35
Rahoitusosuudet	375	136	511	517	6
Menot	-50 295	2 247	-48 048	-47 850	198
Netto	-49 050	1 548	-47 502	-47 333	169

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta

Myynnit				637	637
Rahoitusosuudet	285	46	331	70	-261
Menot	-1 485	-518	-2 003	-1 017	986
Netto	-1 200	-472	-1 672	-311	1 362

Investoinnit yhteensä

Myynnit	3 000	-835	2 165	3 892	1 727
Rahoitusosuudet	5 135	182	5 317	2 776	-2 541
Menot	-105 687	-1 088	-106 775	-105 850	925
Netto	-97 552	-1 741	-99 293	-99 182	111

2.3.3 Investointien seurantatekstit

ICT-hankinnat

Tietokoneohjelmistot

Kaupunginhallitus

Terveystieteiden tietojärjestelmään ja kulttuurihistoriallisen museon tietojärjestelmän hankintaan varatuista investoinneista jäi toteutumatta 0,1 milj. euroa hankkeiden viivästymisen vuoksi. Osa investoinneista siirtyi toteutettavaksi vuonna 2023.

Tietokone- ja viestintälaitteet

Kaupunginhallitus

Investointirahoitusta käytettiin valtaosin tietoliikenneverkkojen laajentamiseen rakentamalla valokuituyhteyksiä infran uudisrakentamisen ja saneerauksien yhteydessä. Valokuidun ja suoja-putkien rakentaminen oli kokonaisuudessaan vilkasta, sillä rakentamisessa hyödynnetään mahdollisimman paljon muun infrarakentamisen aikataulua ja rakentamista kokonaisuutena ei pystytä ennakoimaan tarkasti. Savilahden alueen mikrokanava-putkiston rakentaminen sekä keskeisten risteyksien ja niihin liittyvien laitteiden varusteluun liittyvät kustannukset toteutuivat 0,2 milj. euroa budjetoitua suurempina. Lisäksi eri toimipisteisiin tehdyt esitystekniikkalaitteistojen uusimiset sekä asiakaslaitteiden hankinnat toteutuivat budjetoituina.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Merkittävin osa hyvinvoinnin edistämisen investoinneista kohdistui museon vanhan osan audiovisuaalisten laitteistojen hankintaan.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Suurin yksittäinen investointikohde oli uuden taidelukio Lumitin ict- ja av-laitteiden hankinta ja asennustyöt opetustiloihin. Lisäksi investointeja tehtiin Martti Ahtisaaren ja Puijonsarven koulujen laitekantojen uusimiseen sekä Rajalan ja Pirtin koulujen laajennuksien laitehankintoihin.

Maa- ja vesialueet

Maanhankintaneuvotteluihin käytetty aika on resurssien vähyyden takia jäänyt vähäiseksi. Savon koulutus- ja kuntayhtymältä ostettiin Sannankolammentie 2:ssa sijaitseva kiinteistö. Säyneensalon saarella olevan kiinteistön kauppiaan kaupunginhallitus päätti käyttää etuosto-oikeutta. Tahkolla on käyty katualueiden hankintaa koskevia neuvotteluita. Tasavallankadun varresta ostettiin vanha yritys- ja kiinteistö asemakaavoittamista varten.

Menot toteutuvat Savon koulutus- ja kuntayhtymän kanssa tehdyin kiinteistökaupan takia talousarvion mukaista suurempina, mitä varten valtuusto on myöntänyt lisävaltuuden maanhankintaa varten. Maanhankintamenot olivat vuonna 2022 noin 3,1 milj. euroa. Investointitulot toteutuivat arvioitua pienempinä myytävien kiinteistöjen tasearvojen alhaisesta tasosta johtuen.

Yhdyskuntarakentaminen

Savilahti, netto 11,1 milj. euroa

Savilahden hankkeet etenivät suunnitellusti: Hehkun Sydän -urakka Savilahdentiellä yliopiston kohdalla ja moottoritien rampin työt jatkuivat talvitaun jälkeen maaliskuussa ja ne valmistivat lokakuussa. Voltti -urakan työt Savilahdentien ja Volttikadun risteyksessä käynnistyivät huhtikuussa, ja urakka on tällä hetkellä viimeistelytyötä vaille valmis. Sarastuskaaren alueella on tehty kunnallisteknisiä töitä alueen talonrakennustöiden tahdissa. Lohkareen alueen kunnallistekniikan rakentamistyöt on aloitettu. Niuvantien kevyen liikenteen väylän työt käynnistyivät keväällä ja Fingridin 110 kV:n linjan siirtotyöt ovat valmiina Viäntö -pylvään erikoisvalaisua lukuun ottamatta.

Ydinkeskustan hankkeet, 0,5 milj. euroa

Keskusta ja Rönö

Puijonkuppen ja Health Cityn alueella on jatkettu kunnallistekniikan rakentamista suunnitellusti, Opistokuja ja Hannes Kolehmaisenukat ovat valmistuneet. Niiden varteen on jäänyt viimeistelytyöt talonrakennustyömaiden kohdalle. Väinölänniemien alueella ulkokuntosali, satama-alueen pyöräpysäkit ja Satamatorin saneeraustyöt ovat valmiina. Maljapuron sillan työt ovat valmiina ja alueen väylät viimeistellään keväällä 2023. Puijonkadun ratasillan purkamisen yhteydessä katuun on tehty varauksia tulevaa peruskorjausta varten.

Katujen peruskorjaukset, 3,5 milj. euroa

Sammakkolammentien alikulun uusinta ja Tuovilantien sillan peruskorjaus ovat valmistuneet. Leväsentien–Rauhalahdentien risteysalue on viimeistelyä vaille valmis ja Rauhalahdentien saneeraus jatkuu Kartanokadun suuntaan. Niiralan koulun peruskorjaukseen liittyvät väylämuutokset on tehty.

Täydennysrakentaminen, 1,3 milj. euroa

Niiralan, Haapaniemien ja Siikalahden alueet

Teollisuuskadun ja Kumpusaarentien sekä Leväsentien väliset kävelyn ja pyöräilyn väylät ovat valmistuneet.

Petosen alue

Petosen alueella on saneerattu Haarakastien leikkipuisto. Kirveslahden uimarannan toimintoja on parannettu.

Asuinalueiden rakentaminen, 3,2 milj. euroa

Saaristokaupunki

Saaristokaupungin viimeisen pienalueen eli Lehtorinteen alueen kunnallistekniikka on valmis.

Hiltulanlahden ja Vanuvuoren alueet

Hiltulanlahden III-alueen työt Puutossalmentien varressa ovat käynnistyneet ja II-alueen viimeistelytyöt moottoritien länsipuolella ovat jatkuneet.

Liikuntapaikat, 3,6 milj. euroa

Puijon alue

Puijolla hiihtohissin uusiminen, Puijon tornin piha-alueen saneeraus ja Puijontien yläosan saneeraukset ovat valmiina. Maaliukion jalkapallokentän uusiminen on käynnissä ja pesäpallokentän tekoturmen uusimistyöt on aloitettu. Jalkapallokenttä valmistuu kesän 2023 aikana ja pesäpallokenttä toukokuussa 2023.

Puijon luonto- ja maastopyöräireittejä on peruskunnostettu ja täydennysrakennettu Uudenmaan ELY-keskuksen avustamalla lähivirkistysalueiden rakentamishankkeella. Hanke päättyi heinäkuun 2022 lopussa. Rakentaminen eteni muutoin suunnitelmien mukaan, mutta yleisen markkina- ja taloustilanteen vuoksi rakentamisessa tapahtui viivästymistä ja kustannusten nousua alkuperäiseen suunnitelmaan nähden.

Lähiliikuntapaikat sekä ulkoilu- ja leikkipaikat, 2,6 milj. euroa

Lampipuiston, Luotipuiston, Taimistopuiston, Haarakastien leikkipaikat ja Kirveslahden uimapaikka ovat valmiina. Nuolimäenpuiston työt jatkuvat keväällä 2023. Sammakkolammenpuisto viimeisteltiin vuoden 2022 aikana.

Etelä-Kallaveden saariston kansallisen kaupunkipuiston alueella palveluvarustusta on parannettu peruskorjauksilla muun muassa laitureiden, opastuksen, nuotiopaikkojen ja kohteiden esteettömyyden parantamisen osalta. Lisäksi Hietasalon saareen on rakennettu uusi esteetön kota ja Iso-Miettiin uusi laavu. Myös sääksille on rakennettu uusia tekopesiä. Rahoituksessa on käytetty Uudenmaan ELY-keskuksen avustusta kansallisten kaupunkipuistojen rakentamishankkeisiin. Hanke päättyi syyskuun 2022 lopussa. Rakentaminen eteni muutoin suunnitelmien mukaan, mutta yleisen markkina- ja taloustilanteen vuoksi rakentamisessa tapahtui viivästymistä alkuperäiseen nähden ja kustannustaso nousi hieman alkuperäisestä suunnitelmasta.

Kaupunki on osaltaan osallistunut Tahkon ulkoilureitistön parantamiseen Huutavanholman ja Mäkiaution reitistön osalta. Hanketta on koordinoanut Tahkon kyläyhdistys ry.

Moottorikelkkareittiverkoston virallistaminen ja rakentaminen on viivästynyt valitusten ja henkilöstöressurssipulan takia. Reitin virallistamistoimitus alkoi vuonna 2022 välillä Kaislastenlahti–Tervon kunnan raja. Moottorikelkkareitistön virallistamista edistetään välillä Kuopio–Tahko.

Elinkeinoihin liittyvät hankkeet, 0,8 milj. euroa

Etelä-Kuopion yrityspuistoon kuuluvat alueet

Pienen Neulamäen alueella on tehty asfaltointia ja viimeistelyitä.

Muut yritystontit ja -alueet

Sarastuskaaren aluetta on rakennettu rinnan talonrakentamisen kanssa. Alueelle siirtyi kesän aikana onnistuneesti Savon ammattiopisto ja Kuopion Pysäköinti Oy sai valmiiksi ensimmäisen pysäköintilaitoksensa alueelle. Näiden lisäksi Sädekujan varteen on rakentumassa lääketehdas.

Teollisuuskadun ja Kumpusaarentien töiden myötä alueelle on rakentumassa ensimmäinen talonrakennuskohde.

Maaseututaajamat, 1,7 milj. euroa

Karttulan alueet, Kurkimäki

Mt 553 kevyen liikenteen yhteyden parantaminen on valmis Hiltulanlahden ja Pellesmäen välillä. Kohde toteutettiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Niisiä

Tahkomäentien parantamishanke on valmis. Sääskiniementien parannustyöt ovat valmistuneet osana Mt 553 hanketta yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Niisän keskustan katujen parantamistyöt ovat valmiita.

Juankosken alueet

Muuruveden taajaman keskusväylän sekä kävelyn ja pyöräilyn parantamishanke on valmistunut yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Muut kohteet, 6,2 milj. euroa

Yksittäisten kohteiden investointimäärärahaa on käytetty pieniin parannuskohteisiin, kuten mm. kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, liikenneturvallisuuden parantamiseen sekä ulkovalaistuksen kehittämiseen.

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta

Satamatorille on hankittu mobiililava. Niiralan hiukkasmittalaitteet on uusittu.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Suurimmat hankinnat kohdistuivat mm. liikuntapaikkojen asiakaspalvelua ja -käyttöä parantavan laitteiston ja opastuksen uusimiseen, Kuopion Museokeskuksen perusnäyttelykokonaisuuden täydennykseen ja loppuunsaattamiseen, Kuopion Musiikkikeskuksen mikrofonilaitteiston täydennyshankintaan, kaluston uusimiseen ja aulakalustuksen täydennyshankintaan sekä Kuopion teatterin teatteritekniikan täydennys- ja uudishankintoihin: Lisäksi investointimäärärahaa on käytetty mm. Kuopion Kansalaisopiston opetusvälineistön ja kaluston uusimiseen, Alavan palvelutalon harraste- ja liikuntatilojen kaluston uusimiseen.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Suurimmat hankinnat kohdistuivat lukio- ja perusopetuksen osalta Kuopion taidelukio Lumitin, Niiralan koulun peruskorjauksen, Rajalan koulun laajennuksen sekä Syväniemen päiväkotikoulun kalustamiseen ja varustamiseen, varhaiskasvatuksen osalta Alavan ja Mustinlammen päiväkotien kalustamiseen ja varustamiseen. Lisäksi investointimäärärahoja on käytetty mm. oppimisympäristöjen kehittämiseen modernin opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, teknisen työn laitekannan uusimiseen ja työturvallisuuden parantamiseen,

nuorisotilojen kalustekannan uusimiseen, päiväkotien vanhentuneen kaluston uusimiseen ja ergonomian parantamiseen.

Perusturva- ja terveyslautakunta

Sairaalapalveluihin on hankittu mm. apuvälineitä. Syksyllä tilatut laitteet eivät ehtineet saapua vuoden 2022 aikana, joten hankinta siirtyi hyvinvointialueelle. Kehitysvammaisten lasten asumisyksikön Peippolan kalustukseen käytettiin 0,083 milj. euroa. Vanhuspalveluihin hankittiin Deko-pesukone sekä hoivasänkyjä 0,112 milj. euroa.

Muut aineelliset hyödykkeet

Museon prosenttitaide- ja taidehankintojen määräraha oli 0,08 milj. euroa ja toteutuma 0,1 milj. euroa (131 %). Määrärahalla hankittiin taideteoksia taidemuseon kokoelmiin.

Osakkeet ja osuudet

Tuloihin on kirjattu mm. Kuopion Energia Oy:n pääoman palautus 1,6 milj. euroa, Istekki Oy:n osakkeiden myynti 1,3 milj. euroa ja myydyt asunto-osakkeet 0,2 milj. euroa.

Menoihin on kirjattu Kuopion Pysäköinti Oy:n pääomittaminen 9 milj. euroa, Kiinteistö Oy Kuopion Luukkaan ja Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakson rahastoidut rahoitusvastikkeet yhteensä 0,5 milj. euroa, pääomasijoitukset Pohjois-Savon pääomarahastoon 0,1 milj. euroa, Itärata Oy:n osakkeiden merkintä 0,1 milj. euroa sekä saadut asunto-osakkeet 0,3 milj. euroa.

Tilapalvelut

Talonrakennusinvestoinnit

Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio

Taidelukio Lumitin rakennustyöt valmistuivat ja lukioon toiminta alkoi valmistuneissa tiloissa elokuussa 2022. Toteutunut investointikustannus oli 28,2 milj. euroa. Hankkeen kustannusarvio ylittyi 1,0 milj. eurolla. Hanke toteutettiin jaettuna urakkana. Rakennuksen alapohjarakenteessa olevan pohjaviemärin korjaus- ja muutostyöstä aiheutuneiden kustannusten jakamisesta eri osapuolten kesken on selvitystyö vielä kesken.

Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön

Niiralan koulun peruskorjaus valmistui syyskuussa 2022, jolloin tilat otettiin käyttöön. Toteutunut investointikustannus oli 12,3 milj. euroa. Hankkeen toteutusmuotona oli yhteistoiminnallinen rakennusurakka, joka mahdollisti suunnitteluratkaisujen tekemisen kustannustietoisina sekä suunnitteluratkaisujen muutokset kustannustehokkaiksi hankkeen edetessä. Hankkeen kustannusarvio alittui 3,2 milj. euroa.

Riistaveden monitoimijatalo

Hankkeen työmaavaihe alkoi keväällä 2022. Työt kohteessa ovat edenneet aikataulussa. Työmaan ja koulun toiminnot on saatu sovitettua samalla kiinteistöllä hyvin yhteen eikä vaaratilanteita ole ollut. Hankkeen työmaavaihe jatkuu ja rakennustyöt valmistuvat keväällä 2023. Vanhan koulurakennuksen purkaminen käynnistyy kesällä 2023 koulujen päätyttyä. Kasvun ja oppimisen lautakunta vahvisti rakennuksen nimeksi joulukuun koukussaan Riistaveden monitoimijatalo. Uudet tilat otetaan käyttöön elokuussa 2023.

Pirtin koulun laajennus ja muutostyöt

Pirtin alakoulun käyttöön valmistui kesän aikana vuokratilamallilla lisäviipale. Tilat otettiin käyttöön elokuussa. Lisätilat mahdollistavat koulun toiminnan Pirtin uuden kouluhankkeen rakentamisen aikana.

Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)

Hatsalan koulun sijoittuminen ja koko linjattiin kaupunginhallituksessa ja hankesuunnittelu jatkui loppuvuoden aikana.

Lastentien päiväkoti (Alava)

Päiväkodin rakennustyöt valmistuivat suunnitelman mukaisesti marraskuussa 2022. Toteutunut investointikustannus 6,7 milj. euroa ylitti kustannusarvion 0,1 milj. eurolla rakennusvaiheen lisä- ja muutostöiden vuoksi. Alavan päiväkoti aloitti toimintansa vuoden 2023 alussa.

Länsi-Puijon päiväkoti

Hankkeen etenemisen edellyttämä kaavoitustyö on kesken. Hankkeen on mahdollista edetä kaavoitustyön päätyttyä, mikäli kaavoitusratkaisut sen mahdollistavat.

Petosen päiväkoti

Hankesuunnitelma valmistui vuoden 2022 loppuun mennessä. Hankesuunnitelman mukaisesti on tavoitteena rakentaa kymmenen ryhmäinen Pyörön päiväkoti ns. Pistokadun tontille.

Saarikellon päiväkoti

Hankesuunnitelma on valmistelussa. Vanha päiväkotirakennus on tontilta purettu. Hanke käynnistyy, kun uuden päiväkodin edellyttämä kaavamuuotos on valmistunut.

Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus, väestönsuoja

Hankkeen ensimmäinen vaihe eli kalliorakennusurakka on saatu päätökseen. Toinen vaihe eli väestönsuojatilojen sekä liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakennustyöt ovat käynnistyneet myöhässä kalliorakennusurakan viivästymisestä johtuen. Hanke jatkuu vuosina 2023–2024 ja rakennustyöt valmistuvat tämänhetkisen aikataulun mukaan kesäkuussa 2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa hankkeen investointimäärärahan muutoksen 45,4 milj. euroon.

Pääkirjaston yläpohjan peruskorjaus

Pääkirjaston yläpohjan peruskorjaushankkeen suunnittelutyöt valmistuivat. Yläpohjan peruskorjaus käynnistyy vuonna 2023 talousarvion varatun määrärahan mukaisesti. Hanke toteutetaan yhteistoiminnallisena tavoitehintaisena projektinjohtourakkana.

Taidemuseon kokoelmatilat

Kokoelmatilojen rakennustyöt käynnistyivät Kuopion Kelloniemeen keväällä 2022. Hanke toteutetaan KVR-urakkana. Hankkeen kustannusarvio on yhteensä 3,4 milj. euroa. Kohde valmistuu elokuussa 2023.

Väestösuojien peruskorjaukset

Väestösuojien peruskorjausten valmistelu jatkui vuoden aikana. Suurmäentie väestönsuojan kuntotutkimus valmistui. Peruskorjausten suunnittelussa huomioidaan väestösuojatilojen käyttö mm. liikuntatiloina palvelualueen verkostosuunnittelun mukaisesti.

Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat

Ei hankintoja vuonna 2022.

Pienet peruskorjauskohteet

Pieniä peruskorjaushankkeita oli kappalemäärältään 43, joista suurimpina kohteina Savotalo, Haapaniemen koulu, Kallaveden lukio, Valtuustotalo sekä Musiikkikeskus. Pienten peruskorjausten yleisimpänä perusteena oli sisäilmaolosuhteiden turvaaminen. Hankkeiden toteutussisältöä, aikatauluja ja kustannuksia on tarkennettu hankkeiden aikana. Hankkeet ovat edenneet suunnitellusti, mutta loppuvuoden yllättävistä viime hetken muutoksista johtuen talousarvio ylittyi 0,1 milj. eurolla.

Vuokratilahankkeet

Syvänniemen alakoulu ja päiväkoti

Kohde toteutettiin vuokratilahankkeena. Kohde valmistui joulukuussa 2022 ja päiväkoti ja koulu aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa.

Jynkänlahden viipaleen korvaus uudisrakennuksella

Kohde toteutettiin vuokratilahankkeena. Kohde valmistui heinäkuussa ja koulu otti uudet tilat käyttöön syyslukukauden alussa.

Neulamäen pelastusasema

Neulamäen pelastusasema hankinnan kilpailullinen neuvottelumenettely saatiin päätökseen keväällä 2022. Hanke käynnistyi PIMA-maiden poistolla ja rakentaminen on edennyt aikataulussa. Uusi pelastusasema valmistuu käyttöön maaliskuussa 2024, jonka jälkeen nykyisen paloasemarakennuksen loppuosat puretaan. Hanke valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Koko hanke on siirtynyt Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 1.1.2023, minkä vuoksi toteuma näkyy plusmerkkinä investointiraportilla.

Turvakoti

Turvakodin hankinnan kilpailullisen neuvottelumenettelyn jälkeen valittiin palveluntuottaja keväällä 2022. Rakennuslupasuunnittelu käynnistettiin heti, mutta rakennustyöt eivät käynnistyneet liito-oravahavainnon vuoksi. Hanke sai lopulta poikkeaman ELY:ltä ja työt käynnistyvät alkuvuodesta 2023. Kohde valmistuu keväällä 2024. Koko hanke on siirtynyt Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 1.1.2023, minkä vuoksi toteuma näkyy plusmerkkinä investointiraportilla.

Elinkaarikohteet

Keskuskentän jalkapallostadion

Hankkeen toteutusmuotona on yhteistoiminnallinen elinkaarimalli. Hankkeen jatkosta päättäminen eli mahdolliseen kehitysvaiheeseen siirtymisestä päättäminen on kesken. Hankkeen jatko selviää, kun edellytykset päätöksenteolle ovat olemassa ja päätökset on tehty. Vuodelle 2022 hankkeelle oli varattu 150 000 euroa lähinnä suunnittelukustannuksiin. Toteutuneet kustannukset vuodelle 2022 olivat noin 90 000 euroa.

Elinkaarihanke 2, Rajalan koulun laajennus ja muutostyöt

Rajalan koulun laajennuksen rakennustyöt valmistuivat. Kesällä toteutettiin rakennuksen sisäpuoliset muutostyöt. Laajennus otettiin käyttöön syyslukukauden alkaessa.

Elinkaarihanke 3, Hiltulanlahden koulun laajennus, vaihe 2

Hiltulanlahden koulun rakentamisen 2. vaihe käynnistyi kesäkuussa. Suunnitellut lisätilat mahdollistavat koulun oppilasmäärän kasvamisen kolmesarjaiseksi. Rakennustyöt valmistuivat alkuvuodesta 2023.

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kaupungin menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Ydinkaupungin (kaupunki ilman taseyksiköitä) vuosikate oli 25,0 milj. euroa ja koko kaupungin 45,0 milj. euroa. Vuosikate on tulo-rahoituksen perusta. Tulo-rahoituksen korjauserät ovat tuloslaskelmaan kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä satunnaiset erät. Koska nämä sisältyvät myös rahoituslaskelman ”pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin”, korjataan kaksinkertainen vaikutus pois.

Toiminnan rahavirta koko kaupungissa oli 40,9 milj. euroa. Toteutunut toiminnan rahavirta on siten 16,0 milj. alkuperäistä talousarviota parempi. Toiminnan rahavirta toteutui parempana, koska käyttötalouden toteuma yhdistettynä hyvään verotulokertymään kasvatti vuosikatetta.

Koko kaupungin investointimenot olivat 105,8 milj. euroa ja toteuma oli alkuperäisen talousarvion mukainen. Talousarviomuutoksissa investointimenoja lisätiin 1,1 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointeihin olivat 2,7 milj. euroa ja omaisuuden luovutuksia toteutui yhteensä 11,2 milj. eurolla. Kunnallistekniikan investointimenojen 2,2 milj. euron talousarviota suurempi toteuma ja rahoitusosuuksien jääminen 2,6 milj. euroa tuloarviota pienemmiksi merkitsivät 4,8 milj. euron nettoinvestointien ylitystä. Tätä lukuun ottamatta investointimenoissa ei ollut merkittäviä poikkeamia.

Erittely investointimenojen toteumasta kohteittain on esitetty investointimenojen toteutumisvertailussa sekä taseyksiköiden ja liikelaitoksen tilinpäätöksissä.

Koko kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli 51,0 milj. euroa negatiivinen. Se merkitsee sitä, että tämän verran oli rahoitettava velkamäärän lisäyksenä tai muilla rahoitusjärjestelyillä.

Rahoituksen rahavirta

Koko kaupungin antolainasaamisten lisäykset olivat 1,0 milj. euroa ja vähennykset 7,1 milj. euroa.

Koko kaupungin pitkäaikaiset lainat kasvoivat 16,4 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 70,0 milj. euroa ja lyhennettiin 53,6 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen lisäys oli 25,3 milj. euroa, joka muodostuu Tilapalvelujen ja kaupungin välisestä saamis-velkasuhteen muutoksesta, jotta kirjanpidollisesti eriytetyn taseyksikön omaa taseasemaa pystytään tarkastelemaan.

Rahavarojen muutos

Muutetussa talousarviossa tavoiteltiin rahavarojen positiivista 4,5 milj. euron muutosta. Toteutuma oli kuitenkin 11,0 milj. euroa negatiivinen.

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022

YDINKAUPUNKI ILMAN TASEYKSIKÖITÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	12 133	7 670	19 803	25 015	5 212
Tulorahoituksen korjauserät	-9 650		-9 650	-7 040	2 610
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 483	7 670	10 153	17 975	7 822
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-53 907	-2 817	-56 724	-56 982	-258
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 475		4 475	2 189	-2 286
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 830		11 830	10 351	-1 479
Investointien rahavirta yhteensä	-37 602	-2 817	-40 419	-44 443	-4 024
Toiminnan ja investointien rahavirta	-35 119	4 853	-30 266	-26 468	3 798
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys muille	-270	270	0	-37	-37
Antolainasaamisten vähennys muilta	6 746	417	7 163	7 599	436
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 476	687	7 163	7 562	399
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 000		135 000	70 000	-65 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-60 400		-60 400	-53 603	6 797
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-20 000		-20 000	0	20 000
Lainakannan muutokset yhteensä	54 600		54 600	16 397	-38 203
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				-489	-489
Vaihto-omaisuuden muutos				-30	-30
Saamisten muutos				-21 949	-21 949
Korottomien velkojen muutos				14 019	14 019
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä				-8 449	-8 449
Rahoituksen rahavirta	61 076	687	61 763	15 509	-46 254
Rahavarojen muutos	25 957	5 540	31 497	-10 958	-42 456
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				33 620	
Rahavarat 1.1.				44 578	
Muutos				-10 958	

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022

YDINKAUPUNKI JA TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	35 302	7 384	42 686	45 007	2 320
Tulorahoituksen korjauserät	-10 335		-10 335	-4 065	6 270
Toiminnan rahavirta yhteensä	24 967	7 384	32 351	40 941	8 590
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-105 687	-1 088	-106 775	-105 850	925
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 135	182	5 317	2 776	-2 541
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	13 385	-835	12 550	11 175	-1 375
Investointien rahavirta yhteensä	-87 167	-1 741	-88 908	-91 899	-2 990
Toiminnan ja investointien rahavirta	-62 201	5 643	-56 557	-50 957	5 600
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-270	270	0	-473	-473
Antolainasaamisten vähennys	6 746	417	7 163	7 639	476
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 476	687	7 163	7 166	3
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 270	-270	135 000	70 000	-65 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-60 667	-417	-61 084	-54 288	6 796
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-20 000		-20 000	25 250	45 250
Lainakannan muutokset yhteensä	54 603	-687	53 916	40 962	-12 954
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				-489	-489
Vaihto-omaisuuden muutos				-30	-30
Saamisten muutos				-20 798	-20 798
Korottomien velkojen muutos				13 187	13 187
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä				-8 130	-8 130
Rahoituksen rahavirta	61 079		61 079	39 999	-21 080
Rahavarojen muutos	-1 122	5 643	4 522	-10 958	-15 480
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				33 620	
Rahavarat 1.1.				44 578	
Muutos				-10 958	

RAHOITUSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2022

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Yhteensä
		Tilapalvelut	P-S pelas- tuslaitos	Isäntäkunta- palvelut	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	25 015	22 606	-2 614		45 007
Tulorahoituksen korjaukset	-7 040	-156	3 131		-4 065
Toiminnan rahavirta yhteensä	17 975	22 450	517	0	40 941
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-56 982	-47 850	-1 017		-105 850
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 189	517	70		2 776
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	10 351	156	668		11 175
Investointien rahavirta yhteensä	-44 443	-47 177	-279	0	-91 899
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	-26 468	-24 727	237	0	-50 957
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-37	-435			-473
Antolainasaamisten vähennys	7 599	40			7 639
Antolainauksen muutokset	7 562	-395	0	0	7 166
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000				70 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 603		-685		-54 288
Lyhytaikaisten lainojen muutos		25 250			25 250
Lainakannan muutokset	16 397	25 250	-685	0	40 962
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien m.	-489				-489
Vaihto-omaisuuden muutos	-30				-30
Saamisten muutos	-21 949	826	314	10	-20 798
Korottomien velkojen muutos	14 019	-954	133	-10	13 187
Muut maksuvalmiuden muutokset	-8 449	-128	447	0	-8 130
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	15 509	24 727	-237	0	39 999
RAHAVAROJEN MUUTOS	-10 958	0	0	0	-10 958

2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Yhteenvedo talousarvion toteutumisvertailusta 2022

Käyttötalousosa	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Palvelualueet (toimintakate)					
Elinvoima- ja konsernipalvelut	-26 178		-26 178	-25 105	1 073
Kaupunkiympäristön palvelualue	-2 500		-2 500	2 101	4 601
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-43 345		-43 345	-44 267	-922
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-218 268	-2 000	-220 268	-221 874	-1 606
Perusturvan palvelualue	-192 764	-5 840	-198 604	-192 044	6 561
Terveydenhuollon palvelualue	-275 201	-6 212	-281 413	-290 421	-9 008
Keskusvaalilautakunta	-320		-320	-274	46
Tarkastustoimi	-289		-289	-265	24
Yleishallinto	-25 569	-323	-25 892	-24 961	931
Käyttötalous yhteensä	-784 435	-14 375	-798 810	-797 111	1 698

Tuloslaskelmaosa

Verotulot	530 000	18 900	548 900	549 551	651
Valtionosuudet	241 477	3 173	244 650	244 657	7
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	25 091	-28	25 063	27 919	2 856
Tuloslaskelmaosa yhteensä	796 568	22 045	818 613	822 126	3 513

Investointiosa (bruttositovuus)	Tulot, 1 000 €					Menot, 1 000 €				
	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
ICT-hankinnat										
ICT-hankinnat, tietokoneohjelmistot										
Kaupunginhallitus						-121		-121	-3	118
ICT-hankinnat, tietokone- ja viestintälaitteet										
Kaupunginhallitus						-521		-521	-758	-237
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta						-102	-290	-392	-212	180
Kasvun ja oppimisen lautakunta						-1 716		-1 716	-1 968	-252
ICT-hankinnat yhteensä						-2 460	-290	-2 750	-2 941	-191
Maa- ja vesialueet	500		500	96	-404	-2 000	-1 800	-3 800	-3 130	670

	Tulot, 1 000 €				Menot, 1 000 €					
	Talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Yhdyskuntarakentaminen										
Lähiliikuntapaikat										
Satamat						-80		-80	-69	11
Kunnallistekniikka	3 675		3 675	1 069	-2 606	-25 705	-500	-26 205	-28 447	-2 242
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet				304	304	-4 075		-4 075	-3 503	572
Liikuntapaikat	800		800	816	16	-5 270		-5 270	-4 607	663
Yhdyskuntarakentaminen yhteensä	4 475		4 475	2 189	-2 286	-35 130	-500	-35 630	-36 625	-995
Koneet ja kalusto										
Kaupunkirakennelautakunta						-33		-33	-93	-60
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta						-956	-227	-1 183	-1 330	-147
Kasvun ja oppimisen lautakunta						-2 930		-2 930	-2 516	414
Perusturva- ja terveyslautakunta						-338		-338	-253	85
Koneet ja kalusto yhteensä						-4 257	-227	-4 484	-4 192	292
Muut aineelliset hyödykkeet						-80		-80	-105	-25
Osakkeet ja osuudet	1 630		1 630	3 159	1 529	-9 980		-9 980	-9 988	-8
Investointiosa yhteensä	6 605		6 605	5 444	-1 161	-53 907	-2 817	-56 724	-56 982	-258
Rahoitusosa										
Antolainauksen muutokset										
Antolainojen lisäys						-270	270		-37	-37
Antolainojen vähennys	6 746	417	7 163	7 599	436					
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135 000		135 000	70 000	-65 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						-60 400		-60 400	-53 603	6 797
Lyhytaikaisten lainojen muutos						-20 000		-20 000		20 000
Rahoitusosa yhteensä	141 746	417	142 163	77 599	-64 564	-80 670	270	-80 400	-53 641	26 759

Taseyksiköiden kaupunginvaltuustoon nähden sitovien erien toteuma 2022

1 000 €

Tilapalvelut

	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
--	------------------	-------------------	---------------------	----------------	----------------

Tuloslaskelma

Korvaus peruspääomasta	-14 550		-14 550	-14 550	0
Tilikauden yli-/alijäämä	308	-856	-549	99	647

Investoinnit

Investointitulot ja -menot ovat esitetyllä hanketasolla investointiosassa.

Investoinnit yhteensä

Tulot	1 245	-699	546	517	-29
Menot	-50 295	2 247	-48 048	-47 850	198

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Käyttötalous

Kaupungin maksuosuus pelastustoimen kustannuksista	9 842	323	10 165	10 822	657
Pelastustoimen osuus kaupungin hallintokustannuksista	-542		-542	-542	0

Rahoituslaskelma

Pitkäaikaisen lainan lisäys kunnalta	270	-270	0	0	0
Pitkäaikaisen lainan vähennys kunnalle	-267	-417	-684	-685	-1
Lainan korko kunnalle	-28	28	0	-6	-6

Investoinnit

Investointitulot ja -menot, tulot	285	46	331	707	376
Investointitulot ja -menot, menot	-1 485	-518	-2 003	-1 017	986

Isäntäkuntatapaalvelut

Käyttötalous

Toimintakate	0		0	0	0
--------------	---	--	---	---	---

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Toimintakate

Toimintakate osoittaa paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Useamman tilikauden tarkastelujaksolla tuloslaskelman tulojen tulisi kattaa tuloslaskelman kulut.

Rahoitusnäkökulmasta vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Heikkenevässä taloudessa vuosikate ei riitä poistoihin tai korvausinvestointeihin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus. Vain ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin tai rahastoihin.

Tilikauden yli- tai alijäämä

Tilikauden ylijäämä lisää taseen omaa pääomaa ja tilikauden alijäämä vähentää taseen omaa pääomaa.

TULOSLASKELMA

Sisältää taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2022 €	2021 €
Toimintatuotot		
Myyntituotot	68 466 962,02	65 773 572,16
Maksutuotot	51 301 900,55	42 841 486,25
Tuet ja avustukset	29 514 181,15	34 659 508,34
Vuokratuotot	30 148 803,90	27 682 688,24
Muut toimintatuotot	10 816 785,38	16 724 253,57
	190 248 633,00	187 681 508,56
Valmistus omaan käyttöön	995 662,93	2 733 832,27
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-281 913 144,45	-264 506 315,38
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-63 156 220,38	-60 614 606,71
Muut henkilösivukulut	-11 832 927,93	-10 662 142,86
Henkilöstökulut yht	-356 902 292,76	-335 783 064,95
Palvelujen ostot	-491 990 777,39	-466 338 684,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 169 537,41	-35 296 458,07
Ostot tilikauden aikana	-37 199 926,67	-35 335 747,01
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	30 389,26	24 304,93
Avustukset	-40 136 411,74	-35 090 083,23
Vuokratulut	-25 582 598,26	-22 380 423,59
Muut toimintakulut	-2 294 597,08	-1 392 198,44
	-954 076 214,64	-896 280 913,12
TOIMINTAKATE	-762 831 918,71	-705 865 572,29
Verotulot	549 550 649,03	524 224 546,71
Valtionosuudet	244 656 961,00	230 763 865,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 888 130,68	10 935 562,39
Muut rahoitustuotot	5 768 569,32	5 182 503,97
Korkokulut	-3 464 739,48	-4 082 329,93
Muut rahoituskulut	-55 968,84	-59 185,83
	13 135 991,68	11 976 550,60
VUOSIKATE	44 511 683,00	61 099 390,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-48 964 567,89	-48 774 518,83
	-48 964 567,89	-48 774 518,83
TILIKAUDEN TULOS	-4 452 884,89	12 324 871,19
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	129 065,05	145 423,56
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4 323 819,84	12 470 294,75

3.2 Rahoituslaskelma

Tulorahoitus

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen. Vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulorahoituksen korjauserät. Näitä eriä ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten käyttö menojen ja menetysten maksamiseen.

Investoinnit

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Investointien alla esitetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit myyntihintaisina.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset (Joukkokirjalainasaamiset, Muut lainasaamiset, Muut saamiset). Lainojen lisäykset vähentävät rahavirtaa ja takaisinmaksut lisäävät rahavirtaa.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennykseen merkitään kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana. Huomattavaa on, että em. lainanlyhennykset on merkitty edellisvuoden tilinpäätöksessä taseen lyhytaikaisiin lainoihin.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos

Valtion ja muiden toimeksiantojen varat osoittavat kunnan hoidossa olevien varojen ja pääomien muutoksen tilikauden aikana.

Vaihto-omaisuuden muutos

Vaihto-omaisuuden lisäys tilikauden aikana vähennetään rahoituksen rahavirrasta. Vaihto-omaisuuden vähenys tilikauden aikana puolestaan lisää rahoituksen rahavirtaa.

Saamisten muutos

Saamisia ovat vaihtuvien vastaavien saamisten ryhmässä esitetyt pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset (myyntisaamiset, lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset).

Korottomien velkojen muutos

Korottomina velkoina käsitellään saadut ennakot, ostovelat, muut velat ja siirtovelat.

Rahavarojen muutos on Toiminnan ja investointien rahavirran ja Rahoituksen rahavirran summa ja osoittaa joko rahavarojen karttumisen tai vähenemisen.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2022	2021
	€	€
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	44 511 683	61 099 390
Tulorahoituksen korjaukset	-4 065 460	-17 404 614
Toiminnan rahavirta yhteensä	40 446 223	43 694 776
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-105 354 682	-81 763 565
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 775 699	2 378 266
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 175 311	15 037 090
Investointien rahavirta yhteensä	-91 403 673	-64 348 208
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	-50 957 450	-20 653 432
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-472 645	-347 199
Antolainasaamisten vähennys	6 954 444	6 851 751
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 481 799	6 504 552
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000 000	40 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 603 228	-62 897 755
Lainakannan muutokset yhteensä	16 396 772	-22 897 755
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-489 001	-245 817
Vaihto-omaisuuden muutos	-30 389	-24 305
Saamisten muutos	2 188 183	-13 589 922
Korottomien velkojen muutos	15 451 594	-4 162 410
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	17 120 387	-18 022 454
Rahoituksen rahavirta yhteensä	39 998 958	-34 415 657
Rahavarojen muutos	-10 958 492	-55 069 089
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	33 619 691	44 578 183
Rahavarat 1.1.	44 578 183	99 647 273
Muutos	-10 958 492	-55 069 089

3.3 Tase

Sisältää taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

VASTAAVAA	31.12.2022 €	31.12.2021 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	32 755,84	25 824,61
Tietoliikenneohjelmat	43 566,57	80 934,14
Muut pitkävaikutteiset menot	2 229 611,02	1 448 149,48
	<u>2 305 933,43</u>	<u>1 554 908,23</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	135 324 319,40	132 210 204,77
Rakennukset	256 579 932,01	230 496 195,41
Kiinteät rakenteet ja laitteet	122 690 308,37	104 054 741,54
Koneet ja kalusto	16 905 257,43	15 247 205,16
Muut aineelliset hyödykkeet	3 207 703,20	2 811 328,14
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	51 176 292,02	58 921 527,24
	<u>585 883 812,43</u>	<u>543 741 202,26</u>
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	284 645 858,28	277 816 706,20
Muut lainasaamiset	247 141 224,87	254 045 051,17
Muut saamiset	2 571 656,89	2 149 629,55
	<u>534 358 740,04</u>	<u>534 011 386,92</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 122 548 485,90	1 079 307 497,41
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	2 054 491,30	1 594 587,32
Lahjoitusrahastojen varat	339 216,88	328 529,52
	<u>2 393 708,18</u>	<u>1 923 116,84</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	777 733,00	747 343,74
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	22 966,85	28 041,22
Lainasaamiset	552 760,32	579 819,99
Muut saamiset	454 199,48	2 483 288,76
	<u>1 029 926,65</u>	<u>3 091 149,97</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	11 865 957,06	8 039 895,79
Lainasaamiset	156 598,89	151 804,45
Muut saamiset	9 157 273,08	7 824 307,58
Siirtosaamiset	22 184 270,87	27 475 051,63
	<u>43 364 099,90</u>	<u>43 491 059,45</u>
Saamiset yhteensä	44 394 026,55	46 582 209,42
IV Rahat ja pankkisaamiset	33 619 690,82	44 578 183,14
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	78 791 450,37	91 907 736,30
VASTAAVAA	1 203 733 644,45	1 173 138 350,55

VASTATTAVAA	31.12.2022 €	31.12.2021 €
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	432 411 579,72	432 411 579,72
Arvonkorotusrahassto	67 757,35	67 757,35
Muut omat rahastot	672 751,71	672 751,71
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	188 708 644,75	176 238 350,00
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 323 819,84	12 470 294,75
	617 536 913,69	621 860 733,53
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	229 337,92	358 402,97
	229 337,92	358 402,97
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	189 374,16	199 954,02
Muut pakolliset varaukset	4 268 780,30	1 039 978,27
	4 458 154,46	1 239 932,29
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 960 189,31	5 069 066,05
Lahjoitusrahastojen pääomat	750 832,96	900 958,19
Muut toimeksiantojen pääomat	3 140 548,06	2 899 955,34
	8 851 570,33	8 869 979,58
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	394 894 120,83	383 004 955,22
Muut velat ja liittymismaksut	227 124,76	227 124,76
	395 121 245,59	383 232 079,98
II Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	58 110 834,39	53 603 228,39
Saadut ennakot	8 164 325,97	8 264 717,38
Ostovelat	39 323 998,26	38 201 635,93
Muut velat	15 727 736,01	13 913 226,81
Siirtovelat	56 209 527,83	43 594 413,69
	177 536 422,46	157 577 222,20
Vieras pääoma yhteensä	572 657 668,05	540 809 302,18
VASTATTAVAA	1 203 733 644,45	1 173 138 350,55

3.4 Konsernilaskelmat

Kuopio konserni TULOSLASKELMA

	2022 €	2021 €
Toimintatulot	683 191 031	656 486 047
Toimintamenot	-1 383 682 507	-1 293 592 010
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	4 922 843	2 036 095
TOIMINTAKATE	-695 568 633	-635 069 868
Verotulot	549 550 649	524 224 547
Valtionosuudet	318 671 003	300 271 614
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotulot	511 866	376 373
Muut rahoitustulot	4 312 374	4 244 561
Korkomenot	-13 139 654	-12 276 871
Muut rahoitusmenot	-927 568	772 303
Rahoitustulot ja -menot	-9 242 982	-6 883 634
VUOSIKATE	163 410 037	182 542 658
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-124 423 010	-124 778 198
Omistuksen eliminointierot	-809	802 267
Arvonalentumiset	-4 163 260	-226 724
Poistot ja arvonalentumiset	-128 587 079	-124 202 655
Satunnaiset erät	63 592	0
TILIKAUDEN TULOS	34 886 549	58 340 003
Tilinpäätössiirrot	194 032	-38 072
Tilikauden verot	-4 792 506	-5 028 187
Laskennalliset verot	-2 098 246	-2 154 473
Vähemmistöosuus	-541 257	-3 993 853
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	27 648 573	47 125 418

Kuopio konserni
RAHOITUSLASKELMA

	2022 €	2021 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	163 410 037	182 542 658
Satunnaiset erät	63 592	0
Tilikauden verot	-4 792 506	-5 028 187
Tulorahoituksen korjauserät	-15 245 697	-16 427 904
Toiminnan rahavirta yhteensä	143 435 425	161 086 568
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-242 937 883	-238 438 048
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 226 439	6 537 001
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	46 097 442	68 422 051
Investointien rahavirta yhteensä	-192 614 002	-163 478 996
Toiminnan ja investointien rahavirta	-49 178 577	-2 392 428
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-90 049	-175 296
Antolainasaamisten vähennys	215 703	-139 710
Antolainauksen muutokset yhteensä	125 654	-315 006
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	193 815 213	68 469 368
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-105 619 607	-102 745 949
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 431 182	-4 588 660
Lainakannan muutokset yhteensä	83 764 424	-38 865 241
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	42 315	18 532
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1 480 089	-319 701
Vaihto-omaisuuden muutos	-3 949 532	-1 245 009
Saamisten muutos	-43 273 729	-35 805 248
Korottomien velkojen muutos	34 410 218	13 557 715
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-14 293 132	-23 812 242
Rahoituksen rahavirta	69 639 261	-62 973 957
Rahavarojen muutos	20 460 684	-65 366 385
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	252 011 486	231 550 802
Rahavarat 1.1.	231 550 802	296 917 187
Rahavarojen muutos	20 460 684	-65 366 385

Kuopio konserni		
TASE	31.12.2022	31.12.2021
	€	€
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	11 743 743	11 552 747
Muut pitkävaikutteiset menot	12 498 360	12 997 353
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	122 402	4 998
Aineettomat hyödykkeet	24 364 505	24 555 097
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	143 289 523	140 590 255
Rakennukset	917 872 810	881 588 711
Kiinteät rakenteet ja laitteet	300 505 316	265 128 216
Koneet ja kalusto	152 868 073	156 112 853
Muut aineelliset hyödykkeet	7 545 347	6 348 106
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	138 275 840	133 717 135
Aineelliset hyödykkeet	1 660 356 910	1 583 485 277
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	30 062 926	26 222 666
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	59 059 727	60 406 558
Joukkovelkakirjasaamiset	49 546	131 922
Muut lainasaamiset	581 428	581 428
Muut saamiset	2 527 626	2 598 964
Sijoitukset	92 281 252	89 941 538
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 777 002 666	1 697 981 912
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	5 240 358	4 595 913
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	2 347 227	1 823 694
Muut toimeksiantojen varat	1 368 384	1 499 035
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	8 955 970	7 918 642
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	23 594 629	19 646 014
Muu vaihto-omaisuus	11 550	10 633
Vaihto-omaisuus	23 606 179	19 656 647
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	464 199	28 041
Lainasaamiset	68 210	95 270
Muut saamiset	543 291	1 697 338
Siiirtosaamiset	4 206	4 250
Pitkäaikaiset saamiset	1 079 907	1 824 899
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	52 041 182	40 346 837
Lainasaamiset	688 756	2 744 708
Laskennalliset verosaamiset	117 773	13 318
Muut saamiset	65 907 136	28 950 074
Siiirtosaamiset	42 274 724	44 574 804
Lyhytaikaiset saamiset	161 029 572	116 629 741
Saamiset	162 109 479	118 454 639
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	3 500 629	8 459 206
Rahoitusarvopaperit	3 500 629	8 459 206
Rahat ja pankkisaamiset	248 510 857	223 091 596
VAIHTUVAT VASTAAVAT	437 727 144	369 662 089
VASTAAVAA	2 223 685 780	2 075 562 642

Kuopio konserni

TASE	31.12.2022	31.12.2021
	€	€
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	14 092	14 092
Ylikurssirahasto	93 167	93 167
Arvonkorotusrahasto	67 757	67 757
Muut omat rahastot	9 246 522	9 994 852
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	101 200 381	54 074 963
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	27 648 573	47 125 418
OMA PÄÄOMA	570 682 072	543 781 829
VÄHEMMISTÖOSUDET	51 654 342	50 264 300
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	189 374	199 954
Muut pakolliset varaukset	15 359 276	15 175 599
PAKOLLISET VARAUKSET	15 548 650	15 375 553
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	8 211 503	8 128 671
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 787 155	2 423 048
Muut toimeksiantojen pääomat	4 528 663	5 496 115
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	15 527 321	16 047 834
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 065 187 998	976 538 716
Pääomalainat	8 962 816	9 123 286
Lainat julkisyhteisöiltä	32 412 621	35 749 805
Saadut ennakot	215 438	215 438
Liittymismaksut ja muut velat	70 099 197	65 492 946
Siirtovelat	71 858	116 093
Laskennalliset verovelat	25 126 863	23 474 838
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 202 076 792	1 110 711 122
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	1 319 223	5 276 892
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	99 621 567	96 337 975
Pääomalainat	160 469	160 469
Lainat julkisyhteisöiltä	4 426 172	5 331 097
Saadut ennakot	19 042 169	22 272 586
Ostovelat	88 016 030	69 241 427
Muut velat	31 601 164	27 882 322
Siirtovelat	115 634 188	105 054 291
Laskennalliset verovelat	8 375 621	7 824 946
Lyhytaikainen vieras pääoma	368 196 602	339 382 004
VIERAS PÄÄOMA	1 570 273 394	1 450 093 126
VASTATTAVAA	2 223 685 780	2 075 562 642

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tasekirja

Tilinpäätöksen 2022 laadinnassa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamia ohjeita ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (13.10.2020) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (13.10.2020).

Liitetiedot jakaantuvat kunnan liitetietoihin ja konsernin liitetietoihin. Kunnan liitetiedot sisältävät myös taseyksiköitä koskevat tiedot.

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan Verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kukin koronvaihtosopimus on kohdistettavissa yhteen tai useampaan lainaan. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja esitetty liitetiedoissa kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimukset päättyvät vuosina 2022–2029.

Avustukset

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennyksenä.

2. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

Tuloslaskelman ja taseen esittämistavassa ei ole muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna.

3. Oikaisut edellisen tilikauden vertailutietoihin

Tilipalveluiden osalta taseeseen olevia aineettomien hyödykkeiden vertailutietoja muutettiin siten, että pääterveysaseman autopaikkavelvoitteen 968.166,71 euron esittämispaikka siirrettiin aineettomista oikeuksista muihin pitkävaikutteisiin menoihin.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin sisältyy maa-alueiden myyntivoittoja yhteensä 2.546.947,10 euroa. Tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin sisältyy myös Istekki Oy:n osakkeiden myynnistä syntynyt myyntivoitto 4.550.000,00 euroa.

Tilikauden avustuksiin sisältyy Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseeseen kertyneen alijäämän kattamista 4.759.400,07 euroa.

Pakollisiin varauksiin sisältyy Pelastuslaitoksen 3.162.098,38 euron varaus varallaolovaatimuskäsittelyihin varautumiseksi.

Savon koulutuskuntayhtymän kanssa on tehty esisopimus kiinteistön määräalojen luovuttamisesta (vuosina 2018–2024). Vuonna 2022 esisopimukseen liittyvä saaminen 2.025.712,00 on siirretty pitkäaikaista saamisista lyhytaikaisiin saamisiin.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Taseen Oman pääoman erään Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ei ole kirjattu tuotto- eikä kulueriä.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joiden jäsenkunta Kuopion kaupunki on.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäiset vesi-, energia- ja kaukolämpöliittymät on eliminoitu. Olennaiset sisäiset katteet on eliminoitu. Olennaisuuden periaatteella sisäiset kiinteistöverot on jätetty eliminoimatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2022 jaettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Laskennallinen verovelka on jaettu pitkä- ja lyhytaikaiseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kuopion kaupungin vuoden 2015 suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden muutosten takia poisto-oikaisun muutosta tilikaudelle kirjattiin vain niissä tapauksissa, joissa yhtiön jokin pysyvien vastaavien erä muodostui negatiiviseksi aiemmin tehdystä poisto-oikaisusta ja yhtiön vuonna 2022 tekemästä poistosta johtuen tai yhtiö ei tehnyt lainkaan poistoja vuonna 2022. Vuoden 2014 loppuun asti kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu konsernin emoyhteisön aiemmin noudattamien suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhtiöt

Konsernin omistusosuus laski Servica Oy:ssä 77,16 %:iin osakemyyntien ja yhtiössä toteutetun suunnatun osakeannin myötä. Suunnatun osakeannin myötä konserniin muodostui 1.320.539,94 euron myyntivoitto, joka esitetty tuloslaskelman toimintatuotoissa. Niiralan Kulma Oy myi omistamansa osakkeet Asunto Oy Litmasenrinteessä ja Asunto Oy Ruukkimäessä. Myyntien myötä Asunto Oy Litmasenrinnettä ja Asunto Oy Ruukkimäkeä ei ole yhdistelty konserniin. Asunto Oy Ruukkimäki käsitellään konsernissa yhdistelemättömänä osakkuusyhtiönä Kuopion kaupungin 24,25 %:in suoran osakeomistuksen myötä.

Osakkuusyhtiöistä konsernin omistus laski Sansia Oy:ssä 42,90 %:iin ja Istekki Oy:ssä 30,05 %:iin.

Peruspääomaosuus Pohjois-Savon Liitosta nousi vuoden 2022 aikana 52,06 %:iin.

Oikaisu edellisen tilikauden vertailutietoihin

Kuopion Energia Oy:n edellisten tilikausien yli-/alijäämään tehty -2.337.676,08 euron korjaus on konsernissa oikaistu vertailutietona esitettävän tilikauden taseeseen. Korjaus kohdistuu vertailutietona esitettävän taseen edellisten tilikausien yli-/alijäämään sekä osakkuusyhtiöosakkeisiin. Servica Oy:n edellisten tilikausien yli-/alijäämään tehty 1.050.942,87 euron korjaus on konsernissa oikaistu vertailutietona esitettävän tilikauden taseeseen. Korjaus kohdistuu vertailutietona esitettävän taseen edellisten tilikausien yli-/alijäämään sekä siirtosaamisiin. Lisäksi vertailutietona esitettävään tilikauden taseeseen on tehty muita pienempiä oikaisuja 7.283,40 euroa. Korjaukset kohdistuvat vertailutietona esitettävän tilikauden taseen edellisten tilikausien yli-/alijäämään sekä siirtosaamisiin.

Vertailutietona esitettävän taseen kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin on tehty 154.421.657,76 euron korjaus ja rakennuksiin -154.421.657,76 euron korjaus virheellisen esittämistavan vuoksi. Vertailutietona esitettävän taseen muihin pitkävaikutteisiin menoihin on tehty 968.166,71 euron korjaus ja muihin aineettomiin oikeuksiin -968.166,71 euron korjaus virheellisen esittämistavan vuoksi. Edellä mainituilla korjauksilla oli vaikutusta myös vertailutiedon taseen tunnuslukuihin.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia, sillä edellä mainitut konsernirakenteen muutokset vaikuttavat vertailtavuuteen.

4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot

Kaupungin toimintatuotot ja -kulut palvelualueittain (6.)

Sisältää taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	Toimintatuotot 2022	Toimintatuotot 2021	Toimintakulut 2022	Toimintakulut 2021
Ydinkaupunki				
Keskusvaalilautakunta	288 598	166 953	531 556	736 642
Tarkastustoimi	12	-57	257 874	199 248
Yleishallinto	6 520 625	10 650 182	20 912 324	19 356 464
Elinvoima- ja konsernipalvelu	13 574 666	13 460 943	37 628 673	37 442 562
Kaupunkiympäristön palvelualue	58 709 014	53 093 880	62 211 090	56 541 580
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	11 177 976	8 526 693	34 303 673	31 277 643
Kasvun ja oppimisen palvelualue	13 842 304	14 889 181	177 353 866	170 637 845
Perusturvan palvelualue	41 575 850	45 984 288	222 564 849	208 280 567
Terveydenhuollon palvelualue	14 301 971	15 219 182	296 722 237	283 158 496
Ydinkaupunki yhteensä	159 991 015	161 991 244	852 486 142	807 631 047
Taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	22 562 971	19 676 297	33 281 444	24 748 128
Tilapalvelut	5 237 265	5 150 907	65 096 029	60 463 821
Isäntäkuntapalvelut	3 453 045	3 596 893	3 212 600	3 437 918
Taseyksiköt yhteensä	31 253 280	28 424 097	101 590 073	88 649 867
Ed. sis. Valmistus omaan käyttöön	995 663	2 733 832		
Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä	190 248 633	187 681 509	954 076 215	896 280 913

Toimintatuotot tehtävälueittain (6.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	22 880 593	17 314 688	20 383 901	24 278 021
Sosiaali- ja terveyspalvelut	303 218 529	300 114 867	59 330 865	64 800 362
Opetus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut	42 296 552	43 292 970	25 020 280	23 415 874
Yhdyskuntapalvelut	210 491 212	188 980 475	81 115 004	70 402 399
Vuokraliiketoiminta	72 186 788	77 509 952	4 398 583	4 784 853
Tukipalvelut	32 117 358	29 273 095		
Toimintatuotot yhteensä	683 191 031	656 486 047	190 248 633	187 681 509

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2021 yleishallinnon toimintatuottoihin on tehty -27.383.763,76 euron korjaus ja yhdyskuntapalvelujen toimintatuottoihin 27.383.763,76 euron korjaus virheellisen esittämistavan vuoksi.

Verotulojen erittely (7.)

	Kunta	
	2022	2021
Kunnan tulovero	457 508 141	437 817 758
Osuus yhteisöveron tuotosta	44 337 104	41 721 987
Kiinteistövero	47 705 405	44 684 802
Verotulot yhteensä	549 550 649	524 224 547

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely (8.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	147 543 531	143 264 978	147 543 531	143 264 978
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	36 632 126	37 096 758	36 632 126	37 096 758
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	72 316 000	66 397 563	-1 698 042	-3 110 186
Muut valtionosuudet				
Verotulomenetysten korvaus	62 179 346	53 512 315	62 179 346	53 512 315
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	318 671 003	300 271 614	244 656 961	230 763 865

Kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta annetun yleisohjeen (v. 2020) mukaisesti, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitus, joka on esitetty toimintatuloissa, esitetään konsernituloslaskelmassa kohdassa Valtionosuudet. Vuonna 2022 opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet kohtaan sisältyy ko. yksikköhintarahoitusta 74.014.041,61 euroa.

Palvelujen ostojen erittely (9.)

	Kunta	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	320 714 461	307 941 349
Muiden palvelujen ostot	171 276 317	158 397 336
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	491 990 777	466 338 685

Valtuustoryhmille annetut tuet (10.)

	Kunta	
	2022	2021
Suomen Keskusta	22 488	4 082
Kansallinen Kokoomus	18 767	4 500
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	11 500	
Vihreä liitto	12 894	600
Vasemmistoliitto	4 900	2 795
Perussuomalaiset	2 139	
LIIKE NYT	98	
Suomen Kristillisdemokraatit	3 675	162
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	76 460	12 138

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11.)

Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	2 - 20 vuotta
Liikearvo	2 - 20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Hallintorakennukset	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 50 vuotta
Asuinrakennukset	20 - 40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto	3 - 20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet, luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Muut aineelliset hyödykkeet, taide- ja arvoesineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa

Pakollisten varausten muutokset (12.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevastuu 1.1.	199 954	210 298	199 954	210 298
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-10 580	-10 344	-10 580	-10 344
Eläkevastuu 31.12.	189 374	199 954	189 374	199 954
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	1 039 978	975 521	1 039 978	975 521
Lisäykset tilikaudella	66 703	64 457	66 703	64 457
Vähennykset tilikaudella				
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	1 106 682	1 039 978	1 106 682	1 039 978
Oikeudenkäyntivaraus 1.1.	0	0		
Lisäykset tilikaudella	50 000			
Vähennykset tilikaudella				
Oikeudenkäyntivaraus 31.12.	50 000	0		
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	13 408 703	14 230 771		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-2 390 194	-822 068		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	11 018 509	13 408 703		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			0	5 500 000
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				-5 500 000
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			0	0
Muut pakolliset varaukset 1.1.	726 918	726 918	0	0
Lisäykset tilikaudella	3 162 098		3 162 098	
Vähennykset tilikaudella	-704 931			
Muut pakolliset varaukset 31.12.	3 184 085	726 918	3 162 098	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot, luovutusvoitot:				
Maa-alueista	2 546 947	5 946 795	2 546 979	3 469 291
Rakennuksista	2 118 179	8 389 702	156 289	221 594
Koneista ja kalustosta	571 449	191 731	31 309	
Osakkeista ja osuuksista	5 717 421	75 440	4 558 390	8 317 148
Luovutusvoitot yhteensä	10 953 996	14 603 668	7 292 967	12 008 034
Muut toimintakulut, luovutustappiot:				
Maa-alueista	1 284	5 719	1 284	5 719
Rakennuksista	421 851	5 020		
Koneista ja kalustosta	26 910	1 649		
Osakkeista ja osuuksista	8 000	54 775	8 000	41 938
Muut luovutustappiot				1 649
Luovutustappiot yhteensä	458 045	67 164	9 284	49 306

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot:				
Savon koulutuskuntayhtymä kiinteistöveron oikaisu vuosilta 2015-2021	129 903			
Koillis-Savon Ympäristöhuolto vastuuvakuutuksen korvaus kiinteistön vahingoittumisesta	6 927			
Satunnaiset tuotot yhteensä	136 830	0	0	0
Satunnaiset kulut:				
Vaalijalan kuntayhtymä Sateenkaaren koulun kuntayhtymän alkukäyttöpääoma	73 239			
Satunnaiset kulut yhteensä	73 239	0	0	0

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15.)

	Kunta	
	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	4 918 320	3 824 579
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	48 400	48 400
Yhteensä	4 966 720	3 872 979

Erittely poistoeron muutoksista (16.)

	Kunta	
	2022	2021
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos (vähennys)	129 065	145 424
Poistoeron muutokset yhteensä	129 065	145 424

4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa

Arvonkorotukset (18.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Kuntayhtymäosuudet				
Arvo 1.1.		0	67 757	67 757
Arvo 31.12.	0	0	67 757	67 757
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	0	0	67 757	67 757

Kuntayhtymäosuuksien arvonkorotus on tehty Karttulan kunnassa vuosina 1997-1999.

Vaalijalan kuntayhtymän ja Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän investointeihin saamista valtionosuuksista johtuva jäsenkuntauosuuden peruspääoman muutos on kirjattu kuntayhtymäosuuksien lisäykseksi ja arvonkorotusrahastoon.

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvonmuutokset (19.)

KUNTA, 1 000 €	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tili- kaudella	Vähenn. tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspää- omasta	Ero
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	60 402	0	0	60 402	57 041	3 361
Savon Koulutuskuntayhtymä	3 376	0	0	3 376	4 840	-1 464
Pohjois-Savon Liitto	14	0	0	14	16	-2
Vaalijalan kuntayhtymä	411	0	0	411	410	1
Yhteensä	64 203	0	0	64 203	62 307	1 895

Pysyvät vastaavat /

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)

KONSERNI, 1 000 €	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Ennakkomak- sut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yht.	Aineettom. ja aineell. hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	24 555	140 590	881 589	265 128	156 113	6 348	133 717	1 583 485	1 608 040
Lisäykset tilikauden aikana	3 738	3 366	47 951	30 508	20 930	2 352	120 212	225 319	229 057
Vähennykset tilikauden aikana		-667	-1 979	-27	-708	0	-19 852	-23 233	-23 233
Siirrot erien välillä	1 648		53 550	37 296	2 535	22	-95 051	-1 648	0
Tilikauden poistot	-5 577		-62 624	-30 311	-24 654	-1 177		-118 767	-124 343
Arvonlennukset ja niiden palautukset		0	-574	0				-574	-574
Rahoitusosuudet tilikaudella			-41	-2 089	-1 348		-750	-4 226	-4 226
Poistamaton hankintameno 31.12.2022	24 365	143 290	917 873	300 505	152 868	7 545	138 276	1 660 357	1 684 721
Arvonkorotukset 1.1.2022								0	0
Arvonkorotusten muutokset								0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	24 365	143 290	917 873	300 505	152 868	7 545	138 276	1 660 357	1 684 721

Alkusaldoina esitettäviin kiinteisiin rakenteisiin on tehty 154.421.657,76 euron korjaus ja rakennuksiin -154.421.657,76 euron korjaus virheellisen esittämistavan vuoksi.

Pysyvät vastaavat / Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)
KUNTA, 1 000 €

	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	1 555	132 210	230 496	104 055	15 247	2 811	58 922	543 741	545 296
Lisäykset tilikauden aikana	17	3 758	23 546	16 955	7 326	374	44 132	96 091	96 108
Rahoitusosuudet tilikaudella			-12	-2 089	-70		-686	-2 857	-2 857
Vähennykset tilikauden aikana		-644	-35	-20	-702			-1 400	-1 400
Siirrot erien välillä	1 043		24 795	25 219	1	22	-51 080	-1 043	
Oik./poisto keskener.käyttökuluksi							-111	-111	-111
Tilikauden poisto	-309		-22 210	-21 430	-4 897			-48 537	-48 846
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Poistamaton hankintameno 31.12.2022	2 306	135 324	256 580	122 690	16 905	3 208	51 176	585 884	588 190
Arvonkorotukset 1.1.2022									
Arvonkorotusten muutokset									
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	2 306	135 324	256 580	122 690	16 905	3 208	51 176	585 884	588 190

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KONSERNI, 1 000 €

	Osakkeet ja Osuudet				Yhteensä	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni-yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet		Jvk -laina-saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta-yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	0	26 223	0	60 407	86 629	132	0	0	3 180	3 312
Lisäykset		372		13 123	13 495				90	90
Vähennykset		-1 450		-10 885	-12 335	-82			-161	-244
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		4 923			4 923					0
Siirrot erien välillä		-4		4	0					0
Hankintameno 31.12.2022	0	30 063	0	62 649	92 712	50	0	0	3 109	3 159
Arvonlennukset				-3 589	-3 589					
Arvonkorotukset					0					
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	0	30 063	0	59 060	89 123	50	0	0	3 109	3 159

Alkusalidona esitettäviin omistusyhteisöosakkeisiin on tehty -2.337.676,08 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen.

**Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KUNTA, 1 000 €**

	Osakkeet ja Osuudet				Yhteensä	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni- yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet		Jvk -laina- saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta- yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	203 748	5 470	64 203	4 396	277 817	0	255 352	0	843	256 195
Lisäykset	9 488			627	10 116		485		83	569
Vähennykset	-1 624	-1 300		-363	-3 287		-7 039		-11	-7 051
Hankintameno 31.12.2022	211 613	4 170	64 203	4 661	284 646	0	248 798	0	915	249 713
Arvonlennukset					0					0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	211 613	4 170	64 203	4 661	284 646	0	248 798	0	915	249 713

Omistukset muissa yhteisöissä (20. - 22.)

TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄT SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT

12/2022

Y-tunnus	kunnan omistus- osuus %	konsernin omistus- osuus %	kuntakonsernin osuus			
			Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa	Tilikauden tuloksesta euroa	
TYTÄRYHTEISÖT						
Järviseudun Työterveys Oy	2951894-6	60,40	70,82	2 880 291	938 164	488 805
Karttulan Virastokeskus Oy	0474036-4	75,80	75,80	258 655	4 549	-59 349
Kiinteistö Oy Juankosken Pankkitalo	0234966-0	63,00	63,00	339 918	5 203	768
Kiinteistö Oy Juankosken Virastotalo	0588657-6	65,20	65,20	3 210 117	10 151	-3 095
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat	2303597-8	100,00	100,00	587 077	63 775 947	0
Kiinteistö Oy Kuopion Luukas	2240172-9	87,29	87,29	6 116 703	410 865	-27 028
Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakso	1765712-1	100,00	100,00	1 279 769	1 639 826	0
Kiinteistö Oy Kelloniemen Teollisuustalo	0238496-8	57,21	57,21	761 498	7 339	-2 510
Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä	1892294-3	100,00	100,00	376 616	1 787 597	45 654
Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy	0921933-2	64,00	64,00	711 336	182 651	-35 122
Kuopion Energia Oy (alokonsernitp)	2064700-4	100,00	100,00	131 828 083	291 668 378	16 792 006
Kuopion Sähköverkko Oy	2654781-3		100,00			
Kuopio Innovation Oy	2178569-5	68,00	70,04	50 501	1 187	3 994
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy (alokonsernitp)	0171192-0	100,00	100,00	34 756 246	58 623 223	1 526 902
Kiinteistö Oy Turontalo	1902473-1		73,69			
Kuopion Pysäköinti Oy	2064442-8	100,00	100,00	51 317 906	6 929 734	256 122
Kuopion Vesi Oy	3095280-3	86,00	86,00	32 103 431	152 895 638	-727 112
Kys Invest Oy	0793176-4	48,78	76,03	227 947	9	10 344
Mestar Kuopio Oy	3167564-1	99,80	99,98	6 525 443	13 852 676	584 377
Niiralan Kulma Oy	0171260-8	100,00	100,00	5 631 314	234 934 796	20
Niilsjän Teollisuuskylä Oy	0172357-7	99,66	99,66	-635 436	953 791	-844 599
Savonia-ammattikorkeakoulu oy	2629463-3	51,00	51,00	33 320 256	7 213 777	83 838
Servica Oy	2947618-4	50,22	77,16	17 722 558	18 526 759	620 445
			Yhteensä	329 370 228	854 362 259	18 714 459
KUNTAYHTYMÄT						
P-Savon sairaanhoitopiirin kuntayht.(alokonsernitp)	0171495-3	55,86	55,86	65 317 605	330 894 367	-2 002 788
Vaalijalan kuntayhtymä	0207327-0	19,53	19,53	5 027 027	6 039 170	227 792
Pohjois-Savon Liitto	0827616-7	52,06	52,06	771 179	446 916	121 451
Savon Koulutuskuntayhtymä (alokonsernitp)	1852679-9	43,97	43,97	26 177 986	35 663 071	-1 621 964
			Yhteensä	97 293 797	373 043 524	-3 275 509
OSAKKUUSYRITYKSET						
Istekki Oy	2292633-0	15,39	30,05	7 936 233	12 504 233	1 068 269
Jätekkukko Oy	1710559-7	49,51	49,51	8 313 429	3 599 414	1 797 895
YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYRITYKSET						
As Oy Pirtinketosato	0850858-9	36,45	36,45	405 405	311 070	0
Asunto Oy Ruukkimäki	0170647-8	24,25	24,25	59 391	667	1 863
Sansia Oy	2364760-8	24,39	42,90	1 495 282	770 091	12 440
Kiinteistö Oy Kuopion Studentia	1934145-4	23,39	23,39	282 123	4 129	-168
Koillis-Savon Vesi Oy	0829759-0	25,20	25,20	85 003	331 216	-4 938
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	2592787-3	29,00	29,00	4 065	21 277	159
Kuopion Ravirata Oy	0282917-0	29,00	29,00	66 721	206 575	2 225
Savon Kuituverkko Oy	2370910-0	26,49	26,49	925 260	638 801	4 502
			Yhteensä	19 572 910	18 387 473	2 882 245
			Kaikki yhteensä	446 236 936	1 245 793 256	18 321 196

Saamisten erittely (23.)

	Kunta 2022		Kunta 2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		199 157		202 641
Lainasaamiset	484 550	84 094	484 550	84 094
Siirtosaamiset		2 106 156		2 512 903
Muut saamiset		116 799		116 799
Yhteensä	484 550	2 506 206	484 550	2 916 436
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		342 335		203 543
Siirtosaamiset		840 181		1 607 847
Muut saamiset		2 126 305	2 025 712	
Yhteensä	0	3 308 821	2 025 712	1 811 389
Saamiset osakkuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		6 865		3 129
Siirtosaamiset		154 256		143 022
Muut saamiset	15 541	1 554	17 095	1 554
Yhteensä	15 541	162 675	17 095	147 705
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	22 967	11 317 600	28 041	7 630 583
Lainasaamiset	68 210	72 505	95 270	67 710
Siirtosaamiset		19 083 679		23 211 280
Muut saamiset	438 658	6 912 615	440 481	7 705 955
Yhteensä	529 835	37 386 399	563 792	38 615 529
Saamiset yhteensä	1 029 927	43 364 100	3 091 150	43 491 059

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut tulojäämät	4 206	4 250		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	4 206	4 250		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	4 140 492	4 602 816	1 812 826	3 189 333
Avustukset ja rahoitusosuudet	23 037 422	21 191 867	9 551 300	12 393 560
Menoennakot	3 562 187	5 344 108	1 427 971	3 309 570
Muut tulojäämät	11 534 623	13 436 012	7 561 091	6 879 256
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	42 274 724	44 574 804	20 353 188	25 771 718

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2021 siirtosaamisiin on tehty 1.058.226,27 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen. Korjaus kohdistuu muihin tulojäämiin.

4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa

Oman pääoman erittely (25.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Peruspääoma 31.12.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	14 092	14 092	0	0
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	14 092	14 092	0	0
Ylikurssirahasto 1.1.	93 167	93 167	0	0
Ylikurssirahasto 31.12.	93 167	93 167	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	67 757	67 757	67 757	67 757
Arvonkorotusrahasto 31.12.	67 757	67 757	67 757	67 757
Rakennusrahasto 1.1.	3 652 896	3 747 757	0	0
Rakennusrahasto, vähennykset	-42 245	-94 862		
Rakennusrahasto 31.12.	3 610 651	3 652 896	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	6 341 957	6 750 168	672 752	672 752
Muut omat rahastot lisäykset	23 549	224 001		
Muut omat rahastot vähennykset	-729 634	-632 213		
Muut omat rahastot siirrot erien välillä				
Muut omat rahastot 31.12.	5 635 871	6 341 957	672 752	672 752
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	101 200 381	55 354 413	188 708 645	176 238 350
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset tytäryhtiöt		-1 279 450		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	101 200 381	54 074 963	188 708 645	176 238 350
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	27 648 573	47 125 418	-4 323 820	12 470 295
Oma pääoma	570 682 072	543 781 829	617 536 914	621 860 734

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2021 omaan pääomaan on tehty -1.279.449,81 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen. Korjaus kohdistuu edellisten tilikausien ylijäämään/alijäämään.

Poistoeron erittely (26.)

	Kunta	
	2022	2021
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	229 338	358 403
Poistoero yhteensä	229 338	358 403

Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua (27.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	633 229 602	611 009 003	177 073 045	169 499 163
Lainat julkisyhteisöiltä	26 661 064	30 175 813		
Yhteensä	659 890 666	641 184 816	177 073 045	169 499 163

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2021 lainoihin rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta on tehty -37.684.511 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen.

Pakolliset varaukset (29.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevaraukset				
Eläkevastuuvaraus	189 374	199 954	189 374	199 954
Eläkevaraukset yhteensä	189 374	199 954	189 374	199 954
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuu, jätehuolto	1 106 682	1 039 978	1 106 682	1 039 978
Potilashinkovastuuvaraus	11 018 509	13 408 703		
Oikeudenkäyntivaraus	50 000			
Muut pakolliset varaukset	3 184 085	726 918	3 162 098	
Muut pakolliset varaukset yhteensä	15 359 276	15 175 599	4 268 780	1 039 978

Vieras pääoma (30.)

	Kunta		Kunta	
	2022	2022	2021	2021
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		6 357 616		6 228 841
Siirtovelat		47 606		-135 277
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot	74 635		74 635	
Ostovelat		2 402 864		1 980 122
Siirtovelat		8 959 177		239 443
Velat osakkuus- ja omistusyhteisyhteisöille				
Ostovelat		2 015 339		1 274 282
Siirtovelat				37 992
Velat muille				
Saadut ennakot	128 005	8 164 326	128 005	8 264 717
Ostovelat		28 548 179		28 718 392
Liittymismaksut ja muut velat	24 485	15 727 736	24 485	13 913 227
Siirtovelat		47 202 745		43 452 256
Vieras pääoma yhteensä	227 125	119 425 588	227 125	103 973 994

Sekkitililimiitti (31.)

	Kunta	
	2022	2021
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	50 000 000	50 000 000
-siitä käyttämättä oleva määrä	50 000 000	50 000 000
	50 000 000	50 000 000

Muiden velkojen erittely (32.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksuvelat				
- Kuopion Vesi Oy	26 748 454	24 853 626		
- Kuopion Energia Oy	42 131 043	40 614 835		
Muut velat, pitkäaikaiset	1 219 700	24 485	24 485	24 485
Muut velat, lyhytaikaiset	31 601 164	27 882 322	15 727 736	13 913 227
Muut velat yhteensä	101 700 361	93 375 268	15 752 221	13 937 712

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	1 526 033	915 119	727 516	240 375
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	82 513 121	78 230 074	39 467 299	39 298 433
Palkkojen ja henkilös.kulujen jaksotukset	11 311 013	7 715 574	3 244 505	294 902
Korkojaksotus/ottolainojen siirtyvät korot	2 604 509	1 676 296	1 174 205	576 001
Muut menojäämät	17 679 511	16 749 414	11 596 002	3 184 703
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	115 634 188	105 286 476	56 209 528	43 594 414

4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin (34.)

	Konserni	
	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	223 700 013	233 950 361
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	374 633 798	363 765 117
Lainat julkisyhteisöiltä	22 039 369	27 099 708
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	108 300 233	145 346 799
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	482 934 031	509 111 916

Vakuudet (35. - 37.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut:				
Kiinteistökiinnitykset	22 175 000	31 000 000		
Yrityskiinnitykset	22 174 668	22 000 000		
Kiinnitykset vuokraoikeuteen	391 002	391 002		
Pantatut pankkisaamiset	2 738 794	2 379 685		
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	952 512	1 262 512		
Yhteensä	48 431 976	57 033 199	0	0
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	13 600 000	13 600 000		
Yhteensä	13 600 000	13 600 000	0	0
Vakuudet yhteensä	62 031 976	70 633 199	0	0

Kiinteistökiinnityksistä 16.000.000 euroa, yrityskiinnityksistä 22.000.000 euroa ja pantatuista pankkisaamisista 2.539.794 euroa sähkökaupan vakuutena.

Vuokravastuut (38.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut, voimassa 31.12.2052 asti				
Toimitilojen vuokravastuut	186 902 109	129 943 293	100 481 321	75 622 739
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	7 655 270	5 324 153	3 399 734	1 760 782
Maa-alueiden vuokravastuut	1 407 613	1 454 066	715	707
Muut vuokravastuut	164 069	96 024		
Vuokravastuut yhteensä	196 129 061	136 817 536	103 881 770	77 384 228
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	24 661 949	22 577 802	9 656 883	11 664 352
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	55 583 680	40 880 115	55 583 680	40 507 726

Vuokravastuiden lisäksi kunnan leasing sopimuksiin sisältyy muita vastuuta 1.014,40 euroa. Muut vastuut koostuvat jäljellä olevista laitevakuutusmaksuista. Kunnan kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut koostuvat kiinteistöistä; Nilsiä ja Melalahden päiväkotit, Pikkulinnan päiväkotit, Länsi-Puijon esiopetustila sekä Kuntolaakson uima- ja jäähalli.

1.1.2023 Pohjois-Savon hyvinvointialueelle siirtyvät

Toimitilojen vuokravastuut	24 850 536
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	2 243 579
Maa-alueiden vuokravastuut	715

Vastuusitoumukset (39. - 40.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			332 023 072	354 063 072
Jäljellä oleva pääoma			164 710 019	181 873 100
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	19 133 765	20 833 765	19 022 050	20 722 050
Jäljellä oleva pääoma	6 685 668	7 685 264	6 573 953	7 573 549
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	920 155 651	849 911 071	920 155 651	849 911 071
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuustakauskeskuksen rahastosta 31.12.	532 111	556 738	532 111	556 738

Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annettuihin takauksiin sisältyy takaus Kuopion Energia Oy:n lainavastuista Euroopan Investointipankille. Kyseiseen takaukseen sisältyy sopimusvakuuksia eli kovenanteja. Sovitut kovenanttiehdot koskevat kaupungin maksuvalmiutta, omaisuuden vallintaa ja tietojenantovelvollisuutta takauksen voimassaoloaikana. Kovenanttien rikkoutuminen voi johtaa lisävakuusvaateisiin tai takauksen kohteena olevan luoton irtisanomiseen ja takausvastuun realisoitumiseen. Kovenanttiehdot ovat täyttyneet ja niitä seurataan.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (41.)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut (alveineen)				
Ohjelmistopalvelusta Kuopion Vesi Oy:lle aiheutuva vastuu	127 100	123 367		
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	127 100	123 367		
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset yht.	101 658 917	105 337 289	101 658 917	105 337 289
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	5 130 000	4 920 000	5 130 000	4 920 000
<i>Elinkaarimallilla toteutettujen kiinteistöjen palvelumaksu yht. v. 2040 loppuun asti</i>	59 331 178	61 127 112	59 331 178	61 127 112
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	2 880 000	2 820 000	2 880 000	2 820 000
<i>Ylläpitosopimus Kuntolaakso v. 2040 asti</i>	42 327 739	44 210 178	42 327 739	44 210 178
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	2 250 000	2 100 000	2 250 000	2 100 000
Sopimusvastuut yhteensä	101 786 017	105 460 657	101 658 917	105 337 289
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	77 608 062	30 998 297	1 568 334	1 971 078
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuut, päättyvät vuosina 2023-2036	15 894 142	15 336 462	13 163 434	12 646 349

Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset

Elinkaarimallista tulevat sopimusvastuut

Martti Ahtisaaren, Puijonsarven, Rajalan ja Pohjantien koulut, Puijonlaakson päiväkot.

Kiinteistöpalvelut (22 479 976 euroa alv 0) ja PTS-investoinnit (7 968 269 euroa alv 0), yhteensä 30 448 245 euroa ovat vuoden 2008 hintatasossa. Kiinteistöpalvelut ja PTS-investointi -maksut alkavat, kun kohteet valmistuvat. Martti Ahtisaaren ja Puijonsarven koulut valmistuivat 15.7.2011. Rajalan koulu ja Puijonlaakson uusi päiväkot valmistuivat 15.7.2012 ja Pohjantien koulu 15.7.2013. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2037.

Jynkän ja Karttulan Koulu

Jynkän ja Karttulan uusien koulujen elinkaarisopimuksista tulevia vastuuta kiinteistöpalvelut yht. 8 273 220 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 1 825 400 euroa (alv 0), yhteensä 10 098 620 euroa. Jynkän koulu valmistui kesällä 2017. Karttulan koulu valmistui kesällä 2018. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2038.

Hiltulanlahden koulu ja päiväkot

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimuksista tulevia vastuuta kiinteistöpalvelut yht. 7 044 416 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 982 000 euroa (alv 0), yhteensä 8 026 416 euroa. Hiltulanlahden koulu ja päiväkot valmistui kesällä 2019. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2040.

Optio Hiltulanlahden koulun laajennus

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimukseen sisältyy optio laajennuksesta. Laajennusosan rakennustyöt on toteutettu pääosin vuonna 2022 ja kohteen luovutus alkuvuonna 2023.

Elinkaarisopimusten kiinteistöpalvelujen ja PTS-investointien vastuut v. 2023 yhteensä 2 880 000 euroa ja vuosina 2024-2040 yhteensä 56 451 178 euroa (alv 0).

Johdannaissopimukset

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Koronvaihtosopimukset yht. 7 kpl				
Koronvaihtosopimuksista 5 kpl on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset eräänntyvät vuosina 2022-2029.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.		78 200 000	66 700 000	78 200 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-2 470 959	4 051 564	-2 470 959
Koronvaihtosopimus 2310667				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2022-2026. Sopimus on alkanut 30.12.2022 ja päättyy 30.12.2025.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.			60 000 000	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			2 198 698	
Koronvaihtosopimus 1680667				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2018-2022. Sopimus on alkanut 29.6.2018 ja päättynyt 30.12.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.		30 000 000		30 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-934 801		-934 801
Koronvaihtosopimus 20880440				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2022-2026. Sopimus on alkanut 30.6.2022 ja päättyy 30.6.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.			35 000 000	
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			2 292 329	
Koronvaihtosopimus KUOPIO1				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2017-2022. Sopimus on alkanut 30.6.2017 ja päättynyt 30.6.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.		35 000 000		35 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-1 255 404		-1 255 404
Koronvaihtosopimukset 4 kpl				
Koronvaihtosopimukset 4 kpl on kukin tenty kiinteistöleasingisopimuksen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Leasingrahoituksen ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset eräänntyvät vuosina 2029 ja 2030.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.		41 331 906	40 669 464	41 331 906
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-3 277 043	4 507 609	-3 277 043

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Niiralan Kulma Oy				
Ehdollinen koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2032.				
Nimellisarvo	5 542 100	6 013 100		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 842 188	-1 681 644		
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2025-2026.				
Nimellisarvo	26 888 013	27 036 924		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 941 935	-995 146		
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus alkaa 4.6.2023 ja erääntyy vuonna 2028.				
Nimellisarvo	11 431 131	11 431 131		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 610 288	121 574		
Koronvaihtosopimuksen rinnalle tehty korkokattosopimus. Sopimus erääntyy vuonna 2030.				
Nimellisarvo	9 629 291			
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 038 485			
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2027.				
Nimellisarvo	8 916 192	9 137 728		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-66 253	-1 332 028		
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2024-2049.				
Nimellisarvo	40 000 000	40 000 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	4 507 868	-4 892 039		
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2044.				
Nimellisarvo	20 000 000	40 000 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 543 996	-2 526 742		

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat				
Koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2024.				
Nimellisarvo	13 744 000	14 424 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	703 416	-315 723		
Kuopion Energia Oy -konserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2023-2029.				
Nimellisarvo	11 220 178	13 161 626		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	63 354	-750 695		
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2023-2053.				
Nimellisarvo	34 367 929	51 333 651		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	876 347	-1 770 913		
Jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kuntarahoitus Oyj:llä on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimukset 2025-2027. Sopimukset erääntyvät 2035-2037.				
Nimellisarvo	16 757 220	16 757 220		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 243 197	-1 297 394		
Savon Koulutuskuntayhtymä				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2020-2021.				
Nimellisarvo	0	65 149		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-119		

Kaupunginhallitus on 5.11.2018 § 304 hyväksynyt rahoitusriskien hallintapolitiikan, joka on tullut voimaan 1.1.2019. Rahoitusriskien hallintapolitiikan mukaan korkoriskiltä suojaudutaan kiinteäkorkoisilla lainoilla tai korkojohdannaisten avulla. Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen. Kuopion kaupungin lainakannan suojaustaso voi vaihdella markkinatilanteen mukaan. Myös leasingrahoitukselle voidaan tehdä korkosuojaus muuttamatta leasingopimuksen ehtoja. Leasingopimuksia koskee sama suojaustaso kuin lainasalkkua, eli 30 – 80 prosenttia leasingopimuksesta tulee olla suojattuna. Johdannaisopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina. Käytettävien johdannaisopimusten tulee olla yksiselitteisiä, joihin ei sisälly ennakoimattomia elementtejä. Johdannaisopimuksia käytetään ainoastaan korkoriskin suojaamiseen.

Kuopion kaupungin lainakantaa on mainittua suojauspolitiikkaa noudattaen suojattu sekä pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla että koronvaihtosopimuksilla vaihtuvien korkojen muutoksia vastaan. Koronvaihtosopimuksissa osapuolet ovat sopineet, että Kuopion kaupunki maksaa rahalaitokselle kiinteää korkoa. Vastineena rahalaitos maksaa Kuopion kaupungille sovittua euribor-korkoa.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksista kohde-etuudeltaan yhteensä 66.700.000 euron määräiset sopimukset (5 kpl) on tehty tiettyä yksiköityä lainaa varten. Osa koronvaihtosopimuksista alkaa myöhemmin kuin laina, mutta kaikkien koronvaihtosopimusten ja lainojen ehdot vastaavat toisiaan.

2 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 95.000.000 euroa, on tehty koko lainasalkun korkovirtojen suojaamiseksi. Lainasalkusta löytyy sopimuksia vastaavat vaihtuvakorkoiset lainat.

4 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 40.669.464 euroa on tehty kiinteistöleasingin korkovirtojen suojaamiseksi. Näiden koronvaihtosopimusten ja leasingopimusten ehdot vastaavat toisiaan.

Jos koronvaihtosopimuksia ei pureta ennen alkuperäistä eräpäivää, realisoitumattomat markkina-arvot eivät aiheuta tulosvaikutteisia kirjauksia. Sopimuksen markkina-arvoon vaikuttaa arvostushetken korkotaso, jäljellä oleva pääoma ja jäljellä olevan koronvaihtosopimuksen maturiteetti. Kiinteän koron maksajan kannalta suurin koronvaihtosopimukseen liittyvä riski on lyhyiden ja pitkien korkojen yleinen lasku, joka kasvattaa tulevan maksuvelvollisuuden nykyarvoa. Sen sijaan kun korot nousevat, kiinteän koron maksajan maksuvelvollisuuden nykyarvo laskee.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksille on markkina-arvon määrityksen lisäksi tehty korkoherkkyyshanalyysit 31.12.2022 tilanteen mukaan. Korkoherkkyyshanalyysissa on määritetty -1 %-yksikön ja +1 %-yksikön markkinakorkojen paralleelimuutoksen vaikutus sopimusten markkina-arvoon. Markkinakorkojen +1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon positiivisesti 5.465.397,54 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen 18.515.597,97 euroa. Markkinakorkojen -1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon negatiivisesti 5.930.207,84 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen 7.119.992,59 euroa. Koronvaihtosopimusten maksuvelvoitteiden kassavirrat ajoittuvat vuosille 2022-2030.

Niiralan Kulma Oy:llä on kuusi lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, jotka on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on tällöin sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon.

Niiralan Kulma Oy:llä on yksi koronvaihtosopimuksen rinnalle tehty korkokattosopimus.

Niiralan Kulma Oy:llä on neljä lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla yhtiö suojaa vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan yhtiön rahalaitoslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konsernilla on neljä lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainasalkkua. Sopimukset ovat perinteisiä koronvaihtosopimuksia, joilla vaihdetaan korko kiinteäksi, eikä niissä ole erityisehtoja.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutiloilla on yksi koronvaihtosopimus, jolla suojataan yksittäisen lainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan vaihtuva korko kiinteäksi koroksi eikä se sisällä erityisehtoja.

Kuopion Energia Oy -konsernilla on kolme lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainakantaa. Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu vaihtuvien korkojen muutoksiin vaihtamalla korko kiinteäksi. Yksi koronvaihtosopimus on ehtojensa takia kirjattu tilikauden tulokseen ja taseeseen.

Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonsernilla on 11 koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yksittäisten lainojen ja lainasalkkujen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suurin osa koronvaihtosopimuksista erääntyy ennen suojattavaa lainaa.

Muut johdannaissopimukset

Kuopion Energia Oy käyttää sähköjohdannaista suojaamaan sähkön tuotannosta ja myynnistä aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Kuopion Energia Oy:llä oli tilinpäätöshetkenä ainoastaan forward- ja futuurisopimuksia. Forward- ja futuurisopimuksilla voidaan kiinnittää vaihteleva spot-hinta kiinteähintaiseksi. Forward-sopimuksien markkina-arvo tuloutuu sopimuksen toimitusjakson aikana. Futuurisopimusten markkina-arvon muutokset selvitetään käteisellä päivittäin kaupankäyntipäivästä alkaen.

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Myyntisopimukset				
Määrä MWh	872 794	522 778		
Käypä arvo	4 030 440	-15 460 272		
Kirjaamaton käypä arvo	4 030 440	-15 460 272		
Ostosopimukset				
Määrä MWh	261 560	0		
Käypä arvo	-22 989 129	0		
Kirjaamaton käypä arvo	-22 989 129	0		

Sähköjohdannaisten käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Kaikki sähköjohdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Sopimuksilla on suojattu sähkön tuotantoa. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan tuotoksi ja kuluksi, kun vastaava tuotto tai kulu toteutuu.

Sähköjohdannaisten ajoittuminen

Määrä, MWh		
alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
772 655	81 187	0

Sähköjohdannaisten

Käypä arvo, euroa		
alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
-18 710 314	-248 374	0

Sähköjohdannaisten kohdistuvat ajallisesti suojaamaan konsernin kokonaissähköpositiosta aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Konsernin sähköjohdannaissopimukset on ostopainotteinen, koska suojattavien myyntisopimusten määrä ylittää sähkön tuotantomäärän.

Sähköjohdannaisten herkkyytarkastelu

Sähkön markkinahinnan muutoksen vaikutus sähköjohdannaisten käypiin arvoihin.

Herkkyytarkastelussa oletetaan, että sähköjohdannaisten hintataso muuttuu +/- 1 euron koko pohjoismaisella markkinalla. Systemihinta muuttuu ja aluehintaerot säilyvät muuttumattomina.

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Hinnanmuutos +/- 1 EUR/MWh				
Sähköjohdannaisten käypien arvojen muutos, euroa	611 234	522 778		

	Konserni		Kunta	
	2022 tonnia (CO2)	2021 tonnia (CO2)	2022 tonnia (CO2)	2021 tonnia (CO2)
Päästöoikeudet				
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	1 494	45 142		
Päästöoikeuksien osto tai taseesta kirjaus	188 016	143 807		
Toteuneiden päästöjen määrä	187 945	187 455		
Päästöoikeuksien myynti	0	0		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	1 565	1 494		

Muita vastuita

Kuopion kaupunki

Kuopion kaupunki on sitoutunut osallistumaan Pohjois-Savon pääomasijoitusrahaston toimintaan enintään 1,2 milj. euron osuudella 10 milj. euron rahastosta ja enintään 12 prosenttia perustettavan rahaston koosta. Vuoden 2022 loppuun mennessä sitoumuksesta on käytetty 501.584 euroa.

Kuopion Tilapalvelut on tehnyt sopimukset, joilla Kuopion kaupunki varaa kiinteistölle 297-13-9903-13 rakennettavasta kallioväestönsuojasta Savon koulutuskuntayhtymälle ja FinVector Oy:lle niiden Savilahden alueelle rakennettavia rakennuksia varten väestönsuojelun mukaisen tarpeellisen väestönsuojatilan.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on saapunut varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa. Vaatimuksen esittäneiden 96 henkilön vaatimussumma on 24.816.952 euroa ilman sivukuluja. Lisäksi työtuomioistuin on antanut 3.3.2023 neljä erillistä väliuomiota asiassa, jossa on ratkaistavana 26 henkilön vaatimukset, yhteensä 5.799.955 euroa ilman sivukuluja. Väliuomioiden ratkaisu kaikkien vaatimusten osalta on, että varallaoloaika on kokonaisuudessaan luettava työajaksi. Kuopion kaupunki työnantajana on lisäksi tuomittu hyvityssakkoihin. Työtuomioistuin käsittelee myöhemmin maksettavien korvausten määrää (ns. määrävaiheen käsittely). Määrävaiheessa vastaaja voi esittää ja perustella vaatimusten kohtuullistamista. Lopullisesti maksettavien korvausten määrä tiedetään tuon määrävaiheen jälkeen, mutta käsittelyn aikataulu ei ole vielä tiedossa. Koska tilinpäätöstilanteessa käytettävissä ei ole selkeitä kriteereitä arvioida toteutumisen todennäköisyyttä, on päädytty tekemään pakollinen varaus 3.162.098 euron määräisenä työtuomioistuimessa vaaditusta summasta. Vuoden 2022 tilinpäätökseen sisältyy 1.229.116 euroa henkilöstö- ja viivästyskorkomenoina työtuomioistuimen toukokuussa 2022 tekemästä ratkaisusta, jonka perusteella maksettiin korvauksia 5 henkilölle.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tonttiin 297-33-19-1 kohdistuu pysyvä autopaikkarasite, joka oikeuttaa viereisen tontin 297-33-18-1 sijoittamaan rasitetulle tontille 26 kpl autopaikkoja. Rasitesopimuksen mukaan autopaikat ovat sekä rasitetun että oikeutetun tontin yhteiskäytössä.

Hiltulanlahden koulu- ja päiväkotikiinteistön elinkaariurakkasopimus (vaihe 1.) allekirjoitettiin 22.12.2017. Sopimus sisältää tilaajan option laajennusvaiheeseen mikäli ko. alueenpalvelutarve niin edellyttää. Laajennusosa toteutettiin pääosin 2022 ja vastaanotettiin 24.1.2023. Hiltulanlahden kiinteistön rakennustyöt alkoivat tammikuussa 2018 ja kohde luovutettiin käyttöön kesällä 2019. Hiltulanlahden elinkaarikohteen sopimuksen mukainen urakkahinta on 17.815.000 euroa (alv 0), josta vaiheen 1 osuus 16.055.000 euroa (alv 0) ja vaiheen 2 osuus 1.760.000 euroa (alv 0).

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Valtio on luovuttanut korvauksetta Kuopion kaupungille Opistotie 2:n kiinteistön (kiinteistötunnus 297-6-14-2) rakennuksineen ja irtaimistoineen 13.2.1995. Kuopion kaupunki on siirtänyt mainitun kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen sekä palautusvelvollisuksineen Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 21.6.1995. Lisäksi valtio on luovuttanut korvauksetta Pohjois-Savon ammatilliselle korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 29.1.1996 Sairaalakatu 6-8:n kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen (kiinteistötunnus 297-5-6).

Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulukuntayhtymän nimi muuttui Savonia-ammattikorkeakoulu kuntayhtymäksi 1.10.2004. Savonia-ammattikorkeakoulun kuntayhtymä yhtiöitettiin ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä Savonia-ammattikorkeakoulu osakeyhtiöksi 1.1.2015 lukien.

Luovutukset perustuvat lakiin eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten kiinteistöjen luovuttamisesta kunnalle tai kuntayhtymälle (1094/1994), joka sisältää ehdon, jonka mukaan Opistotie 2:n ja Sairaalakatu 6-8 kiinteistöjä voi koskea lain mukainen palautusvelvollisuus.

Savonia-ammattikorkeakoulu Oy on hakenut palautusvelvollisuudesta luopumista. Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan puollon ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen 26.1.2018 (Dnro 3 ja 4/511/2015) mukaan valtion luovuttaman omaisuuden suhteelliseen osaan 13.371.777 euroon ei liity palautusvelvollisuutta, kun Savonia-ammattikorkeakoulu oy käyttää valtiolta vastikkeetta saatujen kiinteistöjen vastaavan suhteellisen osan hakemuksessa tarkoitettujen kiinteistöjen käyvästä arvosta Savilahden kampuksen toteuttamiseksi edellyttäen, että kampus on valtionavustuksen oikeuttavassa käytössä vähintään vuoteen 2026 saakka. Alkuperäisiin luovutussopimuksiin sisältyy ehto palautusvelvollisuudesta tilanteissa, joissa valtion luovuttama omaisuus luovutetaan toiselle, sen käyttötarkoitus muutetaan pysyvästi, toiminta lopetetaan, omaisuus tuhoutuu tai vahingoittuu eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan.

Kuopion Pysäköinti Oy

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 26-30 (kiinteistötunnus 297-4-27-5), kulkuoikeusrasite ja sopimus kulkuyhteyden toteuttamisesta.

As. Oy Kuopion Pankkitalo (kiinteistötunnus 297-4-29-1), oikeus toteuttaa pysyviä pohjarakenteita.

Oy Carlson (kiinteistötunnus 297-4-19-5), sopimus hissiyhteyden rakentamisesta, käyttöoikeudesta ja ylläpidosta.

Kiinteistö Oy Kuopion Valtakulma (kiinteistötunnus 297-4-14-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 41 (kiinteistötunnus 297-4-18-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Käynnissä olevat oikeudenkäynnit

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Vahingonkorvauskanne. Oikeudenkäyntikuluriski 8.000 euroa. Oikeusturvaetus, omavastuun määrä 2.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 3.631 euroa

Työntekijöiden palkkasaaavat. Oikeudenkäyntikuluriski 30.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 59.767 euroa.

Itä-Suomen hovioikeus

3 kpl palkkavahinkoa koskevia kanteita. Oikeudenkäyntikuluriski 56.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 189.915 euroa

4.1.7 Henkilöstöä, tilitarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. (42.)

	Kunta	
	2022	2021
Palvelualue		
Tarkastustoimi	2	2
Yleishallinto	6	6
Elinvoima- ja konsernipalvelut	323	355
Kaupunkiympäristön palvelualue	223	221
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	426	419
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 862	2 847
Perusturvan palvelualue	1 788	1 780
Terveystieteiden palvelualue	1 027	1 035
Ydinkaupunki yhteensä	6 657	6 665
Taseyksiköt		
Pohjois-Savon pelastuslaitos	364	309
Tilapalvelut	40	41
Isäntäkuntapalvelut	41	45
Taseyksiköt yhteensä	445	395
Yhteensä	7 102	7 060
Työllistämistarvoin palkatut	76	59
Oppisopimuskoulutus	74	54
Kunta yhteensä	7 252	7 173

Henkilöstökulut (43.)

	Kunta	
	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	287 190 607	268 737 407
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	63 156 220	60 614 607
Muut henkilösivukulut	11 832 928	10 662 143
Henkilösivukulut yhteensä	74 989 148	71 276 750
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-5 277 463	-4 231 091
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	<u>356 902 293</u>	<u>335 783 065</u>
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin *)	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	<u>356 902 293</u>	<u>335 783 065</u>

*) Summa sisältää vain ydinkunnan ja taseyksiköiden omat aktivoituneet henkilöstökulut, ei em. yksiköiden välisten investoinneille myyntien sisältämiä henkilöstökuluja.

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut (44.)

	Kunta	
	2022	2021
Suomen Keskusta	30 228	29 882
Kansallinen Kokoomus	30 543	30 287
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	23 878	23 141
Perussuomalaiset	6 904	4 379
Vihreä liitto	16 963	12 952
Vasemmistoliitto	5 054	7 858
Suomen Kristillisdemokraatit	5 339	3 794
Sydän-Savon Siniset		690
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	<u>118 910</u>	<u>112 983</u>

Tilintarkastajan palkkiot (45.)

	Kunta	
	2022	2021
Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot		20 262
Tilintarkastajan lausunnot		17 612
Palkkiot yhteensä	<u>0</u>	<u>37 874</u>
Tilintarkastusyhteisö Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	51 885	22 078
Tilintarkastajan lausunnot	23 810	1 775
Palkkiot yhteensä	<u>75 695</u>	<u>23 853</u>

Intressitaholiiketoimet (46.)

Intressitaholiiketoimet ovat liiketoimia konsernin tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden kanssa.

1 000 euroa

	2022	2021
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden myynti intressitahoille		
Myyntituotot	1 164	686
Maksutuotot	445	329
Vuokratuotot	3 127	3 220
Liiketoiminnan muut tuotot	616	9 406
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden ostot intressitahoilta		
Palvelujen ostot	79 769	77 613
Muut ostot	11 858	11 967
Maksetut vuokrat	9 984	9 949
Kaupungin korot ja osingot intressitahoilta		
Korkotuotot	10 775	10 857
Osinkotuotot	1 500	1 550
Korko- ja rahoituskulut	-1	-4
Lainoja yhteensä	209 408	254 049
Lainojen korot ovat 0% - 6%		
Avustukset konserniyhtiöille	120	105

Muut liiketoimet intressitahojen kanssa

Kaupunkikonsernissa on käytössä konsernitili

Intressitaho	Liiketoimen arvo € ja luonne	Intressisuhteen luonne
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	550 000 €, avustus	Kuopion ja Tahkon alueen matkailun yhteismarkkinoinnin tukeminen, osakkuusyritys
Riuttalan Talonpoikaiskulttuurin suojelusäätiö	30 000 €, yleisavustus toimintaan	määräysvaltaisyhteisö
Tahkovooren koulutus- ja valmennuskeskushdistys ry	190 000 €, yhteistyösopimukseen perustuva avustus	määräysvaltaisyhteisö

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

5.1.1 Kuopion Tilapalvelut

TULOSLASKELMA (eliminoitu)	1.1.-31.12.2022 €	1.1.-31.12.2021 €
Liikevaihto	104 338 486,91	97 524 557,80
Liiketoiminnan muut tuotot	51 218,53	58 843,92
	104 389 705,44	97 583 401,72
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-11 581 744,40	-11 401 409,62
Palvelujen ostot	-31 109 506,06	-29 062 095,99
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-42 691 250,46	-40 463 505,61
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 306 172,45	-2 201 379,11
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 110 770,74	-1 127 803,40
Muut henkilösivukulut	-91 900,74	-86 753,03
Henkilöstökulut yhteensä	-3 508 843,93	-3 415 935,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 514 406,65	-21 300 696,45
Arvonalentumiset, kertaluonteiset poistot	-34 715,08	-414 176,93
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-22 549 121,73	-21 714 873,38
Liiketoiminnan muut kulut	-20 812 607,33	-18 512 619,08
Liikelylijäämä (-alijäämä)	14 827 881,99	13 476 468,11
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalta saadut korkotuotot	0,00	11 959,28
Kunnalle maksetut korkokulut	-214 566,75	0,00
Korvaus peruspääomasta	-14 550 000,00	-14 550 000,00
Muut rahoituskulut	-6 604,28	-1 610,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 771 171,03	-14 539 650,72
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	56 710,96	-1 063 182,61
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	56 710,96	-1 063 182,61
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 923,08	41 923,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	98 634,04	-1 021 259,53
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,3 %	5,9 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,4 %	5,9 %
Voitto, %	0,05 %	-1,10 %

RAHOITUSLASKELMA

	2022	2021
	€	€
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	14 827 881,99	13 476 468,11
Poistot ja arvonalentumiset	22 549 121,73	21 714 873,38
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 771 171,03	-14 539 650,72
Tulorahoituksen korjauserät	-156 289,00	-221 594,40
	22 449 543,69	20 430 096,37
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-47 850 077,64	-42 645 659,10
Rahoitusosuudet investointimenoihin	517 085,00	709 285,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	156 289,00	667 565,45
	-47 176 703,64	-41 268 808,65
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 727 159,95	-20 838 712,28
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasamisten lisäykset kunnalle	-435 242,76	0,00
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	-336 798,95
Antolainasaamisten vähennykset kunnalta	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	39 892,71	126 764,66
	-395 350,05	-210 034,29
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä:	25 250 282,36	21 164 185,28
	25 250 282,36	21 164 185,28
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	826 392,21	0,00
Saamisten muutos muilta	0,00	-1 551 317,01
Korottomien velkojen muutos muilta	-954 164,57	1 435 878,30
	-127 772,36	-115 438,71
Rahoituksen rahavirta	24 727 159,95	20 838 712,28
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Tunnusluvut:		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-80 648 801	-54 691 235
Investointien tulorahoitus, %	48,3 %	50,1 %
Current ratio	0,02	0,06
Quick ratio	0,02	0,06

TASE	31.12.2022 €	31.12.2021 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 454 177,82	1 067 944,20
	<u>1 454 177,82</u>	<u>1 067 944,20</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet, kiinteistöjen liittymismaksut	330 895,06	251 086,55
Rakennukset	256 362 087,93	230 145 180,73
Koneet ja kalusto	807 500,70	1 075 036,78
Muut aineelliset hyödykkeet	299 237,36	101 075,07
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	32 404 405,11	34 234 110,01
	<u>290 204 126,16</u>	<u>265 806 489,14</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	2 039 780,03	1 644 429,98
	<u>2 039 780,03</u>	<u>1 644 429,98</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	293 698 084,01	268 518 863,32
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	1 507 195,30	2 333 587,51
	<u>1 507 195,30</u>	<u>2 333 587,51</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 507 195,30	2 333 587,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	295 205 279,31	270 852 450,83
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	210 271 560,77	210 271 560,77
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	19 122 728,91	20 143 988,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	98 634,04	-1 021 259,53
	<u>229 492 923,72</u>	<u>229 394 289,68</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	45 958,68	87 881,76
	<u>45 958,68</u>	<u>87 881,76</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Saadut ennakot	202 639,80	202 639,80
	<u>202 639,80</u>	<u>202 639,80</u>
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	58 578 182,29	33 327 899,93
Ostovelat	6 286 291,79	6 643 719,75
Muut velat	46 545,21	47 525,70
Siirtovelat	552 738,09	1 148 494,21
	<u>65 463 757,38</u>	<u>41 167 639,59</u>
Vieras pääoma yhteensä	65 666 397,18	41 370 279,39
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	295 205 279,58	270 852 450,83
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	77,74 %	84,69 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62,91 %	42,39 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	19 221	19 123
Lainakanta, 1000 €	58 578	33 328
Lainat ja vastuut, 1000 €	127 168	103 793

5.1.2 Pohjois-Savon pelastuslaitos

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2022 €	1.1. - 31.12.2021 €
Liikevaihto	32 184 279,61	27 121 408,82
Liiketoiminnan muut tuotot	1 235 418,56	720 347,15
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 891 089,08	-1 159 408,52
Palvelujen ostot	-3 078 855,00	-2 638 250,98
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-4 969 944,08	-3 797 659,50
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-21 485 973,16	-15 540 831,56
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 908 828,56	-2 890 736,21
Muut henkilösivukulut	-841 117,01	-676 405,10
Henkilöstökulut yhteensä	-26 235 918,73	-19 107 972,87
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-960 307,14	-1 037 974,35
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-960 307,14	-1 037 974,35
Liiketoiminnan muut kulut	-4 816 857,70	-3 585 772,30
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-3 563 329,48	312 376,95
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle/kuntayht. maksetut korkokulut	-5 680,96	-20 997,78
Muille maksetut korkokulut	-5 473,46	-178,07
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-11 154,42	-21 175,85
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-3 574 483,90	291 201,10
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-3 574 483,90	291 201,10
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	81 082,36	95 925,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 493 401,54	387 127,06
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-113,12	6,32
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-113,29	6,32
Voitto, %	-11,11	1,07

RAHOITUSLASKELMA

	2022	2021
	€	€
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-3 563 329,48	312 376,95
Poistot ja arvonalentumiset	960 307,14	1 037 974,35
Rahoitustuotot ja -kulut	-11 154,42	-21 175,85
Tulorahoituksen korjauserät	3 130 789,30	1 649,38
	<u>516 612,54</u>	<u>1 330 824,83</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 017 367,58	-2 054 428,67
Rahoitusosuudet investointimenoihin	69 942,00	249 120,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	668 034,34	5 950,00
	<u>-279 391,24</u>	<u>-1 799 358,67</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	237 221,30	-468 533,84
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	627 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-684 572,73	-238 066,80
	<u>-684 572,73</u>	<u>388 933,20</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	2 152 877,01	20 533,12
Saamisten muutos muilta	-1 838 566,47	-32 492,30
Korottomien velkojen muutos muilta	133 040,89	91 559,82
	<u>447 351,43</u>	<u>79 600,64</u>
Rahoituksen rahavirta	-237 221,30	468 533,84
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	389 206,88	216 169,49
Laskennallinen lainanhoitokate	-233,4	12,6
Lainanhoitokate	-3,74	5,21
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	1,01	0,96
Current ratio	1,01	0,96

TASE	31.12.2022 €	31.12.2021 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	2 750,00
	<u>0,00</u>	<u>2 750,00</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 701,47	18 058,62
Koneet ja kalusto	3 846 735,95	4 767 676,12
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	278 440,50	0,00
	<u>4 138 877,92</u>	<u>4 785 734,74</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 138 877,92	4 788 484,74
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	1 451 241,19	3 604 118,20
Siirtosaamiset	2 516 153,15	677 586,68
	<u>3 967 394,34</u>	<u>4 281 704,88</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 967 394,34	4 281 704,88
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 106 272,26	9 070 189,62
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-861 451,12	-861 451,12
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 493 401,54	-3 106 274,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 493 401,54	-387 127,06
	<u>-861 451,12</u>	<u>-4 354 852,66</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	-159 140,77	-240 223,13
	<u>-159 140,77</u>	<u>-240 223,13</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	-3 162 098,38	0,00
	<u>-3 162 098,38</u>	<u>0,00</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	0,00	-684 572,73
Ostovelat	-948 283,88	-630 019,50
Siirtovelat	-2 975 298,11	-3 160 521,60
	<u>-3 923 581,99</u>	<u>-4 475 113,83</u>
Vieras pääoma yhteensä	-3 923 581,99	-4 475 113,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-8 106 272,26	-9 070 189,62
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	12,59	50,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	11,74	16,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	0,00	3 493
Lainakanta 31.12., 1000 €	0,00	685
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	5 227	5 152
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	43	42

5.2 Taseyksiköiden vaikutus kunnan talouteen

TASEYKSIKÖIDEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN 2022

1 000 €

	Tuloslaskelmaosa toteutumisvertailussa		Eliminoinnit			Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Kunta yhteensä -taso	
Toimintatuotot						
Myyntituotot	49 926	35 632	-5 346	-10 806	-939	68 467
Maksutuotot	51 498	600	-238	-7	-552	51 302
Tuet ja avustukset	28 548	966				29 514
Vuokratuotot	27 683	103 545	-1 770	-99 309		30 149
Muut toimintatuotot	10 804	668	-619	-37		10 817
Toimintatuotot yhteensä	168 460	141 412	-7 974	-110 158	-1 491	190 249
Valmistus omaan käyttöön					996	996
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-325 232	-31 670				-356 902
Palvelujen ostot	-473 644	-35 331	15 968	1 017		-491 991
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 354	-13 841	24	2		-37 170
Avustukset	-40 068	-69				-40 136
Vuokratulot	-101 206	-25 458	97 058	4 023		-25 583
Muut toimintakulut	-2 067	-269	35	6		-2 295
Toimintakulut yhteensä	-965 571	-106 638	113 085	5 047		-954 076
Toimintakate	-797 111	34 774	105 111	-105 111	-495	-762 832
Verotulot	549 551					549 551
Valtionosuudet	244 657					244 657
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	11 108		-220			10 888
Muut rahoitustuotot	5 769					5 769
Taseyks. korvaus peruspääomasta	14 550		-14 550			
Korkokulut	-3 465	-220		220		-3 465
Muut rahoituskulut	-44	-14 562		14 550		-56
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	27 919	-14 783	-14 770	14 770		13 136
Vuosikate	25 015	19 992	90 341	-90 341	-495	44 512
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 491	-23 509			36	-48 965
Tilikauden tulos	-476	-3 518	90 341	-90 341	-459	-4 453
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	6	123				129
Tilikauden yli-/alijäämä	-470	-3 395	90 341	-90 341	-459	-4 324

TASEYKSIKÖIDEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN 2022

1 000 €

	Rahoituslaskelmaosa toteutumisvertailussa		Eliminoinnit			Kunnan rahoituslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Kunta yhteensä -taso	
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	25 015	19 992	90 341	-90 341	-495	44 512
Tulorahoituksen korjauserät	-7 040	2 975				-4 065
	17 975	22 966	90 341	-90 341	-495	40 446
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-56 982	-48 867			495	-105 355
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 189	587				2 776
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	10 351	824				11 175
	-44 443	-47 456			495	-91 404
Toiminnan ja investointien rahavirta	-26 468	-24 490	90 341	-90 341		-50 957
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	-37	-435				-473
Antolainasaamisten vähennys	7 599	40	-685			6 954
	7 562	-395	-685			6 482
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000					70 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 603	-685		685		-53 603
Lyhytaikaisten lainojen muutos		25 250		-25 250		
	16 397	24 566		-24 566		16 397
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen ja po:n m.	-489					-489
Vaihto-omaisuuden muutos	-30					-30
Saamisten muutos	-21 949	1 151	25 250	-2 264		2 188
Korottomien velkojen muutos	14 019	-831	2 264			15 452
	-8 449	320	27 515	-2 264		17 120
Rahoituksen rahavirta	15 509	24 490	26 830	-26 830		39 999
Rahavarojen muutos	-10 958		117 171	-117 171		-10 958
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	33 620					33 620
Rahavarat 1.1.	44 578					44 578
Muutos	-10 958					-10 958

5.3 Kilpailulain 30 d §:n mukaiset eriytetyt tilinpäätökset

TULOSLASKELMA

Kino Kuvakukon ja Kino Mantun toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2022	2021
	€	€
Toimintatuotot		
Myyntituotot	552,39	284,65
Maksutuotot	112 058,14	84 828,06
Tuet ja avustukset	11 630,00	9 167,00
Vuokratuotot	1 239,51	2 399,19
Muut toimintatuotot	4 294,39	2 426,34
	129 774,43	99 105,24
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-93 405,96	-84 302,11
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-16 747,76	-15 241,80
Muut henkilösivukulut	-3 722,23	-3 303,35
Henkilöstökulut yhteensä	-113 875,95	-102 847,26
Palvelujen ostot	-14 604,76	-20 369,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 713,32	-4 558,96
Vuokrakulut	-175 741,30	-167 675,81
Muut toimintakulut	-579,05	-354,55
	-310 514,38	-295 806,05
Toimintakate	-180 739,95	-196 700,81
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-10,62	0,00
	-10,62	0,00
Vuosikate	-180 750,57	-196 700,81
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-378,47	-2 967,47
	-378,47	-2 967,47
Tilikauden tulos	-181 129,04	-199 668,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-181 129,04	-199 668,28

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eritetty omalle kustannuspaikalleen.

Kustannuspaikalle kirjataan toimintaan välittömästi liittyvät henkilöstömenot: elokuvatoiminnan ohjaaja (100 %) ja kaksi näytösvastaavaa (85 % ja 80 %). Lisäksi kirjataan muut menot, jotka koostuvat pääasiassa tilavuokrasta, ICT-menoista ja elokuvavuokrasta.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää vuosittain elokuvatoiminnan lippujen hinnoittelun perusteet. Toiminta saa vuosittain tukea EU-rahoitteisen Europa Cinemas -elokuvateatteriverkostosta, jonka jäsen Kuvakukko on ollut vuodesta 2012 lähtien.

TULOSLASKELMA

Musiikkikeskuksen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2022	2021
	€	€
Toimintatuotot		
Maksutuotot	77 187,00	
Tuet ja avustukset	4 300,95	1 492,07
Vuokratuotot	513 693,34	170 361,81
Muut toimintatuotot	58 619,14	19 838,64
	653 800,43	191 692,52
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-296 436,70	-242 222,89
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-60 600,64	-69 195,78
Muut henkilösivukulut	-11 635,89	-9 517,03
Henkilöstökulut yhteensä	-368 673,23	-320 935,70
Palvelujen ostot	-163 139,33	-57 173,51
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81 222,76	-37 890,34
Vuokrakulut	-773 569,97	-746 792,83
Muut toimintakulut	-6 620,48	-4 469,09
	-1 393 225,77	-1 167 261,47
Toimintakate	-739 425,34	-975 568,95
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-115,91	-55,56
	-115,91	-55,56
Vuosikate	-739 541,25	-975 624,51
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-97 515,81	-130 654,53
	-97 515,81	-130 654,53
Tilikauden tulos	-837 057,06	-1 106 279,04
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-837 057,06	-1 106 279,04

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eriytetty omalle kustannuspaikalleen.

Hinnoittelu perustuu alueen hintatasoon, sekä valtakunnallisesti vastaavaan hintatasoon, huomioiden todelliset kustannukset, monipuoliset tilat sekä tarvittava tekniikka, henkilöstö ja muu palvelu.

Toimintasäännön mukaan teatterinjohtaja ja musiikkikeskuksen johtaja päättävät pääsylippujen ja tilavuokrien hinnoittelu-perusteista.

TULOSLASKELMA

Tilapalveluiden toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2022 €	2021 €
Liikevaihto	4 839 118,55	4 559 944,63
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-764 705,18	-810 315,12
Palvelujen ostot	-401 432,94	-425 145,21
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-1 166 138,12	-1 235 460,33
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-35 541,74	-32 956,00
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 921,61	-9 281,64
Muut henkilösivukulut	-1 422,42	-1 294,33
Henkilöstökulut yhteensä	-42 885,77	-43 531,97
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 502 335,72	-1 571 017,62
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 502 335,72	-1 571 017,62
Liiketoiminnan muut kulut	-1 380 751,50	-1 325 640,77
Liikeylijäämä (-alijäämä)	747 007,44	384 293,94
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	747 007,44	384 293,94
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	747 007,44	384 293,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	747 007,44	384 293,94

Kustannuslaskennan kuvaus

Tilojen vuokraamistoiminnan tulot ja menot on laskettu ulkoisten vuokralaisten suhteellisella osuudella kaikista vuokralaisista.

Alueen ja tilan vuokrausperuste on markkinahintainen, joka kattaa hoitokulut kokonaisuudessaan.

Juankosken vuokrasopimukset on tehty ennen liittymistä Kuopion kaupunkiin ja ne kattavat hoitokulut osittain.

Iso osa ulos vuokratuista tiloista ja niiden vuokrasopimukset ovat vanhoja vuokrasopimuksia.

6 Luettelot ja selvitykset

6.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä

Kirjanpitokirja	Säilytystapa
Tasekirja	sidottu kirja
Tase-erittelyt	paperituloste
Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Henkilöstöhallinto- ja palkkajärjestelmä	paperituloste/sähköinen arkisto
Myyntireskontra Intime myyntilaskutus	paperituloste/sähköinen arkisto
Myyntireskontra ulkoiset järjestelmät	paperituloste/sähköinen arkisto
Kassajärjestelmät	paperituloste/sähköinen arkisto
Käyttöomaisuuskirjanpito	paperituloste/sähköinen arkisto
Matka- ja lankapuhelinlaskutus	paperituloste/sähköinen arkisto
Ostoreskontra	paperituloste/sähköinen arkisto
Ottolainareskontra	paperituloste/sähköinen arkisto
Tilavuokralaskutus (sisäinen)	paperituloste/sähköinen arkisto
Varastovalvontalaskutus	paperituloste/sähköinen arkisto
Välinehuollon ja lääkehuollon laskutus	paperituloste/sähköinen arkisto
Saatavareskontra:	
Antolainat	paperituloste/sähköinen arkisto
Asumispalvelu	paperituloste/sähköinen arkisto
Hammashoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Hulevesi	paperituloste/sähköinen arkisto
Kotihoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Kuntalaskutus Aluepegasos	paperituloste/sähköinen arkisto
Laitushoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Lasten iltapäivähoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Liikuntapalvelut	paperituloste/sähköinen arkisto
Lomituspalvelu	paperituloste/sähköinen arkisto
Lumenkaato	paperituloste/sähköinen arkisto
Lupamaksut	paperituloste/sähköinen arkisto
Maanvuokrat	paperituloste/sähköinen arkisto
Palvelukassat	paperituloste/sähköinen arkisto
Päivähoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Sairaalahoito	paperituloste/sähköinen arkisto
Sairaankuljetus	paperituloste/sähköinen arkisto
Talvikunnossapito	paperituloste/sähköinen arkisto
Terveyskeskusmaksut	paperituloste/sähköinen arkisto
Tilavuokrat	paperituloste/sähköinen arkisto
Varaustenhallinta	paperituloste/sähköinen arkisto
Venepaikat	paperituloste/sähköinen arkisto
Viiivästyskorot	paperituloste/sähköinen arkisto
Viljelypalstat	paperituloste/sähköinen arkisto
Yleislaskutussaamiset	paperituloste/sähköinen arkisto
Ympäristöterveydenhuolto	paperituloste/sähköinen arkisto
Yo-tutkintomaksut	paperituloste/sähköinen arkisto
Sähköinen ostolaskujen käsittely (sisäiset yleislaskut ja ulkoiset ostolaskut)	sähköinen arkisto

6.2 Luettelo käytetyistä tositelajeista

1	Tiliotetositteet	71	Eläkemenoperust. jaks. 1/12
2	Palvelukassat (Ceepos)	72	Muut jaksotukset 1/12
3	Muistiotos. tilinp. (ASTA)	73	Arviopoistot 1/12
4	Muistiotos. tilinp., manuaaliset	74	Sumu-poistot (Kom)
5	Muistiotositteet, manuaaliset	75	Muut käyttöomaisuuskirjaukset
7	Kassatositteet, manuaaliset	79	Tilavuokrat sisäiset (Haahtela)
10	Muistiotositteet (ASTA)	80	EFFICA-YPH Yksilö- ja perhehuolto
12	Muistiotositteet, kuntaliitos	81	Aineistosiirrot Kys Islab Serv
13	Ostoreskontramaksut	85	Puhelinlaskutus sisäinen
14	Ostoreskontralaskut (Rondo)	87	Aineistosiirrot Servica (Eväs)
15	Or-laskut, kohdistus ja mitätöinti	88	Aineistosiirrot LVS (Sisko)
19	Maksupäätösuroitukset (Ceepos)	89	Sisäinen laskutus (Rondo)
20	Viitesuoritukset	91	Mr-hyvityslaskut kohdistus
21	Mr-suoritukset, manuaaliset	92	Laskennalliset SL
23	Luottotappiot	93	Laskennalliset KP
24	Perintätsto ja uo-suoritukset	94	Vyörytykset SL
25	Myyntilaskut mitätöinti	96	Kirjanpidon tulos
26	Viivästyskorkolaskutus	97	Kirjanpidon tulos lask.
27	Ylioppilastutkintolaskutus	98	Sisäisen laskennan tulos
28	Liikuntapalvelut (Hellewi)	99	Sisäisen laskennan tulos lask.
30	Lomituspalvelulaskutus		
31	Yleislaskutus (IntimeWeb)		
32	Tilavuokrat (Haahtela)		
33	Varaustenhallinta (Timmi)		
34	Kansalaisopisto (Hellewi)		
35	Hammashoito (Efficca)		
36	Terveyskeskusmaksut (Aluepegasos)		
38	Hammashoito (Winhit)		
39	Maanvuokrat (Trimble)		
40	Antolainat (Pandia)		
41	Rakennusvalvonta (Facta)		
42	Päivähoito (Efficca)		
43	Talvikunnossapito (Trimble)		
44	Lupalaskutus (Trimble)		
45	Venepaikkalaskutus (Trimble)		
46	Vesi- ja jätevesilaskutus		
47	Viljelypalstat (Trimble)		
48	Laitoshoido (Aluepegasos)		
49	Asumispalvelut (Aluepegasos)		
50	Kotihoito (Aluepegasos)		
52	Sairaankuljetus (Codea)		
53	Lasten iltapäivähoito (Primus)		
54	Lumenkaatolaskutus		
55	Hulevesilaskutus (Trimble)		
57	Kuntalaskutus (Aluepegasos)		
58	Palvelukassalaskutus (Ceepos)		
59	VATI-laskutus		
61	KK-palkat ja eläkkeet		
63	Luottamushenk. palkkiot		
64	Matkalaskut (Populus)		

7 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kuopion kaupunki

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kuopiossa 27. maaliskuuta 2023

Aleksi Eskelinen
kaupunginhallituksen pj.

Ari (Allu) Koskinen
kaupunginhallituksen I vpj.

Tiina Kaartinen
kaupunginhallituksen II vpj.

Miia Eskelinen-Fingerroos
kaupunginhallituksen jäsen

Kaisa Kantele
kaupunginhallituksen jäsen

Hannu Kokki
kaupunginhallituksen jäsen

Vesa Linnanmäki
kaupunginhallituksen jäsen

Sallamaarit Markkanen
kaupunginhallituksen jäsen

Pekka Niiranen
kaupunginhallituksen jäsen

Minna Reijonen
kaupunginhallituksen jäsen

Mika Wallius
kaupunginhallituksen jäsen

Jarmo Pirhonen
kaupunginjohtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen
Kuopiossa huhtikuuta 2023

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy
tilintarkastusyhteisö

Marko Paasovaara
JHT, KHT